Bundel - 1.2 Raadsvergadering van 7 november 2023

1 Opening en spreekrecht
Een memo met een uitleg over de behandeling van de begroting, inclusief de termijnen ten aanzien van het indienden van schriftelijke vragen en de beantwoording daarvan is bijgevoegd.
- Memo behandeling Begroting raad 7 november 2023
- Technische vragen en antwoorden meerjarenbegroting 2024-2027
- Overzicht vragen en antwoorden reguliere agendapunten raad 7 november 2023

2 Vaststellen agenda
- Concept-agenda Raad 2023-11-07

3 Mededelingen

4 Terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen

5 Verslag van de raadsvergadering van 26 september 2023
Voorgesteld wordt om het schriftelijk verslag van de raadsvergadering van 26 september 2023 vast te stellen.
- Concept-verslag Raad 2023-09-26

6 Overzicht van ingekomen stukken
Het overzicht van ingekomen stukken voor de raadsvergadering treft u aan op de website van de gemeente: www.rozendaal.nl
Ingekomen stukken die ter vergadering niet worden besproken worden overeenkomstig het reglement van orde geacht voor kennisgeving aangenomen te zijn, tenzij door het college anders is geadviseerd.

7 Overzicht van openstaande toezeggingen
Het overzicht van openstaande toezeggingen treft u aan op de website van de gemeente: www.rozendaal.nl

8 Regioarrangement Groene Metropoolregio
Voorgesteld wordt:
Vaststellen regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
Het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruiken als leidraad voor gesprekken met andere overheden (Rijk, regio, provincie en waterschappen) over de grote ruimtelijke opgaven zoals wonen, bereikbaarheid, energie, (circulaire) economie, landbouw en natuur en als inbreng voor het NOVEX ontwikkelperspectief.
De uitgangspunten van het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen doorvertalen naar de gebiedsprogramma's waar de gemeenten in de Groene Metropoolregio samen met provincie, waterschappen en andere betrokkenen in deelgebieden aan werken.
- Raadsvoorstel regioarrangement Groene Metropoolregio
- concept-raadsbesluit regioarrangement Groene Metropoolregio
- bijlage raadsvoorstel Regioarrangement Groene Metropoolregio
- bijlage raadsvoorstel Kaarten regioarrangement Groene Metropoolregio

9 Toestemming wijziging regeling MGR Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland
Voorgesteld wordt om toestemming te geven aan het college van burgemeester en wethouders om de regeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland te wijzigen, conform eerder voorgelegd ontwerp-besluit tot wijziging.
- Raadsvoorstel toestemming wijziging regeling MGR SD
- Concept-raadsbesluit toestemming wijziging regeling MGR SD
- Reactienota op de zienswijzen behorende bij de gewijzigde gemeenschappelijke regeling
- Samenvoeging van de ingekomen zienswijzen op gewijzigde regeling
- Wijzigingsbesluit MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
- Bijlage 1 bij wijzigingsbesluit - was wordt lijst MGR Regeling
- Bijlage 2 integrale regeling bij wijzigingsbesluit

10 Benoemen van een plaatsvervangend lid van de regio agendacommissie van de Groene Metropoolregio
Voorgesteld wordt om namens de gemeenteraad van Rozendaal een plaatsvervangend lid van de regioagendacommissie (RAC) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen te benoemen.
- Raadsvoorstel benoeming plaatsvervangend lid RAC
- Concept-raadsbesluit benoeming plaatsvervangend lid RAC

11 Programmabegroting 2024 - 2027
Voorgesteld wordt om de Programmabegroting 2024-2027 vast te stellen.
Een memo met een uitleg over de behandeling van de begroting, inclusief de termijnen ten aanzien van het indienden van schriftelijke vragen en de beantwoording daarvan, is bijgevoegd.

Raadsvoorstel programmabegroting 2024-2027
Concept-raadsbesluit ontwerp-programmabegroting 2024-2027
Programmabegroting 2024-2027
Memo behandeling Begroting raad 7 november 2023
Raadsinformatiebrief aanpassing begroting
Motie eerste ingediende versie
Definitieve in stemming gebrachte motie

12 Rondvraag

13 Sluiting

MEMO

Gemeente ROZENDAAL

Aan	De leden van de raad
Van	Voorzitter van de raad i.o.m. het Presidium
Datum	10 oktober 2023
Betreft	Behandeling Begroting 2024-2027 in de raadsvergadering 7 november 2023

Aanleiding
Op de agenda voor de raadsvergadering van 7 november 2023 staat onder andere de behandeling van de Ontwerpmeerjarenbegroting 2024-2027. Dit memo geeft in het kort de behandeling weer zoals die op 12 oktober 2023 met het presidium is besproken.

1. P&C-cyclus: van Kadernota naar Begroting
Met het vaststellen van de Kadernota 2024-2027 op 11 juli 2023 heeft u belangrijk voorwerk gedaan voor de behandeling van de Ontwerpmeerjarenbegroting 2024-2027 die nu voor ligt. Met de kadernota heeft u immers (kaders voor) de ambities, doelen en prioriteiten van het gemeentebestuur vastgelegd, en heeft u ingestemd met de financiële kaders voor de komende jaren. In lijn met de afspraken daarover vonden de Algemene Beschouwingen dan ook plaats bij de behandeling van de kadernota en niet, zoals voor 2020, bij de begroting.

De inhoudelijke en financiële kaders zijn de afgelopen maanden uitgewerkt in de ontwerpbegroting die nu voor ligt. In de ontwerpbegroting heeft het college van B&W gemotiveerd aangegeven waar (op inhoud of financiën) afgeweken wordt van de kadernota. Na besluitvorming over de begroting is definitief vastgelegd waar de gemeente in 2024 aan gaat werken.

Geen aparte Begrotingsraad
Vanwege het voorwerk dat met de kadernota is gedaan, is de begrotingbehandeling de laatste jaren minder intensief (en kost dus ook minder tijd) dan tot 2020 het geval was. Hierop anticiperend heeft het Presidium met ingang van het vergaderjaar 2021 besloten om géén aparte Begrotingsraad in te plannen. Dit betekent dus dat er tijdens de raadsvergadering van 7 november 2023 ook andere onderwerpen op de agenda staan en er dus ook een commissievergadering voorafgaand aan de raadsvergadering plaatsvindt voor deze onderwerpen.

Zoals bij ons de laatste jaren gebruikelijk wordt de Ontwerpbegroting zelf **niet** in een commissie behandeld, maar alleen in de raad.

2. Begrotingsbehandeling
Voorbereiding: schriftelijke vragen
Op weg naar besluitvorming in de gemeenteraad vindt een schriftelijke (technische) vragenronde plaats. Voor een optimale kwaliteit van de besluitvorming is het wenselijk om voor de beantwoording van technische vragen meer tijd te reserveren (zowel aan de kant van de raad als aan de kant van het college) dan gebruikelijk is bij raadsvoorstellen. De tijdlijn die we hierover hebben afgesproken is de volgende:

10 of 11 okt.	Verzenden programmabegroting naar raadsleden
24 okt (voor 9:00 uur)	**Deadline indienen schriftelijke vragen begroting**
30 okt (voor 16:00 uur)	**Vaststellen en verzenden antwoorden door college**
7 nov	Begrotingsbehandeling

In lijn met de afgelopen jaren hebben we besloten om géén financiële raadsinformatieavond plaats te laten vinden in de voorbereiding op de begrotingsbehandeling.

Begrotingsbehandeling op 7 november

De behandeling van de begroting vindt plaats na behandeling van alle andere punten op de raadsagenda (na de begroting volgt alleen nog de rondvraag). De behandeling verloopt als volgt:

1. Aftrap: korte ronde algemene reactie op de begroting per fractie
    - Volgorde: BGR; R'74; PAK (n.b. géén algemene beschouwingen, deze hebben bij de Kadernota immers plaatsgevonden)
2. Debat eerste termijn
    - Reacties van de fracties, incl. aankondigen van evt. moties en amendementen
    - Schorsing
    - Reactie college
3. Tweede termijn
    - Reacties van de fracties, evt. indienen van moties en amendementen
    - Schorsing
    - Reactie college
4. Besluitvorming
    - Evt. stemming amendementen
    - Stemming Begroting
    - Evt. stemming moties

Naast bovengenoemde vaste momenten van schorsing, staat het een ieder lid van de raad altijd vrij om de voorzitter tot een extra schorsing te verzoeken.

Behandeling per hoofdstuk

Voor een gestructureerde behandeling van de begroting willen wij de begroting per hoofdstuk behandelen, waarbij, in principe één woordvoerder per fractie per hoofdstuk zal opereren. Meerdere woordvoerders per fractie zijn toegestaan, maar bij voorkeur niet over hetzelfde onderwerp, uiteraard met uitzondering van die gevallen waarbij een individueel lid een van het fractiestandpunt afwijkende mening kenbaar wil maken:

Woordvoering

In principe is het de bedoeling dat er één woordvoerder per fractie per blok aan het woord komt. De woordvoerder in de tweede termijn kan dus een andere zijn dan in de eerste termijn. Nota bene de tweede termijn is conform afspraak met name bedoeld voor de reactie vanuit de fracties op de reactie van het college en ten behoeve van moties en amendementen.

Voorbereiding, afstemming en ondersteuning bij moties of amendementen (zie ook de bijlage)

- Tijdig onderling uitwisselen van moties en amendementen, om steun te verkennen en te bezien of gezamenlijk indienen mogelijk en raadzaam is. Om verdere steun te vergaren, of een motie of amendement bij te stellen, kan er tijdens de vergadering om een schorsing gevraagd worden.
- Vooraf de portefeuillehouder informeren over een evt. motie of amendement is wenselijk. Dit is geen formele eis, maar een veel gehanteerde beleefdheidsafspraak. Dit stelt het college/de portefeuillehouder in staat om zich voor te bereiden en ter vergadering beargumenteerd te reageren op de motie of het amendement.
- Er zijn formats beschikbaar voor het opstellen van een motie en amendement.
- De griffie doet een check op vormvereisten van evt. moties en amendementen.
- De griffie biedt uitsluitend op verzoek van een fractie/raadslid ondersteuning in het opstellen van een motie/amendement (vorm en/of formulering), indien daar uiterlijk 7 november vóór 12:00 uur contact over is gezocht: griffie@rozendaal.nl , 026-3843661.

- Moties en amendementen worden, voor zover vooraf gereed, uiterlijk op 7 november om 16:00 uur in iBabs gezet, tot aanvang raadsvergadering vertrouwelijk, tijdens de raadsvergadering openbaar.
- De griffie verspreidt in aanvulling op iBabs desgewenst ook papieren kopieën van de evt. moties/amendementen.

Technische vragen en antwoorden meerjarenbegroting 2024-2027

Gemeente ROZENDAAL

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
Algemeen				
1	PAK		V	In de kadernota kunnen wij geen duidelijke tabel vinden als die als referentie gebruikt kan worden voor de interpretatie van de tabellen in de MJB “afwijkingen ten opzichte van kadernota”. Kunt u de kadernota tabel waar u aan refereert met ons delen?
			A	Wij refereren naar de kadernota en dan specifiek de tabellen met onvermijdelijke ontwikkelingen en de tabel met waarschijnlijkheden. In de begroting worden afwijkingen hierop toegelicht.
2	PAK		V	Is ons begrip correct dat in de tabellen “afwijking ten opzichte van kadernota” “–“ bedragen een verlaging van de inkomsten of verhoging is van de kosten t.o.v. kadernota en de “+” bedragen het omgekeerde?
			A	Dat is juist.
3	BGR	13	V	Wat is ons overhead apparaat-kosten-percentage gebaseerd op dit overzicht? Is dit marktconform?
			A	In de begroting 2024 is dat 28%. Als wij de kosten van OOR uit de begroting filteren is dat 48%. Er is geen marktconform percentage beschikbaar aangezien de definitie van overhead bij gemeenten niet uniform is. Het merendeel ligt (afgerond) tussen de 25 - 45%. De meeste gemeenten boeken personeelslasten op diverse taakvelden. Door de diversiteit aan werkzaamheden van medewerkers over diverse programma, boekt Rozendaal alles op overhead.
4	BGR		V	De investering van € 20k gemeentehuis (achterstallig onderhoud) en voorbereidingskosten van € 15k (voorbereidingskosten duurzaamheid gemeentehuis) zorgen voor een stijging van afschrijvingskosten vanaf 2026 van € 9k. Wat is de afschrijvingsperiode?
			A	De investeringen van 20K en 15K betreffen kosten die in de exploitatie meteen worden opgenomen. De afschrijvingslasten hebben betrekking op een grotere investering die vooralsnog is bepaald op 220k. De afschrijvingsperiodes zijn bepaald in de financiële verordening. Voor deze investeringen staat daar een termijn van 25 jaar voor.
Programma 0: bestuur en ondersteuning				
5	R’74		V	Waarom moeten we € 70k uitgeven aan HR op een totaal van 12 formatieplaatsen ? Is dit ‘nice to have’ of ‘must to have’? Kan dit niet slimmer ?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	We voorzien de komende jaren blijvend meer beweging in ons personeelsbestand, als gevolg van ontwikkelingen in de organisatie, benodigde capaciteit op projecten en door verzuim/ziekte. Dit maakt dat we het noodzakelijk achten om meer HR-ondersteuning in te huren dan we tot nu toe deden, juist om noodzakelijke keuzes op een verantwoorde en slimme manier te maken en aan wettelijke regelingen te voldoen. HR-ondersteuning richt zich ten eerste op ondersteuning en advisering op individuele dossiers rond functioneren, ziekte en vervroegde uittreding. Ten tweede betreft het inzet op projecten op (veelal verplichte) onderwerpen, zoals het herijken van het functiehuis en arbeidsomstandigheden. (Zie ook de raadsinformatiebrief organisatieontwikkeling van 3 oktober 2023, p. 6 en 7.)
6	R'74		V	Wat is de plotselinge oorzaak van de toename van de RVU regeling ? Komt toch uit de CAO ?
			A	De RVU regeling voor gemeenten is ingevoerd bij de CAO die geldt vanaf januari 2023. In deze CAO is afgesproken dat medewerkers kunnen deelnemen aan de RVU regeling vanaf 1 januari 2024. Ook binnen onze organisatie zijn er personeelsleden die gebruik mogen maken van deze regeling en die aangegeven hebben dat ook te willen. Hierdoor is er voor de begroting 2024-2027 een extra kostenpost ontstaan.
7	R'74		V	Klopt het dat we nu al weten dat er in 2024 sprake is van ziekteverzuim ?
			A	Wij houden in elke begroting rekening met een historisch gemiddelde. Daarnaast weten wij op casusniveau nu al zeker dat ook (in de eerste helft van) 2024 sprake zal zijn van langdurig verzuim.
8	PAK	10	V	U vermeldt: "..Wellicht thematische 'buurt aan tafel' gesprekken, ipv per buurt..." Waar denkt u aan bij thematisch en is het de intentie een dergelijk gesprek met inwoners uit alle buurten van Rozendaal in een sessie te voeren?
			A	Met thematische Buurt aan Tafel-gesprekken bedoelen wij gespreksavonden die zich bijvoorbeeld richten op het thema duurzaamheid/energietransitie, veiligheid of groen & omgeving. Het zou inderdaad een mogelijkheid zijn om daarbij ofwel álle Rozendalers uit te nodigen voor een thema, ofwel een aantal buurten waar een thema op eenzelfde wijze speelt, samen te nemen in één bijeenkomst.
9	PAK	11	V	Dienstverlening en burgerzaken – project implementatie DigiD ligt stil en ambulante dienstverlening is nog niet opgepakt, beide door ziekteverzuim/personeelstekort. '*Om de dienstverleningsaanpak te continueren stellen we voor om (voor het eerste kwartaal) hiervoor een extra uitgave te doen.'* Vraag: waarom is hier een extra uitgave voor nodig? Dit was toch al begroot? Of gaat het hier om het maken van een inhaalslag op projecten die zijn blijven liggen en waarom zijn er voor die inhaalslag dan extra middelen nodig?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	We beoogden deze projecten uit te voeren binnen reguliere capaciteit en budgetten. Door langdurig ziekteverzuim blijft dit ook in ieder geval het eerste kwartaal van 2024 stil liggen. Wij achten het echter wel noodzakelijk om deze projecten voort te zetten, waarvoor dan dus extra middelen (capaciteit) nodig zijn.
10	R'74	12	V	Wat wordt bedoeld met 'functioneel plan' ?
			A	Een functioneel plan is een plan hoe de diverse functies en bijbehorende ruimtelijke indeling leiden tot aanpassing aan het gebouw verbetering van de (o.a. informatie-)veiligheid, arbeidsomstandigheden en toegankelijkheid van het gemeentehuis. Hierover volgt nog een besluitvormingstraject.
11	R'74	13	V	Stijging kosten overhead met € 140k, wat is de oorzaak?
			A	De kostentoename bij overhead wordt per onderdeel toegelicht in de paragraaf bedrijfsvoering (vanaf bladzijde 76).
12	PAK	13 & 74	V	Forse toename in het programma bestuur en burgerzaken. Het SD wordt echter sterker uitbesteed naar Rheden en op de informatieavond werd aangegeven dat daarmee inzet Rozendaalse ambtelijk capaciteit lager wordt. Hoe zien wij dit terug in programma 0? Op blz. 74 geeft u aan dat de organisatie met 0,5 FTE gaat toenemen door een additionele adviseur op het sociaal domein. Hoe moeten wij dit zien in het kader van de grotere uitbesteding van SD werk incl. beleidsontwikkeling zoals op de informatieavond werd aangegeven.
			A	De cijfers in de kolom 2023 betreffen verouderde cijfers. De capaciteit is vorig boekjaar uitgebreid voor het sociaal domein. De daarbij gehanteerde toelichting is abusievelijk overgenomen in déze ontwerpbegroting. De daadwerkelijk begrootte FTE wijzigt niet t.o.v. 2023. We voorzien voor 2024 geen toename in de FTE. De juiste tabel behorende bij de begroting is als volgt (zie volgende pagina):

<table>
<tr><th>Nr</th><th>Fractie</th><th>Pagina</th><th>V/A</th><th>Vraag en antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td></td><td>
<table>
<tr><th>Omschrijving</th><th>Werkelijk 2022</th><th>Begroot 2023</th><th>Begroot 2024</th></tr>
<tr><td>Formatieplaatsen (fte)</td><td>11,9</td><td>12,3</td><td>12,3</td></tr>
<tr><td>Medewerkers (aantal)</td><td>13</td><td>14</td><td>14</td></tr>
<tr><td>Mannen (%)</td><td>58%</td><td>64%</td><td>64%</td></tr>
<tr><td>Vrouwen (%)</td><td>42%</td><td>36%</td><td>36%</td></tr>
<tr><td>Ziekteverzuim (%)</td><td>6,81%</td><td>2,00%</td><td>7,00%</td></tr>
<tr><td>Instroom (%)</td><td>8%</td><td>0%</td><td>0%</td></tr>
<tr><td>Uitstroom (%)</td><td>0%</td><td>0%</td><td>0%</td></tr>
<tr><td>Deeltijders (%)</td><td>46%</td><td>57%</td><td>57%</td></tr>
<tr><td>Leeftijd (gemiddeld)</td><td>51,1</td><td>52,4</td><td>52,4</td></tr>
<tr><td>Maximum Salarisschaal (%)</td><td>85%</td><td>86%</td><td>86%</td></tr>
<tr><td>Budget opleidingen (% loonsom)</td><td>0,84%</td><td>1,21%</td><td>1,25%</td></tr>
</table>
</td></tr>
<tr><td>13</td><td>PAK</td><td>14</td><td>V</td><td>“Versterking op het taakveld bestuur en ondersteuning, bedoeld voor communicatie en participatie (+ € 20.000 vanaf 2025)”
Vraag: betreft dit inhuur voor bijv. losse klussen of uitbreiding van fte? In het geval van losse klussen: waarom wordt deze communicatie niet begroot in het betreffende project/klus?</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>A</td><td>Het gaat vooralsnog niet om uitbreiding van de formatie (geen nieuw ‘vast personeel op de loonlijst’), maar wel om meerjarige inhuur van extra capaciteit om communicatie/participatie te versterken. In de raadsinformatiebrief organisatieontwikkeling van 3 oktober 2023 (p. 8) is toegelicht waarop deze versterking betrekking heeft. Het gaat daarbij slechts gedeeltelijk om ‘losse klussen’ (denk voor 2024 aan duurzaamheid/energietransitie en opvang vluchtelingen/OOR), maar ook om ontwikkelen participatiebeleid, versterken woordvoering/perscontacten, ondersteuning op communicatie-instrumenten en betere profilering van de gemeente en arbeidsmarktcommunicatie.</td></tr>
</table>

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
14	R'74	14	V	wat betekent de stelpost: inflatie uit kadernota betrekking op andere programma's en vanwaar zo hoog ?
			A	In de kadernota is een post opgenomen voor kostenstijging als gevolg van (hogere) inflatie over de hele begroting. In de kadernota is deze voor de helderheid als één bedrag bij programma 0 opgenomen. Omdat wij nu de daadwerkelijke afwijkingen melden per programma geven wij hiermee aan welke deel van deze stelpost betrekking heeft op de overige programma's. Ten opzichte van de kadernota vindt vanuit programma 0 een overheveling plaats naar alle andere programma's.
15	R'74		V	Ozb baten stijgen inde jaren met respectievelijk 3, 8, 8, 8% terwijl de lasten respectievelijk met 1, 2, 2, 2 zijn begroot. Waarom niet dezelfde percentages?
			A	De lasten zijn opgehoogd met de verwachte inflatie. De opbrengsten zijn naast de inflatie met een extra percentage van 5,5% verhoogd zoals verwoord in de kadernota en beschreven op bladzijde 57 bij de lokale heffingen. Hiermee anticiperen we op een geleidelijke opbouw anticiperend op de om de begrotingen 2026 en 2027. Hiermee groeien wij toe naar het regionaal herkenbaar gemiddelde.
16	R'74	14	V	Waarom zijn de pensioenkosten € 7.400 hoger dan ten tijde van de kadernota? Toen was toch de verhoging van de pensioenen al een feit?
			A	Dit wordt veroorzaakt door de pensionering van een voormalig wethouder wat wij pas na de kadernota in beeld kregen. Daar staat een verlaging van de storting in de voorziening pensioenen wethouders tegenover.
17	R'74	15	V	Begroting 2023 externe inhuur 8% is 96.120 van loonsom die derhalve 1.200.000 is. Begroting 2024 externe inhuur 12% is 135.430 van loonsom die derhalve 1.128.000 is. Totale loonsom 2024 is dus lager dan 2023. Hoe kan dat?
			A	De lagere loonsom wordt veroorzaakt doordat een aantal vacatures is ingevuld waarbij de afgesproken arbeidsvoorwaarden voor lagere kosten zorgen. Daarnaast is er rekening gehouden met de overheveling van taken in het sociaal domein naar de gemeente Rheden, waarmee een deel van de salariskosten wegvallen.
Programma 1: Veiligheid				
18	BGR	19	V	Wij kunnen deze scan niet direct plaatsen, heeft de Gemeenteraad deze ter informatie ontvangen?
			A	Nog niet, de weerbaarheidsscan is uitgevoerd in 2023, zoals aangekondigd in het Integraal Veiligheidsbeleid 2023-2026 zoals door de raad op 14 februari 2023 vastgesteld. De rapportage is inmiddels beschikbaar. Wij zijn voornemens om de uitkomsten en de uitwerking daarvan nog dit jaar, vermoedelijk in de vorm van een raadsinformatiebrief, aan de raad voor te leggen.

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
19	BGR	20	V	Het bedrag begroot voor 2024 1.2 is bijna verdrievoudigd, m.n. door uitvoeringskosten OOV. Waar moeten wij dan aan denken?
			A	De OOV-taken werden tot nu toe ingevuld door een interne medewerker. Deze taken worden vanaf 2024 niet meer door een interne medewerker uitgevoerd maar moeten extern ingekocht worden. Deze taken komen in het nauw door de uitbreiden van het aantal uren dat is toegekend aan de functie van de griffier. Zoals ook aangegeven in de raadsinformatiebrief organisatieontwikkeling van 3 oktober 2023, willen we een al langere tijd ontstane kwalitatieve en kwantitatieve krapte op het taakveld Integrale Veiligheid (OOV) oplossen. Dit knelt al enkele jaren en is een onderwerp dat we nu met vaart willen aanpakken. We verkennen mogelijkheden om dit taakveld anders te organiseren: hetzij samenwerking met/uitbesteding aan de gemeente Rheden, hetzij inhuur van externe capaciteit. Beide wegen leiden tot een kostentoename. Tot de werkzaamheden in dit taakveld behoren onder andere: - beleids- en uitvoerende taken crisisbeheersing: regionaal ambtelijk overleg; praktische zaken als piket- en bereikbaarheidsschema's en organiseren trainingen en oefeningen; inzet bij daadwerkelijke crisis of maatschappelijke onrust, advisering bestuur en burgemeester; - beleids- en uitvoerende taken openbare orde: div. lokaal en regionaal ambtelijk en bestuurlijk overleg, tevens voorbereiding op de lokale driehoek; toezicht en handhaving (OOV en alcoholwet); klachten OOV; project Buurtbemiddeling; project WhatsApp Veiligheidsgroepen; opstellen en periodiek aanpassen beleid(sregels) (APV, IVB, handhaving + div. specifieke veiligheidsterreinen) + uitvoering beleidsmaatregelen en activiteiten m.n. vanuit IVB; participatie in Veiligheidshuis, RIEC, project Samen Weerbaar etc.; incidentele/sporadisch feitelijke inzet op WvGGZ, Wom, noodbevoegdheden etc.; advisering bestuur en burgemeester; vergunningen op grond van de Algemene plaatselijke verordening; Project Meld misdaad anoniem (MMA). - beleidstaken en advisering burgemeester m.b.t. brandweertaken (VGGM); - beleids- en uitvoerende taken drank- en horeca (vergunningen, ontheffingen etc.).
20	PAK	20	V	Grote toename OOV met 500% volgend jaar. In de toelichting wordt met name gerefereerd aan de Griffie-functie. Hoe is de ruim 50k€ stijging opgebouwd en wat betekent die voor de Griffie-functie?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	W.b. de griffie: al enige jaren is duidelijk dat de huidige griffie-capaciteit van 18 uur niet afdoende is. De werkelijke ureninzet is vrijwel iedere week hoger en vindt dan plaats ten koste van andere taken (die door dezelfde medewerker uitgevoerd worden) of leiden tot overuren. De werkgeverscommissie van de gemeenteraad heeft herhaaldelijk een verzoek gedaan om urenuitbreiding naar 24 uur per week (+ 6 uur). Die 6 uren zouden bij voorkeur door dezelfde griffier uitgevoerd moeten worden. Dat betekent dat het moet leiden tot afname of verplaatsing van andere werkzaamheden die bij dezelfde persoon belegd zijn. We zien de beste kansen hiertoe om het taakveld Integrale Veiligheid (OOV) op een andere wijze te organiseren. Zie verder bij de beantwoording van de vraag van de BGR hiervoor. Zie ook de raadsinformatiebrief organisatieontwikkeling van 3 oktober 2023.
21	PAK	20	V	Was de toename in taakveld 1.1: Brandweer niet veel meer toe te schrijven aan een nieuwe herverdeling tussen de verschillende gemeenten? Zijn dit nieuwe stijgingen nadat de herverdeling is doorgevoerd?
			A	Naast de in 2022 overeengekomen jaarlijkse toename als gevolg van de gefaseerd doorgevoerde herverdeling tussen de gemeenten, is er sprake van een extra stijging voor de kosten van de brandweerzorg in de komende jaren. Dit wordt met name veroorzaakt door sterke loon- en prijsstijging (inflatie), versterking van de GGD en versterking van de totale bedrijfsvoering van de VGGM. E.e.a. is op 4 juli 2023 in een voorstel over de begroting 2024 van de VGGM aan de raad voorgelegd.
22	PAK	21	V	Dierenasiel, u geeft aan dat de stichting te maken krijgt met stijgende onderhoudslasten door de nieuwbouw. Een nieuw gebouw geeft logischerwijs minder onderhoudslasten dan het oude gebouw (en minder energiekosten etc.). Kunt u kwantitatief toelichten hoe de toename van de kosten over de verschillende posten verdeeld wordt en waarom de onderhoudslasten gaan stijgen?
			A	Het Dierentehuis heeft een brede professionaliseringsslag gemaakt, waardoor onder andere kosten, zoals de onderhoudslasten van de bestaande bouw, die voorheen (ten onrechte) niet in rekening werden gebracht, thans wel worden doorberekend.
23	R'74	21	V	Opvang zwerfdieren: de stichting heeft te maken met stijgende onderhoudslasten vanwege nieuwbouw. Bij nieuwbouw is het onderhoud bij aanvang toch normaal gesproken lager ?
			A	Het Dierentehuis heeft in het verleden (ten onrechte), de onderhoudslasten van de bestaande bouw niet in rekening gebracht.
Programma 2: Verkeer en vervoer				
24	R'74	22	V	Laatste zin : welk verouderde meubilair wordt hier bedoeld ?
			A	Met name de banken in de openbare ruimte zijn verouderd. In het budget is gerekend met vervanging van twee banken per jaar. Het restant wordt ingezet voor prullenbakken en plantenbakken.
25	PAK	23	V	Kerklaan: bewoners willen tijdelijke maatregelen. Wat wordt hiermee bedoeld?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	Het voorstel is om tijdelijke barriers toe te passen om nog enkele vakken na te bootsen en zodoende het gemotoriseerde verkeer af te remmen. Mochten dergelijke maatregelen een duidelijke bijdrage leveren aan de verkeersveiligheid, overwegen we om deze definitief aan te leggen. De kosten voor de tijdelijke maatregelen kunnen betaald worden uit het reguliere budget.
26	PAK	23	V	De provincie zou groot onderhoud gepland hebben aan de Schelmseweg in 2024. Vraag: welk onderhoud betreft dit en hoe zijn aan- en omwonenden hierbij betrokken?
			A	In de begroting staat inderdaad dat er groot onderhoud is gepland door de provincie in 2024 voor de Schelmseweg. Wij hebben kortgeleden van de provincie te horen gekregen dat het geplande groot onderhoud aan de Schelmseweg in Arnhem wordt uitgevoerd. Er staat geen groot onderhoud aan de Schelmseweg in Rozendaal gepland. In 2026 wordt er wel groot onderhoud aan het overige deel van de N785 in Rozendaal uitgevoerd en hierover is de provincie in gesprek met ons. Ook de Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar en aan- en omwonenden worden in de plannen betrokken. Wij als gemeente zijn zowel ambtelijk als bestuurlijk in contact met de Belangengroep en provincie.
27	R'74	23	V	Verkeersveiligheid N785 (Schelmseweg) R'74 mist hierin de lobby naar de provincie en eventuele eigen bijdrage van de gemeente om de autosnelheid te verlagen middels trajectcontrole voor een veilige oversteek van onze kinderen.
			A	Zie beantwoording vraag 23
28	PAK	25	V	Renovatie fietspaden bedraagt € 250.000,-- In de kadernota stond deze gepland voor 2027. Waarom schuift dit in begroting nu een jaar naar voren (2026)?
			A	In het raadsvoorstel van 28 maart 2023 is aangegeven dat we op zijn vroegst in 2025 een nieuw afwegingsmoment kiezen en dat we gaan starten met de voorbereidingen voor het eventueel aanbesteden van de 3,5 kilometer asfalt fietspaden, zodat deze in 2026 kunnen worden gerenoveerd in beton fietspaden (conform raadsvoorstel van 2023 en de Kadernota).
	R'74	25	V	Beheer fietspaden buitengebied : budget is € 5000 omhoog om de twee uitgevoerde fietspaden adequaat te beheren. Volgens onze informatie zou beton onderhoudsvrij zijn en het overige geschieden door Natuurmonumenten. Is dat juist en wat zijn dan de beheerskosten?
			A	Het betreft hier de twee niet gerenoveerde asfaltfietspaden die nog in ons buitengebied liggen met een totale lengte van 3,5 kilometer. Zo lang die niet zijn gerenoveerd vraagt dit extra onderhoud uit oogpunt vsn veiligheid.
29	PAK	26	V	Waarom worden gemeente Rheden en de provincie hier niet als verbonden partijen genoemd, bijvoorbeeld t.a.v. Masterplan?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	In artikel 1 lid b BBV is de definitie opgenomen van een verbonden partij. Het gaat hierbij om een bestuurlijk of financieel belang. Bij de gemeente Rheden en de Provincie hebben wij geen financieel of bestuurlijk verantwoordelijkheid en is daarmee een samenwerkingspartij en geen verbonden partij.
Programma 3: Economie				
30	BGR	27 & 28	V	U spreekt over recreatie en toerisme. Als verbonden partijen noemt u de St. Economic Board regio Arnhem Nijmegen, maar niet de Veluwe Alliantie en GMRAN. Waarom deze 2 partijen niet?
			A	Deze twee partijen zijn per abuis niet meegenomen als verbonden partij. Deze worden toegevoegd bij toekomstige rapportages.
Programma 4: Onderwijs				
31	PAK	30	V	Waarom lopen de baten basisonderwijs na 2024 zo sterk terug?
			A	Gemeenten krijgen NPO-middelen van schooljaar 2012-2022 tot schooljaar 2024-2025. De bestedingstermijn daarvan loopt tot 31 juli 2025.
32	PAK	30	V	Post 4.3 onderwijsbeleid en leerlingzaken: flinke uitgaven in 2022, maar behoudend begroot voor 2023 en verder. Welke uitgaven vallen (naast vervoerskosten, waarmee we leerlingenvervoer bedoelen?) onder deze post en waarom wordt er behoudend begroot? Of was 2022 een eenmalige uitschieter?
			A	Deze grote afname heeft te maken met de subsidie Voor/vroegschoolse educatie VVE en die liep tot 2022.
33	BGR	30	V	U voorziet een verhoging in 2025, dan weer daling in 2026 en weer verhoging in 2027. Graag een toelichting.
			A	Deze bedragen zijn gebaseerd op uitgangspunten vanuit het Gemeentefonds.
Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur & recreatie				
34	BGR	36	V	U voorziet voor de vervanging van de speeltoestellen in € 7.500 aan meerkosten per jaar. Waar vinden wij deze meerkosten terug?
			A	Deze kosten komen gebundeld terug in programma 5 onder recreatievoorzieningen, binnen dit programma zijn verschillende taakvelden onder gebracht waardoor deze specifieke kosten niet direct zichtbaar zijn.
35	R'74	36	V	Is de begrote € 25k in 2026 voorzien voor een fysieke aanpak van het bomenonderhoud ? Zo ja, is dat dan niet te weinig en jaarlijks nodig?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	Bij een verouderd bomenbestand zoals in de gemeente Rozendaal is het moeilijk in te schatten hoe hoog de kosten zullen zijn. Droge en hete zomers zullen uitmaken hoe hard de bomen achteruit gaan. In ieder geval zien we een toename van de noodzaak om incidenteel in te grijpen. Het bomenplan zal een meer planmatige aanpak bieden en inzicht geven in de jaarlijkse kosten.
36	R'74	36	V	Zitten de plannen voor het verbeteren van het Beekdal in de begroting ?
			A	Nee, in de Groenvisie is meer aandacht gevraagd voor de aanwezige kwaliteiten in het beekdal. Er is op dit moment geen plan om het Beekdal te verbeteren. Vanuit budget openbaar groen wordt er wel onderhoud gepleegd in het Beekdal.
Programma 6: Sociaal Domein				
37	R'74	38	V	In 2024 zetten we een volgende stap in de professionalisering in de samenwerking met Rheden op het gebied van Sociaal Domein. Wat betekent dit voor de begroting? Wordt in de paragraaf Sociaal Domein in deze begroting rekening gehouden met de verdere vergrijzing in Rozendaal of met andere bekende demografische kengetallen?
			A	Deze volgende stap past binnen de huidige kaders van de begroting als het gaat om beleidsinzet en uitvoeringskosten sociaal domein. De dubbele en de toenemende vergrijzing is een autonome ontwikkeling. Dit is een van de elementen die bepaalt of de uitgaven zullen stijgen. Het aantal jeugdigen neemt niet toe. Deze trends nemen we mee in ons beleid. Maar het is niet de enige factor. Zo investeren we samen met Rheden in een laagdrempelige toegang tot algemene voorzieningen via onze welzijnsorganisatie Incluzio. En we zijn, ook samen met Rheden, bezig met het opstellen van beleid op Gezond en Actief Leven (GALA), waar we voor de komende vier jaar middelen ontvangen middels een specifieke uitkering van het Rijk.
38	BGR	42	V	Lasten 6.3 Inkomensregelingen De geprognosticeerde lasten voor inkomensregelingen voor 2024 e.v. zijn lager dan vorig jaar geprognosticeerd. Graag een toelichting.
			A	De geprognosticeerde daling van de lasten wordt veroorzaakt door een afname van het aantal uitkeringen IOAW/IOAZ.
39	R'74	42	V	In een raadsinformatie bijeenkomst is gemeld dat de kosten voor opvang Oekraïners niet geheel gedekt worden dor het Rijk. Is het dan realistisch om dat wel als zodanig te begroten?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	De stelling dat in raadsinformatiebijeenkomst gemeld zou zijn dat de kosten voor OOR niet geheel gedekt worden is onvoldoende genuanceerd. Sterker nog, in de raadsinformatiebrief van 19 september 2023 staat: “We gaan er van uit dat de kosten die we hier [de bijgestelde begroting, red.] in opnemen volledig onder de vergoeding van het rijk vallen.” Volledige vergoeding is ook altijd het uitgangpunt geweest aangezien het ministerie heeft aangegeven dat gemeenten niet tekort mogen komen aan de opvang van ontheemde Oekraïners. Het voorbehoud dat het college gemaakt heeft betreft het feit dat er nog geen besluitvorming heeft plaatsgevonden en we dus rekening moeten houden met het risico dat het rijk niet al onze aannames onder de nieuwe begroting onderschrijft. Om dit risico beheersbaar te maken zijn diverse mitigerende maatregelen genomen. Recent heeft wederom overleg plaatsgevonden met het ministerie op ambtelijk niveau. Het ministerie staat er constructief in. We blijven dus uitgaan van de lijn dat alle kosten vergoed worden. Als het gaat over gebruik van voorzieningen Wmo en jeugd voor leerlingenvervoer wordt geld toegevoegd aan het gemeentefonds via een decentralisatie-uitkering. Voor onderwijshuisvesting en voorschoolse educatie kunnen SPUK's worden aangevraagd.
40	R’74	42	V	Waaruit bestaat de fors hogere maatwerkdienstverlening 18+ in 2024 ?
			A	Hier is sprake van een verschrijving. De budgetten maatwerkdienstverlening 18+ en maatwerkdienstverlening 18- zijn per abuis samengevoegd. Dit zal worden gecorrigeerd. De verhoging wordt veroorzaakt door de uitgaven maatwerkvoorziening 18- (Jeugdwet). Deze zijn enkele jaren te laag begroot, wat leidde tot een onttrekking aan de reserve Sociaal domein. Dit willen wij voorkomen door realistischer te begroten.
41	R’74		V	Algemeen: hebben de nieuwe landelijke tarieven voor de Jeugdzorg nog invloed op deze begroting ?
			A	Ja die zullen enige invloed hebben. <u>Achtergrond:</u> Gemeenten en het kabinet hebben een akkoord bereikt over het instellen van een uniform landelijk tarief voor jeugdbescherming en jeugdreclassering. Het verschil tussen de huidige tarieven en het nieuwe tarief bedraagt landelijk bij gelijkblijvende aantallen €60 miljoen. Het Rijk draagt met ingang van 2024 structureel €30 miljoen per jaar bij aan de verlaging van de workload. De gemeenten dragen met ingang van 2024 structureel €25 miljoen bij aan deze verlaging en met ingang van 2025 €30 miljoen structureel. Gezien de kleine aantallen in onze gemeente zal de impact voor onze beperkt zijn. In totaal hebben wij het budget jeugdhulp verhoogd met € 50.000. Zie ook het antwoord bij vraag 57.

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
Programma 7: Volksgezondheid en milieu				
42	BGR	46	V	U noemt hier een aantal door de raad gewenste maatregelen zoals vermindering overlast door houtstook en het tegengaan van de gevolgen van langdurige hitte. Hoe en wanneer heeft de raad aangegeven dat dit door de Gemeenteraad gewenste maatregelen zijn?
			A	De vermindering van de overlast door houtstook is een doelstelling uit de lopende Nota Publieke gezondheid (vastgesteld in 2017). Uw raad krijgt binnenkort een nieuwe Nota publieke gezondheid voorgelegd ter besluitvorming. Tegengaan van overlast van houtstook is een algemeen erkend aandachtspunt voor de leefbaarheid van buurten. Het belang hiervan is sinds 2017 toegenomen. De noodzaak om het gebruik van aardgas af te bouwen, kan leiden tot een toename van houtstook. Het lokale hitteplan is een lokale vertaling van het Nationale hitteplan (2006). Bij activering van het nationale hitteplan worden de inwoners van Nederland alert gemaakt op hitte-gerelateerde gezondheidsproblemen en op mogelijkheden deze te voorkomen. Een lokaal hitteplan is, aanvullend hierop, een communicatieplan voor de eigen inwoners. De provincie heeft in 2023 middelen beschikbaar gesteld aan de GGD om gemeenten bij de opstelling te ondersteunen. Rheden en Rozendaal werken hierbij samen vanwege het gedeelde netwerk van zorg- en welzijnsorganisaties. Primaire doelgroep vormen de zelfstandig wonende inwoners van 75 jaar en ouder.
43	BGR	47	V	Afval, in de vorige begroting noemde u het voornemen om te onderzoeken of extra ondergrondse container voor luiers en incontinentiemateriaal wenselijk zou zijn. U spreekt hier niet meer over in deze begroting. Is dit inmiddels onderzocht en de behoefte nihil?
			A	Het voornemen om een extra ondergrondse container voor luiers- en incontinentiemateriaal te plaatsen hebben we uit de begroting gehaald omdat er geen signalen zijn vanuit de bewoners om een extra container te plaatsen.
44	PAK	47	V	Afval. Meer afvalstromen via gemeentewerf MOETEN lopen. Aan welke richtlijnen refereert u en wat is de reden waarom dit mogelijk zou zijn op de gemeentewerf?
			A	Het activiteitenbesluit vraagt om een acceptatie van minimaal 18 stromen. Dit kan door de beperkte omvang op de milieustraat in Rozendaal niet gerealiseerd worden. De verwachting is dat het aantal te accepteren stromen de komende jaren alleen maar zal toenemen.
45	R’74	49	V	De tabel begroot 2024 wijkt af van die op pagina 58.

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	Dat is juist. De tabel op bladzijde 49 geeft aan welke kosten daar conform de voorschriften geboekt worden. De tabel op bladzijde 58 geeft aan wat de totale kosten zijn. Daar worden kosten van overhead en btw (zoals aangegeven in de kop van de tabel) bij opgeteld om de kostendekkendheid van de tarieven te kunnen bepalen. Regelgeving zorgt voor deze afwijking.
46	PAK	49	V	Kunt u toelichten waarom de kosten van de afvalverwerking omlaag gaat terwijl er in het nieuws vaak gesproken wordt sterk stijgende kosten bij de afvalverwerkers?
			A	De hoeveelheid te verwerken restafval is dusdanig afgenomen (bijna gehalveerd) waardoor de kosten voor verwerking zijn afgenomen. De inzameling van de grondstoffen laten een stabiel beeld zien.
47	R'74		V	Algemeen: zijn er nog risico's op vertragingen in onze klimaatambities en energieneutraal Rozendaal met betrekking tot het huidige overvolle stroomnetwerk ?
			A	Netcongestie is een probleem dat zich in onze hele regio voordoet. Het is een problematiek die we niet als individuele gemeente kunnen oplossen. We stemmen hiervoor af met onze partners binnen de Groene Metropool Regio en zijn recent het project 'integraal programmeren' gestart, waarbij we de vraag, het aanbod en het terug leveren van elektriciteit op en met elkaar afstemmen. In Rozendaal zijn er geen grootschalige projecten voor het opwekken (en terug leveren) van duurzame elektriciteit. Op kleinschaliger niveau kunnen we er wel mee te maken krijgen. Bijvoorbeeld bij door de toenemende aanschaf van warmtepompen door woningeigenaren en het plaatsen van extra laadpunten voor elektrische auto's.
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing				
48	BGR	53	V	U zegt hier het regionale beleid te vertalen in de omgevingsvisie. Betekent dit dat het regionale beleid (op geen enkele wijze door de gemeente Rozendaal / Gemeenteraad / inwoners Rozendaal beïnvloed) kaderstellend is voor de Rozendaalse nog vast te stellen omgevingsvisie? Ook zegt u: gezien de druk op de woningmarkt wordt er hierbij naast permanente woningbouw ook onderzocht of er mogelijkheden zijn voor tijdelijke huisvesting voor specifieke doelgroepen door middel van realisatie van flexwoningen. Graag een toelichting.
			A	In het plan van aanpak Omgevingsvisie van november 2020 is aangegeven dat bij het opstellen van de Omgevingsvisie gebruik gemaakt wordt van relevante beleidsdocumenten van de gemeente zelf maar ook van documenten van de regio, de provincie, het waterschap en het Rijk.

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
				In dit programma is aangegeven dat in de Omgevingsvisie duidelijk wordt op welke wijze Rozendaal een passende bijdrage kan leveren aan de regionale ambities én de lokale woningbehoefte. Hierbij wordt, mede gezien de druk op de woningmarkt, ook onderzocht of flexwoningen enige verlichting kunnen brengen op de woningmarkt. Deze tijdelijke woningen worden veelal ingezet voor het huisvesten van statushouders, starters of spoedzoekers.
49	BGR	54	V	U geeft aan dat de termijn om een verzoek tot tegemoetkoming in planschade in te dienen tegen het bestemmingsplan Dorpsschool inmiddels is verstreken. Bedoelt u dan ook de termijn voor indienen planschade nav de partiële bestemmingsplanwijziging van de Dorpsschool dd 22 februari 2022?
			A	Nee, de termijn voor het indienen van een planschadeverzoek is op grond van artikel 6.1, lid 4 Wet ruimtelijke ordening vijf jaar na onherroepelijk worden van het bestemmingsplan. Voor de partiële herziening van het bestemmingsplan eindigt deze termijn op 25 april 2027.
50	BGR	54	V	Onder 8.3 baten Wonen en bouwen geeft u aanzienlijk begrote bedragen als gevolg van ontvangsten uit leges voor bouwvergunningen. Welke bouwvergunningen hebt u dan voor ogen?
			A	Er is een inschatting gemaakt van de verwachte baten op basis van cijfers van de laatste jaren, dit is niet gekoppeld aan specifieke omgevingsvergunningen.
51	PAK	55 & 58	V	Op blz. 55 wordt de beleidsindicator ‘gemeentelijke woonlasten’ getoond die aangeeft dat de woonlasten in Rozendaal in 2023 reeds 25% hoger zijn dan gemiddeld in NL. Hoe moeten wij dat interpreteren met de belastingdruktoename van 3,25% op blz. 58? Kunt u een overzicht verstrekken van de ‘gemeentelijke woonlasten meerpersoonshuishouden’ in de ons omringende gemeenten?
			A	De beleidsindicator geeft aan wat de totale aanslag gemeentelijke belastingen is ten opzichten van de gemiddelde aanslag in Nederland. Rozendaal komt daar hoog uit doordat de gemiddelde **WOZ**-waarde tot de hoogste in Nederland behoort. De 3,25% geeft aan met welke percentage de gemiddelde aanslag voor **OZB** in Rozendaal zal stijgen. Via de website www.coelo.nl kunt u via de atlas lokale lasten alles terugvinden over de lasten per gemeente.
52	R’74	55	V	Algemeen: R74 mist in dit programma voor 2024, conform coalitieakkoord, de inspanningen voor het versneld opstarten van nieuwe woningbouwlocaties in de gemeente Rozendaal. Of staan deze ergens anders gepland ?

<table>
<tr><th>Nr</th><th>Fractie</th><th>Pagina</th><th>V/A</th><th>Vraag en antwoord</th></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>A</td><td>In de coalitieovereenkomst is opgenomen dat de noodzaak tot het toevoegen van woningen wordt onderzocht. In dit kader is in 2023 met adviseurs vanuit de flexpool Groene Metropoolregio gestart met de voorbereidende werkzaamheden voor de Omgevingsvisie/Woonvisie. Begin 2024 wordt deze visie opgesteld en ter vaststelling aan uw raad aangeboden. Op basis van de afwegingen die hierin gemaakt worden is duidelijk óf en zo ja waar woningbouw mogelijk is. Hierbij wordt, mede vanwege de versnelling, ook gekeken naar mogelijkheden voor tijdelijke huisvesting in de vorm van flexwoningen. Op zich is enige vorm van woningbouw al een versnelling ten opzichte van de Woondeal.</td></tr>
<tr><td colspan="5">Paragraaf 1: Lokale Heffingen</td></tr>
<tr><td>53</td><td>PAK</td><td>57</td><td>V</td><td>De tabellen kijken niet over de jaren waar deze begroting over gaat. I.p.v. jaren 2021-2024 verwachten wij de jaren 2023-2027 te zien. Kunt u toelichten?</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>A</td><td>De cijfers die wij weergeven zijn conform de voorschriften (BBV). Het is toegestaan om de cijfers voor alle jaarschijven te laten zien, maar wij hebben ervoor gekozen om aan de minimale voorschriften te voldoen.</td></tr>
<tr><td>54</td><td>PAK</td><td>57</td><td>V</td><td>De tabel geeft de OZB % voor 2021 t/m 2024. Het OZB % in 2021 is niet juist lijkt ons, wat is het juiste getal?</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>A</td><td>Daar is iets verkeerd gegaan. De komma moet 2 cijfers naar links moeten. (0,0958 0,1379 en 0,1109).</td></tr>
<tr><td>55</td><td>PAK</td><td>57</td><td>V</td><td>Voor de geraamde OZB opbrengst gaat ut uit van 5% inflatie + 5,5% extra verhoging = 10,5%. U noemt ook extra woningen, hoeveel extra woningen neemt u in de verschillende begrotingsjaren aan?</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>A</td><td>De passage over de extra woningen is abusievelijk opgenomen. Bij de berekening van de OZB opbrengst, er is geen rekening gehouden met de bouw van extra woningen.</td></tr>
<tr><td>56</td><td>PAK</td><td>57</td><td>V</td><td>Wij hebben bij de kadernota gevraagd om een vergelijk met OZB % in de ons omringende gemeenten. Kunt u een overzicht verstrekken?</td></tr>
<tr><td></td><td></td><td></td><td>A</td><td>Belastingtarieven 2022
<table>
<tr><th></th><th>Rozendaal</th><th>Rheden</th><th>Arnhem</th><th>Renkum</th></tr>
<tr><td>OZB eigenaren</td><td>0,0899</td><td>0,1194</td><td>0,1285</td><td>0,1213</td></tr>
<tr><td>Verschil tov rozendaal absoluut</td><td></td><td>0,0295</td><td>0,0386</td><td>0,0314</td></tr>
<tr><td>Verschil tov rozendaal in %</td><td></td><td>32,8%</td><td>42,9%</td><td>34,9%</td></tr>
</table></td></tr>
</table>

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
57	PAK	58 & 55	V	Belastingdruktoename 3,25%. Is dit alleen voor lokale belastingen? En hoe kan dat dan i.r.t. toename OZB? Zie ook de samenhang met de vraag over gemeentelijke woonlasten op blz. 55
			A	Dat geldt alleen voor de lokale belastingen die de gemeente Rozendaal oplegt. De ozb stijgt behoorlijk, maar daar staat tegenover dat het rioolrecht niet stijgt en de afvalstoffenheffing zeer beperkt (0,3%)
58	R'74	58	V	Komt grafleges, reinigingsrecht, rioolrecht op 100% uit. Is dat vanwege de 'overhead'? Zo ja hoe komt dan het bedrag van overhead tot stand?
			A	In deze begroting hebben wij de tarieven in lijn gebracht met de 100% kostendekkendheid. De overhead is een berekening van uren x tarief. De werkelijkheid laat vaak een afwijking zien omdat de opbrengst zich soms lastig laat voorspellen.
58a	BGR		V	Paragraaf 1 Lokale heffingen, Blz. 57 OZB Naast de reguliere toename van het inflatiepercentage van 5% wordt vanaf 2024 een extra jaarlijkse verhoging van 5,5% doorgevoerd. Betekent dit dat bij een inflatiepercentage van 10% de inwoners van Rozendaal 15,5% verhoging voor hun kiezen krijgen?
			A	In theorie klopt uw veronderstelling. Echter jaarlijks wordt opnieuw een afweging gemaakt of de voorgestelde tariefstijging wenselijk is. Voor het jaar 2024 worden de lokale heffingen opgelegd op basis van de in de ontwerpbegroting 2024-2027 opgenomen uitgangspunten.
Paragraaf 2: Weerstandvermogen en risicobeheersing				
59	BGR	62 & 64	V	Gemeente Rozendaal heeft afgelopen jaar aantal (contra)garantiestellingen afgegeven. Waarom zijn deze niet opgenomen in het risicoprofiel?
			A	Er is één (contra)garantstelling afgegeven. M.b.t. de nieuwbouw van het Dierentehuis. Indien wij dit risico op zouden nemen en de voorgeschreven scores er tegen af zouden zetten wordt dit risico voor € 0 opgenomen. Een effect op de cijfers heeft het niet, maar het maakt het risicoprofiel wel completer. Wij zullen dit risico in de volgende actualisatie opnemen.
60	R'74	62	V	Risicoprofiel jeugdzorg; ligt deze in lijn met de nieuwe vaste overheidstarieven ?

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
			A	Ja, meer aanvragen is een risico. Met de landelijke tarieven jeugdbescherming die hoger liggen dan de huidige kunnen kosten toenemen. Als gemeente en regio hebben wij daar weinig invloed op. Zie verder antwoord bij vraag nr. 38.
Paragraaf 3: Onderhoud Kapitaalmiddelen				
61	BGR	68	V	Investeringsschema riolering U noemt hier een schema van grosso modo jaarlijks 66k, in het Gemeentelijk Rioleringsplan Rozendaal van 2022 wordt gesproken over investeringen van 50k per jaar. Graag toelichten.
			A	In het nieuwe vastgesteld rioleringsplan 2023-2027 is een investeringsvolume opgenomen van jaarlijks ongeveer € 60.000 (blz 22 GRP). Hierbij komen nog wat kleinere uitgaven van bijvoorbeeld actualisatie BRP, onderzoek rioolstelsel, grondwaterzorg, kosten voor de beek en plankosten. Tezamen maakt dat wij uitkomend op de door u genoemde € 66.000 per jaar.
62	BGR	77	V	De begrote kosten voor 2024 bedragen bijna 3x de werkelijke kosten 2022. In de toelichting noemt u o.a. investeringen en digitaal werken. Wij kunnen deze bijna verdriedubbeling niet direct rijmen met afschrijvingsregels en kosten die onder huisvesting vallen. Graag uw toelichting.
			A	De kosten stijgen van 2022 naar 2023 van 29k naar 49k. Dit wordt veroorzaakt door de hogere energielasten, afschrijvingslasten renovatie lift en de hogere verzekeringspremies. In 2024 stijgen de kosten verder door naar 80K. Reden hiervoor zijn de genoemde 20K (vervanging interieur) en de 15K (aanpassingen gemeentehuis). Deze laatste twee kostenposten mogen wij niet activeren en afschrijven en zijn derhalve als exploitatiekosten opgenomen
Paragraaf 8: Wet Open Overheid				
63	BGR	86	V	U geeft aan in 2024 er naar te streven om agenda van College B&W voorafgaand aan vergaderingen openbaar te maken. Ook geeft u aan tot 2027 tijd te hebben om niveau van WOO te halen t.a.v. wettelijke eisen t.a.v. open en transparante communicatie met burgers. Echter, is het niet zo dat op basis van Wet Openbaar Bestuur (voorganger van WOO) B&W al verplicht is rapporten en adviezen te publiceren die zijn opgesteld voor het College van B&W en die van invloed zijn op het bestuurlijke handdelen van de gemeente? Waar kunnen de burgers deze informatie nu vinden?
			A	De WOB bevatte inderdaad reeds bepalingen over het openbaar maken uit eigen beweging, bijvoorbeeld van adviezen. Anders dan bij de WOO hadden bestuursorganen onder de WOB een grote mate van vrijheid om te bepalen welke documenten zij uit eigen beweging openbaar maakten.

Nr	Fractie	Pagina	V/A	Vraag en antwoord
				De invoering van de WOO had onder andere tot doel dat bestuursorganen meer informatie uit eigen beweging openbaar en toegankelijk maken. Daarom is in de WOO niet alleen een inspanningsverplichting tot actieve openbaarmaking opgenomen maar wordt ook voorgeschreven dat bestuursorganen bepaalde documenten binnen een voorgeschreven termijn in ieder geval uit eigen beweging openbaar moeten maken. Op dit moment zijn wij bezig met het implementatieplan voor de actieve publicatieplicht van de WOO waarin wij gaan zorgen voor gefaseerde uitrol van de wettelijke verplichtingen.
Financiële begroting				
64	R'74	92	V	Waardoor beschikken we eind 2027 over ruim € 6 miljoen uitzettingen voor schatkistbankieren ?
			A	Dat wordt veroorzaakt doordat er lang weggezet geld bij de Rabobank vrijvalt. Bij het invoeren van het Schatkistbankieren was het toegestaan om langlopend weggezet geld te handhaven. Nu dit geld vrijvalt moeten wij dit bedrag weer in de schatkist aanhouden.
65	PAK	96	V	Kunt toelichten wat de reden en noodzaak is voor de investeringen in de gemeentelijke voertuigen in 2025?
			A	Dit betreft vervanging van het huidige materieel conform de afschrijvingsregels. Dit materieel is dan afgeschreven en op dat moment wordt nut en noodzaak bekeken voor wij tot vervanging overgaan.
66	PAK	96	V	U gaat in 2024 onderzoeken wat er aan het gemeentehuis dient te gebeuren. U verwacht blijkbaar 220k€ aan aanpassingen. Waar is dit bedrag op gebaseerd? Verwacht u dan nog een andere uitkomst uit het onderzoek in 2024?
			A	Wij baseren ons op een rapport dat in 2023 opgesteld is door ABT. Uit een in 2024 op te stellen uitgewerkt technisch plan met begroting zal moeten blijken welk definitief budget nodig is voor de aanpassingen.
67	PAK	96	V	Wat voorziet u aan investering in de J. van Arnhemstraat in 2026?
			A	We voorzien een investering van € 39.000 in de Johan van Arnhemstraat in 2026 voor het renoveren van de trottoirs. Dit is conform het raadsvoorstel van 31 mei 2022.

Onderwerp	Fractie(s)	Vraag	Antwoord
Toestemming wijziging regeling MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland	BGR	Vraag: Waarom is submodule 'dienstverlening van het steunpunt Social return on investment' toegevoegd, gegeven artikel 2 Belangen? *Artikel 2 Belangen:* *Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten en het UWV op het gebied van de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben.* *a. De basisdienstverlening van het WSP bestaat uit:* *b. Submodule: De dienstverlening van het Steunpunt Social Return On Investment (SROI) bestaat uit :* *1. het ondersteunen van aan de submodule deelnemende gemeenten bij het vergroten van het draagvlak voor maatschappelijk ondernemen door ondernemers/werkgevers in de arbeidsmarktregio.* 2. *het begeleiden van bedrijven en instellingen die een overeenkomst hebben met een SROI-verplichting met één of meer deelnemers bij de invulling van de SROI-afspraken.*	Dit is een wens van de gemeenten in de arbeidsregio. Dit is een aantal jaren projectmatig uitgevoerd en deze taak willen ze nu structureel inbedden. WSP adviseert bedrijven als het gaat om invulling van SROI verplichtingen van bedrijven die inkooprelaties hebben met gemeenten of regionale inkoop aan de hand van het bouwblokkensysteem. Bijv opleidingen verzorgen of werkgelegenheid bieden aan inwoners met een afstand tot de arbeidsmarkt bij deze bedrijven in het kader van hun SROI verplichtingen. Het steunpunt adviseer en ondersteunt gemeenten om SROI verplichtingen goed op te nemen bij inkoopcontracten en monitort de uitvoering daarvan door bedrijven. Door dit samen uit te voeren werken we efficiënter en kunnen we support aan de bedrijven beter borgen met beter resultaat voor inwoners met afstand tot de arbeidsmarkt.

Regioarrangement Groene Metropoolregio	BGR	1. Wat is de participatie van de gemeenteraad geweest bij het tot stand komen van het regioarrangement? 2. Wat is de participatie van de Rozendaalse inwoners geweest bij het tot stand komen van het regiearrangement? 3. Geeft dit regioarrangement kaders voor de Rozendaalse nog niet vastgestelde woonvisie en omgevingsvisie? 4. Is Rozendaal vrij om van dit regioarrangement vanaf te wijken bij de nog op te stellen eigen woonvisie en omgevingsvisie?	1. Het regioarrangement is in samenwerking met alle achttien gemeenten, de provincie en de waterschappen die deel uitmaken van de Groene Metropoolregio opgesteld. De gemeenteraad is hierover via een raadsinformatiebrief (d.d. 25 april 2023) over geïnformeerd. Ook zijn diverse bijeenkomsten voor raadsleden georganiseerd. 2. De Groene Metropoolregio heeft het regioarrangement als kans aangegrepen om alle ruimtelijke opgaven in beeld te brengen. Voor de ene opgave is dit al verder uitgewerkt dan voor een andere opgave. Het regioarrangement helpt om als samenwerkende overheden ruimtelijke keuzes voor te bereiden en (versneld) uitvoering mogelijk te maken. Het brengt in beeld wat onze gezamenlijke ambities zijn, waar deze elkaar raken en waar het schuurt. En agendeert deze ambities bij mede overheden. In dit kader heeft er geen directe participatie met inwoners plaatsgevonden. Bij het opstellen van de omgevingsvisie zijn gemeenten verplicht aan te geven op welke wijze burgers, bedrijven, maatschappelijke organisaties en andere bestuursorganen bij de voorbereiding betrokken zijn en wat de resultaten hiervan zijn. De participatie met de inwoners komt aan de orde bij het opstellen van de omgevingsvisie/woonvisie. 3. De beleidsuitgangspunten uit dit regio-arrangement worden, net als de beleidsuitgangspunten uit de verstedelijkingsstrategie meegenomen bij het opstellen van de woonvisie en omgevingsvisie. 4. De gemeente gaat over haar eigen omgevingsbeleid. In dat kader stelt de gemeenteraad uiteindelijk de woonvisie en

			omgevingsvisie vast als kaderstellend document. Omdat beide visiedocumenten zijn, is de gemeente in beginsel vrij om af te wijken. Op het moment dat de omgevingsvisie vertaald wordt naar het omgevingsplan moet er wel rekening worden gehouden met de geldende kaders die door de provincie (omgevingsverordening) en het Rijk (in de Omgevingswet en onderliggende AMvB's) zijn opgenomen. In dat kader is het wel goed om de verstedelijkingsstrategie en het regioarrangement te betrekken bij de woonvisie en omgevingsvisie.

Concept-Agenda

van de openbare vergadering van de raad van Rozendaal van dinsdag 7 november 2023.
De vergadering begint een half uur na afloop van de commissievergadering, die om 19:00 uur begint. Het betreft het een fysieke vergadering in de raadszaal van het gemeentehuis. De vergadering is live te volgen via de website van de gemeente https://www.rozendaal.nl.

1. Opening en spreekrecht;

2. Vaststellen agenda;

3. Mededelingen;

4. Terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen;

5. Verslag van de raadsvergadering van 26 september 2023;

6. Overzicht van ingekomen stukken;
   Het overzicht van ingekomen stukken voor de raadsvergadering treft u aan op de website van de gemeente: www.rozendaal.nl Ingekomen stukken die ter vergadering niet worden besproken worden overeenkomstig het reglement van orde geacht voor kennisgeving aangenomen te zijn, tenzij door het college anders is geadviseerd.

7. Overzicht van openstaande toezeggingen;
   Het overzicht van openstaande toezeggingen treft u aan op de website van de gemeente: www.rozendaal.nl

8. Regioarrangement Groene Metropoolregio;

9. Toestemming wijziging regeling MGR Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland ;

10. Benoemen van een plaatsvervangend lid van de regio agendacommissie van de Groene Metropoolregio;

11. Programmabegroting 2024 – 2027;

12. Rondvraag;

13. Sluiting.

Regeling ten aanzien van het spreekrecht:
Wilt u persoonlijk inspreken in de vergadering van de gemeenteraad?
Maakt u dit dan minstens 24 uur voorafgaand aan de vergadering per email kenbaar bij de griffier: griffie@rozendaal.nl of telefonisch: 026-3843661. De griffier laat u dan weten hoe u tot het inspreekgedeelte van de raad wordt toegelaten. U kunt uw inspreekreactie ook 24 uur voorafgaand aan de vergadering sturen naar griffie@rozendaal.nl.

De voorzitter van de vergadering spreekt uw tekst dan tijdens de vergadering uit. We vragen u uw bijdrage zo kort en bondig mogelijk te formuleren en bij voorkeur minder dan de toegestane 5 minuten te benutten.
Van deze vergadering worden geluid en beeld worden vastgelegd. Uw bijdrage is openbaar en wordt eveneens vastgelegd.

Gemeente ROZENDAAL

Concept-verslag

van de openbare vergadering van de raad van Rozendaal van dinsdag 26 september 2023, aanvang 21:00 uur.
Nota Bene: Dit verslag komt in de plaats van het reguliere beeldverslag dat in verband met een technische storing niet verzorgd kon worden.

Aanwezig: Mevrouw Weststeijn (voorzitter), De heer Diepenbroek (na afloop van het besluit over de toelating van een tijdelijk nieuw raadslid vervangen door de heer Ruseler) en mevrouw Hupkes (BGR), de heren De Jonge, Van Gorkum en Beije (R'74), de heren Van de Akker, Jansen en Van Ooik (PAK), wethouder Van der Pas, wethouder Warmerdam en de heer Schaap (griffier).

1. Opening en spreekrecht;
   De voorzitter opent de vergadering en deelt mee dat bericht van verhindering is ontvangen van mevrouw Jansen en dat er geen insprekers voor de vergadering zijn aangemeld. Vervolgens heet zij de heer Van Ooik van harte welkom terug in het midden van de raad.

2. Vaststellen agenda;
   Besloten is het volgende:
   - *Het voorstel Regioarrangement Groene Metropoolregio wordt van de agenda afgehaald. Aan het presidium zal worden voorgelegd om het voorstel toe te voegen aan de concept-agenda voor de raadsvergadering van 7 november 2023 en te overwegen om dan ook een commissievergadering te beleggen.*
   - *Agendapunt 8, onderzoek geloofsbrieven en agendapunt 9 worden na agendapunt 12, Aanvullend krediet De Del, behandeld.*

3. Mededelingen;
   - De heer Diepenbroek geeft een toelichting op zijn tijdelijk terugtreden als raadslid.
   - Wethouder Van der Pas deelt mee dat mevrouw Jurriens als Rozendaals lid van de adviesraad Sociaal Domein is benoemd.
   - Wethouder Van der Pas laat weten dat de vangnetuitkering die naar aanleiding van het raadsbesluit van 4 juli 2023 was aangevraagd, door het rijk is gehonoreerd.
   - Wethouder Warmerdam deelt mee dat Buslijn 8 Rozendaal weer zal aandoen.
   - Wethouder Warmerdam geeft aan dat het overzicht van toezeggingen gisteren is bijgewerkt met de stand van zaken ten aanzien van het opschonen van de bestemmingsreserves.

4. Terugkoppeling uit gemeenschappelijke regelingen;
   De heer Van den Akker geeft een terugkoppeling uit de regionale agendacommissie van de Groenemetropoolregio:
   - Het algemeen bestuur heeft tot een begrotingswijziging besloten. Dat raakt aan het budgetrecht van de raad. Hoewel de wijziging juridisch niet onjuist bleek is de agendacommissie van mening dat de raden geInformeerd hadden moeten worden.
   - Het voorstel betreffende het regioarrangement houdt verband met de raadsledenbijeenkomst van 6 okotber aanstaande. Vandaar dat het goed is dat dit

voorstel, bij het vaststellen van de agenda voor deze raadsvegradering, van de agenda is afgevoerd.

- Ten aanzien van de interne evaluatie van de Gemeenschappelijke regeling bleek de gemeente goed vertegenwoordigd. De governance is goed geregeld. Er zijn aanbevelingen gedaan onder andere ten aanzien van de bestuurlijke opgaventafels. Het verslag zal naar de griffies worden gezonden.

De heer De Jonge merkt op dat er nog een vervanger in plaats van de heer Blokland als reservelid van de regioagendacommisie (GMR) moet worden benoemd. *Afgesproken wordt dat dit voor de volgende (reguliere) raadsvergadering zal worden geagendeerd.*
De heer Diepenbroek complimenteert de Rozendaalse leden van de regio-agendacommissie voor hun degelijke terugkoppelingen.

5. Besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 4 en 11 juli 2023;
   De besluitenlijsten van de raadsvergaderingen van 4 en 11 juli 2023 worden overeenkomstig de voorliggende concepten vastgesteld.

6. Overzicht van ingekomen stukken;
   - Naar aanleiding van de raadsinformatiebrief over de samenwerking tussen Rheden en Rozendaal informeert de heer De Jonge naar de stand van zaken met betrekking tot verdere toekomstige samenwerking. De burgemeester laat weten dat het een verkenning betreft, waarbij Rozendaal een voorkeur heeft voor een -Prefered Partnership- met Rheden. Mocht dit op onderdelen niet te realiseren zijn dan willen we als gelijkwaardige partner mogelijk opteren voor andere opties. Wethouder Van der Pas vult aan dat het eerste deel geen verkenning betreft maar afspraken ten aanzien van het Sociaal Domein. Een toelichting daarop zal worden gegeven tijdens de raadsinformatiebijeenkomst op 10 oktober. Vragen kunnen voor 3 oktober aanstaande via de griffie worden ingediend. Inzet is om betere zorg te leveren aan onze inwoners.

7. Overzichten van openstaande moties en toezeggingen;
   Er zijn geen opermingen over het overzicht van moties en de openstaande toezeggingen.

8. Onderzoek geloofsbrieven en beslissen over tijdelijke toelating als raadslid
   Nota bene: Dit raadsvoorstel is bij het vaststellen van de agenda in volgorde van behandeling verplaatst en direct na afloop van agendapunt 12, aanvullend krediet De Del, behandeld.
   Bij acclamtie worden mevrouw Hupkes en de heren Jansen en De Jonge benoemd tot leden van de commissie van onzerzoek.
   De voorzitter schorst hierop de vergadering.

   Na de schorsing laat mevrouw Hupkes, namens de commissie van onderzoek, weten dat de geloofsbrieven van de heer Ruseler zijn onderzocht en in orde bevonden, waarna overeenkomstig het voorstel de heer Ruseler wordt toegelaten als lid van de gemeenteraad van Rozendaal, ter tijdelijke vervanging van de heer Diepenbroek.

9. Afleggen verklaring en belofte nieuw tijdelijk raadslid (onder voorbehoud);
   Nota bene: Dit raadsvoorstel is bij het vaststellen van de agenda in volgorde van behandeling verplaatst en direct na de behandeling van het voorstel over het onderzoek van de geloofsbrieven behandeld.
   In handen van de voorzitter legt de heer Ruseler de verklaring en belofte af.

10. Regioarrangement Groene Metropoolregio
    Dit voorstel is bij het vaststellen van de agenda van de agenda afgehaald.

11. Renovatie Het Rond;
    De heer Jansen is van mening dat het een goed plan betreft maar uit zijn zorg over de Japanse duizendknoop. Hij adviseert om in de grond een soort worteldoek aan te brengen om te voorkomen dat dit alsnog naar boven komt. Wethouder Warmerdam geeft aan dat dit niet bijdraagt aan het terugdringen van de Japanse duizendknoop. Mocht deze toch terugkeren dan heeft de gemeente een effectief bestrijdingsmiddel achter de hand maar vooralsnog is de inschatting dat dit niet nodig is.
    Vervolgens wordt unaniem (8-0) besloten om een krediet van € 28.730- beschikbaar stellen voor het renoveren van 't Rond aan de Kraijensteijnlaan ten laste van de algemene reserves.

12. Aanvullend krediet additionele wensen De Del;
    De heer Van Ooik geeft aan behoefte te hebben aan meer duidelijkheid ten aanzien van de het hek en de trap en vraagt zich af waarom de groenstrook aan de ene kant moet worden afgesloten en aan de andere kant open blijft. De heer Van den Akker constateert dat het de afsluiting van een openbare groenstrook betreft. Wethouder Warmerdam laat weten dat een en ander is gebaseerd op eerdere afspraken met direct aanwonenden. Het blijft formeel een openbare groenstrook maar mede in verband met de gevoelens van onveiligheid van direct aanwonenen is besloten om de strook af te sluiten. Wanneer de heer Van Ooik zich afvraagt of het dan niet verstandig is om de toegang aan beide zijden af te sluiten, geeft wethouder Warmerdam aan dit best met aanwonenden op te willen nemen. De voorzitter merkt op dat zij één van die aanwonenden is en dat in verband hiermee het collegebesluit in haar afwezigheid genomen is. Zij is ook niet naar de informatieavond voor aanwonenden gegaan maar heeft dat aan heer echtgenoot overgelaten. Zij biedt aan het voorzitterschap van de raad tijdens de behandeling van dit onderwerp tijdelijk over te dragen. Vanuit de raad wordt aangegeven dat dit niet noodzakelijk is. Vervolgens wordt besloten tot een korte schorsing ten behoeve van de definitieve besluitvorming.

    De voorzitter heropent de vergadering en geeft het woord in 2e termijn aan de heer Jansen. De heer Jansen geeft aan dat hij het voorliggende voorstel als niet al te charmant beschouwt maar dat hij begrijpt dat afspraken moeten worden nagkomen. Zijn fractie zal daarom voor het voorstel stemmen. De heer Diepenbroek spreekt een licht gevoel van onvrede over de gang van zaken uit maar geeft aan dat ook zijn fractie zal instemmen met het voorstel.
    Vervolgens wordt unaniem (8-0) besloten om:
    1. *In te stemmen met een krediet van € 14.000 ten behoeve van de additionele wensen.*
    2. *Het begrote bedrag aan uitgaven bij programma 8 in begrotingsjaar 2023 te laten stijgen met € 14.000 en dit bedrag te onttrekken aan de algemene reserve.*

13. Rondvraag;
    Er wordt geen gebruik gemaakt van de rondvraag.

14. Sluiting.
    De voorzitter attendeert de leden op de raadsinformatieavond Sociaal Domein op 10 oktober en op de eerstevolgende raadsvergadering en mogelijke commissievergadering op 7 november 2023. Vervolgens sluit zij de vergadering.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Regioarrangement Groene Metropoolregio

Adviseur	: R. Berendsen	**Datum B&W**	: 29 augustus 2023
Programma	: Ruimtelijke Ordening	**Datum Raad**	: 7 november 2023
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Het Rijk maakt eind 2023 met alle provincies afspraken over hoe zij, in gezamenlijkheid met andere overheden, opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur, ruimtelijk kunnen inpassen. Het Rijk vraagt provincies hiervoor een Ruimtelijk voorstel te doen. De provincie Gelderland heeft besloten haar Ruimtelijk voorstel vanuit haar zeven regio's op te bouwen via regioarrangementen. Eén van deze zeven regioarrangementen is het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.

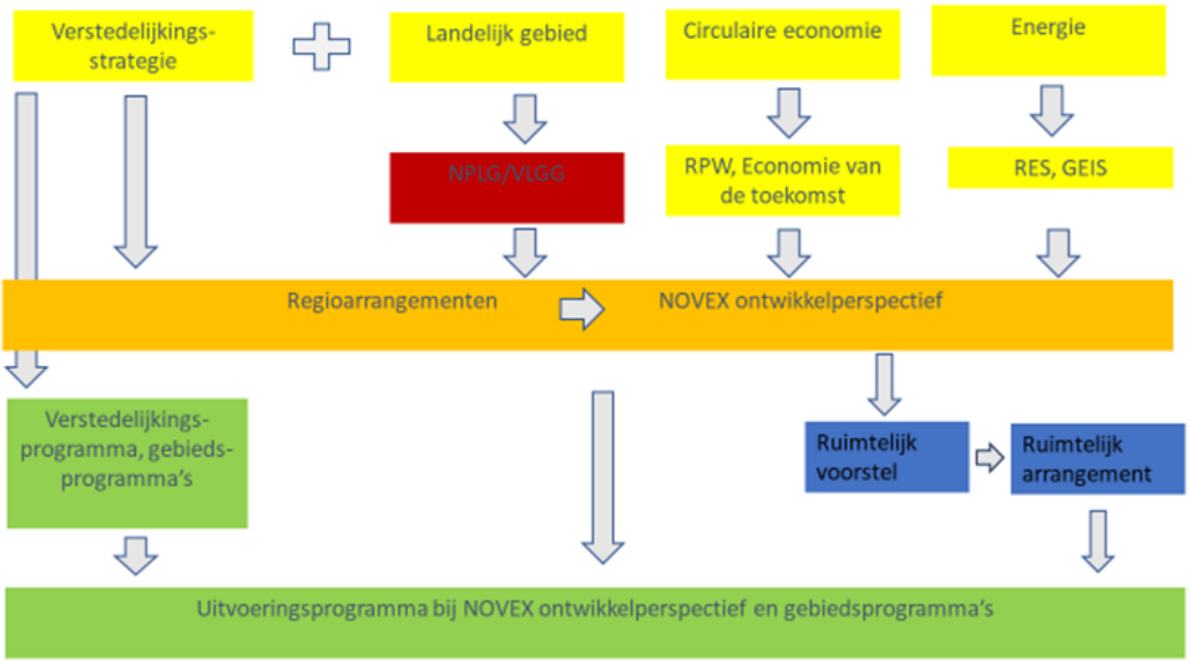
Regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
Het regioarrangement Groene Metropoolregio beschrijft de ambities, doelen en opgaven voor de fysieke leefomgeving. De Groene Metropoolregio heeft als belangrijke basis de verstedelijkingsstrategie gebruikt, die zij samen met de regio Foodvalley, de provincies Gelderland en Utrecht, de waterschappen en het Rijk heeft opgesteld en in 2022 door alle gemeenteraden in onze regio is vastgesteld. De verstedelijkingsstrategie gaat over de ruimtelijke opgaven wonen, mobiliteit, economie en leefomgeving richting 2030 en verder. Het regioarrangement is een aanvulling hierop en kent drie belangrijke uitbreidingen: 1) landelijk gebied, 2) circulaire economie, 3) energie.

Deze thema's waren nog onvoldoende uitgewerkt in de verstedelijkingsstrategie en zijn onderdeel van de uitvraag van het Rijk aan de provincies. Inmiddels hebben we de bouwsteen leefomgeving uitgewerkt in het Groen-blauw raamwerk voor onze regio.

In het regioarrangement zijn drie verhaallijnen centraal: 1. landbouw en natuur, 2. Klimaat, energie en (circulaire) economie en 3. Leefbare dorpen en steden. In elke verhaallijn zijn keuzes, prioriteiten en benodigde investeringen geagendeerd. Door drie verhaallijnen op elkaar leggen ontstaat er een kaart van de ambities en inzicht in de gebieden waar de ruimte(druk) gaat knellen. Deze gebieden vragen een aanpak (gebiedsproces) om met belanghebbenden/ partners keuzes en of combinaties van opgaven in beeld te brengen. Eén van deze gebieden is de Veluwezoom, dit gebied valt samen met het gebiedsprogramma Veluwezoom waar Rozendaal deel van uitmaakt. Dit is in deze fase nog verkennend van aard. Zodra duidelijk wordt welke ontwikkelingen voor Rozendaal relevant zijn wordt de raad geinformeerd.

NOVEX en andere ruimtelijke trajecten
De Groene Metropoolregio en de regio Foodvalley zijn door het Rijk aangewezen als NOVEX-gebied en maken daarmee rechtstreeks afspraken met diverse ministeries over de grote ruimtelijke opgaven. De zestien NOVEX-gebieden in Nederland vragen vanwege de grote ruimtelijke opgaven en

transities om een apart ontwikkelperspectief. Dit NOVEX ontwikkelperspectief is een (niet verplicht) interbestuurlijk programma op basis van de Omgevingswet en verbindt onze regionale opgaven rechtstreeks aan de (22) nationale programma's van het Rijk. Ook het NOVEX ontwikkelperspectief bouwt voort op de verstedelijkingsstrategie. Het regioarrangement vormt voor de Groene Metropoolregio de inbreng voor het gezamenlijke NOVEX ontwikkelperspectief. In de afbeelding hieronder worden de ruimtelijke trajecten waar de Groene Metropoolregio aan werkt en/of indirect bij betrokken is, en de samenhang tussen de trajecten weergegeven. In bijlage 1 worden deze ruimtelijke trajecten nader toegelicht.

Afbeelding: ruimtelijke trajecten en hun samenhang

Gevraagde beslissing

1. Vaststellen regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruiken als leidraad voor gesprekken met andere overheden (Rijk, regio, provincie en waterschappen) over de grote ruimtelijke opgaven zoals wonen, bereikbaarheid, energie, (circulaire) economie, landbouw en natuur en als inbreng voor het NOVEX ontwikkelperspectief.
3. De uitgangspunten van het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen doorvertalen naar de gebiedsprogramma's waar de gemeenten in de Groene Metropoolregio samen met provincie, waterschappen en andere betrokkenen in deelgebieden aan werken.

Wat willen we bereiken?

De Groene Metropoolregio heeft het regioarrangement als kans aangegrepen om alle ruimtelijke opgaven in beeld te brengen. Voor de ene opgave is dit al verder uitgewerkt dan voor een andere opgave. Het regioarrangement helpt om als samenwerkende overheden ruimtelijke keuzes voor te bereiden en (versneld) uitvoering mogelijk te maken. Het brengt in beeld wat onze gezamenlijke ambities zijn, waar deze elkaar raken en waar het schuurt. Zo kunnen we, ieder vanuit onze eigen rol, betere afwegingen en keuzes maken over het gebruik van en de investeringen in de beperkte ruimte

die we hebben. Het doel is om te komen tot een gedragen samenhangend beleid, waarmee wij als regio, ondanks de schaarste van de ruimte en de grootte van de opgave, groeien in balans.

Doordat we al enkele jaren samenwerken in de verstedelijkingsstrategie (maar ook bijvoorbeeld via de RES, de Woondeal en de gebiedsuitwerkingen in deelgebieden) hebben we inmiddels een gedeeld toekomstbeeld van de regio in 2030 en verder. We weten steeds beter welke investeringen en randvoorwaarden daarvoor nodig zijn. Dit heeft geleid tot betere bekendheid bij met name de Rijksoverheid en daarmee tot investeringen in gemeenten binnen de Groene Metropoolregio (optellend tot ca. 450 miljoen) in de afgelopen drie jaar. Met het regioarrangement (en NOVEX ontwikkelperspectief) zijn wij goed voorbereid voor aansluiting op (actuele en toekomstige) programma's van het Rijk en provincie, omdat we steeds scherper onze behoeften in beeld hebben en daarmee een betere gesprekspartner zijn voor andere overheden. Het regionale en bovenlokale beeld van de ruimtelijke opgaven helpt gemeenten bovendien bij het invulling geven aan hun lokale omgevingsbeleid.

Argumenten

1. Groei in balans door zorgvuldig om te gaan met de schaarse ruimte.

Het regioarrangement (en het NOVEX ontwikkelperspectief) helpen om onze regio in balans te laten groeien: 'meer landschap, meer stad'. Want dat kan alleen als we creatief om gaan met de schaarse ruimte, keuzes maken, slim clusteren en middelen organiseren. Het regioarrangement agendeert deze keuzes en benodigde middelen bij onze partners.

2. Actualisatie en verbreding van de verstedelijkingsstrategie biedt kansen

De verstedelijkingsstrategie is gebaseerd op de vier opgaven wonen, mobiliteit, economie en leefomgeving. Over de urgente opgaven als natuur- en landschapsontwikkeling, transitie landelijk gebied, klimaat, energie-infrastructuur en -transitie en circulaire economie zijn met de provincie en het Rijk in de verstedelijkingsstrategie nog geen afspraken gemaakt. Dit zijn wel belangrijke opgaven voor onze regio om in balans te groeien. Het regioarrangement is een belangrijk stap naar de realisatie van deze opgaven.

3. Groeien in balans vergt gezamenlijke keuzes van overheden

De Groene Metropoolregio kampt met een aantal zeer grote uitdagingen en transitieopgaven. In het zoeken naar ruimtelijke oplossingen proberen we zoveel mogelijk te combineren: natuurontwikkeling met waterberging of energietransitie, wonen met recreatief uitloopgebied etc. Maar soms is het nodig om keuzes te maken. Bij het maken van de keuzes is het belangrijk dat we dat samen doen en dat gemeenten, regio, provincie, waterschappen en Rijk toewijding tonen op de doelen en de realisatie daarvan. Het regioarrangement geeft een gezamenlijke inhoudelijk basis om de benodigde keuzes op te baseren.

Kanttekeningen

1. Haalbaarheid afhankelijk van externe factoren

We kunnen alleen groeien volgens onze visie 'meer landschap, meer stad' wanneer de randvoorwaarden daarvoor ingevuld worden. We kunnen deze randvoorwaarden alleen realiseren als alle betrokkenen bereid zijn te investeren.

Wat gaan we daarvoor doen?

a) Planning
De provincie Gelderland gebruikt de zeven regioarrangement als inbreng voor het Ruimtelijk voorstel dat zij aan het Rijk doet. De besluitvorming in Provinciale Staten hierover zal in december 2023 plaatsvinden. Daarna volgt een periode waarin Rijk en provincie afspraken maken over de uitvoering.

Omdat onze regio al een verstedelijkingsstrategie heeft gemaakt (met bijbehorende afspraken), zijn wij al bezig om deze uitvoering te agenderen in een zogenaamd verstedelijkingsprogramma. Deze zal eind 2023 gereed zijn. Deze zal vervolgens cyclisch (jaarlijks) worden aangevuld tot een NOVEX uitvoeringsagenda. Zoals aangegeven vormt voor de Groene Metropoolregio het regioarrangement hier de inbreng voor.

Gebiedsprogramma's en gebiedsprocessen
Via gebiedsprogramma's en in gebiedsprocessen gaan we aan de slag met het regioarrangement. De samenwerking in de gebiedsprogramma's biedt de mogelijkheid om lokale vraagstukken (boven)regionaal te agenderen en op te pakken. De gebiedsprogramma's en -processen zijn voorbereidend en faciliterend. Gemeenteraden besluiten over de daadwerkelijke doorvertaling in lokaal omgevingsbeleid en de daarvoor benodigde investeringen.

b) Evaluatie
Niet van toepassing.

c) Participatie en communicatie
Het regioarrangement is in samenwerking met alle achttien gemeenten, de provincie en de waterschappen die deeluitmaken van de Groene Metropoolregio opgesteld. De gemeenteraad is hierover via een raadsinformatiebrief over geïnformeerd.[1] Ook zijn diverse bijeenkomsten voor raadsleden georganiseerd.

d) Publicatie verplicht?
Nee.

Wat mag het kosten?
Er worden in dit regioarrangement geen afspraken gemaakt over concrete financiële bijdragen van de provincie aan projecten. Het regioarrangement is inbreng voor het NOVEX ontwikkelperspectief en de uitvoeringsagenda die daarbij hoort. Daarin kunnen deze afspraken met het Rijk en de provincie wel gemaakt worden. Voor het realiseren van de regionale ruimtelijke opgaven is namelijk extra financiële inzet nodig.

Indien nadere uitwerking in de gebiedsprogramma's en via gebiedsprocessen wordt opgenomen in lokaal omgevingsbeleid en begrotingsconsequenties heeft, zal de uitwerking vergezeld gaan met een begrotingswijziging. Vooralsnog zien wij geen financiele consequenties voor Rozendaal.

[1] Raadsinformatiebrief van 25 april 2023, Regioarrangement met Groen-blauw raamwerk

Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage(n)

1. Overzicht ruimtelijke trajecten Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen
2. Regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Regioarrangement Groene Metropoolregio

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 29 augustus 2023**.**

Besluit:

1. Vaststellen regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen.
2. Het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen gebruiken als leidraad voor gesprekken met andere overheden (Rijk, regio, provincie en waterschappen) over de grote ruimtelijke opgaven zoals wonen, bereikbaarheid, energie, (circulaire) economie, landbouw en natuur en als inbreng voor het NOVEX ontwikkelperspectief.
3. De uitgangspunten van het regioarrangement Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen doorvertalen naar de gebiedsprogramma's waar de gemeenten in de Groene Metropoolregio samen met provincie, waterschappen en andere betrokkenen in deelgebieden aan werken.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 7 november 2023.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Meer landschap, meer stad

Regioarrangement
Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Regioarrangement

Inhoudsopgave

Samenvatting **3**

1. Wat is een Regioarrangement en waarom maken we het? **9**

2. Wat voor regio zijn we? **12**

3. Sturende principes **13**
3.1. Ruimtelijke kwaliteit als doelstelling 13
3.2 Bodem en water sturend 14
3.3 Brede welvaart 15

4.Ruimtelijke samenhang: drie verhaallijnen **17**
4.1 Eerste verhaallijn: Perspectief natuur en landbouw 17
4.1.1 Elf denklijnen Groene Metropoolregio 17
4.1.2 Klimaatadaptatie 25
4.2 Tweede verhaallijn:
Ordenende netwerken voor klimaat, energie en (circulaire) economie 28
4.2.1 Klimaat 28
4.2.2 Energienetwerk 31
4.2.3 (Circulaire) economie 32
4.3 Derde verhaallijn: Leefbare dorpen en steden 37
4.3.1 Wonen 37
4.3.2 Mobiliteit 40
4.3.3 Recreatie en toerisme 42
4.3.4 Veiligheid, gezondheid en overige voorzieningen 43
4.3.5 Erfgoed 44

5. De afwegingen met elkaar **47**
5.1. Welke leidende principes zijn er? 47
5.2. Hoe wegen we ruimteclaims tegen elkaar af 47

6. De regio in 2030 met doorkijk naar 2050 en verder **51**
6.1 Regionaal perspectief 51
6.2 Onze regio in Gelderland 52

7. Hoe worden we deze regio? **53**
7.1 Hoe bereiken we onze doelen? 53
7.2 Mijlpalen en planning 53
7.3 Inzet van instrumenten 53

8. Hoe werken we samen? **55**
8.1 Samen werken aan het regioarrangement 55
8.2 Samen werken met andere regio's 55
8.3 Wat is daarvoor nodig? 56
8.4 Samenwerking en overleg met betrokkenen in gebied 56

Bijlagen **57**
Bijlage 1 Kaarten gebiedsuitwerkingen 58
Bijlage 2 Link naar rapporten 61
Bijlage 3 Woningbouw en bovenlokale mobiliteitsmaatregelen 62

Samenvatting

Inleiding

De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (hierna: Groene Metropoolregio) ontwikkelde zich de afgelopen jaren tot een goed samenwerkende stedelijke regio in een groene omgeving. Vanaf 2021 is de hernieuwde samenwerking in de regio opgebouwd. Noodzakelijk, door de groei van de verstedelijking. De onderlinge relaties tussen steden, groeikernen, dorpen en buurtschappen zijn sindsdien sterk toegenomen. Inmiddels is onze regio een van de grotere stedelijke regio's van het land met goede verbindingen naar de economische gebieden om ons heen, een bruisende cultuur, levendige centra, goede voorzieningen, hoogwaardige kennisinstellingen en innovatieve werklocaties. Ook heeft de Groene Metropoolregio aantrekkelijke dorpen en steden, een fijn woonklimaat en mooie, bijzondere landschappen, natuurgebieden en agrarische gebieden. Al die elementen zijn van belang, want juist de slimme combinatie van functies bepaalt de kracht van een stedelijk netwerk.

De Groene Metropoolregio krijgt de komende jaren te maken met een forse groei van het aantal inwoners. Tussen 2020 en 2040 zijn er naar verwachting 60.000 extra woningen nodig. Tegelijkertijd willen we onze regio goed bereikbaar houden, de economie nog sterker maken, de meest circulaire regio van Europa zijn, een bijdrage leveren aan nationale klimaatdoelstellingen en de kwaliteit van onze leefomgeving, cultuur(historie), natuur en landschappen behouden. Dat vraagt om een nauwe samenwerking en gezamenlijke voorbereiding voor het maken van ruimtelijke keuzes. Ook moeten we onze investeringen goed op elkaar afstemmen en in balans brengen. Meer woningen en meer inwoners kan alleen als we óók investeren in bereikbaarheid, economie, natuur, landschap, recreatie en toerisme. Het een kan niet zonder het ander.

Wat is een regioarrangement?

Het Rijk wil eind 2023 met alle provincies afspraken maken over hoe wij opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur, goed ruimtelijk kunnen inpassen. Het Rijk vraagt hiervoor een ruimtelijk voorstel van de provincie. De provincie Gelderland heeft besloten haar ruimtelijk voorstel vanuit haar zeven regio's op te bouwen via regioarrangementen.
Het regioarrangement Groene Metropoolregio beschrijft de ambities, doelen en opgaven voor de fysieke leefomgeving rondom de hoofdopgaven energie/economie, verstedelijking/wonen (incl. mobiliteit) en landelijk gebied.

Drie verhaallijnen

We werken dit regioarrangement uit langs drie perspectieven, omdat deze ook als indeling zijn gebruikt in de Nationale Omgevingsvisie. In deze perspectieven agenderen we bepaalde keuzes, prioriteiten en benodigde investeringen.

1. Landbouw en natuur

We gaan voor aantrekkelijke landschappen die bewoners een mooi uitloopgebied bieden, waarin ruimte is voor agrariërs, biodiversiteit en waterberging en waarin we kwetsbare natuurgebieden ontzien. Er ligt een opgave om de landbouw te verduurzamen en te zoeken naar aanvullende verdienmodellen. Ook gaan we voor een toekomstbestendig rivierengebied dat als systeem goed functioneert en meervoudig bruikbaar is. We zoeken hierbij naar een optimale balans tussen de verschillende functies van het rivierengebied en willen een riviersysteem dat duurzaam te beheren is. Door het natuurlijk systeem robuuster te maken, kunnen we de negatieve effecten van klimaatverandering verminderen.
De opgaven 'meer landschap' en 'meer stad' zijn gelijkwaardig en even belangrijk.

In het groen-blauw raamwerk staan de kansen en dilemma's voor versterking van groen en blauw beschreven, verrijkt met de uitgangspunten en doelstellingen van het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG). Dit heeft elf

denklijnen opgeleverd voor de verdere ontwikkeling van natuur en landschap in de Groene Metropoolregio. Deze denklijnen krijgen een concrete vertaling naar een maatregelenpakket waarmee de denklijnen gerealiseerd kunnen worden in de landelijke gebieden. Het maatregelenpakket is ook bedoeld om bekostiging te organiseren om onze doelen te bereiken.

Wat is hiervoor nodig?

- We brengen de effecten van de realisatie van de doelstellingen van het VLGG, waaronder die om te komen tot een reductie in stikstofdepositie, in beeld.
- Aan de hand van de elf denklijnen werken we toe naar gebiedsprojecten met aandacht voor ruimtelijke effecten, draagvlak, (financiële) mogelijkheden en financiële bekostiging. We kijken hierbij ook naar de binnenstedelijke groene opgave in samenhang met de klimaatopgave.
- Gezien de integraliteit van de opgaven kijken we voor de bekostiging uitdrukkelijk naar het combineren met andere Rijks- en provinciale programma's.
- Afspraken over regionale ruimtelijke doorwerking van maatregelen verlopen via gebiedsprocessen, met de betrokken partijen, waaronder vertegenwoordigers van de landbouw en de natuur. Deze opgaven vragen ruimte en 'niet alles kan overal'. We gaan op zoek naar 'wat wel kan', en we faciliteren het keuzeproces.
- We starten gebiedsprocessen op (of versterken deze). Onder andere in vier gebieden waar we als eerste starten:
  a. Programmatische Aanpak Grote Wateren en Gelderse Poort.
  b. Beekherstel en de omliggende beekdalen in de Veluwezoom.
  c. Landschap Berg en Dal/Heumen-Ooijpolder-stuwwal-Heumen.
  d. Versterking landschap Overbetuwe en Lingewaard - doorontwikkeling Lingezegen.

  In een volgende fase komen daar andere gebiedsprocessen bij.
- We stellen een catalogus op over klimaatadaptatie; met maatregelen voor gezonde, circulaire, biodiverse en klimaatadaptieve verstedelijking. De kosten voor de uitvoering schatten we op 150 miljoen euro.
- De inzichten en gemaakte analyses uit het onderzoek van het programma Aanpak droogte Achterhoek & Liemers gebruiken we voor de gebiedsprocessen, om te komen tot uitvoeringsplannen.
- Om te komen tot verkleining en/of verdere invulling van de drinkwaterreserveringsgebieden (locatiekeuze, ontwerp en inpassing van de uiteindelijke drinkwaterwinning) maken we een integrale afweging met andere gebruiksfuncties en kijken we naar mogelijkheden van functiecombinaties.
- We controleren of de potentiële verstedelijkingslocaties (wonen en werken) uit de Verstedelijkingsstrategie niet schuren met de ruimtevraag voor dijkversterking en waterberging en of we ze -gezien de ligging in het landschap- in de toekomst wel veilig en droog kunnen houden.

2. Klimaat, energie en (circulaire) economie

Er speelt momenteel veel op het gebied van klimaat, energie en (circulaire) economie. Al deze ontwikkelingen hebben impact op de ruimte en het ruimtegebruik. De Groene Metropoolregio levert op verschillende manieren een bijdrage aan deze opgaven, onder andere via de Regionale Energie Strategie (RES). De geringe capaciteit op het elektriciteitsnet is een beperkende factor voor ruimtelijke ontwikkelingen en vormt een ernstige bedreiging voor het behalen van onze doelen.
We hebben een stedelijk netwerk met een ondernemend en innovatief ecosysteem voor het midden- en kleinbedrijf (mkb) en willen ons verder ontwikkelen als Groene Metropoolregio van nationale én internationale betekenis. Om dat te bereiken werken we aan toekomstbestendige en duurzame werklocaties (herstructurering, circulariteit en logistiek), investeren we in campussen en gaan we een nieuw, toekomstbestendig Regionaal Programma Werklocaties (RPW) maken.

Wat is hiervoor nodig?

- We herijken de RES om een betere verhouding te krijgen in de opwek van windenergie en zonne-energie, waardoor het energienet minder belast wordt.
- We zorgen voor structurele financiering van RES-taken.
- We verankeren de RES in omgevingsbeleid en nemen gezamenlijk verantwoordelijkheid voor het realiseren van de RES-doelen.
- We werken aan een regionale programmering van de energie-infrastructuur, in samenhang met de programmering op Gelderse schaal. Dat vormt de input voor het programma GEIS, waarin de verbinding wordt gelegd met de programmering van het landelijk netwerk.
- We versnellen ruimtelijke procedures om de aanleg van energie-infrastructuur mogelijk te maken.
- Samen met de netbeheerder verkennen we de kansen voor het gebruik van waterstof in industrie die niet makkelijk kan elektrificeren (cluster 6). Ook brengen we in kaart wat met de bestaande restcapaciteit van de onder–stations mogelijk is en hoe zich dat verhoudt tot onze plannen tot 2030. Op basis hiervan maken we lokale maatwerkoplossingen en financieringsafspraken.
- We zorgen voor afwegingsruimte voor de provincie en netbeheerder, om te kunnen prioriteren bij aansluitingen op het energienet.
- We vertalen de uitgangspunten voor de 'Economie van de toekomst' in een nieuw RPW.
- We sturen op slimme combinaties van regionale en landelijke logistiek.
- We ontwikkelen een visie op onze circulaire economie, passend bij onze regionale kracht en behoefte. Dit doen we in het kader van het nieuwe RPW-onderzoek naar de vestigingseisen voor circulaire bedrijvigheid in onder andere de hoge milieucategorieën en de mogelijkheden om deze te huisvesten.
- We brengen de ruimtevraag voor onze circulaire economie in kaart.

3. Leefbare dorpen en steden

De woonopgave tot 2030 ligt vast in de Woondeals. Voor de periode na 2030 is de opgave in de Verstedelijkingsstrategie benoemd, zonder dat al definitief locatiekeuzes zijn vastgelegd. Wel zijn de randvoorwaarden benoemd, zoals voldoende netcapaciteit op het elektriciteitsnet, voldoende stikstofruimte en goede voorzieningen voor o.a. zorg en onderwijs. Een belangrijke voorwaarde om bij te dragen aan het oplossen van het woningtekort is verbetering van de bereikbaarheid met slimme en schone mobiliteit. We willen mensen in de Groene Metropool op de slimste en schoonste manier laten reizen. Dit is nodig om te anticiperen op de groei van mobiliteit (mede door de woningbouw en de groei van de economie) en te werken aan de klimaatopgave, stikstofopgave en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Zonder extra investeringen in bereikbaarheid zijn nieuwe woningen niet haalbaar.
Voor de leefbaarheid in steden en dorpen is het belangrijk dat er voldoende ruimte is voor recreatie, zeker als er meer woningen en inwoners bij komen. Daarom is het belangrijk om goed te kijken waar we welke recreatiemogelijkheden willen versterken en creëren. En hoe we deze mogelijkheden goed over de regio kunnen spreiden. De Groene Metropoolregio heeft een bloeiende culturele sector die we willen behouden en versterken. We willen onze culture instellingen toegankelijk houden voor iedereen en koesteren ons erfgoed. Daarom koppelen we erfgoedopgaven in gebiedsontwikkelingen aan ruimtelijke opgaven.

Wat is hiervoor nodig?

- Afdekken van onrendabele toppen woningbouw, ongeveer €350 miljoen tot 2040.
- Verbeteren van de ov-fietsverbindingen voor een bereikbare regio:
  - €100 miljoen voor de prioritaire mobiliteitsprojecten < 2030;
  - €600 miljoen voor het totale mobiliteitspakket > 2030.
- Uitwerken van een ondersteunend mobiliteitspakket voor de A15/A12.
- Starten van het proces voor een netwerkanalyse 2030-2040.
- Uitvoeren van eerder gemaakte afspraken uit:
  - Aanpak A15/A12 en de A50;
  - RegioExpres van en naar de Achterhoek;

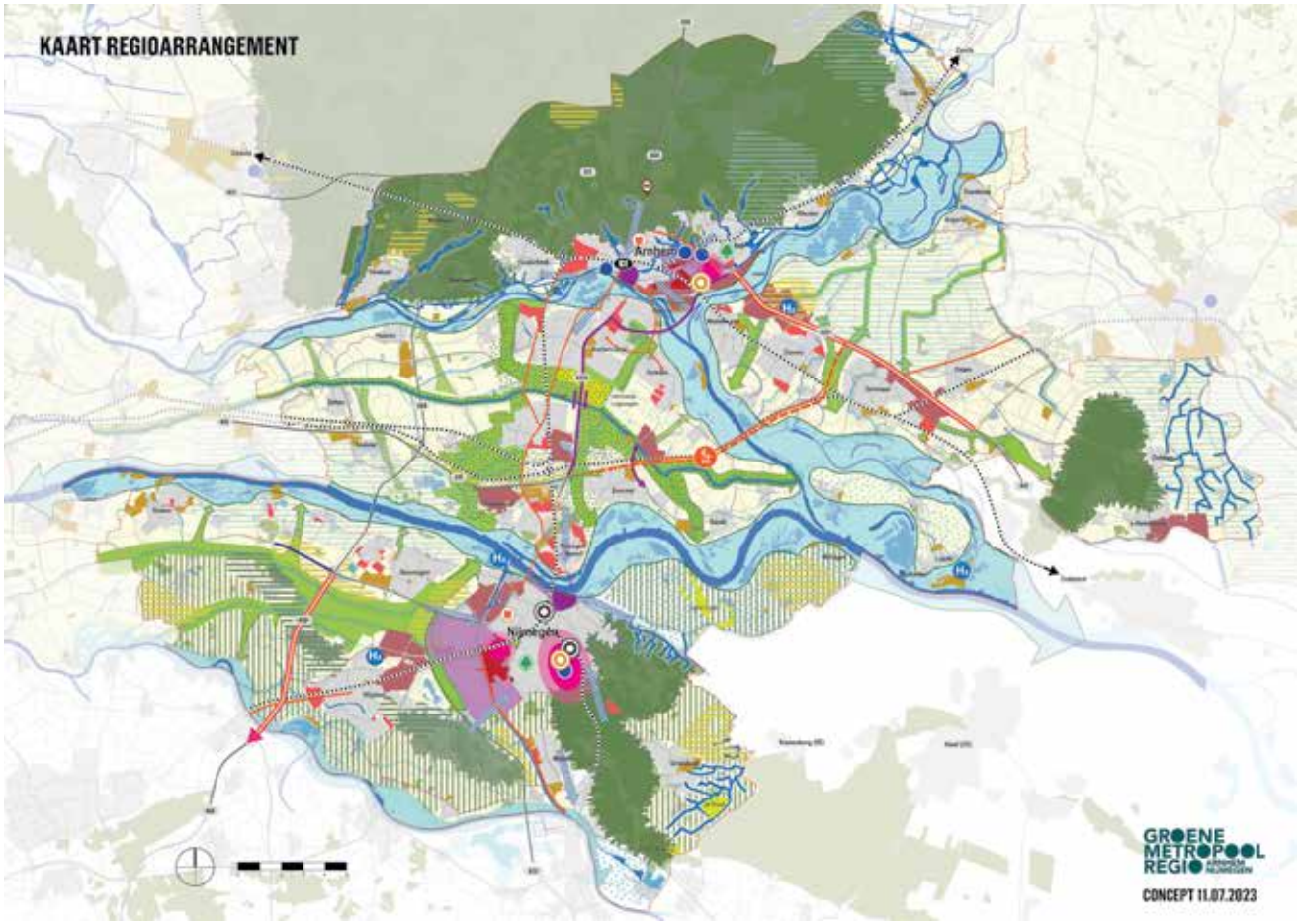
  - MIRT-onderzoek naar de corridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens (A12 en spoor);
  - MIRT-onderzoek naar de inpassing van de vrije kruising Spoorzone Arnhem-Oost (is gestart);
  - Het nut en noodzaak-onderzoek voor GNOE in Oost-Nederland.
- We investeren in de recreatieve infrastructuur, in aanvulling op de investeringen voor natuur- en landschapsontwikkeling (o.a beleving toevoegen met verhaallijnen en routestructuren). Wat hiervoor nodig is en hoeveel dat kost, brengen we in kaart. We (blijven) investeren in de bovenregionale infrastructuur via de culturele basisinfrastructuur (BIS) en fondsen.
- We investeren in innovatie, cultuureducatie en de opleiding van professionals en amateurkunst.
- In gebiedsontwikkelingen koppelen we erfgoedopgaven aan ruimtelijke opgaven.

Uitdagingen

De Groene Metropoolregio kampt met een aantal zeer grote uitdagingen en transitieopgaven. In het zoeken naar ruimtelijke oplossingen proberen we zoveel mogelijk functies te integreren en te combineren. Soms is het echter nodig om bepaalde functies uit te sluiten en een duidelijke keuze te maken. Want voor een toekomstbestendige ruimtelijke structuur moeten we keuzes maken.

Het afwegen van ruimteclaims is een cyclisch proces, waarin we de bouwstenen steeds verder uitwerken, verdiepen en op de kaart zetten. Ook werken we vanuit de verschillende deelgebieden binnen de regio. Hiervoor zijn inmiddels gebieds–programma's opgesteld.
Doordat we al enkele jaren samenwerken in de Verstedelijkingsstrategie (maar ook bijvoorbeeld via de Woondeal en de gebiedsuitwerkingen) hebben we inmiddels een behoorlijk goed beeld van de toekomstige opgaven in regio tot 2040 en verder. Onze woningbouwlocaties (zeker tot 2030) zijn grotendeels in beeld, als ook de benodigde infrastructuur en ons beeld om het landschap te versterken (groen-blauw raamwerk). Onze energiebehoefte hebben we ook steeds scherper in beeld, evenals onze economische ambities.

In 2023 hebben we dit samen met provincie Gelderland op de kaart gezet.
Als we de drie eerdergenoemde verhaallijnen op elkaar leggen, zien we dat er gebieden zijn waar de ruimte(druk) gaat knellen. Deze gebieden vragen een aanpak (gebiedsproces) om met belanghebbenden/partners keuzes en of combinaties van opgaven in beeld te brengen. De verschillende ruimteclaims leggen we op elkaar en we kijken waar kunnen combineren en waar we moeten kiezen. Om vervolgens met elkaar deze keuzes weloverwogen te maken. En deze door te vertalen naar lokaal of provinciaal omgevingsbeleid én begrotingen.

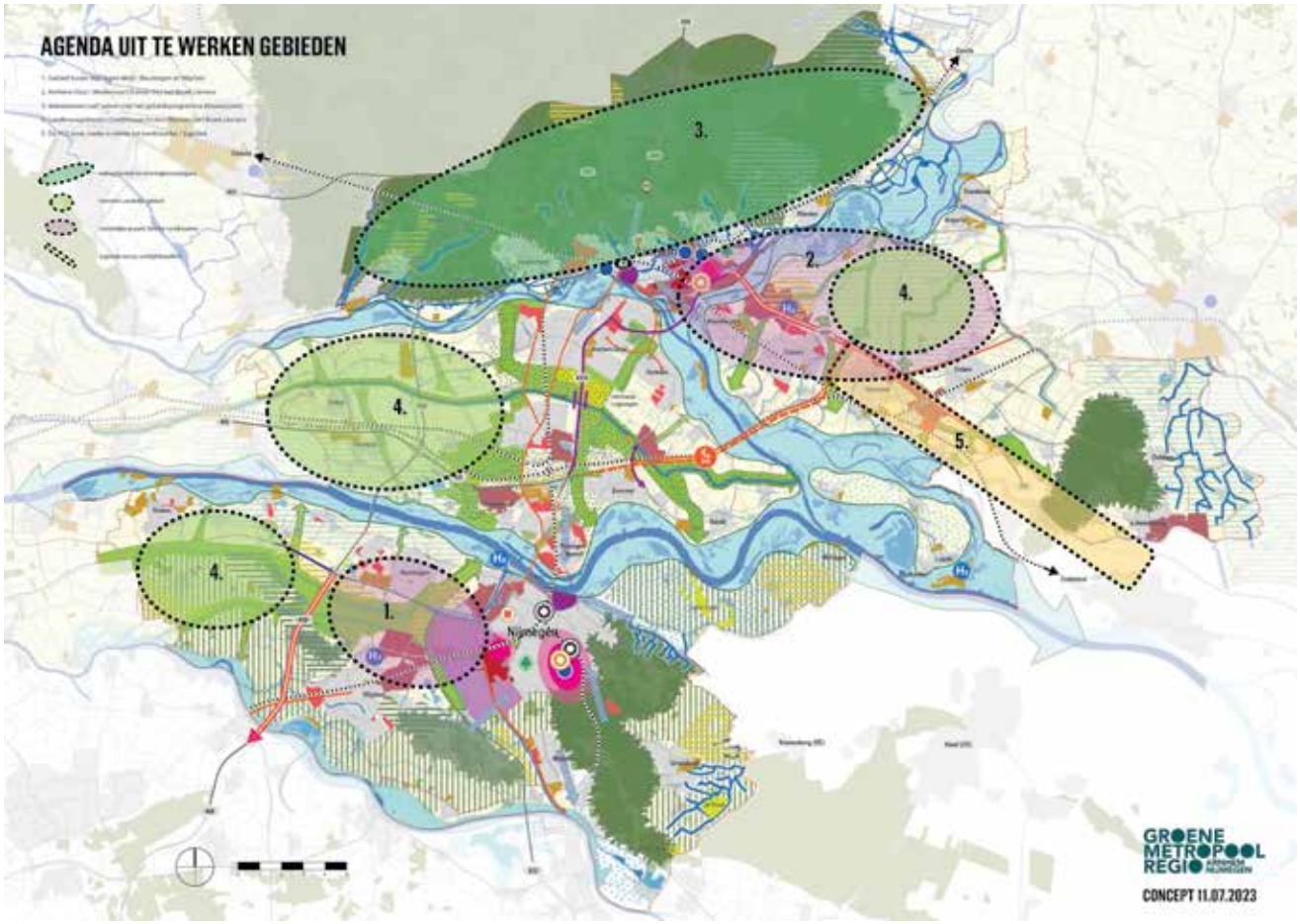

Drie verhaallijnen op elkaar

De gebieden waar we een gebiedsproces voor willen starten zijn (zie ook de afbeelding):

- Ring rondom Nijmegen, in het bijzonder het gebied tussen Nijmegen-West, Beuningen en Wijchen;
- Het Duivense Broek, inclusief Arnhem-Oost;
- Veluwezoom (valt samen met het gebiedsprogramma Veluwezoom);
- Landbouwgebieden in Overbetuwe, Druten, Land van Maas en Waal, als ook ten zuiden van Duiven/Zevenaar;
- De A15-zone.

Een volgende stap is om per gebied een plan van aanpak te ontwikkelen en uit te voeren. We bepalen samen wie de trekker is binnen de gebiedsprocessen. De gebieden waar we de ruimteclaims prima kunnen combineren en waar zich geen conflicterende ruimtevragen voordoen, brengen we onder in het verstedelijkings-/NOVEX uitvoeringsprogramma.

Voorgestelde gebieden voor een gebiedsproces

1. Wat is een regioarrangement en waarom maken we het?

Wat is een regioarrangement?
Het Rijk wil eind 2023 met alle provincies afspraken maken over hoe zij opgaven op het gebied van wonen, bereikbaarheid, energie, economie, landbouw en natuur, goed ruimtelijk kunnen inpassen. Het Rijk vraagt hiervoor een ruimtelijk voorstel van de provincie. De provincie Gelderland heeft besloten het ruimtelijk voorstel vanuit de zeven regio's op te bouwen op basis van een regioarrangement per regio. Eén van de regio's is onze Groene Metropoolregio. In het regio-arrangement geven we als provincie, regio's, gemeenten en waterschappen ons gezamenlijke perspectief op hoe wij al deze opgaven de komende 20 tot 30 jaar in samenhang gaan aanpakken. Waar in dit document "we" en "wij" staat, gaat het dan ook over provincie, regio en de 18 regiogemeenten van de Groene Metropoolregio en de 3 waterschappen die hierin actief zijn (voor de onderdelen die de waterschappen raken).

In het regioarrangement werken we horizontaal samen in de geest van de omgevingswet. De bedoeling is dat de overheden een overeenkomst aangaan voor een langjarige samenwerking en dat via een cyclisch proces de regioarrangementen worden geactualiseerd en nader uitgewerkt. Hoe dat proces er precies uit ziet, is afhankelijk van ontwikkelingen in de regio, de provincie en heel Nederland. We bekijken dit ook in samenhang met alle andere ruimtelijke trajecten die er lopen en werken zo toe naar een uitvoeringsprogramma.

Waarom maken we het regioarrangement?
Groei in balans: meer landschap, meer stad. Dát is de kern van de visie van de Groene Metropoolregio. We groeien niet alleen in woningen, inwoners, economie en bereikbaarheid, maar zorgen ook dat onze leefkwaliteit en leefomgeving meegroeit en dat we die versterken.

In de Groene Metropoolregio en de Regio Foodvalley neemt het aantal inwoners de komende jaren fors toe: tussen 2020 en 2040 zijn er naar verwachting 100.000 extra woningen nodig, waarvan 60.000 in de Groene Metropoolregio. Tegelijkertijd willen we onze regio goed bereikbaar houden, de economie nog sterker maken, de meest circulaire regio van Europa zijn, een bijdrage leveren aan nationale klimaatdoelstellingen, onze leefomgeving gezond en kwalitatief goed houden en de kwaliteit van onze cultuur, cultuurhistorie, natuur en landschap behouden. Onze opgave is daarom groei in balans: hoe kunnen we als regio het hybride karakter van landschap en stad op een kwalitatieve manier in stand houden en verbeteren als de behoefte aan ruimte verder toeneemt? Met andere woorden: hoe zorgen we voor een goede 'brede welvaart'?

Dat vraagt nauwe samenwerking en een gezamenlijke voorbereiding van ruimtelijke keuzes. We moeten onze gezamenlijke investeringen goed op elkaar afstemmen en in balans brengen. Meer woningen en meer inwoners kan alleen als we ook investeren in bereikbaarheid, economie, natuur, landschap, recreatie en toerisme. Het een kan niet zonder het ander. Dit regioarrangement is een van de instrumenten om die ruimtelijke keuzes als provincie en als Groene Metropoolregio gezamenlijk voor te bereiden.

Relatie tussen het regioarrangement en andere ruimtelijke trajecten
Bij het maken van dit regioarrangement gaan we uit van wat we over ruimtelijke opgaven al met elkaar hebben afgesproken en gezamenlijk uitvoeren. Om te beginnen vormen de Verstedelijkings¬strategie met bijbehorende afspraken een belangrijke basis voor dit regioarrangement. Het regioarrangement kent drie belangrijke verdiepingen op de Verstedelijkingsstrategie. Te weten: Natuur en

landbouw, dat wordt opgenomen in het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG), energie-infrastructuur en -transitie en circulaire economie. Hieronder lichten we een aantal ruimtelijke trajecten en het verband tussen deze trajecten en het regioarrangement toe.

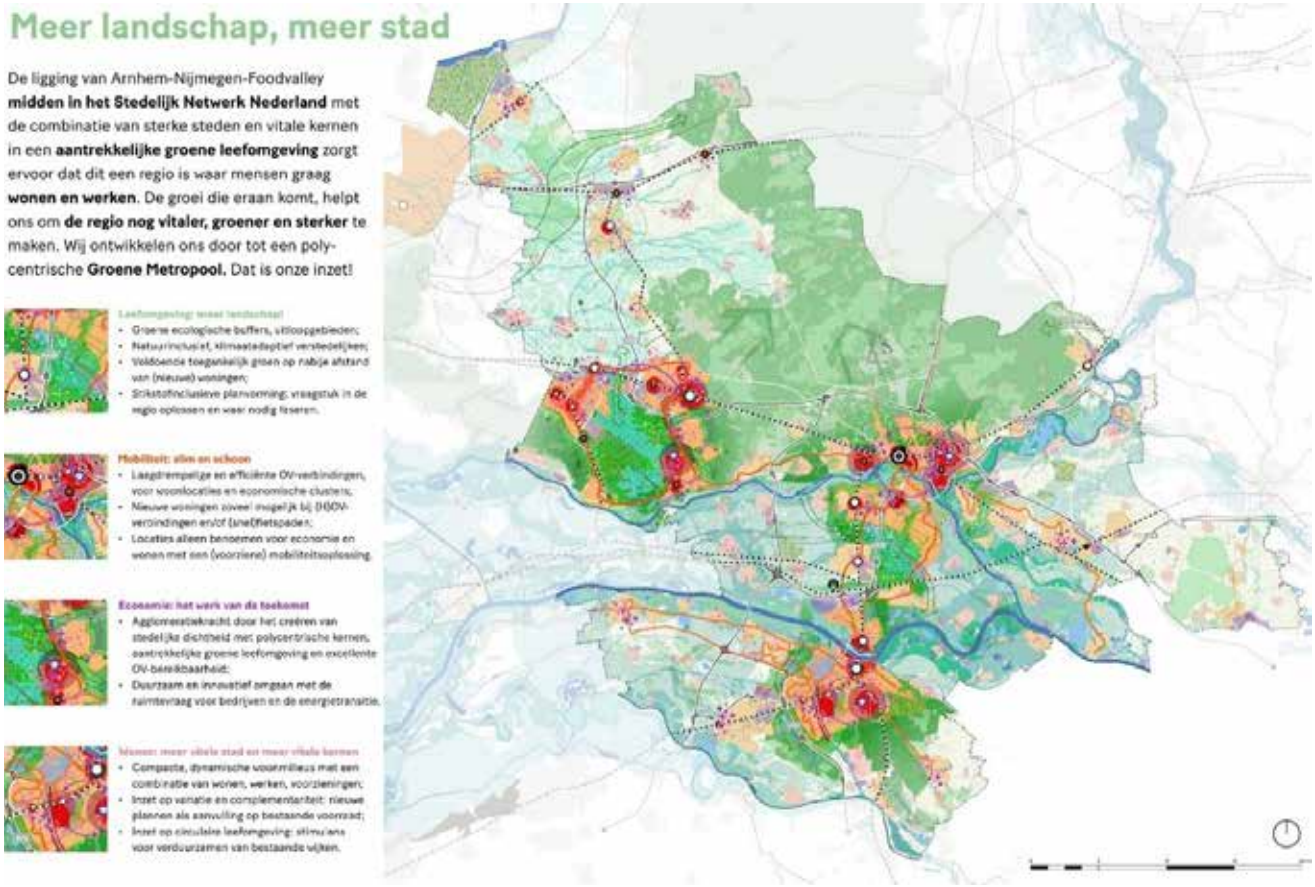
Sinds 2019 werken we aan een gezamenlijke strategie voor de verstedelijking in de periode tot 2040. We doen dit samen met de Regio Foodvalley. Onze strategie hebben we uitgewerkt in de Verstedelijkings¬strategie “Meer landschap. Meer stad.” Deze is in 2022 vastgesteld door alle gemeenteraden in onze regio en met het Rijk in het BO MIRT vastgesteld onder de noemer Verstedelijkingsafspraken.

De Verstedelijkingsstrategie gaat uit van een integrale benadering van de regio’s op basis van kwalitatief hoogwaardige ontwerpprincipes (zie hoofdstuk 5), die zijn uitgewerkt voor de bouwstenen Leefomgeving, Economie, Mobiliteit en Wonen. Daarnaast hebben de provincies, gemeenten en waterschappen per deelgebied de opgaven uitgewerkt en een onderzoeksagenda vastgesteld.

In het verlengde van de Verstedelijkingsstrategie hebben we, vanuit de gedachte ‘groei in balans’, met elkaar gewerkt aan het inzichtelijk maken van kansen voor de versterking natuur, landschap en cultuurhistorie. Daarnaast hebben we nagedacht over onze economie en een mobiliteitsagenda gemaakt. We willen op een duurzame wijze in onze energiebehoefte voorzien. Hoe we dit doen hebben we uitgewerkt in onze Regionale Energiestrategie (RES). We werken aan de herijking van onze RES naar een RES 2.0. Daarvoor hebben we een milieueffect–rapportage gemaakt, waarmee we nog beter in staat zijn om ruimtelijke afwegingen te maken. Het huidige elektriciteitsnetwerk heeft onvoldoende capaciteit (netcongestie) om aan de toekomstige vraag naar elektriciteit te voldoen, of om alle zonne- en windenergieparken aan te sluiten. Daarmee is netcongestie een beperkende factor geworden voor ruimtelijke ontwikkelingen. We werken samen aan een Gelderse energie-infrastructuur (GEIS) van de toekomst. Daarvoor maakt de provincie een Energievisie in nauwe samenwerking met gemeenten in de Groene Metropoolregio en netbeheerders. Hierin staat hoe en waar de regio’s energie kunnen besparen, duurzame energie kunnen opwekken en de infrastructuur kunnen aanpassen.

In de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley stapelen de vele ruimtelijke opgaven zich op. Daarom is een gebiedsgerichte ordening en prioritering noodzakelijk. Ook het Rijk ziet deze opgaven en heeft daarom de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley aangewezen als een van de NOVEX-gebieden. In deze gebieden werken de vier overheden (Rijk, provincie, gemeenten en waterschappen) samen om de executiekracht te vergroten, zodat de opgaven ook daadwerkelijk uitgevoerd worden. Onze Verstedelijkingsstrategie vormt de basis voor het ontwikkelperspectief en is daarmee - aangevuld met de opgaven in het landelijk gebied, energie en circulaire economie - de basis voor strategische samenwerking en besluiten in dit gebied.

Daarnaast heeft het kabinet Nijmegen Stationsgebied, Nijmegen Kanaalzone en Spoorzone Arnhem-Oost als grootschalige woningbouwlocaties aangewezen. In deze zogenaamde NOVEX-locaties kunnen tot 2040 met name woningen worden toegevoegd in bestaand stedelijk gebied dat goed per openbaar vervoer te bereiken is. Voor deze grootschalige woningbouwlocaties zijn ruimtelijke plannen uitgewerkt.

Afbeelding 1: Kaart Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley

2. Wat voor regio zijn we?

De Groene Metropoolregio heeft zich de afgelopen jaren ontwikkeld tot een samenhangende stedelijke regio in een groene omgeving. Vanaf 2021 is de hernieuwde samenwerking in de regio opgebouwd. Noodzakelijk, gezien de groei van de verstedelijking. De onderlinge relaties tussen steden, groeikernen, dorpen en buurtschappen zijn sindsdien sterk toegenomen.

Inmiddels is onze regio een van de grotere stedelijke regio's van het land. We zijn een volwassen stedelijk netwerk met alle relaties en kwaliteiten die we daar tegenwoordig van verwachten. Zo zijn we een verstedelijkte regio met contrastrijke natuurlijke landschappen, natuurgebieden en agrarische gebieden die zorgen voor ruimte, voedsel en recreatie. Goede verbindingen leiden naar de economische gebieden om ons heen en goede voorzieningen zoals levendige centra, hoogwaardige kennisinstellingen en innovatieve werklocaties. Daarnaast hebben we aantrekkelijke dorpen en kleine kernen met mooie woonmilieus. Voor het functioneren van ons stedelijk netwerk zijn al die elementen van belang. Er is geen rangorde, want juist de slimme combinatie van kwaliteiten bepaalt de kracht van het stedelijk netwerk.

In de regio wordt ook goed samengewerkt binnen de zogenaamde subregio's. Bijvoorbeeld de gemeenten in de Liemers, het Rijk van Nijmegen en het Middengebied. De gemeenten in de Veluwezoom werken samen met de gemeente Arnhem, bijvoorbeeld als werkorganisatie. Deze samenwerkingsverbanden vormen een belangrijke kracht in de regio.

3. Sturende principes

We onderscheiden drie algemene sturende principes die ons helpen bij het maken van keuzes in de opgaven waar we voor staan. Ruimtelijke kwaliteit en bodem en water zijn vanuit het Rijk aangedragen als sturende principes. Vanuit de provincie is daar 'brede welvaart' aan toegevoegd. Deze principes liggen in lijn met de principes uit onze Verstedelijkingsstrategie (zie hoofdstuk 5).

3.1. Ruimtelijke kwaliteit als doelstelling

Onze Verstedelijkingsstrategie "Meer landschap. Meer stad.", past goed bij de ruimtelijke kwaliteitsinclusieve benadering van de provincie: bij alle ruimtelijke ontwikkelingen moet aandacht zijn voor de kwaliteit van de ruimte, het landschap en het erfgoed. Dit betekent niet dat het bestaande landschap altijd onveranderd moet blijven. Het betekent wel dat we ruimtelijke kwaliteit in alle afwegingen meenemen en dat verandering van het landschap samengaat met een kwaliteitsimpuls. Of een project nu een doelstelling heeft voor water, natuur of verstedelijking; het heeft altijd de dubbele doelstelling om de ruimtelijke kwaliteit te versterken. Om dit te bereiken is integraal, gebiedsgericht werken van belang. Daarbij worden zowel het water- en bodemsysteem als de historisch gegroeide landschappelijke identiteit als onderlegger voor ruimtelijke ordening en inrichting gebruikt.

Zoals in hoofdstuk 2 naar voren kwam, is de Groene Metropoolregio een verstedelijkte regio in een groene omgeving. De twee grote steden, Arnhem en Nijmegen, ontwikkelen zich. Ieder met hun eigen karakter. Datzelfde geldt voor de dorpskernen. Het landelijk gebied van de Groene Metropoolregio heeft veel variatie in het landschap en waardevolle natuurgebieden, zoals Nationaal Landschap Gelderse Poort en het Nationaal Park Veluwezoom. Het landschap bestaat uit de hoge droge stuwwallen van de Veluwe, Montferland en het Rijk van Nijmegen, de grote rivieren met dijken en uiterwaarden en het binnendijks rivierengebied met karakteristieke oeverwallen, kommen, rivierduinen en weteringen. Daarbij kent de Groene Metropoolregio een rijke cultuurhistorie, die zich ook in het landschap laat zien. Denk aan Gelders Arcadië, de militaire verdedigingslinies uit verschillende perioden die door het gebied lopen (de Romeinse Limes, de Mauritslinie uit de Tachtigjarige Oorlog, het 19e-eeuwse fort Pannerden de vooruitgeschoven post van de Nieuwe Hollandse Waterlinie en de IJssellinie), de overblijfselen van de Tweede Wereldoorlog, het water- en industrieel erfgoed langs de grote rivieren en de archeologie.

In het groen-blauw raamwerk, dat is verbeeld en verwoord in het rapport 'Vervlochten regio', hebben we de kansen om natuur, landschap en cultuurhistorie te versterken in kaart gebracht. Door te investeren in de 'dynamische rivieren', 'gradiëntbossen' en 'water- en broeklanden' kan er een robuust landschappelijk raamwerk komen in een stedelijke omgeving. Dat maakt niet alleen de regio aantrekkelijker voor bewoners en bezoekers, maar versterkt ook de biodiversiteit. In het groen-blauw raamwerk worden nog geen keuzes gemaakt. We gebruiken het wel om keuzes voor te leggen en te maken: we werken het groen-blauw raamwerk samen uit in concrete voorstellen voor versterking van de ruimtelijke kwaliteit in de leefomgeving (zie paragraaf 4.2).

3.2 Water en bodem sturend

In de Kamerbrief “Water en bodem sturend” (november 2022) introduceert het Rijk de toetsing van ruimtelijke keuzes op de invloed op natuur, waterveiligheid, klimaatadaptatie (droogte, hitte en wateroverlast) en waterbeschikbaarheid.

De Groene Metropoolregio heeft door de grote diversiteit van de ondergrond veel verschillende water- en bodemsystemen. De regio bestaat uit stuwwalcomplexen (zuidelijke Veluwezoom, Montferland en Rijk van Nijmegen), grote rivieren (Bovenrijn, Waal, Pannerdensch Kanaal en Nederrijn) en het binnendijks rivierengebied (Betuwe, Land van Maas en Waal en de lage delen van de Liemers). Het sturende principe ‘water en bodem sturend’ bestaat door de diverse landschappelijke opbouw van de regio uit veel aspecten. Al deze aspecten werken op een eigen manier door in de ruimtelijke keuzes die er in het gebied te maken zijn.

Voor de stuwwallen betekent inzetten op een duurzaam water- en bodemsysteem: werken aan het verminderen van verdamping, het beperken van grondwateronttrekkingen en het vasthouden en laten infiltreren van water om het waterreservoir in de stuwwal te blijven vullen en kwelsystemen te voeden. In het binnendijks gebied liggen kansen voor het vastenhouden en zuiveren van water en voor waterberging, vooral in de komgronden. In de Betuwe biedt herinrichting van de Boven-Linge met brede oeverzones en overstromingsvlakten kansen voor een duurzamer waterbeheer. In de Liemers is versterking van de weteringen tussen de kernen van belang, samen met het benutten van de lage ligging van het Duivense Broek.
Ook in het Land van Maas en Waal is vernatting van de weteringen en broeklanden een belangrijke strategie voor een duurzaam systeem. De gradiënten naar de rivierduinen zijn een specifieke kwaliteit van het Land van Maas en Waal.

Het gebied van de Rijnstrangen neemt een bijzondere positie in.
Het heeft een Barro-reservering voor waterberging voor de grote rivieren. Daarnaast heeft de landbouw afgelopen jaren met de streek gewerkt aan een duurzaam watersysteem en de natuur. Dit zal zich doorontwikkelen voor de Natura 2000-opgave.

In de Gelderse Poort gaat de Programmatische Aanpak Grote Wateren de natuurwaarden verhogen, aansluitend op de bodem- en watersysteemkenmerken. De Kaderrichtlijn Water gaat met diverse projecten zorgen voor verbetering van de waterkwaliteit. De grote rivieren bieden ook kansen voor oeverwaterwinning.

In het buitendijks rivierengebied vraagt de delfstoffenwinning om een zorgvuldige aanpak. Afgravingen in de uiterwaarden die zijn afgestemd op de patronen van de ondergrond, kunnen nieuwe natuur en ruimtelijke kwaliteit opleveren. Delfstoffenwinning in het zomerbed van de rivier moet worden voorkomen; de rivierbodemerosieproblematiek vraagt juist om ophoging van de bodem. In het Panorama Gelderse Rivieren is het integraal provinciaal handelingsperspectief voor de grote rivieren verder uitgewerkt.

Ook het behoud van waardevol bodemarchief met aardkundige waarden en archeologische sites, zoals grafheuvels en celtic fields, is belangrijk.

Door water en bodem sturend te laten zijn, kunnen we in de Groene Metropoolregio ook in de toekomst met een ander en grillig klimaat blijven leven, wonen en werken. In een veilige omgeving, een gezonde bodem, voldoende en schoon drinkwater.

In het groen-blauw raamwerk hebben we deze verschillende aspecten van het principe ‘water en bodem sturend’ zo goed mogelijk in beeld gebracht en als onderlegger gebruikt. Wij brengen voor de ruimtelijke keuzes binnen de drie verhaallijnen in beeld of deze samengaan of schuren met de structurerende keuzes en uitgangspunten van ‘water en bodem sturend’.

Afbeelding 2: Groen-blauw raamwerk uit rapport Vervlochten regio

3.3 Brede welvaart

Onze opgave is 'groei in balans': hoe kan de regio het hybride karakter van landschap en stad op een kwalitatieve manier in standhouden en verbeteren als de ruimtebehoefte verder toeneemt? Met andere woorden: hoe zorgen we voor een goede 'brede welvaart'?

Brede welvaart gaat over het welzijn van mensen en omvat alles wat mensen van waarde vinden. Naast materiële welvaart gaat het ook om zaken als gezondheid, onderwijs, milieu en leefomgeving, sociale cohesie, persoonlijke ontplooiing en (on)veiligheid. Het Nationale Programma Arnhem Oost is hier een voorbeeld van. Bovendien gaat het niet alleen om de kwaliteit van leven in het hier en nu. Maar ook om de effecten van onze manier van leven op het welzijn van mensen buiten de regio en toekomstige generaties (later). Omdat het leven van mensen zich in belangrijke mate op regionaal niveau afspeelt, zijn de omstandigheden binnen de regio van grote invloed op hun welzijn.

Brede welvaart hier en nu
Uit studies blijkt dat de Groene Metropoolregio, net als meer stedelijke regio's, lager scoort op brede welvaart. Net als andere stedelijke regio's kent de Groene Metropoolregio (groot) stedelijke problematiek. Dit soort regio's zijn gemiddeld genomen minder veilig, scoren slechter op milieukwaliteit en ervaren gezondheid. Vaak zijn werk en privé ook minder goed in balans en is de woontevredenheid lager. Deze effecten komen het meest duidelijk naar voren in de steden.

In de laatste uitgebrachte Brede Welvaartsindicator (BWI) uit 2019 van de Universiteit Utrecht en de Rabobank scoort de Groene Metropoolregio onder het nationaal gemiddelde. Dit wordt nogmaals bevestigd in het essay "Brede Welvaart in Oost-Nederland" (als onderdeel van de Kracht van Oost 2.0.). Ook een recente rapportage (maart 2023, provincie Gelderland), over de brede welvaart in de Gelderse regio's, bevestigt het beeld van de Groene Metropoolregio.

Verstedelijking heeft ook positieve effecten op de brede welvaart: meer banen, draagvlak voor voorzieningen, cultuur en (H)OV, toegang tot een betaalbare woning. Het zorgt bovendien voor extra ontplooiingskansen voor inwoners en we gaan zuinig om met onze ruimte/toegang tot groen en landschap.

In vergelijking met andere regio's scoort Arnhem-Nijmegen bovengemiddeld op het gebied van sociale contacten, privé-werkbalans en onderwijs. De score voor sociale contacten met vrienden en familie behoort zelfs tot een van de hoogste van Nederland. Wat betreft de ontwikkeling tussen 2013 en 2020 is de woonsituatie verslechterd. De regio telt het hoogste percentage bebouwd terrein per inwoner. En het aantal vierkante meters groen-blauwe ruimte per inwoner is verder afgenomen en scoort het laagst van de Gelderse regio's. De materiële welvaart en de balans tussen arbeid en vrije tijd zijn verbeterd. De regio heeft het hoogste aandeel hoogopgeleiden van de Gelderse regio's maar scoort ook het hoogst op werkloosheid.

Deze resultaten uit de provinciale rapportage betekenen niet dat er binnen de regio geen grote verschillen bestaan in brede welvaart tussen verschillende bevolkingsgroepen. Een aantal (delen van) wijken in de twee stedelijke gemeenten Arnhem en Nijmegen scoort het laagst; de verschillen binnen deze gemeenten zijn groot. Leefbaarheid scoort op buurt- en wijkniveau wisselend: van zeer onvoldoende tot zeer goed. In Nijmegen staat in de stadsdelen Dukenburg en Lindenholt en de wijken Neerbosch-Oost en Hatert de leefbaarheid onder druk. Ditzelfde geldt in Arnhem voor de wijken Geitenkamp, Klarendal, Presikhaaf, het Broek en Malburgen (Nationaal Programma Arnhem-Oost). De lage score op het gebied van leefbaarheid in deze wijken komt voornamelijk door een grote negatieve bijdrage van een gevoel van overlast en onveiligheid. Een grote negatieve bijdrage komt daarnaast door gebrek aan sociale samenhang en beschikbaarheid van woningen.

Denken in termen van 'brede welvaart' vraagt telkens om het maken van beleidskeuzes. De regio zal de komende tijd nog verder groeien; in inwoners, werkgelegenheid en mobiliteit. We zien dat het nodig is om te sturen op de groei die op ons afkomt. We werken aan een goede balans tussen stedelijke ontwikkeling en ontspannen leefkwaliteit in de regio. Aan voldoende groen en voorzieningen in onze dorpen en steden. We gaan de komende tijd met elkaar in gesprek over wat het betekent als we onze acties langs de lat van de brede welvaart leggen.

4. Ruimtelijke samenhang: drie verhaallijnen

We werken de ruimtelijke samenhang uit langs drie verhaallijnen, omdat deze ook als indeling zijn gebruikt in de Nationale Omgevingsvisie. In elke verhaallijn benoemen we ambities, keuzes en prioriteiten als die al gemaakt zijn, denkrichtingen en (benodigde) investeringen.

Aan het einde van elke verhaallijn hebben we een kader opgenomen. Daarin staat een samenvatting en wat we nodig hebben om onze ambities waar te maken. Daar waar we onze inspanningen kunnen onderbouwen met cijfers, hebben we dit in de kaders opgenomen. We kunnen samen met onze partners investeren in het realiseren van onze ambities, ieder vanuit zijn eigen rol. In het verstedelijkings-programma, de gebiedsprogramma's, het NOVEX ontwikkelperspectief en het bijbehorende uitvoeringsprogramma werken we dit verder uit en maken we hierover afspraken. Ook met het Rijk.

4.1 Eerste verhaallijn: Perspectief natuur en landbouw

We gaan de steden en dorpen zoveel mogelijk verdichten en het ruimtegebruik intensiveren. De kwaliteit van natuur, water en landschap wordt hierdoor steeds belangrijker voor bewoners. Tegelijk zien we dat er een opgave ligt om landbouw te verduurzamen en te zoeken naar aanvullende verdienmodellen. Samenwerking moet leiden tot aantrekkelijke landschappen voor bewoners, die ecologisch waardevol en biodivers zijn. En waarin voldoende ruimte is voor agrariërs en waterberging. Door het natuurlijke systeem robuuster te maken, kunnen we de negatieve effecten van klimaatverandering verminderen.

We zetten daarom in op het versterken van de groene en blauwe kwaliteiten van de regio. We gaan de verschillende gebieden met elkaar verbinden. Met als doel een goede verspreiding van recreatie, robuuste groene buffers, aandacht voor verduurzaming van landbouw en ruimte voor klimaatadaptatie en de energietransitie.

In Gelderland wordt het Nationaal Programma Landelijk Gebied (NPLG) uitgewerkt in het VLGG. Daarin staat een brede doelstelling over water, natuur, klimaat en landbouw centraal. De provincie Gelderland geeft dit vorm via het VLGG in 2 stappen. Stap 1 is het wettelijk bepaalde gebiedsplan (Wet stikstof en natuur) als verplicht onderdeel in juli 2023. Stap 2 is het integrale programma VLGG met doelstellingen voor natuur en stikstof, water, klimaat en landbouw in het najaar van 2023.

Zo ontwikkelen we samen een perspectief voor natuur en landbouw, dat bijdraagt aan doelstellingen voor natuur, water, klimaat en de transitie van de landbouw. In gebiedsprocessen werken we verder uit wat hiervoor nodig is. Door dit te doen, kunnen we ervoor zorgen dat instrumenten en middelen beschikbaar komen, die nodig zijn om onze ambities waar te maken.

4.1.1 Elf denklijnen Groene Metropoolregio

Zoals eerder aangegeven, hebben we een groen-blauw raamwerk ontwikkeld waarin de kansen en de dilemma's voor versterking van groen en blauw zijn vastgelegd. Dit is verbeeld en verwoord in het rapport "Vervlochten regio". Daarbij gaan we uit van een innige vervlechting van de stad en het landelijk gebied. Deze zijn onlosmakelijk met elkaar verbonden. De verschillende ecosystemen versterken elkaar. Daarmee neemt de biodiversiteit toe en kunnen mens en dier zich gemakkelijk bewegen door het groen en blauw. We hebben het rapport "Vervlochten regio" verder uitgewerkt en verrijkt met de uitgangspunten en

doelstellingen van het VLGG. Dit heeft elf denklijnen opgeleverd voor verdere ontwikkeling van natuur en landschap in de Groene Metropoolregio.

De denklijnen vormen samen een aanzet tot een maatregelenpakket, waarmee via het VLGG en het regioarrangement het landelijke gebied in de Groene Metropoolregio verder verbonden en versterkt kan worden. We hebben daarbij gekeken hoe deze toekomstige maatregelen een bijdrage kunnen leveren aan de brede doelstellingen van het VLGG: groen-blauwe dooradering, klimaatadaptatie, landbouwtransitie en stikstofreductie.

Stikstofreductie is overigens niet alleen belangrijk in het licht van ontwikkeling en versterking van het groen en blauw. Uit onderzoek blijkt dat in bepaalde kritieke gebieden in de Groene Metropool¬regio de woningbouwopgave zeer waarschijnlijk gaat botsen met benodigde stikstofruimte, in verband met vergunningverlening. Dit speelt met name in de Veluwezoom (gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal), omdat dit naast Natura 2000-gebied Veluwe ligt.

Hieronder staan de elf denklijnen met een toelichting. In het kader van het provinciale programma VLGG onderzoeken we waar de Groene Metropoolregio kan bijdragen. Ook vastgesteld beleid - waarvan de uitvoering nog doorloopt - betrekken we hierbij, zoals het Natuurpact, het Programma Natuur, de Natura 2000-beheerplannen en het Waterprogramma Gelderland. Daarnaast werken we verder aan de uitvoeringsagenda Gelderse Maatregelen Stikstof.

1. Omvorming en extensivering landbouwgebieden in Natura 2000-gebied Rijntakken
In de Groene Metropoolregio bevinden zich een aantal Natura 2000-gebieden, waaronder De Bruuk, de Sint Jansberg (gedeeltelijk), de Veluwe en de Rijntakken. In dit laatste omvangrijke rivierengebied is er een grote wateropgave die we samen met het Rijk oppakken. Hierbij zien wij kansen voor meer natuurinclusieve, en eventueel extensivering van de landbouw. Dit past bij het principe ‘water- en bodem sturend’ en kan bijdragen aan de doelen van de Vogel- en Habitatrichtlijn voor de Rijntakken en aan de VLGG-doelen voor areaaluitbreiding, hydrologie en stikstofreductie. Dat laatste is van extra van belang voor de kwetsbare Natura 2000-gebieden.

Deze denklijn sluit aan bij de doelen van het Integraal Rivier Management (IRM). In dit nationale programma wordt ingezet op een toekomstbestendig rivierengebied wat als systeem goed functioneert en meervoudig bruikbaar is. Binnen het IRM is de Rijntakken aangewezen tot een prioritair gebied. Ook bestaat er een verband met het Programma Aanpak Grote Wateren (PAGW) vanuit Rijkswaterstaat.

2. Ontwikkeling Ecologische Verbindingszones (EVZ's)
Op meerdere plekken in de regio liggen kansen voor de ontwikkeling van EVZ's. Het maakt het natuurnetwerk robuuster en versterkt de biodiversiteit. Want door de verbindingszones vindt er meer uitwisseling van flora en fauna tussen de natuurgebieden plaats. Deze zones staan al langer op beleidskaarten en op een aantal plekken hebben de waterschappen, gemeenten en provincie hier al veel werk in verzet. Maar we kunnen de EVZ's' nog actiever oppakken en verder realiseren. Het uiteindelijke doel is het landschappelijk verbinden van grotere natuurgebieden om het algemene natuur-, water- en bodemsysteem in Nederland robuuster te maken. De EVZ's' waar we met het VLGG in de regio op in willen zetten zijn onder andere:

- de verbindingszone tussen Heumen en Horssen, langs de Hatertse en Overasseltse Vennen (Heumen-Horssen/Overasseltse Vennen-Hernen-Noord-Brabant) en Malden-Noord (Teerse Sluispolder);
- de verbindingszone tussen Park Lingezegen en de Drielse Rijndijk (Overbetuwe-KAN/uiterwaarden Rijn-Waal);
- de verbindingszones tussen de Veluwe en de IIssel, de voormalige poorten: het Soerens Beekdal, de verbinding tussen Veluwezoom en het Bergherbos in de Liemers en Duitsland (Montferland Noord/ Montferland-Slangenburg) en de verbinding Veluwezoom-IJssel langs Velp en Rheden;
- de verbindingszone tussen Malden en Nijmegen die de bossen van Berg en Dal verbindt met de Hatertse vennen;
- de verbindingszone de Bekken van Groesbeek. Deze loopt langs de Leigraaf en verbindt onder andere De Bruuk met Duitsland.

Een EVZ die nog niet formeel op de kaart staat, maar wel gewenst is en dus wordt meegenomen in het plan, is de verbinding van de Duivelsberg via het Wylerbergmeer naar de Millingerwaard en de uiterwaardennatuur langs de Waal.

Per verbindingszone kijken we naar de gewenste invulling van de investering: nat en/of droog, wat past er binnen het landschap en in het water- en bodemsysteem en voor welke dier- en plantensoorten is het bedoeld? Met de landschappelijk inrichting van de EVZ's' dragen we bij aan de doelstelling van 10% groen-blauwe dooradering in het landelijk gebied. Ook zijn er meerdere koppelkansen met de invulling van de bossenstrategie binnen en buiten het Gelders Natuurnetwerk (GNN), het verbeteren van de zoetwaterkwaliteit via blauwe dooradering en het tegengaan van droogte (bijvoorbeeld in de EVZ door het Broek in de Liemers).

3. Ontwikkeling Groene Ontwikkelingszones (GO)
Aangrenzend aan Natura 2000-gebieden, zoals de Veluwe, ligt een GO. Er is onderscheid gemaakt tussen de EVZ's' en de GO's' omdat ze een verschillende rol en status hebben in het provinciale natuurnetwerk. De EVZ's' zijn op een grotere schaal bedoeld als landschappelijke verbinders tussen natuurgebieden, de GO's vormen een schil om deze natuurgebieden heen.

In de GO's zien we mogelijkheden voor een groen-blauw dooraderd landschap, ten minste deels gefinancierd vanuit het VLGG. Dit geeft de terreinbeheerders een perspectief op de natuurgebieden en een schil om de kwetsbare natuurwaarden te beschermen. Zo kan het vergroten van het aantal landschapselementen een ecologische impuls geven aan de landgoederen in het Gelders Arcadië aan de zuidkant van de Veluwe, terwijl hun halfopen cultuurhistorische karakter behouden blijft Rondom het weteringenstelsel bij Wijchen, in de Ooijpolder en in de Veluwezoom liggen grote zones van het GO, waar een groen-blauwe dooradering een waardevolle invulling kan bieden aan het klimaatadaptieve vermogen en de biodiversiteit in het landschap. Bovendien kan een recreatieve ontsluiting gekoppeld aan de groen-blauwe dooradering (bijvoorbeeld wandel- en fietspaden of toeristenknooppunten) helpen met de spreiding van de recreatiedruk en zo het ontlasten van de kwetsbare Natura 2000-gebieden.

Een groen-blauwe dooradering in de GO's draagt bij aan de VLGG-doelen van 10% groen-blauwe dooradering, overgangsgebieden en extra natuur en landschap

voor systeemherstel. Ook biedt het een mogelijk perspectief aan agrariërs in de overgangsgebieden met een ander, maar dekkend en langjarig verdienmodel.

4. Strategie herstel natuur en hydrologie beekdalen Veluwezoom en Berg en Dal
Als provincie, waterschappen en gemeenten willen we de verdroging van de beekdalen structureel aanpakken aan de zuidkant van de Veluwe en bij de stuwwal van Berg en Dal. Als we het landgebruik in het stroomgebied op basis van de ondergrond en hydrologie slim indelen, kunnen we het beekdalensysteem meer klimaatadaptief en toekomstbestendig maken. Dit sluit aan bij de beheerplannen voor de delen van de beken in het Natura 2000-gebied van de Veluwe. Met gebiedsprocessen en een generiek maatregelenpakket, waarbij we ook de bedrijfslocaties en hun milieu-impacts meenemen, kunnen we dit via het VLGG cyclisch oppakken.

De beekdalenstrategie draagt bij aan de VLGG-doelen voor waterberging, een goede toestand van de grondwaterlichamen, toekomstbestendige landbouw die past in het natuurlijke systeem en eventueel de natuurdoelen in en grenzend aan Natura 2000-gebieden, het GNN en de GO's. Beekdalen lopen langs en door stedelijk gebied en maken hier verbinding met de parken en stadsbossen. Hiermee verbinden we mens, dier en leefomgeving op alle schaalniveaus, zoals bijvoorbeeld de Groene Wig Spoorpark Arnhem Oost.

5. Klimaatadaptatie op de hoge zandgronden en in de komgronden
Als breder thema is klimaatadaptatie van belang voor de gehele Groene Metropoolregio. In het landelijke gebied is het voornamelijk urgent op de stuwwallen en in de laaggelegen komgronden in het rivierengebied.

Op de hogere zandgronden bij Nijmegen en de Veluwezoom speelt de problematiek van verdroging en de bijkomende natuurbrandrisico's, wateroverlast en -veiligheid bij piekbuien en grondwater-onttrekking en bodemkwaliteit en beeksystemen van de Veluwe. Hier kunnen we inzetten op verloving van de begroeiing in de bossen (zie ook denklijn 6), het verminderen van grondwater¬onttrekkingen en het vergroten van de waterberging. Onttrekking van het grondwater voor drinkwater, landbouw of industrie, zorgt voor een (lokale) daling van de grondwaterstand en zou op de stuwwallen zoveel mogelijk beperkt moeten worden (zie denklijn 4). Ook moeten we goed kijken welke onttrekkingen we voorrang willen geven op de stuwwallen.

In de komgebieden van de Groene Metropoolregio, zoals bijvoorbeeld het Broek in de Liemers en de weteringenstelsels bij de Boven-Linge en tussen Wijchen en Beuningen, kijken we naar maatregelen om het (grond)water langer in het gebied te houden. Daarbij zoeken we naar verbetering van de bodemkwaliteit in de komgronden om zo het waterbergende vermogen, de sponswerking, van de bodem te vergroten. Ook het vergroten van de waterberging in de weteringen door bijvoorbeeld aanpassing van het profiel of aanleg van natuurvriendelijke oevers draagt daar aan bij. Zo werken we aan de kwantiteit, maar ook aan de kwaliteit van het grond- en oppervlaktewater.

Door het bergen en vasthouden van water en bodemverbetering dragen we bij aan een klimaat-bestendig landelijk gebied. Het watersysteem is dan ook beter in staat periodes van extreme droogte en wateroverlast op te vangen en de zoetwaterbeschikbaarheid op peil te houden.

Deze denklijn kan bijdragen aan de VLGG-doelen voor koolstofvastlegging, de Kader Richtlijn Water (KRW) en andere hydrologische doelen. Ook wordt het landelijk gebied, inclusief de landbouw en de bosgebieden op de stuwwallen, ingericht volgens het principe 'water en bodem sturend'.

6. Realisatie bossenstrategie
Met de bossenstrategie kunnen we in samenwerking met de terreinbeherende organisaties de bossen op de stuwwallen revitaliseren met meer structuur, biodiversiteit en meer loofhout in plaats van naaldhout. Naaldbossen dragen namelijk bij aan extra verdroging van de zandgronden. Ook zien we kansen om rondom en in de kernen en steden nieuwe bossen aan te leggen en bestaande bossen en parken vitaler te maken en om te vormen, voor de doelrealisatie van 3.000 hectare recreatief uitloopgebied in de Groene Metropoolregio (zie ook denklijn 9). De Groene corridor in Nijmegen en het programma Radicaal Vergroenen Arnhem bieden hier kansen voor. Kansrijke gebieden hiervoor liggen verder tussen de kernen van Westervoort, Duiven en Zevenaar. Ook de Danenberg bij Slijk-Ewijk en landschapszone Knoop 38 zijn kansrijk om het groen te behouden en uit te breiden rondom de verstedelijkte gebieden. Op andere plekken in het landelijk gebied (binnen en buiten het Gelders Natuur Netwerk) kunnen we landschapselementen, zoals bosjes en lijnvormige groenblauwe dooradering, aanleggen. De doelstelling voor de bossenstrategie is om in de Groene Metropoolregio binnen het Gelders Natuurnetwerk 155 hectare bos toe te voegen.

De revitalisatie en de aanleg van bossen en landschapselementen dragen onder andere bij aan de VLGG-doelen van natuuruitbreiding en aan hydrologische doelen. Ook zorgt het voor CO_2-opslag en stikstofreductie omdat delen van het landbouwareaal uit productie worden gehaald.

7. Beschouwing specifieke bedrijfslocaties met impact op het milieu
Een aantal bedrijven in de regio heeft door hun ligging, uitstoot en wateronttrekking een negatieve impact op het omliggende natuurlijke systeem. Hier kunnen we kijken naar de mogelijkheden voor een aanpassing in de bedrijfsvoering of een meer passende locatie voor deze bedrijven om de impact tegen te gaan. Dit is nodig om te komen tot een duurzame grondwaterbalans die het mogelijk maakt te voldoen aan de verplichtingen vanuit de Europese regelgeving. Deze regelgeving sluit aan bij de uitgangspunten van water en bodem sturend.

Denklijn 7 draagt bijvoorbeeld bij aan de KRW- en Vogel- en Habitat Richtlijn (VHR)-doelen. Omdat het helpt de emissies van schadelijke stoffen en de onttrekking uit het grondwatersysteem bij de bron tegen te gaan. Daarmee worden de blokkades op het natuurlijke en ruimtelijke systeem opgeheven.

8. Gedifferentieerde aanpak verduurzaming landbouw
De transitie van het landelijke gebied en de rol van alle betrokkenen, waaronder die van de Groene Metropoolregio, zal de komende periode onderwerp van gesprek zijn.

De transitie van het landelijke gebied in de Groene Metropoolregio is volop gaande. De omvang van de landbouw en het grondgebruik zijn de afgelopen decennia flink veranderd. Dit zal in de toekomst niet anders zijn. De regio heeft unieke landschappelijke kwaliteiten onder andere door de variatie. Tegelijkertijd is het ook een uitdaging deze variatie te behouden; de verstedelijking drukt zijn stempel op de regio. Ook heeft het landelijk gebied in de regio grote maatschappelijke opgaven, zoals verdroging van de Liemers en het Middengebied, en herstel van de natuurkwaliteit van de grote rivieren en de Veluwe.

In de regio bestaan veel initiatieven voor duurzame kringlooplandbouw, bijvoorbeeld in Malden-Noord en in de landbouwenclaves in de Veluwezoom. Daarnaast bestaan er enkele gebieden waar meer intensieve landbouw bedreven wordt. Deze 'landbouwhubs' liggen in het Broek in de Liemers, het westelijke komgebied in de Betuwe en in het Rijk van Nijmegen bij Wijchen. We zien hier 2 mogelijke aanvliegroutes die elkaar kunnen aanvullen. Enerzijds kunnen we de kringlooplandbouw ondersteunen op de plekken waar daar energie voor is. Anderzijds zien we kansen om gebiedsprocessen te faciliteren in de landbouwhubs. Dit helpt agrariërs en andere betrokkenen hier korte ketens en groen-blauwe dooradering te realiseren via een dekkend en langdurig verdienmodel. De kwaliteit van het landschap is hierbij een belangrijk aandachtspunt. We zoeken naar verbreding van de agrarische bedrijfsvoering en alternatieve verdienmodellen waarbij de ecologische en landschappelijke kwaliteiten op die plekken worden versterkt en/of behouden.

Grenzend aan de Natura 2000-gebieden Veluwe, De Bruuk en de St. Jansberg (bevoegdheid Limburg) liggen zogenaamde overgangsgebieden, waarin het overwegend agrarisch grondgebruik en het watersysteem invloed heeft op de natuurwaarden binnen de Natura 2000-gebieden. Voor de Rijntakken, zie denklijn 1.

De provincie laat onderzoeken welke maatregelen het meest bijdragen aan natuurherstel. In die focusgebieden kunnen we met de betrokken partijen uitzoeken welke maatregelen en/of veranderingen in de bedrijfsvoering hieraan kunnen bijdragen.

Denklijn 8 draagt bij aan een toekomstbestendig perspectief voor de land- en tuinbouw. Daarnaast helpt het bij de doelstellingen voor groen-blauwe dooradering en het water- en bodemsturende principe. Met een passende stimulering van een meer natuurinclusieve landbouw kan ook de verdere uitspoeling van nutriënten en de uitstoot van schadelijke stoffen worden tegengegaan.

9. Uitbreiden van het stedelijk uitloopgebied
In de Verstedelijkingsstrategie staat dat verstedelijking samen moet gaan met een ontwikkeling van het omliggende landschap om zo een gezonde leefomgeving voor de inwoners te creëren. Het doel is 5.000 hectare aan recreatieve uitloopgebieden te realiseren in de Groene Metropoolregio en de Regio Foodvalley. Dit kan gekoppeld worden aan doelen voor klimaatadaptatie, natuurinclusieve (stads)landbouw, de bossenstrategie en 10% groen-blauwe dooradering. Voorbeelden van kansrijke gebieden hiervoor zijn de mantels rondom Nijmegen en Arnhem, maar ook de gebieden rondom de snelgroeiende kernen zoals Duiven, Westervoort en Zevenaar. Via bijvoorbeeld snelfietspaden en toeristische overstappunten kan het stedelijk uitloopgebied verder worden uitgestrekt, voorbij de direct aangrenzende omgeving.

In de Veluwezoom speelt het Gelders Arcadië een belangrijke rol. De landgoederen zijn in dit gebied de primaire locaties voor recreatie en de verschillende VLGG-doelen, zoals waterberging en duurzame landbouw. Lettend op de gevolgen van recreatie op natuurwaarden, moet het creëren van uitloopgebieden via een genuanceerde aanpak verlopen. We moeten vragen stellen als: waar stellen we het landschap open voor onze inwoners? Waar geven we juist dieren de ruimte? Zo kunnen we echt groeien in balans.

Het doel voor de uitbreiding van uitloopgebieden sluit aan bij de ambities uit de Verstedelijkings-strategie. De vervlechting van steden en het omliggende landschap moet hierbij realiteit worden. De stad wordt als ecosysteem gezien, dat in verbinding moet staan met de omgeving voor een robuust natuursysteem.

De ontwikkeling van het stedelijk uitloopgebied draagt bij aan verschillende natuurdoelen, CO2-opslag, groen-blauwe dooradering (ook een maatregel) en klimaatadaptatie (bijvoorbeeld voor waterberging en tegen hittestress en natuurbrandrisico's).

10. Impuls geven aan lopende projecten
In de regio zijn er meerdere projecten, waarvan de planvorming al is uitgewerkt en die richting uitvoering gaan, maar daarbij nog (financiële) hobbels kennen. Enkele voorbeelden zijn:

- Park Lingezegen, een icoonproject en een belangrijke regionale Noord-Zuidverbinding met een functie voor VHR-doelsoorten (Rijntakken Natura 2000). De basisuitrusting hiervan is gereed. Maar er is een kans dit verder te ontwikkelen langs de Bovenlinge en via de EVZ richting de Drielse Rijndijk en de uiterwaarden van de Nederrijn.
- Renkums en Heelsums Beekdal, waar - in een gebiedsproces met verschillende grondeigenaren, inwoners en overheden - ontwikkelingen met elkaar worden verbonden. Daardoor kunnen natuur, landschap, water, recreatie en lokale economie versterkt worden. Er zijn kansen voor natuurontwikkeling, verbetering van het watersysteem, transities in de landbouw en klimaatmitigatie.
- Daarnaast ligt er een MIRT-onderzoek voor de IJsseluiterwaarden Havikerwaard, Bemmelerwaard, Fraterwaard en Olburgerwaard. Waarbij natuur, landbouwtransitie en duurzame delfstoffenwinning samen kunnen worden opgepakt mits er financiële ondersteuning wordt geleverd. Ook het rivierklimaatpark IJssel is hier een voorbeeld van.
- De stuwwal van Berg en Dal, waar een kans ligt voor de Blauwe Motor. Hier ligt een wens om de verdroging van de stuwwal tegen te gaan en de kwelstromen richting de Ooijpolder en Millingerwaard te herstellen. Het project vindt grotendeels plaats in het GO en het GNN. En het draagt daarnaast bij aan de ecologische verbinding tussen de stuwwal en de uiterwaarden van de Waal (zie ook denklijn 2).

Gezien de uiteenlopende thema's binnen deze projecten, draagt hun ondersteuning bij aan een reeks verschillende VLGG-doelen voor onder andere groen-blauwe dooradering, natuurherstel, duurzame landbouw, en hydrologische doelen.

11. Areaaluitbreiding Natuur in de Gelderse Poort
In het kader van de PAGW ligt er een ambitie voor natuurherstel, -versterking en -uitbreiding in de Gelderse Poort, waardoor ook de waterkwaliteit wordt verbeterd. Hierbij wordt uitgegaan van een zgn. systeembenadering, waardoor natuurlijke processen weer op gang komen. Op de lange termijn (2050) gaat het om een areaal van ca. 7.500 hectare, voornamelijk buitendijks maar deels ook binnendijks te realiseren. Het Rijnstrangengebied is hier onderdeel van. In de PAGW wordt ingezet op een optimaal samengaan van doelen voor natuur, in samenhang met een krachtige economie. Aspecten van waterveiligheid (hoog- en laagwater), natuurinclusieve landbouw, natuur en duurzame delfstofwinning met maatschappelijke meerwaarde komen hier samen.

Via de 3e tranche PAGW zijn recent Rijksmiddelen voor de Gelderse Poort gereserveerd ter waarde van €20 miljoen. De middelen gaan over de uitvoeringsperiode 2030-2033. Het doel is om een vliegwiel op gang te brengen voor de grote systeemingrepen die nodig zijn voor de uiteindelijke PAGW-ambitie. Deze geplande uitvoering loopt gelijk met de lopende projecten in de Groene Metropoolregio. De bedoeling is dat deze uitvoering de projecten versterkt, waarmee de korte termijn (Natura 2000, GNN) als groeikristal dient voor de lange termijn (PAGW). De financiën vanuit PAGW kunnen we dan koppelen aan middelen uit de andere kaders.

In de Groene Metropoolregio kan de areaaluitbreiding in samenhang met Natura 2000, het GNN, het PAGW en het IRM bijdragen aan de VLGG-doelen van areaaluitbreiding van: natuur, landbouw passend bij het water- en bodemsysteem, de realisatie van de bossenstrategie en doelen voor hydrologie. Een koppeling met landbouw en de scheepvaart is daarbij ook van belang.

Vier mogelijke koplopers
Vanuit de elf denklijnen, de criteria vanuit het VLGG en de gebiedsprocessen die lopen in de regio bij de provincie, gemeenten en waterschappen, zien wij een aantal gebieden als kansrijk voor programmering in het VLGG. Deze gebieden of delen daarvan, zijn in een dermate fase van ontwikkeling dat ze mogelijk als eerste koplopers kunnen fungeren binnen het VLGG. Het gaat om de volgende gebieden of gebiedsontwikkelingen:
- Projecten in de Gelderse Poort (waaraan de zgn. derde tranche middelen vanuit PAGW kunnen worden gekoppeld);
- Beekherstel en de omliggende beekdalen in de Veluwezoom;
- Landschap Berg en Dal/Heumen – Ooijpolder-stuwwal-Heumen;
- Versterking landschap Overbetuwe en Lingewaard - doorontwikkeling Lingezegen.

Met elkaar bekijken we de komende maanden of dit inderdaad de koploper–gebieden zijn en of deze ook daadwerkelijk in het VLGG kunnen worden geprogrammeerd. Dit betekent niet dat de andere denklijnen en de andere kansen en ontwikkelingen die we in het groen-blauw raamwerk zien, niet of minder belangrijk zijn. Het betekent ook niet dat deze koplopergebieden in beton gegoten zijn; er kunnen gebieden afgaan en erbij komen. Het betekent alleen dat we ons de komende maanden focussen op deze gebieden, omdat deze het verst ontwikkeld lijken te zijn en daarmee meest kansrijk om op korte termijn te realiseren.

4.1.2 Klimaatadaptatie

Door klimaatverandering valt er in de winter steeds meer regen en zijn er vaker en langere periodes van droogte. Het drainerende effect van de uitgesleten rivierbeddingen telt daar nog bij op. De opgaven zijn gericht op: water beter vasthouden, grondwaterstanden verhogen, verbeteren van de waterkwaliteit, beekherstel en waterberging. Verdergaande klimaatverandering vraagt de komende decennia om meer ruimte voor waterberging en meer sponswerking van het bodem- en watersysteem.

In lijn met de nationale aanpak richten we ons op de vier belangrijke gevolgen van klimaat-verandering:

- Waterveiligheid, zeespiegelstijging en hoog water
- Droogte, inclusief laag water in de rivieren en de gevolgen voor de waterkwaliteit
- Wateroverlast door extreme of langdurige regenval
- Hitte door langdurige hittegolven

Waterveiligheid

Het water- en bodemsysteem van de grote rivieren bevat opgaven voor hoogwaterveiligheid, waterkwaliteit en een duurzame rivierbodemligging. Het Hoogwaterbeschermingsprogramma heeft een grote opgave voor dijkversterkingen in deze regio. De versterking van de noordelijke Waaldijk is in uitvoering en zal komende periode worden doorgezet van Nijmegen tot aan het Pannerdensch Kanaal. Ook de dijken op de zuidoever van de Waal, de noordoever van de Maas, langs het Pannerdensch Kanaal, de Bovenrijn en de Nederrijn moeten voor 2050 worden versterkt.

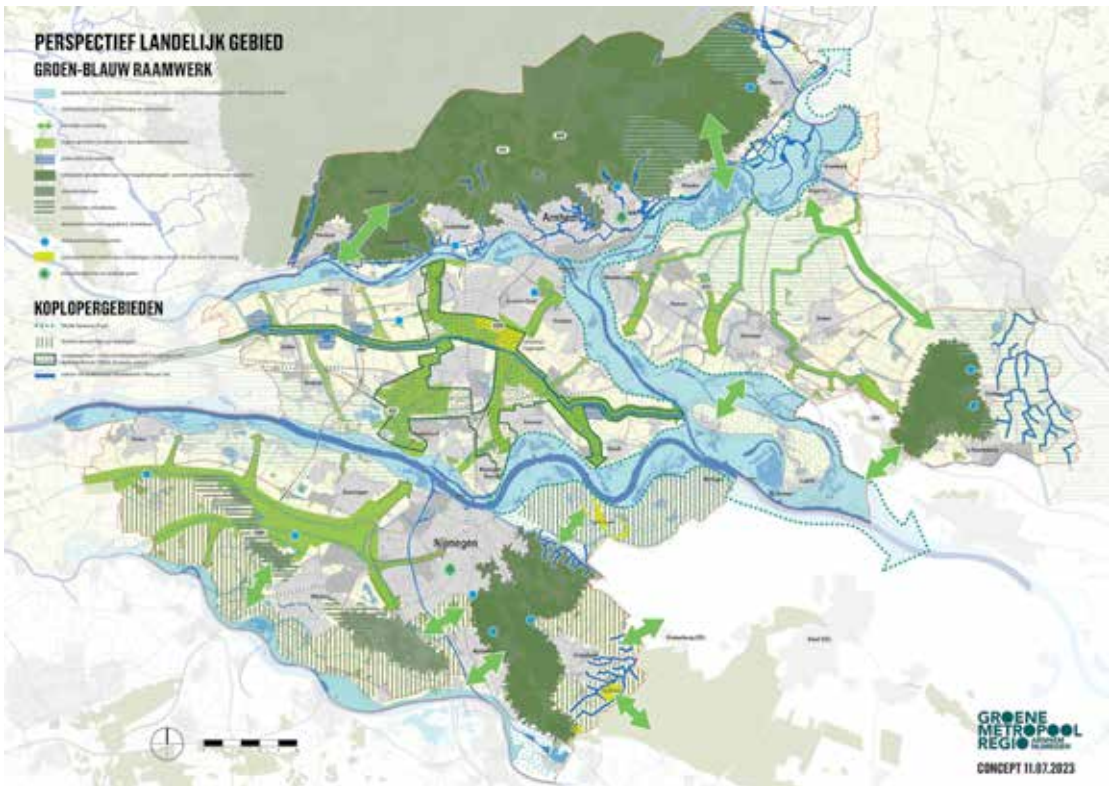
Droogte

Op veel plekken ondervinden we de consequenties van droogte, de risico's van extreme buien en extremere waterstanden in de grote rivieren. Voor de Achterhoek en de Liemers is een analyse gemaakt van het probleem, de opgave en de handelingsperspectieven. Daaruit blijkt dat ongeveer 100 mm extra watervoorraad nodig is om 10% van de droogste jaren te overbruggen en voorbereid te zijn op de gemiddelde zomers in 2050. Met deze verdiepende analyses hebben we zicht op een mogelijk handelingsperspectief en inzicht in de mogelijke kosten van deze opgave en eventueel de transitieopgave. In gebiedsprocessen zullen we dit in verkenningen en planuitwerkingen in samenhang met andere opgaven en mede gebaseerd op de Regionale Adaptatie Strategieën (RAS) verder uit moeten werken tot concrete uitvoeringsplannen.

Vergroening: wateroverlast en hitte tegengaan
Vanuit de Verstedelijkingsstrategie werken we bovendien aan een catalogus op het gebied van klimaatadaptatie met maatregelen voor gezonde, circulaire, biodiverse en klimaatadaptieve verstedelijking, inclusief normen. Uitgangspunt is de nationale Maatlat Klimaatadaptief Bouwen. De kernopgave bestaat uit het uitbreiden van groen in de bebouwde omgeving. Met deze opgave worden, naast het uitbreiden van het groen, ook de ingrepen voor klimaatadaptatie in de bestaande steden en dorpskernen bedoeld. Het gaat om ingrepen voor het toevoegen en verbeteren van groen in de openbare ruimte, het tegengaan van hittestress, het realiseren van waterberging en het realiseren van groene daken. Denk bijvoorbeeld aan de Arnhemse aanpak klimaat en vergroenen met programma Radicaal Vergroenen en de Nijmeegse aanpak klimaatadaptatie en biodiversteitsplan.

Wat kosten voor het vergroenen van bestaande steden en dorpen betreft, gaan we uit van €40 per m² bebouwde omgeving. Deze kostprijs is een gemiddelde tussen kosten voor het aanleggen en verbeteren van groen in de openbare ruimte, ingrepen om hittestress tegen te gaan, ingrepen voor waterberging en het realiseren van groene daken. Voor de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley komt dit uit op een totaal bedrag van €250 miljoen euro. Op basis van een 60/40-verdeling zal het grofweg om een bedrag van €150 miljoen gaan voor de Groene Metropoolregio. Daarnaast staan gemeenten gesteld voor hogere onderhouds–kosten de komende jaren voor de groene en klimaatadaptieve leefomgeving.

Tot slot benoemen we in dit kader de drinkwatervoorziening. Niet alleen verandert het klimaat en gebruiken we de bodem steeds intensiever; door bevolkingsgroei en economische groei stijgt de komende jaren de vraag naar drinkwater. Het veiligstellen van de drinkwatervoorziening is een provinciale taak. Door (inter)nationale afspraken met betrekking tot water en natuurherstel zijn de uitbreidingsmogelijkheden van grondwateronttrekkingen beperkt. Met het aanwijzen van Aanvullende Strategische Voorraden voor drinkwater, probeert de provincie de grondwatervoorraden, die in de toekomst mogelijk nodig zijn voor drinkwaterwinning, te beschermen. Daarnaast is het ook nodig om in te zetten op het beperken van het (grond)water¬verbruik en de inzet van alternatieve bronnen voor drinkwater.

Afbeelding 4: Verhaallijn 1; perspectief landelijk gebied

Samenvatting
Meer landschap, meer stad. Tegelijkertijd met de ontwikkeling van nieuwe woningen, bereikbaarheid en economie, zorgen we ervoor dat we onze waardevolle natuur, landschap en cultuurhistorie behouden en versterken. Op hetzelfde moment zien we dat er een opgave ligt om landbouw te verduurzamen en te zoeken naar aanvullende verdienmodellen. We gaan voor aantrekkelijke landschappen die bewoners een aantrekkelijk uitloopgebied bieden, waarin ruimte is voor agrariërs, biodiversiteit en waterberging en waarbij we kwetsbare natuurgebieden ontzien. Ook gaan we voor een toekomstbestendig rivierengebied dat als systeem goed functioneert en meervoudig bruikbaar is. We zoeken hierbij naar een optimale balans tussen de verschillende functies van het rivierengebied en streven naar een aantrekkelijk riviersysteem dat duurzaam te beheren is. Door het natuurlijk systeem robuuster te maken, kunnen we de negatieve effecten van klimaatverandering minimaliseren.

In het groen-blauw raamwerk staan de kansen en de dilemma's voor versterking van groen en blauw beschreven en verrijkt met de uitgangspunten en doelstellingen van het programma Vitaal Landelijk Gebied Gelderland (VLGG). Dit heeft elf denklijnen opgeleverd, voor verdere ontwikkeling van natuur en landschap in de Groene Metropoolregio. De denklijnen vormen samen een opmaat voor onder andere een maatregelpakket waarmee via het VLGG en het regioarrangement het landelijke gebied in de Groene Metropoolregio verder verbonden en versterkt kan worden.
Maar hiervoor kijken we ook naar andere (financiële) mogelijkheden om onze doelen te realiseren.

Wat is hiervoor nodig?
- We brengen de effecten van de realisatie van de doelstellingen van het VLGG, waaronder die om te komen tot een reductie in stikstofdepositie, (ruimtelijk) in beeld (provincie, regio, waterschap en sector).
- Aan de hand van de elf denklijnen werken we toe naar gebiedsprojecten met aandacht voor ruimtelijke effecten, draagvlak en (financiële) mogelijkheden en financiële bekostiging voor realisatie (voor 2024 en verder). Dit wordt nader berekend. We kijken hierbij ook naar de binnenstedelijke groene opgave in samenhang met de Klimaatopgave.
- Gezien de integraliteit van de opgave kijken we voor de financiering uitdrukkelijk naar het combineren van andere Rijks- en provinciale programma's. Programma's hebben verschillende tijdshorizons. Integrale gebiedsfinanciering is zeer wenselijk.
- Afspraken over regionale ruimtelijke doorwerking van maatregelen voor natuur inclusief stikstof, water, klimaat en landbouw maken we via gebiedsprocessen. Dit doen we samen met de partners, waaronder vertegenwoordigers van de landbouw en de natuur en in samenhang met het ruimtelijk voorstel. Alle opgaven vragen ruimte en niet alles kan overal. We gaan op zoek naar wat wel kan, we zoeken slimme combinaties en we maken keuzes.
- We starten gebiedsprocessen op of versterken deze voor de initiatieven van de vier mogelijke koplopersgebieden: PAGW en Gelderse Poort, beekherstel en de omliggende beekdalen in de Veluwezoom, landschap Berg en Dal/Heumen - Ooijpolder-stuwwal-Heumen, landschap Overbetuwe en Lingewaard - doorontwikkeling Lingezegen. In een volgende fase komen daar andere gebiedsprocessen bij.
- We stellen een catalogus over klimaatadaptatie op met maatregelen voor gezonde, circulaire, biodiverse en klimaatadaptieve verstedelijking. Kosten voor uitvoering worden geschat op €150 miljoen.
- De inzichten uit het feitenonderzoek en de gemaakte analyses van het handelingsperspectief in het programma Aanpak droogte Achterhoek & Liemers gebruiken we in gebiedsprocessen om te komen tot uitvoeringsplannen.
- In het proces om te komen tot een verkleining en/of verdere invulling van de drinkwater¬reserverings-gebieden (locatiekeuze, ontwerp en inpassing van de drinkwaterwinning) maken we een integrale afweging met andere gebruiksfuncties.
- We doen een check op alle potentiële keuzes uit de drie verhaallijnen. We willen weten of deze schuren met ruimtevraag voor dijkversterking en waterberging, en of we ze in de toekomst zelf wel veilig en droog kunnen houden, gezien het structurerende principe van water en bodem sturend. We realiseren ons dat we met name voor de zachte plancapaciteit (en waar de exacte locatie nog niet bepaald is) ruimte hebben om op basis van dit inzicht keuzes te maken.

4.2 Tweede verhaallijn: Ordenende netwerken voor klimaat, energie en (circulaire) economie

We werken samen om de energietransitie in de regio vorm te geven. We doen dit door
- Zonne- en windenergieprojecten te realiseren.
- Het versnellen van de warmtetransitie in de regio. Hiermee dragen we bij aan het verminderen van de CO2 uitstoot en (inter-) nationale klimaatafspraken.
- Uitbreidingen van het elektriciteitsnet in beeld brengen en deze 'programmeren' met andere ontwikkelingen.

Daarmee dragen we bij aan het verkleinen van de netcongestie-problematiek en het versterken van het energienetwerk.

4.2.1 Klimaat

Het nationale Klimaatakkoord is een belangrijk pakket van maatregelen om de stijging van de gemiddelde wereldtemperatuur te beperken tot ruim onder de 2 graden Celsius. Hiermee geeft een groot aantal partijen invulling aan het Klimaatverdrag van Parijs. De Groene Metropoolregio levert op diverse manieren een bijdrage aan het terugdringen van de CO2-uitstoot. Vaak hebben deze maatregelen een stevige impact op ons ruimtegebruik. Hieronder beschrijven we hoe we binnen de regio werken aan de RES, warmte en waterstof.

Regionale Energie Strategie

In de Groene Metropoolregio werken 16 gemeenten, provincie Gelderland, 3 waterschappen en netbeheerder Liander samen aan de RES. In de RES werken we toe naar de volgende doelen:
- We realiseren de RES 1.0-afspraak van 1,62 TWh in 2030 en streven naar een betere verdeling tussen zon en wind.
- We verankeren de RES in omgevingsbeleid. Daarbij streven we naar minimaal 50% lokaal eigendom.
- We stellen een voorstel op voor het prioriteren en faseren van opwek- en warmteprojecten en -ontwikkelingen in de regio, in samenhang met de beschikbare en geplande netcapaciteit.
- We geven inzicht in de voortgang en bereikte resultaten via monitoring en verantwoording.

In de RES 1.0 is nog sprake van een flinke onbalans tussen de opwek van zonne- en windenergie: 89% zon en 11% wind. Gezien de beperkte capaciteit op het elektriciteitsnet, streven we in een herijking van de RES-afspraken naar een 50%-50% verhouding tussen zonne- en windenergie.

<u>Afspraken voor de toekomst uit de RES 1.0</u>

In de RES zijn 6 richtinggevende ruimtelijke afspraken gemaakt over de ruimtelijke kwaliteit. Hiervan worden er 3 uitgelicht:
- Ruimtelijke kwaliteit: we combineren de ontwikkeling van windturbines en zonnevelden altijd met de ruimtelijke kwaliteit en samenhang van het totale gebied. We houden daarbij rekening met het gebruik van de ruimte door lokale partijen, stakeholders en inwoners.
- Voorkeursvolgorde zon: grootschalige zonnevelden worden mede beoordeeld op: (1) De mate van aantasting van karakteristieke kenmerken van het landschap; (2) De samenhang met andere functies in het gebied, (zoals landbouw, biodiversiteit, cultuurhistorie); (3) De landschappelijke samenhang en (4) Dubbel ruimtegebruik. Er wordt daarbij zoveel mogelijk ingezet op de plaatsing van zonnepanelen op daken van gebouwen.
- Combineer zon/wind: we combineren windturbines zoveel mogelijk met zonnevelden en vice versa. Dit zorgt voor een betere inpassing in de elektriciteitsinfrastructuur. We streven naar een 50%-50% verhouding tussen zon en wind. Zowel regiobreed, als per elektriciteitsstation.

In de RES zijn ook afspraken gemaakt over het doorwerken van het omgevings-instrumentarium en de MER:

- In het afgelopen jaar is een milieueffectonderzoek (planMER) uitgevoerd naar de geschikte en geschikt te maken gebieden voor de ontwikkeling van ten minste 1,62 TWh duurzame elektriciteit. Deze planMER is belangrijke input voor het herijken van de RES 1.0 naar een RES 2.0. We gaan in gesprek met de gemeenten over mogelijkheden voor windenergie en over het vervolgproces.
- In december 2022 hebben Gedeputeerde Staten besloten windturbines op de Veluwe +1 km daaromheen uit te sluiten om de wespendief te beschermen. In de zone van 1-8 km is er beperkt ruimte voor nieuwe windparken onder voorwaarden. De provincie legt dit besluit vast in haar beleidslijn windenergie en de omgevingsverordening. Daarvoor stelt de provincie een planMER windenergie Veluwe-wespendief op.

In de RES zijn ook afspraken gemaakt voor een optimaal warmtesysteem:

- Vanuit regionaal perspectief maakt het verschil welke bron wordt gebruikt op welke plek; we willen voorkomen dat een bron al door de ene gemeente is ingezet, terwijl hij voor een andere gemeente van vitaal belang zou zijn geweest. In de RES is beschreven hoe we gezamenlijk kijken waar welke bovenlokale bron wordt ingezet.
- Binnen de relevante warmteclusters waar dit verdelingsvraagstuk aan de orde is, is een structureel overleg ingericht om daarover in gesprek te zijn en te blijven.
- Gemeenten zetten daarbij verschillende instrumenten in, die binnen de kaders van de Warmtewet, de Omgevingswet en andere beleidsruimten passen om de bovenlokale warmte afspraken te borgen.
- Als regio doen we een gezamenlijke oproep aan het Rijk om de benodigde regie te voeren op de warmtetransitie. Dat kan door te zorgen voor beter aansluitende wet- en regelgeving voor het uitrollen van warmtenetten, hogere en structurele financiële ondersteuning voor alternatieve warmtevarianten (waaronder warmtenetten) via subsidies of Rijksbijdragen en een structurele Rijksbijdrage voor het ambtenarenapparaat om de warmtetransitie ook daadwerkelijk in goede banen te leiden.

Programma Opwek Energie op Rijksgronden (OER)
Om de energietransitie te versnellen en de RES-ambities van regio's te ondersteunen, stelt het Rijk een deel van haar gronden en kunstwerken beschikbaar voor de opwek van duurzame elektriciteit met wind-, water- en zonne-energie. Via het programma Opwek van Energie op Rijksgronden (OER) geeft het Ministerie van Economische Zaken (EZK) hier uitvoering aan.
De ontwikkeling van zonne-energie langs de A15/Betuwelijn is een OER-project binnen onze regio. De betrokken gemeenten hebben de provincie verzocht een inpassingsplan te maken voor de inpassing van duurzame energie langs de A15. De provincie is daartoe bereid en heeft de intentie uitgesproken dit op te pakken als het zover is. Er loopt binnen de regio een uitvraag aan de gemeenten voor nieuwe projecten binnen het OER-programma.

Regionaal Expertiseteam Energie (REE)
In 2023 is het REE van start gegaan. Het expertiseteam ondersteunt bedrijven bij het verlagen van hun CO2-footprint en kan bijdragen aan de RES-doelstelling om zon op dak te realiseren. Vanuit de regio monitoren we op welke locaties er veel potentieel is voor zon op dak en ruimte op het net, zodat het REE gericht bedrijven kan benaderen. Daarnaast delen we informatie en kennis over onder andere wet- en regelgeving en nationale subsidies.

Waterstof
De toekomstige waterstof backbone van Gasunie loopt door de regio heen. Onder andere de keramische industrie in de regio (Brick Valley) kan met een aftakking van de waterstof backbone van het aardgas af komen. Een regionale aftakking is mogelijk ook kansrijk voor woonkernen en andere functies in de nabijheid van een aftakking.

Hoewel er nog weinig informatie beschikbaar is, kan worden aangenomen dat ook de aanleg van waterstof-infrastructuur een onrendabele top zal hebben. Dat betreft zowel de waterstofbelevering van bedrijven op industrieterreinen als het gebruik van waterstof voor verwarming van woningen. Dat laatste kan incidenteel wenselijk zijn. Ook hier zal een verkenning nodig zijn, die dezelfde stappen volgt als die bij warmtenetten. In de loop van 2023 wordt ook van de waterstofinfra een globale verkenning gemaakt van de onrendabele top en voor welke specifieke situaties waterstof¬infrastructuur een optie is.

4.2.2 Energienetwerk

Netwerkcongestie is inmiddels een beperkende factor geworden voor ruimtelijke ontwikkelingen. Aansluiting op de bestaande energie-infrastructuur is niet meer vanzelfsprekend bij de ontwikkeling van projecten en moet vroegtijdig meegenomen worden als randvoorwaarde in ruimtelijke ontwikkeling.
Wij moeten verder vooruitkijken naar de energievraag en het energieaanbod na 2030 en de benodigde energie-infrastructuur. Hiermee worden knelpunten voorkomen en kunnen we slimme keuzes maken om woningbouw, werklocaties en mobiliteit slim te combineren in het energiesysteem van de toekomst.

Voorlopig houden we rekening met het 'first come, first serve'-principe.
Met de aankomende aanpassing van de ACM-regulering, verwachten we dat er afgeweken kan en gaat worden van dit principe. Maatschappelijke afwegingen gaan bepalender worden in de volgorde van aansluiten. De netbeheerder verwacht daarbij een sturende rol en een helder afwegingskader van overheden.

Op kortere termijn, tot 2030, zijn de meeste uitbreidingen in het elektriciteits–netwerk al gepland. Voor alle grote verstedelijkingslocaties (wonen, werken en mobiliteit) maken wij daarom een risicoanalyse:
- of die woningbouw- of werklocatie op het gewenste moment aangesloten kan worden op het netwerk onder twee verschillende scenario's: 'all electric' en 'warmtenet';
- hoe groot risico's zijn van mogelijke andere ontwikkelingen die de aansluiting alsnog in gevaar zouden kunnen brengen; en
- hoe de mobiliteitstransitie past in deze verstedelijkingslocaties.

Daarna volgt een verkenning van mogelijke oplossingsrichtingen.
Voor werklocaties kunnen tot 2030 aansluitingen op het elektriciteitsnet alleen gerealiseerd worden als er lokale oplossingen met een 0-netcapaciteit gerealiseerd worden (energievragers en aanbieders bij elkaar te clusteren) of door een lokale energieopslag te realiseren.

<u>GEIS-samenwerking in de provincie.</u>
Binnen de samenwerking GEIS biedt de provincie een platform om de opgaven rondom het energiesysteem te bespreken (zie beleidskader provincie voor een onderbouwing van GEIS). Binnen GEIS zijn drie sporen te onderscheiden die parallel lopen aan de gezamenlijke ambitie "Een toekomstbestendig energiesysteem in 2050":
1 Versnellen van realisatie
2 Prioriteren & programmeren
3 Beter benutten & slimme oplossingen

In de periode tot 2030 is er veel schaarste in het energiesysteem en is er weinig ruimte voor nieuwe initiatieven. De infrastructuuruitbreidingen zijn al concreet gepland en opgenomen in het investeringsplan van de netbeheerders en worden zo snel mogelijk uitgevoerd. In spoor 1 worden deze projecten gemonitord en worden acties ondernomen om zo nodig ruimtelijke procedures te versnellen (vertraging voorkomen) of barrières weg te nemen. Daarnaast worden in spoor 3 alle mogelijke slimme oplossingen geïnventariseerd voor het beter benutten van de huidige capaciteit.

In de periode na 2030 is er meer ruimte om vooruit te plannen en projecten in de tijd te programmeren (faseren). En ook de ruimtelijke puzzel te leggen voor de benodigde energie-infrastructuur. We moeten nu al keuzes maken over deze toekomstige periode, zodat er op tijd voldoende capaciteit gerealiseerd kan worden om alle ontwikkelingen mogelijk te maken. In spoor 2 wordt gewerkt aan het proces Integraal Programmeren, met onder andere de volgende vragen:
- Hoe zien de wijken van de toekomst eruit?
- Waar willen we inzetten op warmtenetten, geothermie, hydrothermie en waterstof?
- Waar moeten de nieuwe onderstations komen?

- Waar komen de mobiliteitsknooppunten en hoe combineren we deze met werklocaties, duurzame opwek en laadvoorzieningen (ook voor industrieel verkeer)?
- Hoe ziet de typologie van onze bedrijven eruit; hoeveel energie vragen en leveren zij en hoe kunnen we dit in kaart brengen?
- Waar en hoe kunnen we ruimte reserveren op (indien mogelijk) bestaande en nieuwe werklocaties voor collectieve laadvoorzieningen?
- Welke rol kunnen Smart Energy Hubs (SEH's) vervullen bij deze ontwikkelingen?

Dit proces levert een energievisie op het energiesysteem 2040-2050, inzicht in de energievraag en het energieaanbod van alle sectoren en opgaven gecombineerd met de benodigde energie-infrastructuur (capaciteit en ruimteclaim). En een prioriteitenlijst met belangrijke energie-infrastructuurprojecten (provinciaal MIEK). Het provinciaal MIEK komt tot stand door een brede maatschappelijke afweging en wordt door de netbeheerders opgenomen in hun investeringsplannen.

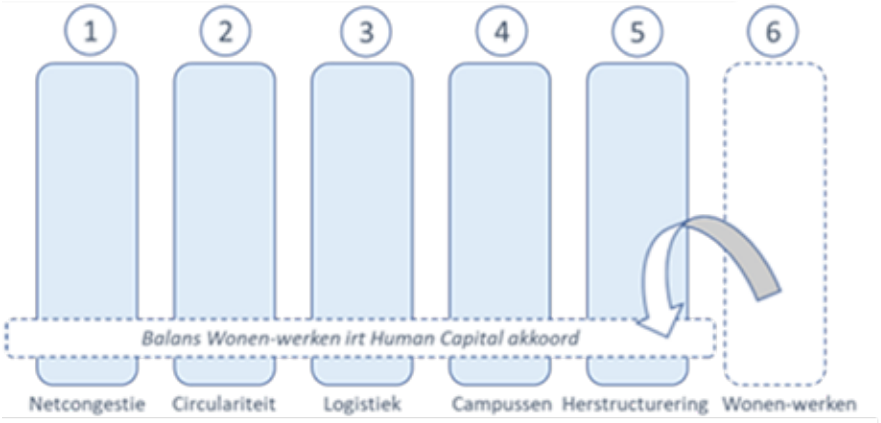
4.2.3 (Circulaire) economie

De Groene Metropoolregio is een stedelijk knooppunt met een ondernemend en innovatief ecosysteem voor het mkb. De ambitie van de regio is zich nog verder te ontwikkelen als Groene Metropoolregio van nationale én internationale betekenis, als circulaire topregio van ons land en Europa. Alleen is er momenteel in de regio sprake van een enorme krapte op de arbeidsmarkt, met name in onze innovatieve topsectoren energy, health en hightech. Hiervoor hebben we een breed gedragen Human Capital Akkoord opgesteld en werken we nu aan de lange termijn borging en de uitvoering hiervan.

De topsectoren zijn momenteel, samen met logistiek, goed voor ongeveer 30% van de bedrijven en 50% van de banen. Onze regio kent ook een meer dan gemiddelde werkgelegenheid in de zorg en overheidssector. Met name in de zorg is de arbeidsmarkt krap; innovaties binnen deze sector moeten helpen om op termijn de krapte op te lossen. Deze sectoren zijn belangrijk en leggen niet altijd een ruimtelijke claim op werklocaties.
De Groene Metropoolregio heeft een groeiende bevolking. We zetten in op het meer in balans brengen van wonen en werken (wat op een positieve manier ook bijdraagt aan onze mobiliteits¬opgave) en meer ruimte voor economische activiteiten en arbeidsplaatsen. Concreet: de ruimtevraag van werken moeten we ook meenemen bij de ruimtevraag van onze groeiende bevolking.
Dit zorgt voor een betere balans tussen wonen en werken en hierdoor kunnen de huidige en toekomstige bewoners ook werken binnen de eigen regio.
Om zo ook de pendel naar andere regio's te verminderen.

Goede, toekomstbestendige werklocaties zijn belangrijk voor de economie in de Groene Metropoolregio. Het is daarom belangrijk dat werklocaties zo zijn ingericht dat bedrijven er goed kunnen ondernemen, nu en in de toekomst. Daarnaast zien we dat werklocaties een belangrijke rol spelen in het behalen van onze doelstellingen ten aanzien van de energietransitie, circulariteit, klimaatadaptatie en biodiversiteit.

De Groene Metropoolregio heeft onlangs – op basis van onderzoek - bouwstenen verzameld voor een nieuwe economische koers, die moeten leiden tot een toekomstbestendige economie in 2040 (Economie van de Toekomst). We doen daarin een voorstel voor 5 à 6 thema's, die samen invulling geven aan de gewenste ontwikkelingsrichting van de economie, binnen de ambities en contouren van de huidige Regionale Agenda. Zie daarvoor onderstaand figuur. Aanvullend op het thema Netcongestie (zie paragraaf 4.3.2) lichten we de 6 thema's in deze paragraaf toe.

Afbeelding 5: Zes thema's binnen Economie van de Toekomst

Algemene uitgangspunten Economie van de Toekomst
In onze economische koers is een aantal uitgangspunten van belang:

1 Economische ontwikkeling concentreert zich met name op onze topsectoren health (zorg), hightech, energy en het brede mkb. Logistiek is randvoorwaardelijk voor alle sectoren en we blijven daarop inzetten.
2 Economische ontwikkeling is zoveel mogelijk circulair.
3 De ontwikkeling van de regionale economie is gebaseerd op de principes van 'brede welvaart'.
4 De Groene Metropoolregio gaat voor gebalanceerde economische groei. Regionaal inkomen (materiële welvaart) is hierbij niet meer dominant, maar onderdeel van een breder geheel. Ook de impact op mens (welzijn van inwoners) en omgeving (milieu) worden meegewogen en afgewogen in de ontwikkeling van de economie.
5 Economische ontwikkeling vraagt om ruimte. Het gebruik hiervan is slim en duurzaam. Dat betekent: eerst kijken naar bestaande ruimte; en dan pas naar nieuwe ruimte. Waar mogelijk is het ruimtegebruik zoveel mogelijk meervoudig.
6 Ruimtelijke kwaliteit staat voorop in de (door- of her)ontwikkeling van werklocaties.

Op basis van deze uitgangspunten hebben wij de economische koers uitgewerkt in onderstaande thema's.

<u>Herstructurering en verdichting</u>
Zorgvuldig ruimtegebruik ligt aan de basis van de groene groei-ambities van de Groene Metropoolregio. Behoud van de werklocatiefunctie en optimalisatie van het ruimtegebruik van onze bestaande werklocaties is hierbij belangrijk.
Zo zorgen we ervoor dat het juiste bedrijf zich op de juiste plek kan vestigen en ontwikkelen we nieuwe locaties alleen als dat echt nodig is. Het heeft de voorkeur dat toekomstige ruimtevraag eerst op bestaande terreinen wordt gefaciliteerd en pas als dat niet mogelijk is, er nieuwe (uitleg)locaties in beeld komen.
Voor herstructurering is schuifruimte nodig om bestaande bedrijven naar andere terreinen te verplaatsen om de achtergebleven locaties te kunnen herstructureren en intensiveren. Herstructurering en intensivering moeten daarom gelijktijdig worden opgepakt. Integraal onderdeel van deze opgave is een kwaliteitsverbetering van de werklocaties.

Samengevat willen we inzetten op:

- Behoud en groei van het aantal banen passend bij de bevolking in de regio. Dit vraagt niet per direct om compensatie van meters op werklocaties, omdat de doelstelling is bestaande terreinen te intensiveren.
- Regionale afspraken over herstructurering van bestaande voorraad, zodat niet alle ruimtevraag bij nieuwbouw terechtkomt.
- Ruimtewinst behalen op nieuw aan te leggen terreinen en herstructurering van werklocaties door gezamenlijke faciliteiten en planologische sturing.

- De juiste bedrijven naar de juiste plaats brengen; strijdig gebruik op werklocaties tegen gaan om zo ruimte voor bedrijven te creëren en informele werklocaties inzetten om schuifruimte te creëren.
- Herstructurering van bestaande voorraad opnemen in een nieuw RPW.

Circulariteit
Ruimte voor circulaire activiteiten is belangrijk en nodig om onze ambities als circulaire topregio waar te kunnen maken en optimaal te kunnen bijdragen aan deze maatschappelijke opgave. Een deel van de circulaire activiteiten zijn al onderdeel van de reguliere bedrijvigheid in de regio.
Ruimte voor hogere milieucategorieën (hmc: milieucategorie 4.1 en hoger) is nodig om bedrijven die hinder veroorzaken voor hun omgeving, te kunnen huisvesten of te verplaatsen. Omdat de ruimte voor hmc-activiteiten beperkt is, is selectiviteit in type bedrijf en locatie noodzakelijk.

Rijk, provincies en enkele gemeenten werken aan het opstellen van een beleidslijn voor grote ruimtevragers, onder de noemer, Grip op grote bedrijfsvestigingen (GRIP). Provincies hebben van het Rijk de opdracht gekregen om zoekgebieden te identificeren voor grootschalige ruimtevragers vanaf vijf hectare, waaronder logistiek en hoge milieucategorie bedrijvigheid. In het kader van Economie van de Toekomst zijn lijnen uitgezet ten aanzien van transformatie van werklocaties (naast grote ruimtevragers gaan we in op hoge milieucategorie en watergebonden bedrijvigheid). Deze zullen nader worden uitgewerkt in het RPW.

Samengevat willen we inzetten op:
- Koesteren en behouden van hmc-locaties. Hiervoor maken wij regionale afspraken in het volgende RPW. Inzet is een inspanningsplicht voor gemeenten om hmc-locaties te behouden bij transformatie.
- Meer inzicht in de ruimtevraag circulair: welke bedrijven zijn hier gevestigd, welke locatie-eigenschappen hebben zij en welke toekomstige ruimtebehoefte valt er hierbij te verwachten?
- Prioritering van de circulaire opgave; welke type circulaire activiteiten willen we faciliteren in de regio?

Logistiek
Logistiek is een basisvoorwaarde voor een economisch vitale en leefbare regio. De logistieke sector is tenslotte noodzakelijk om alle sectoren effectief en efficiënt te laten functioneren en ervoor te zorgen dat bedrijven en consumenten hun producten en diensten ontvangen. Een feit is dat de logistieke opgave groeit en daarnaast speelt logistiek een belangrijke randvoorwaardelijke rol bij andere opgaven in de regio zoals de energietransitie, verstedelijking, groene groei en bewuster gebruik van ruimte. Ruimte voor logistiek is dus noodzakelijk, maar dit moet echt slimmer en duurzamer en daar waar mogelijk bijdragen aan verbetering van de ruimtelijke kwaliteit.

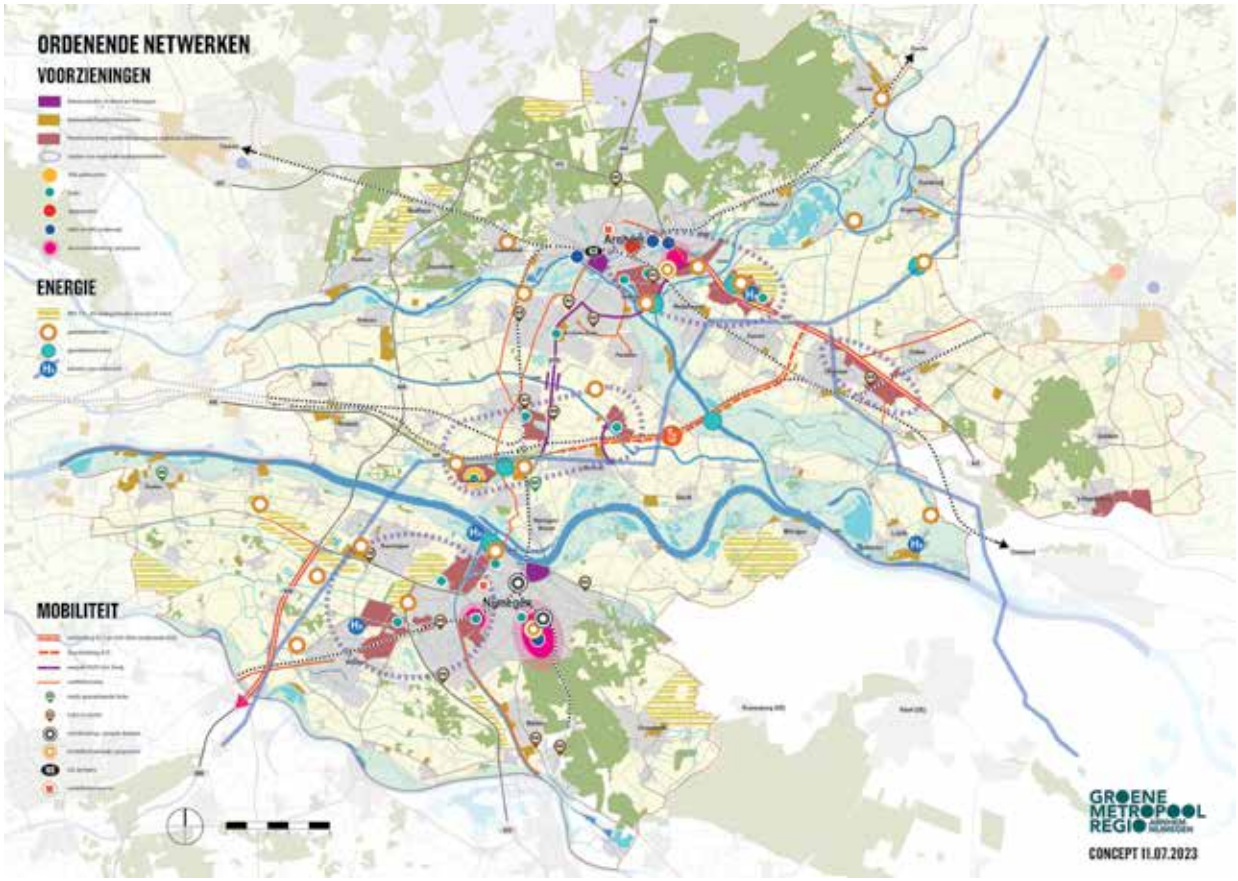
Samengevat willen we inzetten op:
- Lokale logistiek; wij zetten in op de ontwikkeling van stadsdistributiehubs (cityhubs) aan de rand van de stad.
- Lokale en regionale logistiek; wij creëren ruimte voor regionaal gevestigde logistieke bedrijven, waardoor schuifruimte ontstaat op bestaande werklocaties voor onder andere cityhubs. Voor de uitbreidingsruimte kijken we naar locaties geclusterd rondom bestaande werklocaties en nabij de snelwegen.
- Bovenregionale logistiek; wij blijven ruimte bieden voor de activiteiten van bestaande logistieke ondernemers. Voor ondernemers buiten de regio bieden we alleen ruimte als zij aantoonbare ondersteunende (logistieke) opgaven vervullen ten behoeve van de topsectoren health, hightech en energy. Nieuwe uitbreiding voor bovenregionale logistiek positioneren we binnen de bestaande logistieke knooppunten (Knoop EMZ en Knoop 38). Hoeveel ruimte daarvoor nodig is, onderzoeken we in het traject rondom het nieuwe RPW. Het Rijk vraag provincies ook om ruimte voor grootschalige ruimtevragers (GRIP).
- Uitgifte logistieke kavels vraagt ook om voorzieningen.

- Nieuwe ruimte zetten we zo efficiënt mogelijk in (ruimtewinst in de uitgifte van nieuwe logistieke kavels).
- Bovenstaande punten worden verder uitgewerkt en hier worden regionale afspraken over gemaakt in een nieuw RPW.

Investeren in ruimte voor campussen en innovatiemilieus
De campussen in de Groene Metropoolregio zijn een magneet voor talent, ondernemerschap en investeerders. Dit zorgt voor innovatieve bedrijvigheid op deze bijzondere werklocaties. Het zijn ook dé plekken waar (jong) talent wordt opgeleid en waar onderzoek en valorisatie leidt tot innovaties met maatschappelijke impact. Voor een duurzame economische ontwikkeling en het innovatieve vermogen van de regio is het van belang dat de positie van de campussen verder wordt versterkt in zowel economisch als ruimtelijk opzicht. Dat betekent dat er regionaal aandacht nodig is voor het faciliteren van voldoende ruimte voor innovatieve bedrijvigheid in onze health-, hightech- en energy-ecosystemen én dat er op de bestaande campussen samen met het Rijk en de provincie (meer) geïnvesteerd moet worden.

Samengevat willen we inzetten op:
- Ruimte voor ontwikkeling is cruciaal voor de verder groei van het innovatieve ecosysteem op en rond de bestaande campussen en op innovatieve werklocaties in de regio. Daarom moeten we bestaande ruimte op campussen en werklocaties slim benutten en waar mogelijk uitbreiden.
- Een optimale en duurzame bereikbaarheid van de campussen op fiets en met openbaar vervoer is noodzakelijk.
- Voorzieningen zijn nodig om de levendigheid en aantrekkelijkheid van de campussen en de ruimte daaromheen te versterken.

Tot slot: Naar een nieuw RPW
De uitgangspunten uit het onderzoek Economie van de Toekomst vertalen we door in een nieuw RPW. In een integrale afweging maken we eerst een opdracht voor de nieuwe RPW. Op 1 januari 2025 moet er een nieuw RPW liggen.

Afbeelding 6: Verhaallijn 2; Ordenende netwerken voor klimaat, energie en (circulaire) economie

Samenvatting
Rond de thema's klimaat, energie en (circulaire) economie is op dit moment veel in beweging. En alle ontwikkelingen hebben een impact op de ruimte en het ruimtegebruik. Wat betreft klimaat levert de Groene Metropoolregio op diverse manieren een bijdrage aan het terugdringen van de CO_2-uitstoot. Vaak hebben deze maatregelen een stevige impact op het ruimtegebruik. We werken hier onder meer aan via de RES. De geringe capaciteit op het elektriciteitsnet (Netwerkcongestie) is inmiddels een beperkende factor geworden voor ruimtelijke ontwikkelingen en vormt een ernstige bedreiging voor het behalen van onze doelen.

We hebben als stedelijk knooppunt een mooie uitgangspositie met een ondernemend en innovatief ecosysteem voor het mkb. De ambitie van de regio is zich nog verder te ontwikkelen als Groene Metropoolregio van nationale én internationale betekenis, als circulaire topregio van ons land en Europa. Om dat te bereiken werken we aan toekomstbestendige en duurzame werklocaties (herstructurering, circulariteit en logistiek), investeren we in campussen en gaan we een nieuw, toekomstbestendig RPW maken.

Wat is hiervoor nodig?
Klimaat/energie
- Herijking van de RES met als doel een betere verhouding in de opwek van energie door zon en wind waardoor het energienet minder belast wordt.
- Structurele financiering van RES-taken.
- Verankering van de RES in het omgevingsbeleid en gezamenlijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de RES-doelen.
- We werken aan een regionale programmering van de energie-infrastructuur. De programmering doen we in samenhang met de programmering op Gelderse schaal en vormt daarmee de input voor het programma GEIS. Vanuit dit programma wordt ook de verbinding gelegd met de programmering van het landelijk netwerk.
- Versnellen van ruimtelijke procedures om aanleg van energie-infrastructuur mogelijk te maken.
- Samen met de netbeheerder worden de kansen voor het gebruik van waterstof in de industrie die niet makkelijk kan elektrificeren (cluster 6) verkend. We brengen in beeld wat er nog wel aan ontwikkelingen mogelijk is met de bestaande restcapaciteit van de onderstations en hoe zich dat verhoudt tot onze plannen tot 2030. Op basis hiervan gaan we lokale maatwerkoplossingen ontwerpen, financieringsafspraken maken, programmeren en uitvoeren.
- Afwegingsruimte voor de provincie en netbeheerder is nodig om te kunnen prioriteren bij aansluitingen op het energienet.

(Circulaire) economie
- We vertalen de uitgangspunten voor de Economie van de Toekomst in een nieuw RPW. In het nieuwe RPW zullen net als in het huidige RPW afspraken worden opgenomen over de ontwikkeling van kantoren en detailhandel.
- Bij de realisatie van terreinen voor logistieke activiteiten onderzoeken we de mogelijkheden om daarbij lokale, regionale en bovenregionale logistiek slim te combineren.
- We ontwikkelen een visie op onze circulaire economie, passend bij onze regionale kracht en behoefte. We doen in het kader van het nieuwe RPW onderzoek naar de vestigingseisen voor circulaire bedrijvigheid in onder andere de hoge milieucategorieën en naar mogelijkheden om deze te huisvesten.

4.3 Derde verhaallijn: Leefbare dorpen en steden

Zorgvuldig ruimtegebruik ligt aan de basis van de groene groei-ambities van de Groene Metropoolregio. In dit perspectief gaan we in op:
1 Woonopgave
2 Mobiliteitsopgave
3 Recreatie en toerisme
4 Voorzieningen zoals scholen, zorg en cultuur
5 Erfgoed

4.3.1 Wonen

De woonopgave tot 2030 ligt vast in de Woondeals. De opgave voor de periode daarna hebben we in de Verstedelijkingsstrategie ook al benoemd, zonder al definitief locatiekeuzes vast te leggen. Dit geeft ons de gelegenheid om de zoekgebieden nog goed af te wegen, bijvoorbeeld op de effecten voor water en bodem.

Woondeal 2.0

In 2020 zijn gemeenten binnen de Groene Metropoolregio, provincie Gelderland en het Rijk een langjarig partnerschap aangegaan voor een beter werkende woningmarkt. Aanleiding was het feit dat de Groene Metropoolregio in de top 3 van regio's in Nederland stond met het hoogste woningtekort, de woonopgaven bovengemiddeld waren en de uitvoering onder druk stond.
Concrete resultaten van Woondeal 1.0 zijn: een regionale woningmarktmonitor, uitbreiding van plancapaciteit, toevoeging van nieuwe locaties en gebieden, ombuiging naar meer betaalbare programma's, een circulaire impactladder, extra handen en expertise via flexpools en aanjagers. Alle partijen hebben extra middelen beschikbaar gesteld voor toevoeging van nieuwe woningen en gebiedsontwikkelingen. De Rijksbijdragen aan woningbouw in deze regio tellen in afgelopen drie jaar op naar ongeveer €400 miljoen. Dit betreft cofinanciering voor gebiedsontwikkelingen en de bouw van 19.320 woningen. Lokale en regionale overheden, marktpartijen en corporaties investeren een veelvoud.

We zijn er nog niet. Het in 2022 uitgevoerde regionale woningbehoefteonderzoek herbevestigt dat de woonopgave het lokale niveau overstijgt; versterkte samenwerking tussen regio(gemeenten), provincie en Rijk is nodig voor een passende bijdrage van iedere gemeente aan deze opgave.
Voor het langjarig toevoegen van voldoende woningen, ruimtelijk goed ingepast binnen het concept 'meer landschap, meer stad' blijft ieders inzet en betrokkenheid noodzakelijk.
Rijk, provincie en gemeenten hebben in de Woondeal 2.0 onder andere afgesproken dat we gaan voor:

- Realisatie van de woningbouwopgave als bouwsteen en binnen de kaders van de Verstedelijkingsstrategie.
- Een woningtekort van 2% wordt door overheden als gezond beschouwd. Daarom zetten we in op de bouw van zo'n 55.000 woningen richting 2040. Conform de Woondeal moeten er minimaal 33.000 woningen tot en met 2030 gerealiseerd worden. We sturen daarbij echter op 38.000 woningen tot en met 2030. Zo vullen we de behoefte van 42.000 woningen grotendeels in, die blijkt uit recent woonbehoefteonderzoek. We zetten waar mogelijk in op realisatie en versnelling. Daarvoor is invulling van bredere randvoorwaarden voor gebiedsontwikkeling noodzakelijk. Als dit niet gebeurt zal het woningtekort op een (te) hoog niveau blijven.
- Realisatie van ongeveer 20.000 van deze woningen in drie grootschalige NOVEX-woningbouwlocaties: Nijmegen Stationsgebied, Nijmegen Kanaalzone en Spoorzone Arnhem-Oost en 17.000 woningen in de zeventien andere focusgebieden.
- Ophoging van de woningproductie van 3.300 naar zo'n 3.700 woningen per jaar, onder andere door inzet op flexwoningen en ruimte voor alternatieve woonvormen.

- In lijn met de nationale doelstelling (vergroting van de beschikbaarheid van woningen voor mensen met lage en middeninkomens, waaronder veel starters) zorgen voor voldoende betaalbare woningen voor aandachtsgroepen en een evenwichtige spreiding daarvan over de gemeenten (bron: Woondeal 2.0 Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen); 30% sociale huur, 2/3 betaalbaar.
- Realisatie van circulaire ambities: 50% circulair bouwen in 2030, 100% in 2050. Daarnaast voldoen aan de klimaatambities van het Parijsakkoord.

Momenteel telt de Groene Metropoolregio tot en met 2030 een voldoende omvangrijke harde en zachte planvoorraad. Op grond hiervan is het realiseren van 33.000 woningen tot en met 2030 haalbaar. Het vraagt een blijvende intensieve samenwerking van Rijk, provincie en gemeenten, samen met corporaties en marktpartijen. Per opgave zijn de hoofdactiviteiten voor de uitvoering door Rijk, provincie en gemeenten aangegeven. In lijn met de Verstedelijkingsstrategie is het overgrote deel van de planvoorraad binnen steden of dorpen voorzien.

Totale inzet is randvoorwaardelijk voor slagen Woondeal
Bij de Woondeal zien partijen in dat het realiseren van de doelstellingen ambitieus is, afhankelijk is van veel factoren en in het huidige tijdsgewricht onder druk staat. In de Verstedelijkingsstrategie en bijbehorende bestuurlijke afspraken (van november 2022) zijn bij de ambities randvoorwaarden benoemd over het toevoegen van 100.000 woningen in beide regio's tot 2040. Ook in het provinciale bod (per brief aan de minister) zijn randvoorwaarden benoemd, als voorloper op de afspraken met het Rijk. Deze randvoorwaarden gelden ook voor de realisatie van deze Woondeal (en breder):
- Investeringen in bereikbaarheid
- Financiering van onrendabele toppen
- Voldoende ambtelijke capaciteit
- Voldoende stikstofruimte
- Voldoende netcapaciteit op het elektriciteitsnet

Met de Woondeal 2.0 zien de partijen het belang in van het invullen van deze randvoorwaarden voor het effectief uitvoeren van de afspraken. Daarbij is continuïteit en versterking van de uitvoeringsorganisatie essentieel om de gewenste ontwikkelingen uit deze Woondeal te realiseren.

Onderzoek naar onrendabele toppen
De realisatie van de woonambitie kan alleen als we (Rijk, provincie, gemeenten) gezamenlijk de onrendabele top financieren. De ontwikkeling van betaalbare woningen is namelijk complex door de verschillende ambities die samenkomen, uitdagingen op het vlak van infrastructuur en parkeren etc. Bovendien hebben we met elkaar een aantal ambities afgesproken: betaalbaar, groen, duurzaam met aandacht voor leefbaarheid.

We hebben aan Fakton gevraagd om een eerste beeld van de investeringskosten op te stellen die gemoeid zijn met het integraal realiseren van de Verstedelijkings-strategie. Op basis van referentieprojecten en kengetallen is een inschatting gemaakt van verwachte investeringskosten.

De kosten voor het realiseren van woningen drukken wij uit als een tekort per woning. Dit tekort per woning omvat de kosten voor de realisatie van de gebiedsontwikkeling en nadrukkelijk niet de kosten voor bijvoorbeeld een schaalsprong in de infrastructuur op provinciaal niveau (onderdeel van bouwsteen Mobiliteit).

Voor het bepalen van de gemiddelde onrendabele top per woning beschouwen wij de kosten en opbrengsten die optreden bij de gebiedsontwikkeling. Hierbij wordt voornamelijk binnen het plangebied gekeken en spelen de traditionele grond-exploitatiekosten voor de gebiedsontwikkeling een belangrijke rol als het gaat om de te maken kosten.

Om te komen tot een gemiddelde onrendabele top per woning zijn diverse bronnen meegenomen, waarbij rekening is gehouden met toerekenbaarheid. Op basis van deze aannames komt het totale tekort op ongeveer €700 miljoen bij 60.000 woningen. Een deel is hiervan recentelijk door het Rijk gefinancierd (onder andere Woningbouwimpuls (WBI) en investeringen in grootschalige woningbouwgebieden).

Investering ambtelijke capaciteit woningbouw en gebiedsontwikkeling
Een groter bouwvolume betekent dat gemeenten meer plannen moeten ontwikkelen. Dit kost ambtelijke capaciteit waaraan het in veel gemeenten ontbreekt. De Groene Metropoolregio heeft in april 2023 een eerste inventarisatie uitgevoerd onder de 18 gemeenten. Daaruit blijkt een behoefte aan ongeveer 50-60 fte extra. Als je dit kapitaliseert, betekent dit een financiële behoefte van ongeveer €4-5 miljoen aan extra capaciteit om bouwplannen verder te ontwikkelen. Het gaat dan om diverse vacatures, zoals planeconomen, projectleiders, verkeerskundigen en stedenbouwkundigen.

De Woondeal 2.0 voor de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is op 8 maart 2023 ondertekend. Hiermee bestendigen Rijk, provincie en regio(gemeenten) de samenwerking voor een gezondere woningmarkt. Met deze afspraken draagt de regio bij aan een derde deel van de Gelderlandse woningbouwopgave. Uniek aan de Woondeal in Arnhem-Nijmegen is dat deze niet alleen gaat over woningen bouwen. Het gaat ook over het beter benutten van bestaande woningen, circulariteit en wonen met welzijn en zorg.

33.000 woningen toevoegen
Tot en met 2030 komen er in de regio minimaal 33.000 woningen bij. Een belangrijk deel van deze woningen komt op de grootschalige woningbouwlocaties Arnhem Spoorknoop-Oost, Stationsgebied Nijmegen en Kanaalzone-Zuid in Nijmegen. Ook in de andere gemeenten komt er extra inzet voor verschillende woningbouwlocaties. Met corporaties en marktpartijen onderzoekt de regio kansen in de bestaande woningvoorraad om snel meer woningen te krijgen.

30% sociale huur in elke gemeente
Belangrijk in de nieuwe Woondeal-afspraken is de overeenkomst tussen de gemeenten dat elke gemeente een gelijke bijdrage levert aan de huisvesting van aandachtsgroepen. Dan gaat het bijvoorbeeld om mensen met een zorgvraag of mensen die dakloos dreigen te worden. Iedere gemeente zet zich daarom in voor 30% sociale huur bij nieuwbouw. Ook is de regio landelijke koploperregio ‘Een thuis voor iedereen’. Dit houdt in dat wordt gewerkt aan wijken en buurten waar ook mensen met een zorg- of ondersteuningsvraag lang zelfstandig kunnen wonen.

Bovengemiddelde inzet nodig
De bouw van meer woningen en van meer betaalbare woningen vraagt een stevige inzet van alle partijen. Er zijn voldoende bouwmogelijkheden. Maar; de bouwkosten stijgen, stikstof belemmert bouwmogelijkheden, personeelstekorten spelen op veel plaatsen. Rijk, provincie en gemeenten bundelen hun krachten om deze problemen op te lossen. De Woondeal helpt om dan belemmerende regelgeving op te lossen.

Ondersteuning van corporaties en bouwbedrijven
De woningcorporaties en bouwers in de regio ondersteunen de ambities zoals vastgelegd in de Woondeal.

4.3.2 Mobiliteit

De regio heeft de keuze gemaakt om mensen in de Groene Metropool te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Dit is nodig om te anticiperen op de groei van mobiliteit (mede door de woningbouw en de groei van de economie) en te werken aan de klimaatopgave, stikstofopgave en het verbeteren van de luchtkwaliteit. In november 2022 maakten het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht, 3 waterschappen en de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley bij het BO MIRT verstedelijkingsafspraken voor de bouw van 100.000 woningen tot 2040.

Wij benutten en versterken bij het bouwen van nieuwe woningen de groene kwaliteiten van de regio's, bijvoorbeeld door vooral binnenstedelijk en bij OV-knooppunten te bouwen. Meer woningen, meer inwoners én meer bedrijvigheid betekent ook een (forse) groei van de mobiliteit. Een belangrijke voorwaarde om bij te dragen aan het oplossen van het woningtekort is verbetering van de bereikbaarheid, met focus op slimme en schone mobiliteit. Zonder extra investeringen zijn de nieuwe woningen letterlijk en figuurlijk onbereikbaar. Dat blijkt ook uit de Mobiliteitsanalyse Verstedelijkings¬strategie die in opdracht van het Rijk, de provincies Gelderland en Utrecht en beide regio's is uitgevoerd.

De conclusies zijn:

- De woningbouwopgave heeft grote gevolgen voor de bereikbaarheid van de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley.
- De huidige infrastructuur staat nú al onder druk en kan deze woningbouwopgave (en toename van bedrijvigheid) niet aan.
- De wegen lopen vast en de huidige capaciteit voor fietsverbindingen en openbaar vervoer is (ook) niet toereikend.
- Voor deze woningbouwopgave is een forse bereikbaarheidsambitie nodig, die is te vergelijken met die in de Randstad of Brainport Eindhoven.
- Om de groei van het aantal verplaatsingen aan te kunnen, is op vele fronten een schaalsprong nodig voor openbaar vervoer, fiets en in sommige gevallen voor weg. Hierbij gaat het om verbindingen tussen stedelijke netwerken, internationaal met Arnhem Centraal en om ontsluiting van deze stedelijke netwerken op regionale schaal. Uit de analyses blijkt dat het stedelijke wegennet vastloopt door de toevoeging van nieuwe woningen en de autonome groei van het verkeer. Om dit te voorkomen, zijn investeringen nodig in met name openbaar vervoer, fiets en hubs en flankerend beleid van lagere overheden. Een belangrijk punt is dat openbaar vervoer, fiets en hubs ook moeten worden versterkt, in termen van capaciteit en kwaliteit. Er is een forse investering in de infrastructuur voor het openbaar vervoer nodig. Daarnaast kan slechts van

hoogwaardig openbaar vervoer – gericht op ontsluiting van bestaande en nieuwe woongebieden – sprake zijn als de frequentie van het openbaar vervoer op stedelijke corridors wordt vergroot door te investeren in duurzame modaliteiten. Dit kan uitvoering krijgen via het stimuleren en investeren in lopen, de fiets (SFR), hoogwaardig openbaar vervoer, (regionaal) spoor én door in te zetten op aanvullende (flankerende) mobiliteitsopgaven. Door bijvoorbeeld de realisatie van (stadsrand)hubs, deelmobiliteit, strenger parkeerbeleid, verlagen snelheid en verminderen van rijstroken, belasten we het wegennet minder en verminderen we het ruimtebeslag in steden en dorpen.
Zo zijn en blijven bestaande en nieuwe woningen bereikbaar. Een belangrijk aandachtspunt is dat het afschalen van het autogebruik alleen kan als er alternatieven zijn gerealiseerd.
- Aandachtspunt zijn de specifieke OV-maatregelen en fietsverbindingen die nodig zijn. Wij willen meer inzetten op goede fietsverbindingen (SFR) in onze regio, goede openbaar vervoersverbindingen en goede (inter)nationale en regionale spoorverbindingen (personen) en stadsrandhubs. Samen met de gemeenten willen we vooral inzetten op aanvullende mobiliteitsmaatregelen zoals parkeerbeleid, aanpassen snelheid en verminderen rijstroken, realisatie van (stadsrand)hubs, deelmobiliteit, fietsvoorzieningen (parkeren) en loopbeleid.

De consequenties voor het mobiliteitsnetwerk zijn nog niet volledig in beeld voor wat betreft bedrijvigheid, werklocaties en bedrijfsverplaatsingen. Dit moet in samenhang met de bouwsteen Economie nader worden uitgewerkt.
Hierbij leggen wij de verbinding met het RPW.

Investeringen nodig
In het BO MIRT 2022 maakten wij al een aantal goede afspraken over bereikbaarheidsinvesteringen voor met name de ontsluiting van de grootschalige woningbouwlocaties. Maar er is meer nodig. De afgelopen jaren hebben we op basis van de Mobiliteitsanalyse Verstedelijkingsstrategie een scherp beeld gekregen wat daarvoor nodig is, inclusief bijbehorende investeringen.
De volgende prioritaire mobiliteitsmaatregelen komen naar voren:
- Aanleg doorfietsroute VeluweWaalpad tussen Arnhem, Elst en Nijmegen; een hoogwaardige doorgaande fietsroute noord-zuid stedelijk gebied Arnhem-Elst-Nijmegen, inclusief extra fietsbrug over de Rijn.
- Aanleg doorfietsroute Arnhem-Huissen; doorfietsroutes tussen Arnhem en Huissen en tussen Huissen en Kronenburg.
- Verbetering van de hoogwaardig openbaar vervoersverbinding tussen Nijmegen en Druten, onder andere door kwaliteitsimpulsen van openbaar vervoersknooppunten en het verbeteren van openbaar vervoershaltes.
- Een uitgewerkt pakket aan regionale mobiliteitsmaatregelen, die nodig zijn voor het realiseren van ruimtelijke plannen en om de regio bereikbaar te houden. In de komende periode hopen we verregaande afspraken te kunnen maken over het pakket aan overige noodzakelijke maatregelen.
- Wij houden vast aan eerder gemaakte Verstedelijkingsafspraken:
  - A15/A12: doortrekking van de A15 en verbreding A12. Hierbij is ook een bijbehorend mobiliteitspakket essentieel. Een mobiliteitspakket om meer inzicht te krijgen in de mogelijke mobiliteitsmaatregelen rondom de A15/A12, met name als deze niet doorgaat of als er forse vertraging in de realisatie ontstaat. Een aantal projecten/processen gaan door, los van het project VIA15. De primaire vraag is welke extra projecten er nodig zijn of welke projecten we sneller kunnen realiseren. In overleg met Rijk en provincie willen we zoeken naar een nadere (extra) invulling van mogelijke maatregelen die bijdragen aan een betere bereikbaarheid van het gebied.
  - A50: aanpassen/verbreden Paalgraven-Bankhoef-Ewijk en een strategische agenda met gebiedsgerichte mobiliteitsaanpak voor de corridor A50 Nijmegen-Eindhoven.
  - RegioExpres van en naar de Achterhoek.
  - MIRT-onderzoek naar de corridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens (A12).
  - MIRT-onderzoek naar de inpassing van de vrije kruising Spoorzone Arnhem-Oost (is in voorbereiding).

– Goederen Routering Noord Oost Europa. Het Nut en Noodzaak-onderzoek voor GNOE in Oost-Nederland start medio mei 2023 (afspraak met staatssecretaris 14 november 2022).

Vanuit de verstedelijkingsopgave is een samenhang te zien tussen wonen, werken en het mobiliteitsnetwerk (Rijk-provincie-gemeenten/regio). De Integrale Mobiliteitsanalyse (IMA) van het Rijk heeft duidelijk gemaakt dat er nog gezamenlijke uitdagingen liggen in de regio. Hierbij spelen de mobiliteitstransitie en verduurzaming een belangrijke rol. Rijk en regio spreken af om samen het proces te starten om te komen tot een netwerkanalyse 2030-2040 voor de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley. De analyse kan plaatsvinden na de afronding van een of meer onderzoeken van Rijk en regio naar emplacement, vrije spoorkruising in Arnhem-Oost en spoorcorridor Utrecht-Arnhem. Tussen Rijk en regio vindt in 2023 alvast afstemming plaats over het bereik en de methode, waarbij in ieder geval wordt meegenomen:

- de brede, multimodale bereikbaarheidsopgave;
- de verstedelijkingsopgave van de Groene Metropoolregio en Regio Foodvalley;
- de effecten van de groei van het aantal woningen en de economie op de bereikbaarheid van de regio en de samenhang met regionale en nationale mobiliteitsnetwerken.

4.3.3 Recreatie en toerisme

Voor de leefbaarheid in steden en dorpen is het belangrijk dat inwoners op een duurzame manier recreëren, zeker als er meer woningen en meer inwoners bij komen. Een goede recreatieve infrastructuur trekt toeristen van buiten wat de vitaliteit van de toeristische sector en de economie van en voorzieningen in steden en dorpen ten goede komt. Het versterken van natuur en landschap, zoals beschreven in hoofdstuk 3, draagt bij aan de recreatiemogelijkheden. Dit gaat niet vanzelf. Recreatie en vooral intensieve recreatie en natuur(herstel) staan soms op gespannen voet met elkaar. Een belangrijke randvoorwaarde voor groei in balans is daarom dat we goed kijken waar we welke recreatiemogelijkheden willen versterken en creëren, en hoe we deze mogelijkheden goed over de regio kunnen spreiden.

We willen daarom het huidige recreatieve gebruik in de Groene Metropoolregio in beeld brengen en dit vergelijken met de behoefte in de toekomst, ook in combinatie met nieuwe woningen en meer inwoners. Dan wordt helder welke (combinatie) kansen er zijn om recreatie te versterken. Daarbij denken we concreet aan het versterken en verbinden van recreatieve routestructuren en verhaallijnen. Vooral voor de verhaallijnen Romeinen, Tweede Wereldoorlog en

Leven met het water zien we kansen om deze op regionaal en provinciaal niveau verder te brengen. Daarnaast hebben we in de Groene Metropoolregio relatief veel korte (voedsel)ketens. Dat is ook vanuit recreatief oogpunt interessant: streekproducten en fiets- en wandelroutes langs allerlei soorten voedselproductie. We willen deze korte ketens in kaart brengen en kijken hoe we dit als recreatief product beter in de markt kunnen zetten.

Dit vraagt, boven op de investeringen die nodig zijn voor de versterking van natuur en landschap, om een extra investering. Ten eerste om in beeld te brengen waar wat nodig en handig is. Ten tweede om natuur en landschap ook daadwerkelijk zo in te richten dat inwoners en bezoekers op een passende manier kunnen recreëren, met respect voor natuur en landschap en herstel daarvan.

4.3.4 Veiligheid, gezondheid en overige voorzieningen

Bij een groeiende bevolking is het belangrijk dat er genoeg ruimte is voor meegroeien van voorzieningen die onze steden en dorpen leefbaar houden. Ook veiligheid en een gezonde leefomgeving zijn een continu aandachtspunt. Een goed leefmilieu, met onder andere de aspecten geluid en luchtkwaliteit, is dan ook een belangrijke afweging bij het maken van ruimtelijke keuzes. Provincie en gemeenten pakken deze opgave, op verschillende manieren, gezamenlijk op. Deels doen we dat onder de vlag 'Bruisende binnensteden, krachtige kernen' dat bij verschillende opgaven van de Groene Metropoolregio, in samenwerking met de provincie is belegd. Op het gebied van voorzieningen op cultureel gebied hebben we inmiddels ook een stevige samenwerking opgezet tussen regio en provincie.

Cultuur

In de Groene Metropoolregio hebben we een bloeiende culturele keten. Cultuurregio 025 is een sterk en hecht netwerk van opleiding, productie en presentatie voor alle kunstvormen: theater, muziek, dans, film, letteren, beeldende kunst, vormgeving en mode. Iedere keten is zo sterk als de zwakste schakel; zonder (cultuur)educatie, geen cultuurminnend publiek en geen kweekvijver voor talent. Zonder talent, geen aansprekende, vernieuwende culturele uitingen. En zonder dit alles geen excellentie. Wij willen dat amateurgezelschappen onze dorpskernen en steden leefbaar en levendig houden. We vinden het belangrijk dat elk Gelders kind zich kan ontplooien. We willen dat makers kunst kunnen blijven maken en cultuur, ons erfgoed en onze culture instellingen toegankelijk houden voor iedereen.

Op dit moment zetten we met de uitvoering van het Transformatievoorstel Cultuur, samen in op:

- Investeren in de lokale, bovenlokale en regionale infrastructuur
  De 18 gemeenten investeren elk in hun culturele infrastructuur. Bijvoorbeeld als het gaat om cultuureducatie en amateurkunst als belangrijke voedingsbodem voor het topsegment. De gemeenten Arnhem en Nijmegen hebben hierin een bijzondere rol: zij investeren fors in de grote culturele voorzieningen die een regionale en bovenregionale uitstraling hebben. Denk daarbij aan investeringen in de rijksgezelschappen Phion, Introdans en Oostpool en de grote theaters en concertzalen. Waar onze 'eigen' makers, waar we trots op zijn, zich kunnen presenteren en waar ook het landelijk aanbod aan voorstellingen, tentoonstellingen en presentaties te zien is.
- Stimuleren innovatie
  We ondersteunen initiatieven die de culturele sector wezenlijk transformeren en ervoor zorgen dat oud en nieuw publiek van cultuur kan blijven genieten.
- Opleiden van professionals
  We zorgen dat het opleidingsaanbod voor professionals in de kunst up-to-date blijft en afgestemd is op de vraag die de professionals hebben.
- Versterken cultuureducatie
  We hebben de ambitie dat ieder kind in Cultuurregio 025 in aanraking komt met het brede en hoogwaardige kunst- en cultuuraanbod in onze regio. Voldoende, goed opgeleide kunstvakdocenten zijn daarbij essentieel.

Om dat te realiseren, versterken we de regionale cultuurknooppunten en zetten we in op meer en beter geschoolde kunstvakdocenten.
- Ondersteunen amateurkunst
  We gaan de amateurkunstverenigingen ondersteunen. Dat doen we gericht, met een steunpunt dat voorziet in waar zij behoefte aan hebben.

Vanuit cultureel perspectief zetten we ons ook in voor de eerder genoemde verhaallijnen: Romeinen, Tweede wereldoorlog en Leven met het Water. In de komende periode blijven we samenwerken, stemmen we onze ambities op elkaar af en maken we afspraken over waar we, ieder vanuit onze eigen rol, in (blijven) investeren. Daarnaast is het ook belangrijk ruimte te bieden voor betaalbare werkruimtes en culturele broedplaatsen.

4.3.5 Erfgoed

Binnen de Groene Metropoolregio zijn de ruimtelijke aspecten van erfgoed een belangrijk onderdeel van het groen-blauw raamwerk en de elf denklijnen.

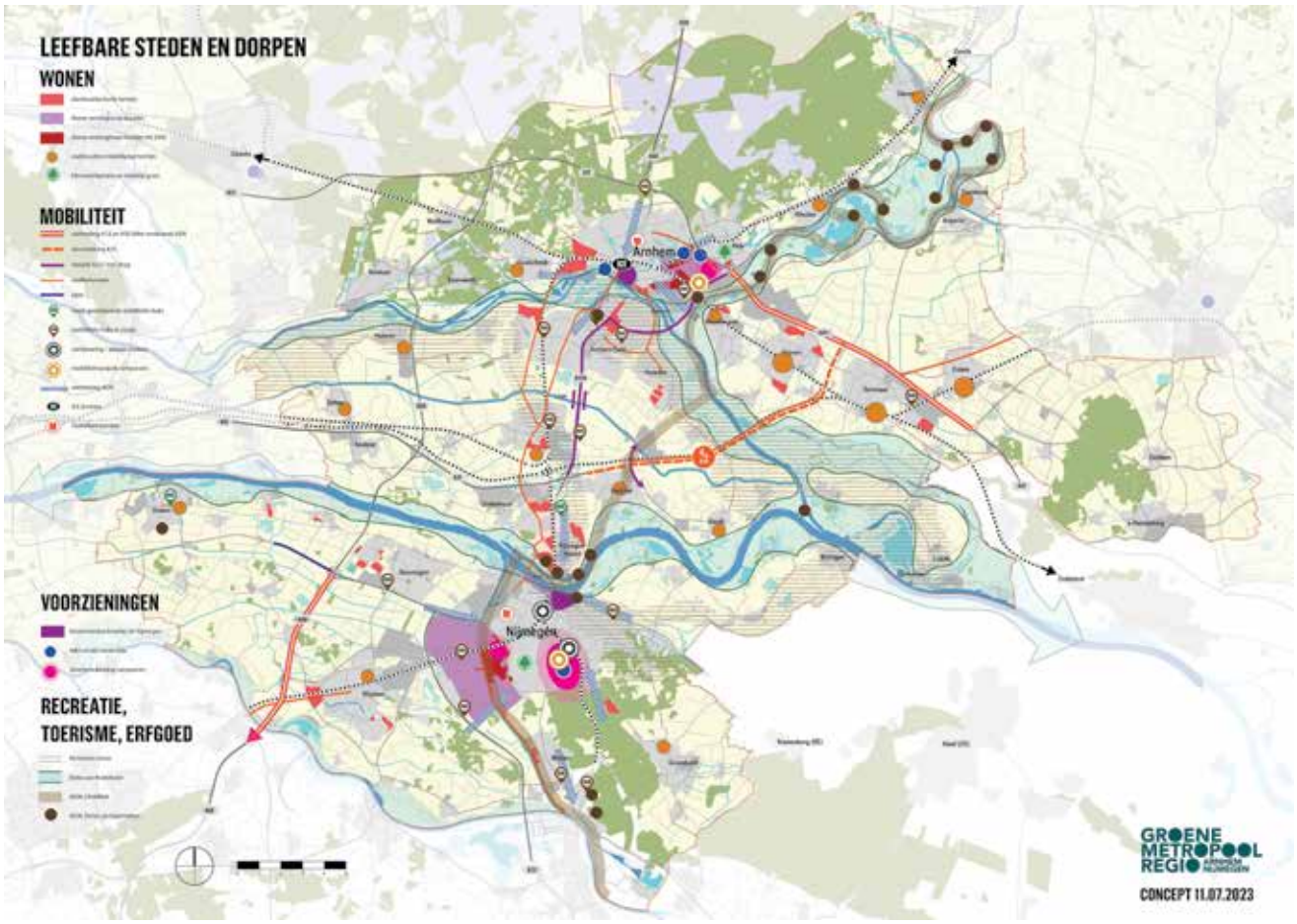
Belangrijke uitgangspunten daarbij zijn:
- Behoud, koesteren en versterken van de cultuurhistorische landgoederen en andere waarden.
- Verankering en versterking van de landschappelijke context van de cultuurhistorische elementen.
- Ontwikkeling, zichtbaar en beleefbaar maken van de verschillende cultuurhistorische lagen uit het verleden om de identiteit van het gebied (beter) beleefbaar en leesbaar te maken.

Samen zetten we in op het koppelen van erfgoedopgaven aan ruimtelijke opgaven in gebiedsontwikkelingen. Denk hierbij aan de kansen die de landgoederenzones met hun rijke uitstraling bieden voor klimaatadaptatie, natuur-, water-, en recreatieopgaven. Bij de linies en het militair erfgoed, zoals IJssel linie, kazerneterreinen en restanten WO2, liggen kansen op het gebied van transformatie, toerisme en beleving. De rivieren vormen belangrijke recreatieve dragers.

Het watererfgoed zoals steenfabrieken en het verhaal van water als grens, bieden handvaten voor verbinding met onder andere de water- en recreatieve opgave. De historische steden en dorpen en historische structuren, zoals oude wegen, zijn relevant voor de verstedelijkingopgave, afgestemd op de historisch gegroeide identiteit. De historisch gegroeide landschappelijke patronen en structuren zijn ook van belang om te gebruiken bij transities in het landelijk

gebied, zoals realisatie van natuur- en bosgebieden, wateropgaven en de landbouwtransitie. De Romeinse limes, UNESCO werelderfgoed, biedt kansen voor toeristische en recreatieve versterking.

Daarnaast werken we, zoals bij 4.3 Recreatie en toerisme en 4.3.4 onder cultuur al aangegeven, aan het versterken van onze verhaallijnen.

Afbeelding 7: Verhaallijn 3; leefbare steden en dorpen

Samenvatting
De groene groei-ambities van de Groene Metropoolregio zijn groot en hebben allen een ruimtelijke impact. Dit perspectief gaat in op de woonopgave, de mobiliteitsopgave, recreatie en toerisme, en voorzieningen zoals cultuur en erfgoed.
De woonopgave tot 2030 ligt vast in de Woondeal. De opgave voor de periode daarna staat in de Verstedelijkings¬strategie, zonder al definitief locatiekeuzes vast te leggen. Wel zijn randvoorwaarden benoemd voor het toevoegen van de woningen. Dit zijn investeringen in bereikbaarheid, financiering van onrendabele toppen, voldoende goede ambtelijke capaciteit, voldoende netcapaciteit op het elektriciteitsnet en voldoende stikstofruimte.

Een belangrijke voorwaarde om bij te dragen aan het oplossen van het woningtekort is verbetering van de bereikbaarheid, met focus op slimme en schone mobiliteit. De regio heeft de keuze gemaakt om mensen in de Groene Metropool te laten reizen op de slimste en schoonste manier. Dit is nodig om te anticiperen op de groei van mobiliteit (mede door de woningbouw en de groei van de economie) en te werken aan de klimaatopgave, stikstofopgave en het verbeteren van de luchtkwaliteit. Zonder extra investeringen zijn de nieuwe woningen letterlijk en figuurlijk onbereikbaar.

Voor de leefbaarheid in steden en dorpen is het belangrijk er voldoende ruimte is voor recreatie. Zeker als er meer woningen en meer inwoners bijkomen. Een belangrijke randvoorwaarde voor groei in balans is daarom dat we goed kijken waar we welke recreatiemogelijkheden willen versterken en creëren, en hoe we deze mogelijkheden goed over de regio kunnen spreiden.
Een goed voorzieningenniveau, zoals zorg, scholen en culturele voorzieningen, is een andere belangrijke randvoorwaarde voor groei van het aantal woningen en inwoners.

In de Groene Metropoolregio is er een bloeiende culturele keten en deze willen we behouden en versterken. We willen dat makers kunst kunnen blijven maken en cultuur en ons erfgoed en onze culture instellingen toegankelijk houden voor iedereen. Ons erfgoed koesteren we en daarom gaan we voor het koppelen van erfgoedopgaven aan ruimtelijke opgaven in gebiedsontwikkelingen.

Wat hebben wij nodig?
Wonen
- Afdekken onrendabele toppen: ongeveer €350 miljoen tot 2040.

Mobiliteit
- Verbeteren openbaar vervoer-fiets verbindingen voor een bereikbare regio:
  - €100 miljoen voor de prioritaire mobiliteitsprojecten < 2030.
  - €600 miljoen voor het totale mobiliteitspakket > 2030.
- Uitwerken ondersteunend mobiliteitspakket rondom de A15/A12.
- Starten van het proces om te komen tot een netwerkanalyse 2030-2040.
- Uitvoeren van eerder gemaakte afspraken:
  - A15/A12 en de A50.
  - RegioExpres van en naar de Achterhoek.
  - MIRT-onderzoek naar de corridor Utrecht-Arnhem-Duitse grens (A12 en spoor).
  - MIRT-onderzoek naar de inpassing van de vrije kruising Spoorzone Arnhem-Oost (is gestart).
  - Het Nut en Noodzaak-onderzoek voor GNOE in Oost-Nederland.

Recreatie en toerisme
- Aanvullend op de investeringen voor natuur- en landschapsontwikkeling is investeren in de recreatieve infrastructuur noodzakelijk, waaronder beleving toevoegen met verhaallijnen, routestructuren en korte ketens. Wat hiervoor nodig is en hoeveel dat kost, brengen we gezamenlijk (Rijk, provincie, waterschappen) in kaart in het verstedelijkings-/NOVEX programma.

Cultuur en erfgoed
- Blijven) investeren in bovenregionale infrastructuur via BIS en fondsen.
- Als provincie en regio de samenwerking en investeringen in middensegment, innovatie, cultuureducatie, opleiding professionals en amateurkunst voortzetten en borgen.
- Koppelen van erfgoedopgaven aan ruimtelijke opgaven in gebiedsontwikkelingen.

5. De afwegingen met elkaar

De Groene Metropoolregio kampt met een aantal zeer grote uitdagingen en transitieopgaven. Keuzes zijn nodig voor een toekomstbestendige ruimtelijke structuur voor onze regio. Keuzes die zorgen voor aanpassing waar dat moet en die ons zoveel mogelijk behoeden voor doodlopende paden.

In het zoeken naar ruimtelijke oplossingen proberen we zoveel mogelijk functies te integreren en te combineren. Soms zal het ook nodig zijn bepaalde functies uit te sluiten en een duidelijke keuze te maken tussen functie(combinaties) in de ruimte. Bij het maken van de keuzes is het van belang dat gemeenten, regio, provincie, waterschappen en Rijk toewijding tonen op de doelen en de realisatie daarvan, maar ook gezamenlijk de noodzakelijke keuzes maken.

5.1. Welke leidende principes zijn er?

De afwegingen die we maken, baseren we op:
- De lokale omgevingsvisies en de mede daarop gebaseerde visie 'groei in balans' en het uitgangspunt van de Verstedelijkingsstrategie "Meer landschap. Meer stad."
- De bouwstenen en ontwerpprincipes van de Verstedelijkingsstrategie.
- De uitgangspunten zoals vastgesteld in het VLGG. Deze zijn leidend, waaronder 'water en bodem sturend'.
- De afspraken voor de toekomst zoals vastgelegd in de RES 1.0.
- De studie van de WUR naar onze regio in 2120 op basis van het veranderende klimaat.
- Diverse onderzoeken die we komende tijd met elkaar gaan doen of afronden, onder andere in het kader van:
  - Energietransitie (plan MER RES 2.0, GEIS, pilot integraal programmeren)
  - RPW

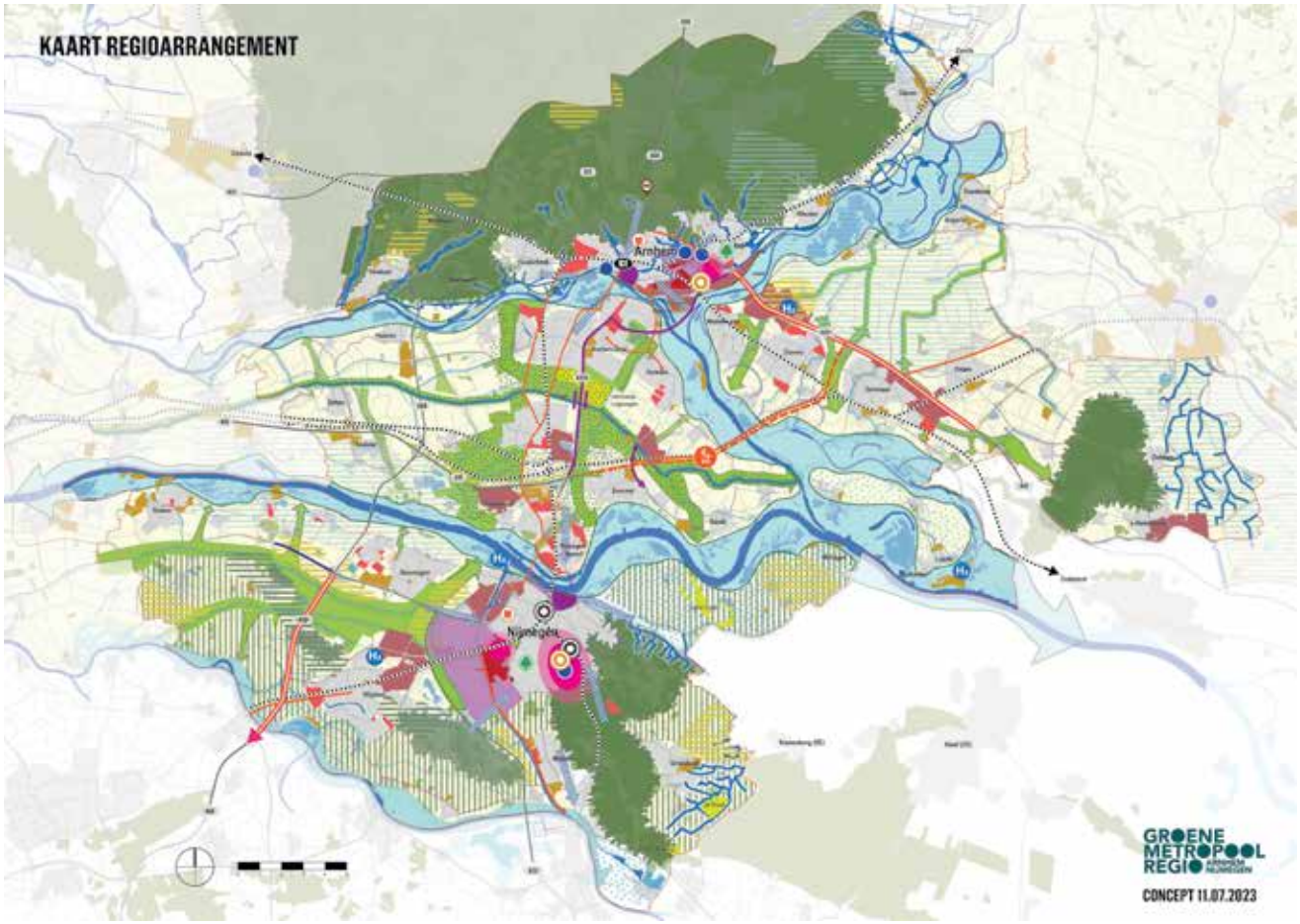
5.2. Hoe wegen we ruimteclaims tegen elkaar af

Het afwegen van ruimteclaims is een cyclisch proces, waarin we de bouwstenen steeds verder uitwerken, verdiepen en op de kaart zetten. We benoemen kansen en schuurpunten op basis waarvan we bestuurlijke afwegingen kunnen maken. Zo proberen we ook de lange termijn vraagstukken en oplossingen goed in het oog te houden, zodat we vandaag en morgen de goede richting kiezen met het langetermijnperspectief in beeld. Ook werken we vanuit verschillende deelgebieden binnen de regio om in te kunnen zoomen. Hiervoor worden gebiedsprogramma's opgesteld (zie bijlage 1 voor de kaarten van de gebiedsuitwerkingen).

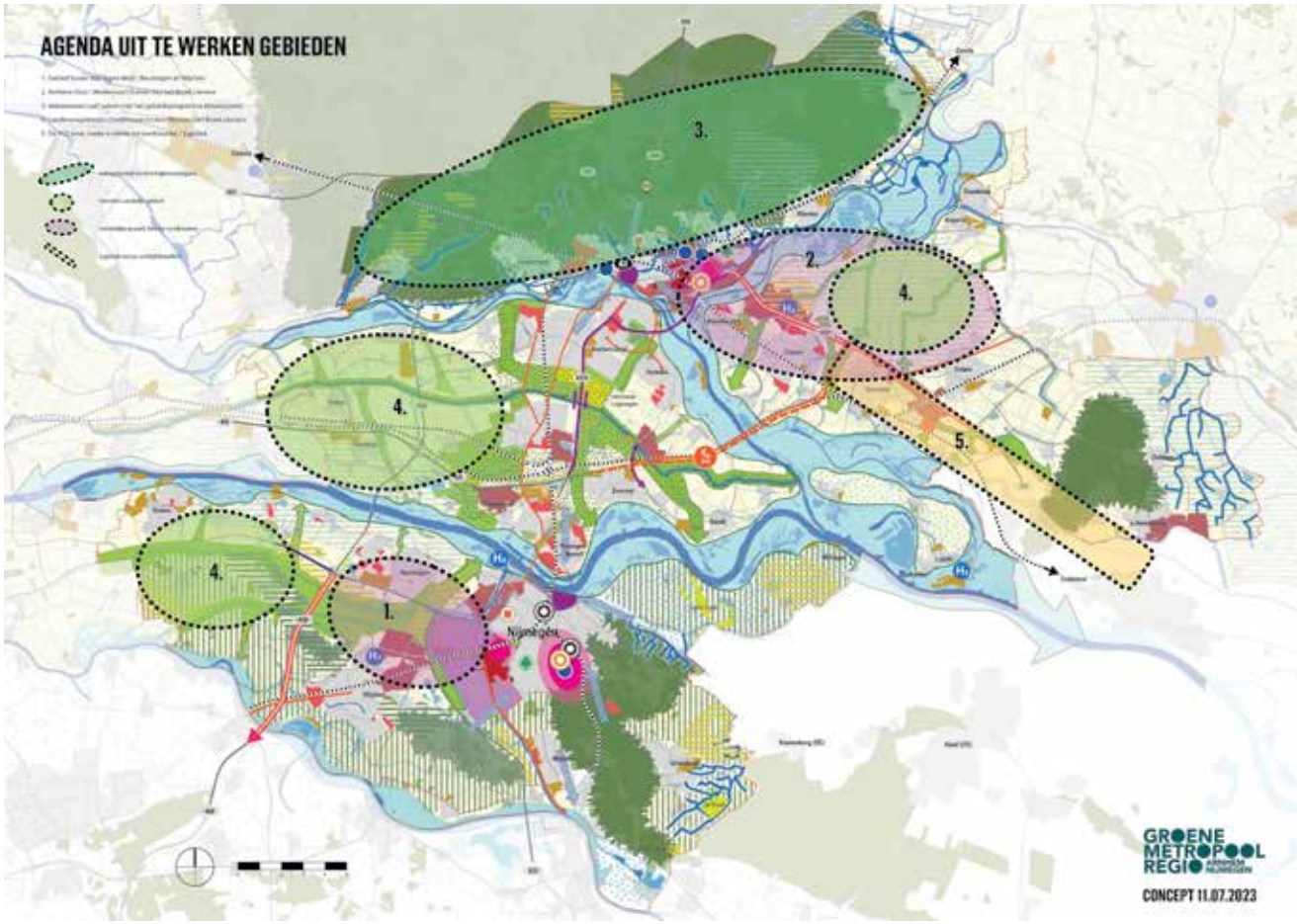
Verhaallijnen op elkaar leggen brengen 'drukke' gebieden in beeld
Doordat we al enkele jaren samenwerken in de Verstedelijkingsstrategie (maar ook bijvoorbeeld via de RES, de Woondeal en de gebiedsuitwerkingen) hebben we inmiddels een gedeeld toekomstbeeld van de regio in 2040 en verder. Onze woningbouwlocaties zijn grotendeels in beeld, 60% van de woningbouwopgave realiseren we in binnenstedelijke gebieden en de overige locaties sluiten nauw aan op het stedelijk gebied. Hierdoor versterken we onze voorzieningen zoals openbaar vervoer, fietsnetwerk, publieke instellingen en culturele voorzieningen. We stimuleren hierdoor ook onze economie.
Het intensiveren van het stedelijk gebied kan niet zonder een mobiliteitstransitie. Door te intensiveren in de stedelijke gebieden behouden en versterken we onze landschappen (het groen-blauw raamwerk). Dit laatste is hard nodig om de klimaatverandering te kunnen opvangen en teruggang van biodiversiteit af te remmen, maar ook om nieuwe ruimteclaims in het landelijk gebied te kunnen accomoderen zoals bijvoorbeeld voor de energietransitie, waterbeschikbaarheid, klimaatbuffers, productie van biobased bouwmaterialen en extensivering van de landbouw.

In 2023 hebben we al deze ambities (feitelijk de drie verhaallijnen uit hoofdstuk 4) op kaart gezet. Zo krijgen we inzicht in de gebieden waar de ruimte(druk) gaat knellen. Deze gebieden vragen een aanpak (gebiedsproces) om met belanghebbenden/ partners keuzes en of combinaties van opgaven in beeld te brengen. De verschillende ruimteclaims leggen we op elkaar om te kijken waar we kunnen combineren en of waar we moeten kiezen. Om vervolgens met elkaar deze keuzes weloverwogen te maken en door te vertalen naar lokaal of provinciaal omgevingsbeleid én begrotingen. In onderstaande kaart treft u de gebieden aan waar een dergelijk gebiedsproces nodig is om te bepalen welke ambities te realiseren zijn. Het is dus een start van een gesprek tussen verschillende belanghebbenden, denk aan gemeenten, waterschappen, terreinbeheerders, agrariërs etc. De gebieden die we onderscheiden zijn:

- Ring rondom Nijmegen, in het bijzonder het gebied tussen Nijmegen-West, Beuningen en Wijchen;
- Het Duivense Broek, inclusief Arnhem-Oost;
- Veluwezoom (valt samen met het gebiedsprogramma Veluwezoom);
- Landbouwgebieden in Overbetuwe, Druten, Land van Maas en Waal, als ook ten zuiden van Duiven/Zevenaar;
- De A15-zone.

Afbeelding 8: Concept-kaart met drie verhaallijnen gecombineerd

Afbeelding 9: Kaart uit te werken gebieden

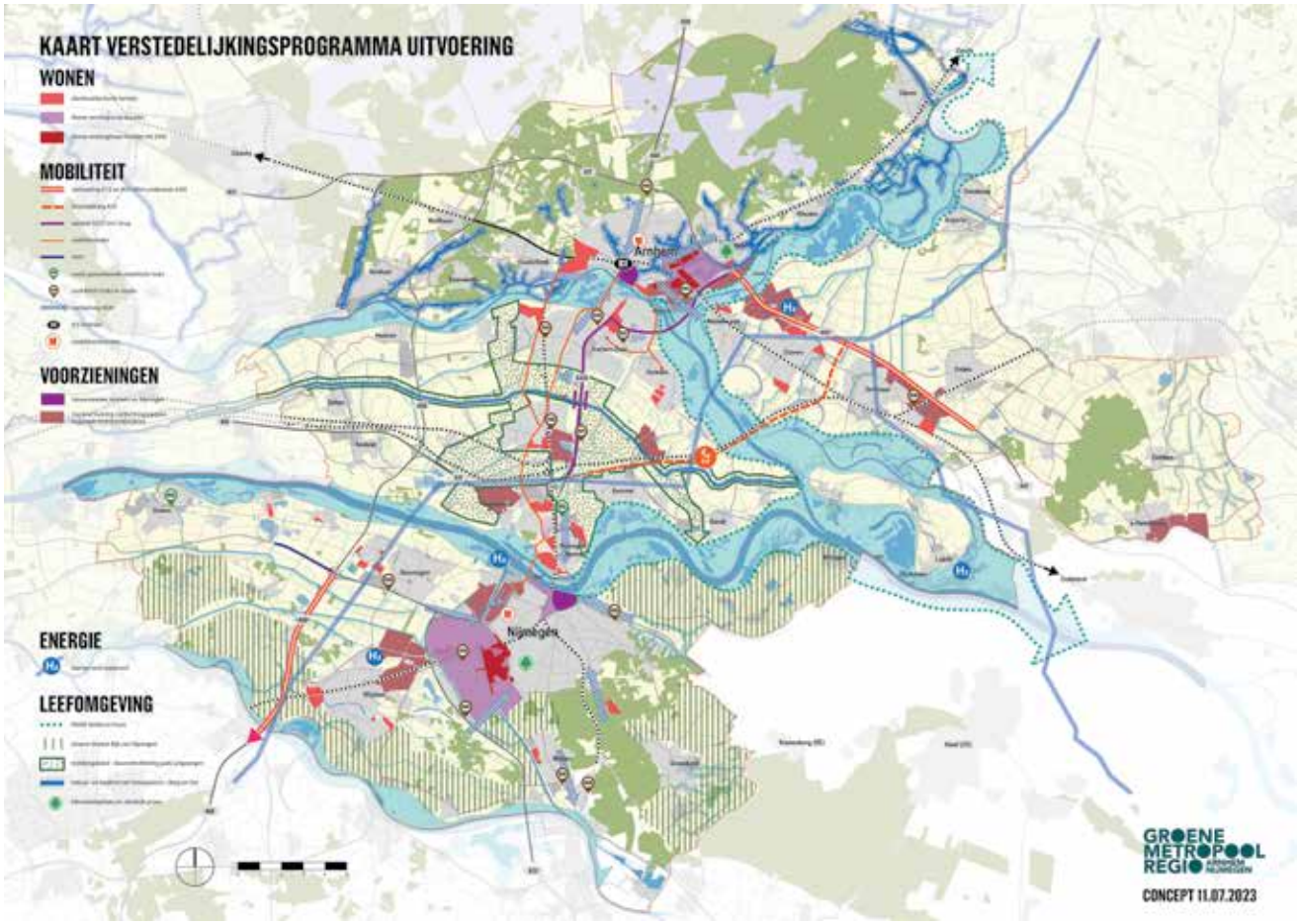
Een volgende stap is om per gebied een plan van aanpak te ontwikkelen en uit te voeren. We bepalen samen wie de trekker is binnen dit gebiedsproces. Soms kan dat een gemeente zijn, soms een provincie, soms een ander. Ook de Groene Metropoolregio kan bepaalde gebiedsprocessen faciliteren. Dit zal per gebied verschillend zijn. In de regio hebben we een bestuurlijke structuur waarmee we de inhoud en voortgang van dergelijke processen met alle gemeenten kunnen afstemmen.

NOVEX programma

De gebieden waar we de ruimteclaims prima kunnen combineren en waar zich geen conflicterende ruimtevragen voordoen, proberen we in het Verstedelijkings-/ NOVEX programma tot uitvoering te brengen. We maken voor de uitvoering van de Verstedelijkingsstrategie een programma en verbreden en verdiepen dit met de thema's landelijk gebied, klimaat en (circulaire)economie tot een NOVEX programma. In dit programma werken we onze visie van 'meer landschap, meer stad' uit. De afgelopen jaren hebben we hiervoor diverse maatregelen in beeld gebracht die nu richting uitvoering gebracht kunnen worden. Dit zijn dus eigenlijk zogenaamde 'no-regret maatregelen' of randvoorwaarden voor de ruimtelijke opgaven van de Groene Metropoolregio (en Regio Foodvalley). De maatregelen in de Groene Metropoolregio hebben we op onderstaande kaart gezet. In het kort gaat het om de volgende projecten:

- Woningbouwopgave tot 2030, waaronder de grootschalige woningbouwgebieden.
- Diverse mobiliteitsmaatregelen zoals aanpak corridor N325 (inclusief snelfietsroute VeluweWaalpad, brug Arnhem-Huissen), opwaardering van OV lijnen en onderzoeken naar corridors zoals Utrecht-Arnhem-Duitse grens.
- Uitvoering groen-blauw raamwerk, inclusief 4 koplopers landelijk gebied: PAGW Gelderse Poort, Beekherstel Veluwezoom, Groene Mantel Rijk van Nijmegen, doorontwikkeling Park Lingezegen.
- Diverse maatregelen voor ons energiesysteem.

- Transitie werklocaties.
- Economie hubs.

Afbeelding 10: Inbreng verstedelijkings-/NOVEX programma

We ontwikkelen deze programma's verder in het NOVEX ontwikkelperspectief en het bijbehorende uitvoeringsprogramma. De uitgangspunten en kaders die we hierin met elkaar afspreken, worden uiteindelijk vertaald naar en vastgesteld in ruimtelijke plannen van Rijk, provincie en gemeenten. De omgevingsvisies (van de verschillende overheden) zijn hier een cruciaal instrument in.

6. De regio in 2030 met doorkijk naar 2050 en verder

In hoofdstuk 4 en 5 hebben we onze ambities voor onze regio verwoord en ook wat er nodig is om deze te realiseren. We werken met verschillende tijdvakken:
- 2030 (concreet uitvoering);
- van 2030 tot 2050 (richting bepalen richting uitvoering);
- en doorkijk na 2050 (inzicht in bepalende keuzes voor toekomst).

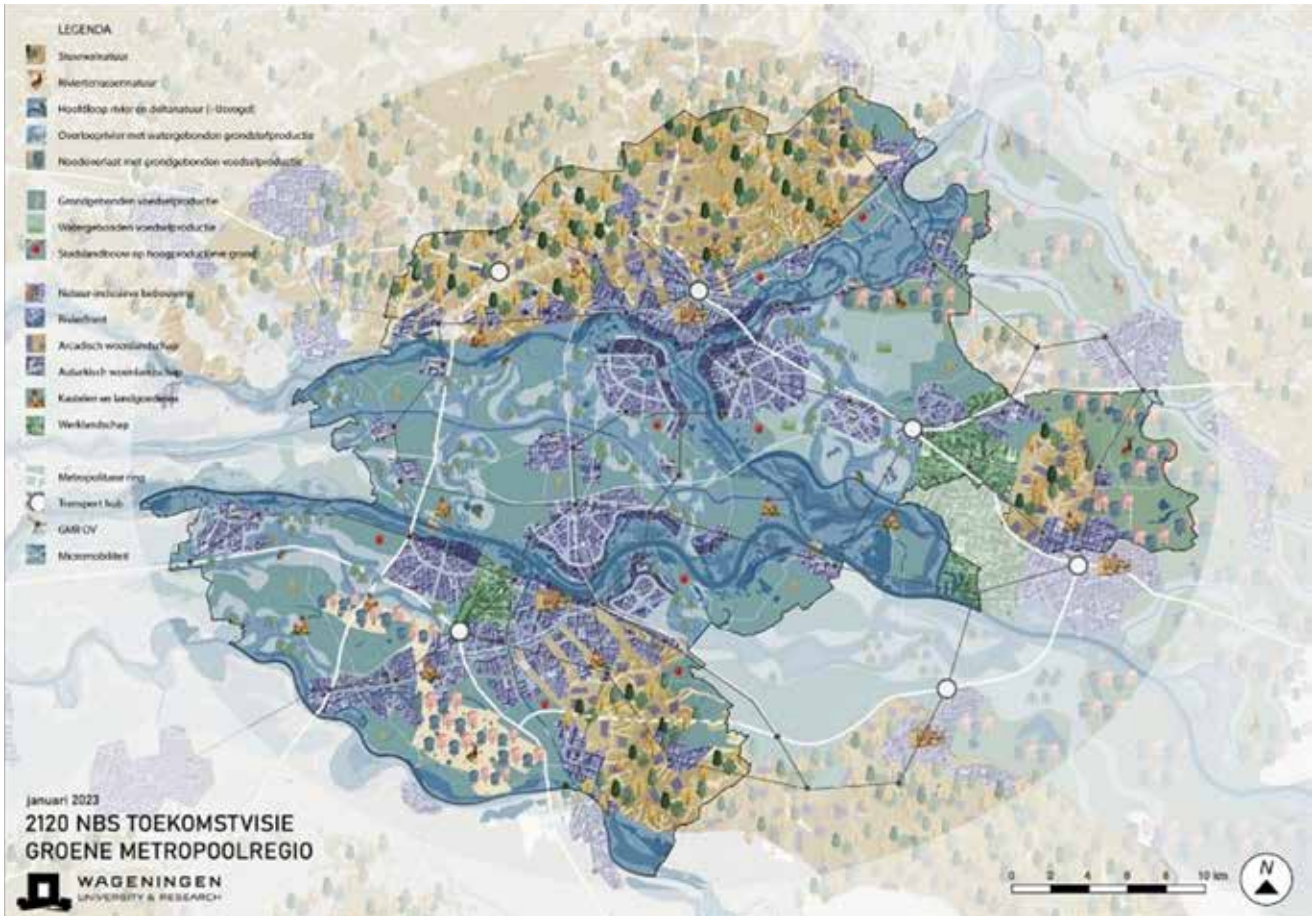
Deze drie tijdvakken grijpen op elkaar in. Keuzes op de korte termijn beïnvloeden de situatie in 2050. En doelstellingen en opgaven op de langere termijn beïnvloeden onze mogelijkheden nu.

6.1 Regionaal perspectief

Van nu tot 2030
Veel plannen en maatregelen zijn in belangrijke mate al bekend. Veel nieuwe woon- en werklocaties zijn al gepland, net als de grote aanpassingen aan de energienetwerken. De focus ligt op het realiseren van deze plannen door randvoorwaarden in te vullen, knelpunten weg te nemen en de definitieve inrichting volgens onze principes (zoals water en bodem sturend) te ontwerpen.

Van 2030 tot 2050
Voor deze periode kunnen nog strategische keuzes gemaakt worden. We hebben inzichtelijk gemaakt in onder andere Groene Metropool 2120 wat verdergaande verdroging door klimaatverandering, mede in combinatie met de drainerende werking van de uitgesleten grote rivieren, voor het landgebruik betekent.
Deze inzichten willen we toepassen op onze potentiële verstedelijkingslocaties en samen met de netwerkbedrijven onderzoeken we de energie-oplossing van die verschillende locaties. Ook duiden we bij de verdere uitwerking van het groen-blauw raamwerk op welke locaties we ons groen-blauw raamwerk/ recreatieve uitloopgebieden ontwikkelen in combinatie met waterbergings–locaties. Daarbij nemen we mee hoe de economie van het landelijk gebied zich ontwikkelt.

Onze regio na 2050
Het klimaat verandert. Dit alles vraagt om flinke aanpassingen waarbij het niet alleen gaat over klimaatverandering. In de Groene Metropoolregio van de toekomst spelen allerlei ruimtelijke vraagstukken tegelijkertijd. Hoe zorgen we voor voldoende groen in stedelijke gebieden, zodat het aantrekkelijk wonen is? Op welke manier geven we ruimte aan de rivier? Hoe zorgen we dat er genoeg werkgelegenheid is? En hoeveel ruimte krijgt de landbouw - en in welke vorm? De oplossingen op al deze thematische vraagstukken nemen ruimte in. En de ruimte in de regio Arnhem-Nijmegen is beperkt. Dat betekent dat we slimme oplossingen moeten bedenken, zodat meerdere vraagstukken op elkaar ingrijpen. Een toekomstvisie als een stip op de horizon helpt om vandaag betere plannen te maken. Om deze reden is er met de WUR gewerkt aan een toekomstverkenning Groene Metropoolregio 2120. Daarin doet de WUR een aantal aanbevelingen aan de regio.

Afbeelding 11: Toekomstvisie 2120 voor Groene Metropoolregio

6.2 Onze regio in Gelderland

Het Rijk heeft aan de provincie een gebiedsgerichte uitwerking voor de grote opgaven voor ons land gevraagd. In het ruimtelijk voorstel van Gelderland maakt de provincie een vertaling van de nationale, provinciale en regionale opgaven. Hiervoor baseert de provincie zich op de 7 regioarrangementen, de bovenregionale opgave zoals beschreven in het startpakket van het Rijk en de provinciale agenda. De provinciale agenda is een bundeling van de beleidsdoelen en -kaders van de provincie Gelderland. Het is dus geen nieuw beleidskader. In het ruimtelijk voorstel worden dilemma's, kansen en knelpunten uitgelicht die vanuit een integrale blik naar voren komen. En wat is er nodig om deze te verzilveren of op te lossen? Welke ontwikkelingen zien we voor ons waar we richting moeten bepalen? Daarbij is het de vraag of de opgave bijsturing vraagt of bijvoorbeeld prioritering. Maar ook de vraag of we alles in beeld hebben of dat nader onderzoek nodig is.
Het ruimtelijk voorstel is agenderend voor eventueel nieuw beleid. Het ruimtelijk voorstel kent een groeimodel in 3 stappen:

- 2030 (concreet uitvoering),
- 2030+ (richting bepalen richting uitvoering)
- en doorkijk 2050 (inzicht in bepalende keuzes voor toekomst)

Op basis van het ruimtelijk voorstel maakt de provincie afspraken met het Rijk. Het NOVEX ontwikkelperspectief, waaraan regio, provincie(s), waterschappen en Rijk samen werken, wordt hierin verwerkt.

7. Hoe worden we deze regio?

7.1 Hoe bereiken we onze doelen?

In hoofdstuk vier zijn in de groene kaders onze inspanningen samengevat per verhaallijn. Voor alle verhaallijnen is invulling van de randvoorwaarden (bouwstenen) essentieel. In bovenstaande hoofdstukken hebben we voor de bouwstenen mobiliteit en wonen al concreet aangegeven welke maatregelen en bedragen daarvoor nodig zijn. Voor de andere opgaven worden we daarin ook steeds concreter. In hoofdstuk 5 hebben we benoemd welke kansen en schuurpunten we daar nu bij zien. In de gebieden werken we dit verder uit. Uiteindelijk moet dit alles zijn plek krijgen in het omgevingsbeleid, als ook i n de investeringen van de verschillende overheidslagen.

7.2 Mijlpalen en planning

De planning voor deze versie van het regioarrangement is dat het voor de zomer van 2023 naar provincie, waterschappen en gemeenten wordt gestuurd voor consultatie en/of besluitvorming in de tweede helft van 2023. Daarna zal het regioarrangement een vervolg krijgen en cyclisch worden bijgesteld. Hoe we dit doen, of we dit blijven doen in een regioarrangement of dat we daar de andere lopende trajecten (Verstedelijkingsstrategie, NOVEX ontwikkelperspectief met uitvoeringsagenda etc.) voor gebruiken, hangt af van de ontwikkeling binnen deze trajecten en andere ontwikkelingen binnen Rijk, provincie en waterschappen. We nemen daarom in deze paragraaf bewust geen gedetailleerde planning op. Zo kunnen we flexibel blijven inspelen op wat zich voordoet en dubbel werk zoveel mogelijk voorkomen.

7.3 Inzet van instrumenten

Er zijn verschillende instrumenten die we inzetten om onze doelen te halen. Bijvoorbeeld het NOVEX ontwikkelperspectief met het bijbehorende (NOVEX) programma, de gebiedsprogramma's en de Verstedelijkingsafspraken. Daarnaast gaan we in 2023 een Regio Deal sluiten met het Rijk. Hieronder lichten we dit toe.

7.3.1 Regio Deal

Regio Deals zijn er om regio's te versterken door het Rijk samen te laten werken met regionale, publieke en private partijen. Het Rijk heeft in februari 2023 bekend gemaakt 15 miljoen euro beschikbaar te stellen voor een Regio Deal in deze regio. Rijk, regio, provincie en The Economic Board werken met het opstellen van deze Regio Deal samen aan het terugdringen van kwetsbaarheden en het vergroten van de veerkracht van mensen, bedrijven en omgeving. Het doel is Gezonde Groene Groei door gebruik van de uitgebreide kennis, innovatiekracht, het talent en de ecosystemen in de regio op het vlak van met name health, hightech, energy, circulariteit en klimaatadaptie, en versterking van de uitvoeringskracht om opgaven sneller, integraler en grootschaliger aan te pakken. Het voorstel bestaat uit 5 programmalijnen gericht op gezond leven, toekomstbestendig wonen, sterke bedrijvigheid, werkende arbeidsmarkt en grenzeloos samenwerken.

De bedoeling is op enkele terreinen transities te stimuleren door vernieuwende oplossingen te ontwikkelen, de uitvoeringskracht te versterken en initiatieven te versnellen, te verbinden en op te schalen. De regio wil – aanvullend op andere programma's – met de Regio Deal versneld en meer samenhangend enkele grote en urgente opgaven aanpakken, zoals:

- het terugdringen van de grote sociaaleconomische verschillen met forse achterstanden in onder andere gezondheid, armoede, participatie en huisvesting in bepaalde wijken;

- het borgen van een goede balans tussen de geplande stedelijke groei om het omvangrijke woningtekort terug te dringen enerzijds en het behoud van de bijzonder aantrekkelijke natuurlijke omgeving van rivieren, stuwwallen en bossen anderzijds;
- het tegengaan van de achterblijvende groei in regionaal product en arbeidsproductiviteit en het toekomstbestendig maken van werklocaties (klimaatadaptief en energieneutraal);
- het verminderen van de grote kwantitatieve en kwalitatieve mismatches op de arbeidsmarkt;
- het beter benutten van de kansen die de ligging aan de grens met Duitsland biedt.

8. Hoe werken we samen?

8.1 Samen werken aan het regioarrangement

We sluiten voor de samenwerking binnen dit regioarrangement aan bij de al bestaande samenwerkingen in het gebied. Dit betreft de samenwerking op de opgaven binnen de Groene Metropoolregio en de Verstedelijkingsstrategie die wordt doorontwikkeld naar een NOVEX ontwikkelperspectief.
De Verstedelijkingsstrategie en het NOVEX ontwikkelperspectief worden uitgewerkt in een Verstedelijkings-/NOVEX programma. Ook verbreden en verdiepen we de diverse gebiedsprogramma's en vindt jaarlijks een actualisatie van de diverse programma's plaats. Via BO MIRT en BO Leefomgeving wordt dit ook bestuurlijk besproken.

Daarnaast is samenwerking tussen regio, provincie en The Economic Board in 2021 verstevigd via een Bestuursakkoord. Hierin hebben de partijen aangegeven dat zij een gezamenlijk belang zien om de Groene Metropoolregio te versterken en dat zij hun krachten willen bundelen om deze ambities invulling en uitvoering te geven. Dit heeft bijvoorbeeld in de Regio Deal een nadere uitwerking gekregen.

Werken aan het regioarrangement doen we langs de structuren en lijnen die we hebben opgebouwd voor de Verstedelijkingsafspraken, die worden doorontwikkeld naar een NOVEX ontwikkelperspectief. We gebruiken dus de organisatie die we daarvoor hebben opgebouwd. We zorgen dat in die organisatie de verdiepingen en uitbreidingen op het gebied van (circulaire) economie, RES, GEIS en landelijk gebied een goede plek krijgen. Daarbij hebben we bijzondere aandacht voor het betrekken van niet-overheidspartners, waaronder The Economic Board.

8.2 Samen werken met andere regio's

De Groene Metropoolregio werkt samen met andere regio's. Om te beginnen met Regio Foodvalley en de provincie Utrecht aan de Verstedelijkingsstrategie, die wordt doorontwikkeld richting een NOVEX ontwikkelperspectief.
Daarnaast grenst de regio aan de regio Rivierenland. Er wordt onder andere samengewerkt aan de Corridorontwikkeling langs de grote rivieren en de A15 via Logistic Valley, en uiteraard het gedeelde riviersysteem. De Gelderse Corridor ligt tussen de Rotterdamse haven en Noordrijn-Westfalen, aan de A15, de Betuweroute, de Waal en de Rijn. Dit biedt economische kansen.
Logistics Valley verbindt ondernemers, overheid en kenniscentra voor een krachtig, duurzaam en innovatief logistiek Gelderland. Regio Rivierenland, regio Nijmegen en Regio Liemers Achterhoek vormen samen Logistics Valley en hebben hier per regio een samenwerking van ondernemers, overheden en onderwijsinstellingen voor opgericht. Iedere regio heeft zijn eigen unieke kenmerken en dynamiek, maar er zijn vragen en thema's die alle regio's bezighouden, over de grenzen van onze regio's heen, waarop ze samenwerken.
Daarnaast is er een watertafel voor het Rivierengebied die tot doel heeft om met de fruitteelt- en laanboomsector te komen tot een robuust watersysteem in het Rivierengebied, waardoor deze sector ook de komende 50 tot 100 jaar een toekomst heeft.

Met de Achterhoek wordt al samengewerkt aan de aanpak Droogte Achterhoek-Liemers, maar ook verdere kansen worden verkend. Daarnaast maakt de noordkant van de groene Metropoolregio deel uit van de Veluwe en wordt met vele partners gewerkt aan het programma Veluwe op 1. Ook grenst de regio aan de provincie Limburg. De Limburgse gemeente Mook en Middelaar maakt zelfs onderdeel uit van de Groene Metropoolregio. Ook delen we de Duitse grens met Limburg.
De grens met Duitsland is geen natuurlijke, belemmerende grens. Dit betekent dat we samen met onze Duitse buren de uitdagingen rond bodem, water en ondergrond, natuur en milieu, landbouw, industrie en energie aan de grens met

elkaar delen. Keuzes die wij over en weer aan de grens maken, beïnvloeden elkaars gebied. Een planmatige intensivering van onze directe relaties over de grens via de Euregio en de Regio Deal moet een stabiele basis gaan bieden om op deze terreinen ook tot gezamenlijke en elkaar versterkende grensoverschrijdende oplossingen te komen.

8.2.1 Hoe sturen we op de voortgang

Sturen op de voortgang doen we in de bestaande structuren van onder andere de Verstedelijkingsstrategie, het NOVEX ontwikkelperspectief, de RES en het RPW. Het regioarrangement krijgt daarin een plek in lijn met andere ruimtelijke trajecten.

8.3 Wat is daarvoor nodig?

Om te sturen op de voortgang binnen de bestaande structuren, is het van belang dat binnen die structuren monitoringsindicatoren en instrumenten worden ontwikkeld. Zo worden bijvoorbeeld binnen het Verstedelijkingsprogramma ontwerpprincipes en maatregelen voorzien van meetbare doelstellingen zodat we de realisatie kunnen monitoren. We werken een systematiek uit om te rapporteren over de uitvoering en om de resultaten van de uitvoering te monitoren. Bij de monitoring maken we waar mogelijk gebruik van bestaande monitorinstrumenten. De monitor- en rapportagesystematiek sluit aan op de behoefte aan landelijke rapportage en monitoring van de Verstedelijkings–afspraken en op de behoefte aan inzicht in voortgang van de uitvoering en resultaten daarvan in de regio. Op basis daarvan kunnen we continue bijsturen als dat nodig is.

8.4 Samenwerking en overleg met betrokkenen in gebied

Het regioarrangement is een gezamenlijk product van regio, provincie en water–schappen. De wijze waarop over het regioarrangement wordt gecommuniceerd richting achterban en andere stakeholders stemmen we gezamenlijk af.
Het informeren van gemeenten over het regioarrangement en hiermee samenhangende documenten wordt verzorgd door de Groene Metropoolregio. Dit doen we via de diverse communicatiekanalen die er met de gemeenten zijn, maar ook via bijeenkomsten waar wij de benodigde informatie presenteren.

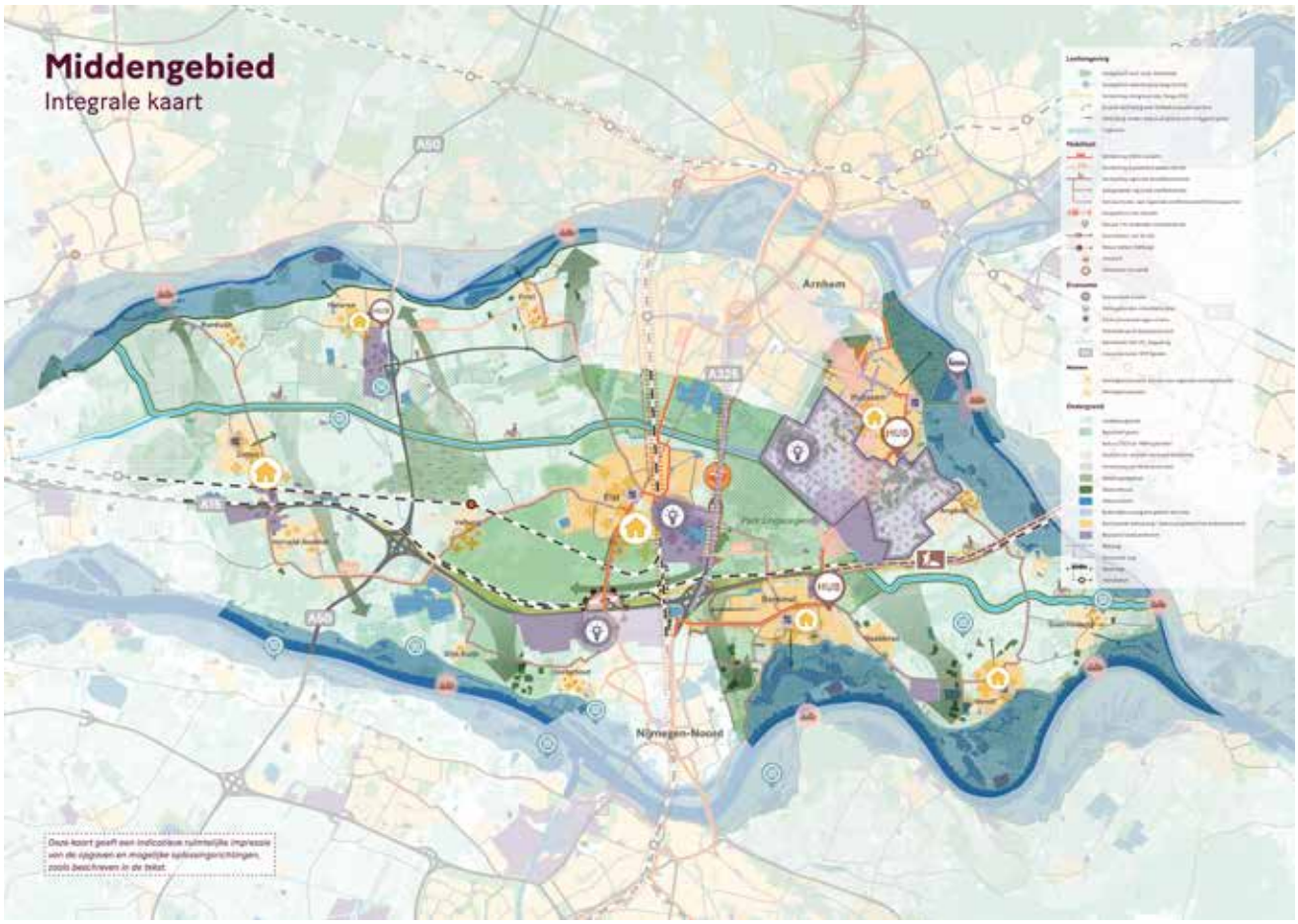
De participatie wordt vormgegeven door de overheden die voor dat gebied verantwoordelijk zijn. Daar waar er meerdere overheden betrokken zijn, zal de participatie in onderling overleg worden vormgegeven. Uiteindelijk landen alle producten in een gebiedsprogramma per regionaal deelgebied en in de afzonderlijke omgevingsvisies en omgevingsprogramma's van de gemeenten of provincie.
Op het niveau van gebiedsprocessen en -projecten zal het overgrote deel van de participatie plaatsvinden.

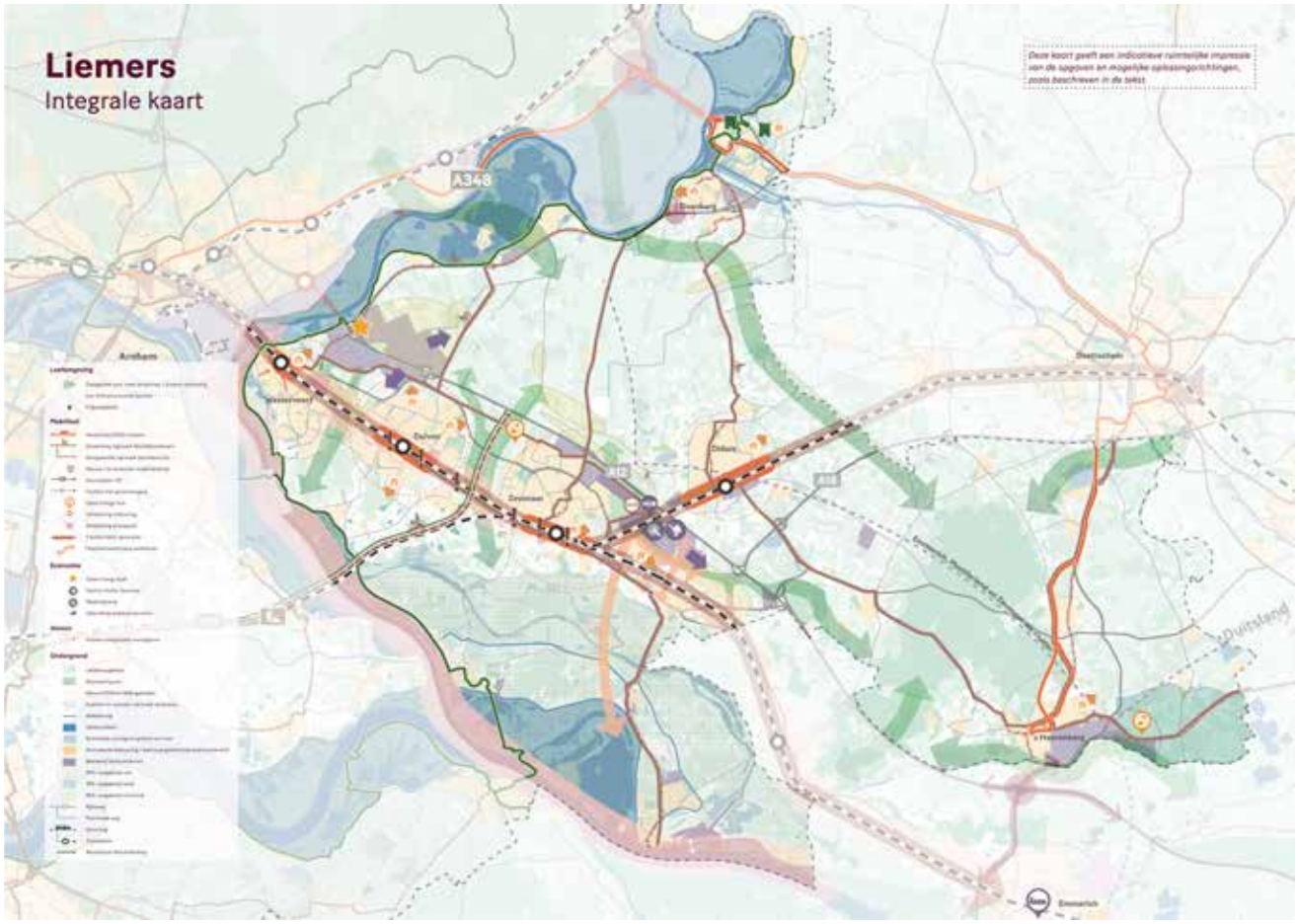
Daar waar het gaat over opgaven in een specifiek gebied, zullen zorgvuldige gebiedsprocessen worden uitgevoerd met de betrokken partijen in het gebied. We zijn ons ervan bewust dat vanuit deze gebiedsprocessen resultaten kunnen komen die afwijken van de oorspronkelijke ambities. Deze afwijkingen zijn input voor de jaarlijkse afweging en actualisatie van de diverse programma's.

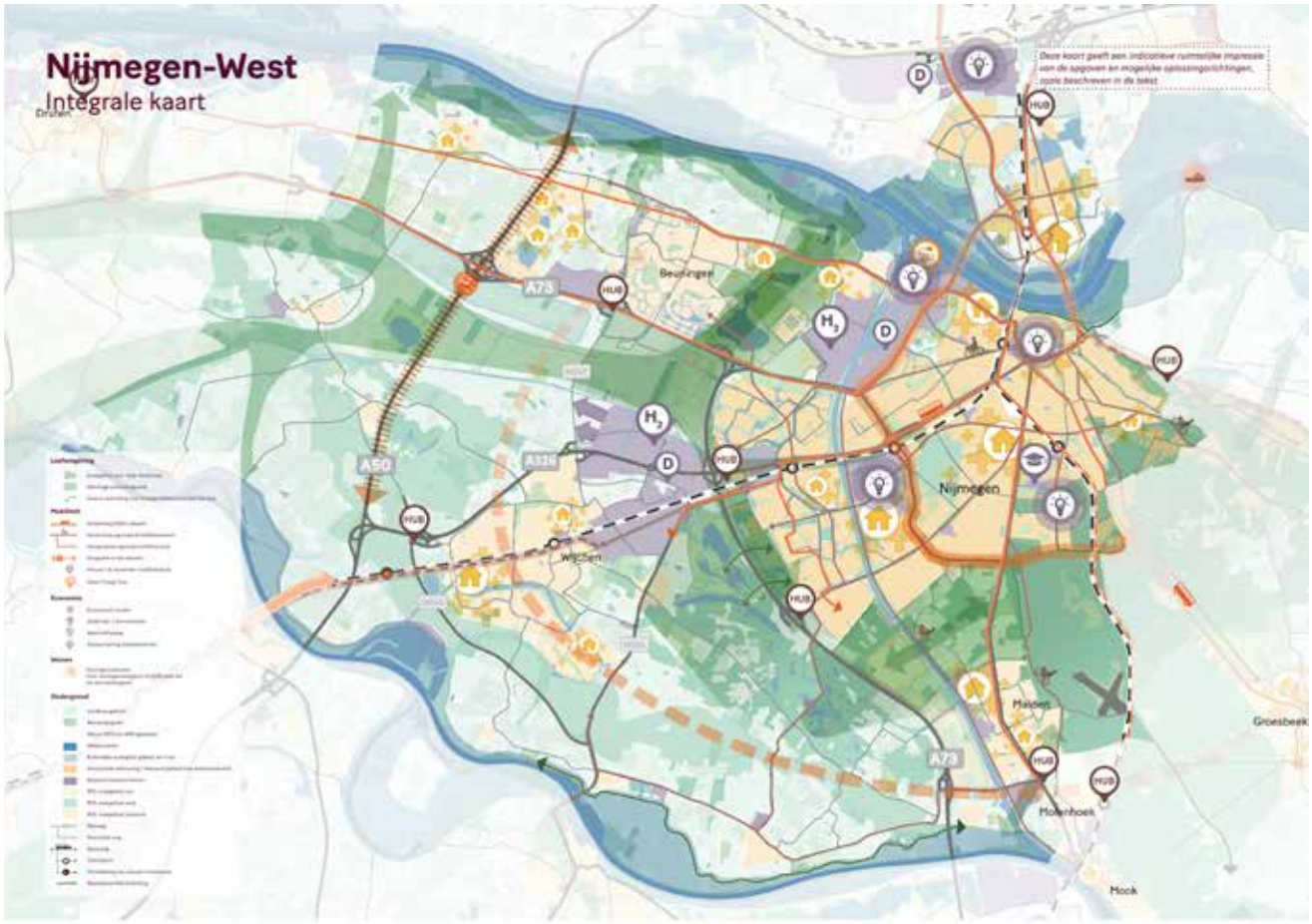
Bijlagen

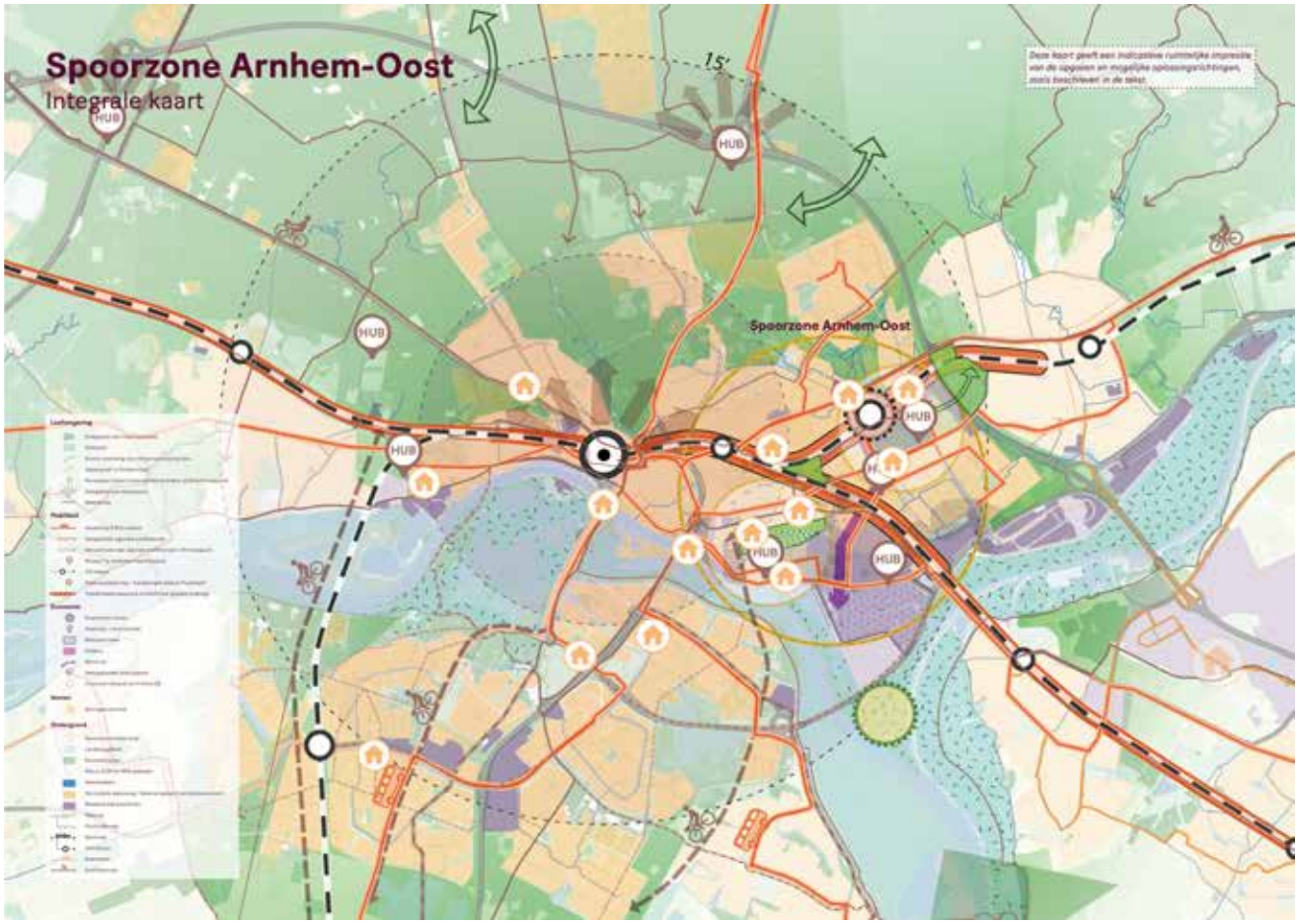
Bijlage 1: Kaarten gebiedsuitwerkingen
Bijlage 2: Link naar rapporten
Bijlage 3: Woningbouw en mobiliteitsmaatregelen

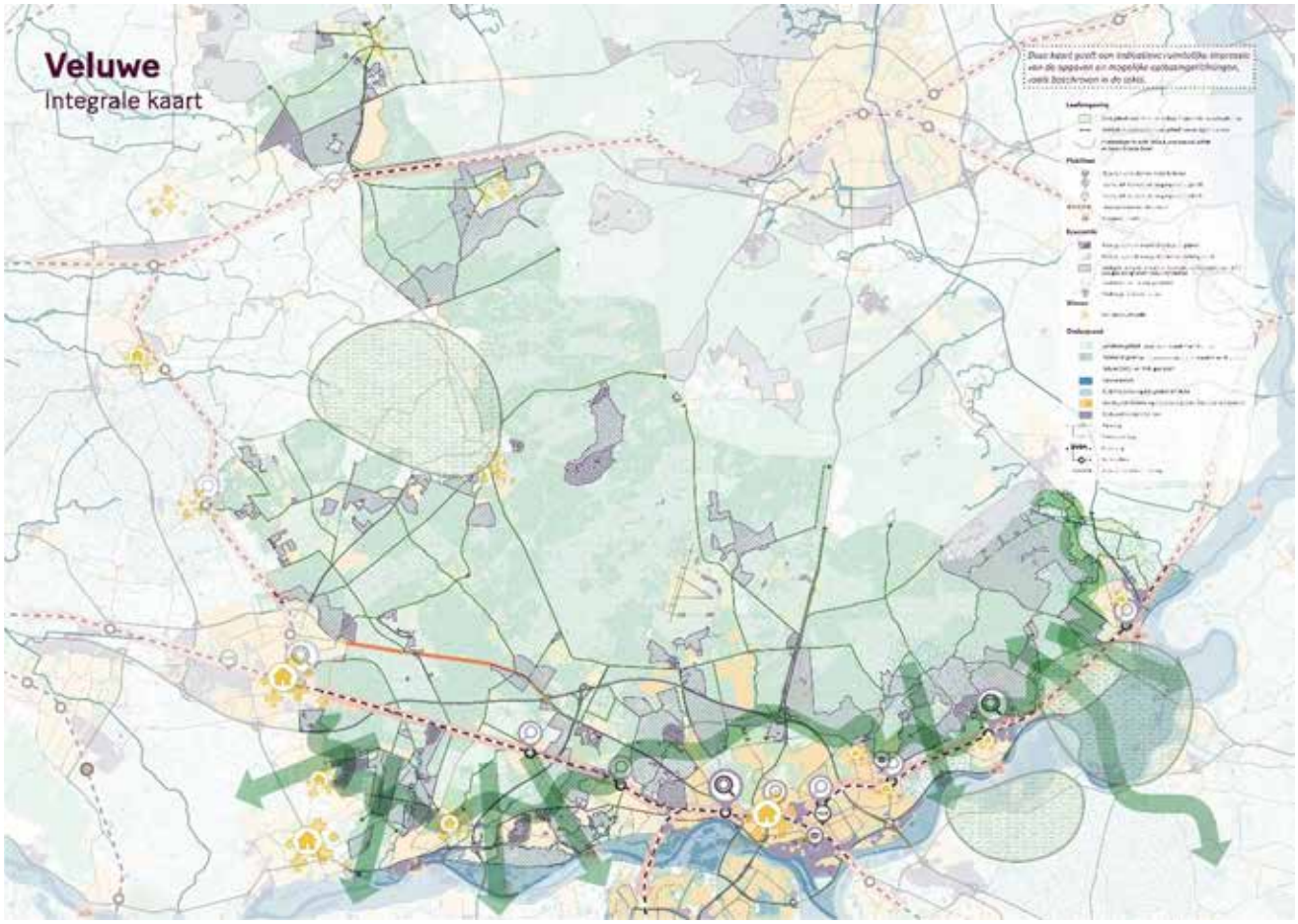
Bijlage 1: Kaarten gebiedsuitwerkingen

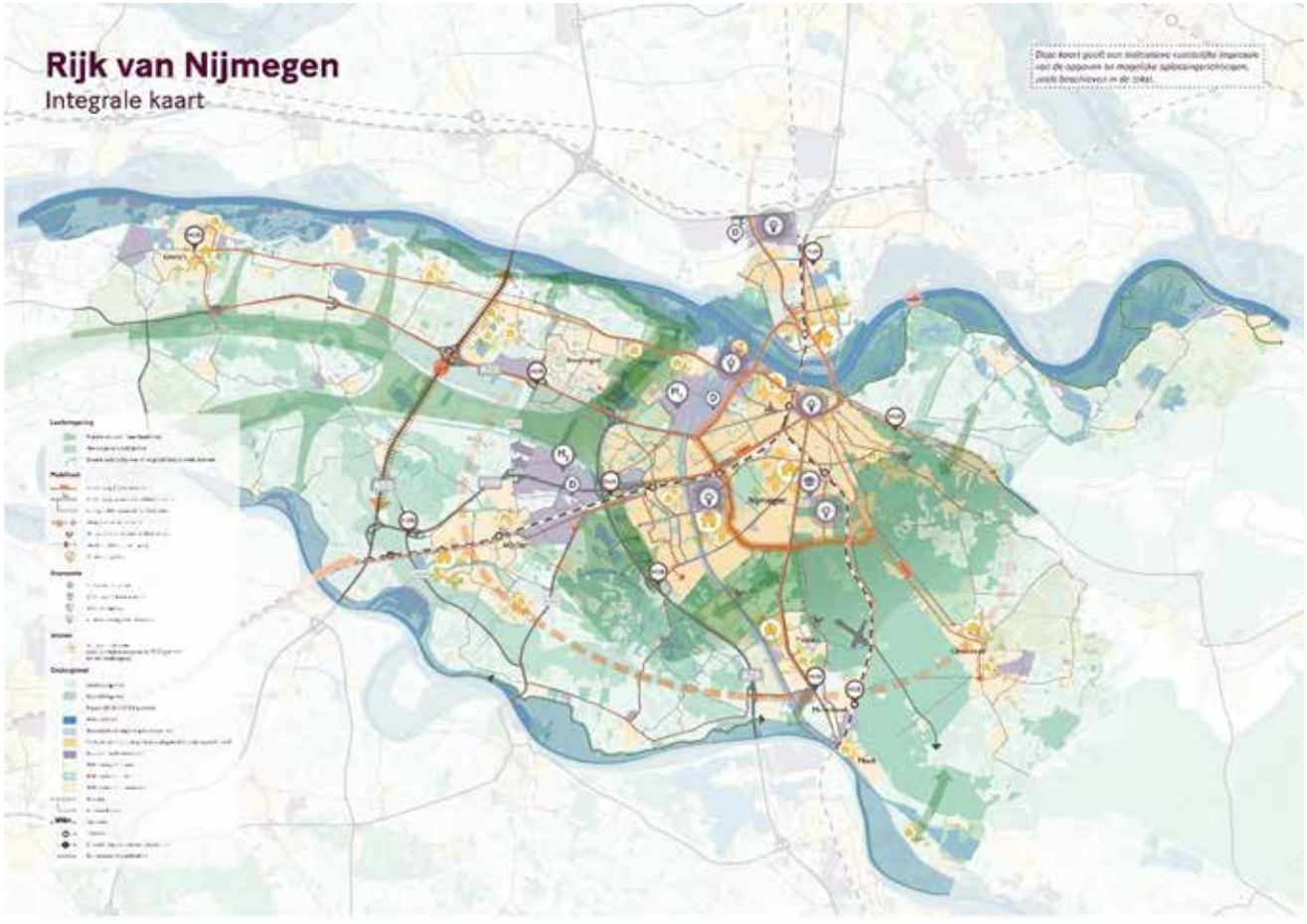

Nijmegen-West
Integrale kaart
Deze kaart geeft een indicatieve ruimtelijke impressie van de opgaven en mogelijke oplossingsrichtingen, zoals beschreven in de tekst
A73
A50
A326
Beuningen
Nijmegen
Wijchen
Malden
Groesbeek
Mook
HUB
D

Spoorzone Arnhem-Oost
Integrale kaart
Deze kaart geeft een indicatieve ruimtelijke impressie van de opgaven en mogelijke oplossingsrichtingen, zoals beschreven in de tekst
15'
Spoorzone Arnhem-Oost
HUB

Veluwe
Integrale kaart

Rijk van Nijmegen
Integrale kaart

Bijlage 2: Links naar rapporten

Economie van de toekomst

Groen-blauw raamwerk / Vervlochten Regio

Bijlage 3: Woningbouw en bovenlokale mobiliteitsmaatregelen

Mobiliteitsnetwerk loopt vast door woningbouw, bovenlokale en regionale maatregelen nodig
In de verstedelijkingsregio Arnhem Nijmegen Foodvalley wordt een groot aantal woningen gebouwd tot 2030. Noodzakelijk, want iedereen heeft een betaalbaar huis nodig! Behalve een huis moet iedereen ook kunnen reizen, naar werk, school, vrienden en recreatiemogelijkheden. Dit komt in gevaar, want voor mobiliteit komt een ernstig beeld naar voren. De extra woningen zorgen voor een zeer grote toename van verplaatsingen, waardoor de mobiliteitsnetwerken vastlopen. Dit blijkt uit de Integrale mobiliteitsanalyse en uit een Mobiliteitsanalyse en Stresstest Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley die in opdracht BZK, IenW, provincie Gelderland, regio en gemeenten zijn gemaakt. Er zijn flinke investeringen nodig om de bestaande en nieuwe woningen bereikbaar te maken per fiets, OV en auto. Daarbij gaat het zowel om maatregelen binnen de Grootschalige Woningbouwlocaties (zie business cases) als om maatregelen ter ontsluiting van deze locaties en op de corridors. Omdat mensen niet binnen hun woongebied blijven, maar uiteraard ook daarbuiten reizen. Alle maatregelen zijn noodzakelijk voor de woningbouw in de Verstedelijkingsstrategie als geheel. Ook na 2030 wordt er nog volop doorgebouwd en al die mensen (nieuwe en huidige bewoners) moeten kunnen wonen, reizen en dus leven!

In deze notitie treft u het volgende aan:
1 Noodzakelijke bovenlokale en regionale mobiliteitsmaatregelen.
2 Onderbouwing bovenlokale en regionale mobiliteitsmaatregelen.

1. Noodzakelijke bovenlokale en regionale mobiliteitsmaatregelen
Uit de Integrale mobiliteitsanalyse, de Mobiliteitsanalyses en stresstest Verstedelijkingsstrategie (zie onderstaande toelichting bij punt 2) komt naar voren dat de mobiliteitsmaatregelen in tabel 1 nodig zijn om Grootschalige Woningbouwlocaties te ontsluiten. Aansluitend op Ring 1 maatregelen uit business cases. Versterkend en nodig voor de regionale afwikkeling van de mobiliteitsvraag. Deze maatregelen dragen ook bij aan het bereikbaar maken van woningbouwlocaties in de omgeving van de Grootschalige woningbouwlocaties. Hieronder staat de verdeling van de woningbouwopgave. Indien gewenst kunnen we per maatregel aangeven hoeveel woningen mogelijk worden gemaakt door de betreffende maatregel.

De verdeling van de woningbouwopgave	**2020-2030**
Foodvalley Zuid	18.500
Foodvalley Noord	6.500
Totaal Foodvalley	**25.000**
Arnhem	9.000
Nijmegen	11.100
Veluwe	900
De Liemers	4.600
Middengebied	3.600
Rijk van Nijmegen	5.800
Totaal Groene Metropoolregio	**35.000**
Totaal Arnhem Nijmegen Foodvalley	**60.000**

Tabel 1. Noodzakelijke bovenlokale/regionale maatregelen (dus exclusief business case maatregelen!)

Grootschalige woonlocatie	Maatregel	Noodzaak	Investering Mln. euro Prijspeil 2022, excl. BTW
Arnhem	Spoorknoop Oost/vrije kruising en station Presikhaaf	Vrije kruising maakt capaciteitsuitbreiding op het spoor (regionaal, nationaal en internationaal) mogelijk. 2x per uur een RegioExpres en (mogelijk) een verhoging van de frequentie naar station Arnhem Presikhaaf naar 4x per uur. Duidelijkheid over het (toekomstige) ruimtebeslag van het spoor en de vrije kruising.	160
Arnhem	RegioExpres	De RegioExpres maakt woningbouwlocaties ten oosten van Arnhem tot in de Achterhoek duurzaam bereikbaar per spoor. De RegioExpres is een extra sneltrein tussen Arnhem en Doetinchem en gaat vervolgens verder als stoptrein tussen Doetinchem en Winterswijk. Hiermee kunnen alle extra reizigers als gevolg van de verstedelijkingsopgave ook in de toekomst mee met de trein. Spoorverdubbeling nodig tussen Didam en Doetinchem De Huet.	150
Arnhem	Stadsrandhub Arnhem-Noord en hub Arnhem-Zuid (station)	Voorkomen dat stedelijke wegennet wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	20
Arnhem	HOV maatregelen Arnhem-buiten buca	Voorkomen dat stedelijke wegennet wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	5
Arnhem	Stedelijke maatregelen Fiets-buiten buca	Voorkomen dat stedelijke wegennet wordt overbelast, fiets stimuleren.	5
Arnhem	HOV maatregelen Arnhem-Wageningen.	Doorstroming HOV t.o.v. autoverkeer.	10
Arnhem	Verbinding Zevenaar-A12 Witte Kruis.	Ontlasten woonkernen en A12.	17
Nijmegen	Doorfietsroutes (o.a. Oostkanaaldijk, Ubbergseweg)	Voorkomen dat stedelijk wegennet wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	10
Nijmegen	HOV-maatregelen (lijnen tussen Nijmegen en omliggende kernen)	Voorkomen dat stedelijke wegennet wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	10
Nijmegen	Hubs/transferia (net buiten Nijmegen: o.a. Nijmegen-Noord, Beuningen, Malden	Voorkomen dat stedelijke wegennet wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	5
Nijmegen	Stedelijke maatregelen Fiets - buiten buca	Voorkomen dat stedelijke wegennet wordt overbelast, fiets stimuleren.	10
Nijmegen	N322 verbreden t.b.v. HOV in combinatie met hub Druten	Doorstroming HOV, stimuleren HOV gebruik t.b.v. West Nijmegen.	15
Nijmegen	S100 doorstromingsmaatregelen en DRIP's	Opvangen en doseren autoverkeer van/naar nieuwe woningen.	3
Nijmegen	Invalswegen: doseerpunten, busbanen	Opvangen en doseren autoverkeer van/naar nieuwe woningen.	3
Nijmegen	Optimaliseren kruispunten/VRI's	Opvangen veranderde verkeersstromen van/naar nieuwe woningen.	2
Nijmegen	HOV schaalsprong lijn 10 (onderzoek)	Onderzoek nut/noodzaak schaalsprong HOV naar BRT-systeem.	0,2

Grootschalige woonlocatie	Maatregel	Noodzaak	Investering Mln. euro Prijspeil 2022, excl. BTW
Arnhem Nijmegen	Hoogwaardig Openbaar Vervoer A325	Voorkomen dat stedelijke wegennet en A325/Pleijroute wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	4
Arnhem Nijmegen	Hoogwaardige fietsroute en brug Arnhem-Huissen	Voorkomen dat stedelijke wegennet en A325/Pleijroute wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	35
Arnhem Nijmegen	Doorstroming OV en auto Bemmel-Huissen-Arnhem	I.v.m. bereikbaarheid NEXTgarden.	6
Arnhem Nijmegen	Hoogwaardige fietsroute VeluweWaalpad	Voorkomen dat stedelijke wegennet en A325/Pleijroute wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	44
Arnhem Nijmegen	Lingekruising/A325, Lingekruising op poten voor hoogwater en oostwestverbindingen voor fiets in Middengebied	Voorkomen dat stedelijke wegennet en A325/Pleijroute wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	15
Arnhem Nijmegen	Mogelijkheden voor doelgroepstrook langs A325 voor openbaar vervoer	Voorkomen dat stedelijke wegennet en A325/Pleijroute wordt overbelast, fiets en OV stimuleren.	50
Totaal A-N			**579,2**
Foodvalley	Verbreding Rijnbrug	Voorkomen dat filevorming op Rijnbrug zodanig lang wordt dat file terugslaat op A15 in zowel de ochtend als avondspits en garanderen bereikbaarheid Foodvalley Zuid en Rivierenland.	150
Foodvalley samenvattend overzicht voorstel GWG en totaal			
Foodvalley	Het **OV-pakket** zoals opgenomen in de factsheet bevatten de minimale maatregelen voor de GWG-deelgebieden. Hierbij zijn keuzes gemaakt gericht op het realiseren van de belangrijkste verbindingen: • HOV lijn Ede - Veenendaal • HOV lijn Ede - Wageningen • Aanpak kwaliteit station de Klomp • Bereikbaarheid IC station De Klomp	Faciliteren mobiliteitstransitie om de groei van knelpunten op regionale en nationale infra (A1, A30, A12) af te remmen – Het totale benodigde OV-pakket voor de Verstedelijkingsstrategie is breder. Enkele belangrijke pijlers en denkrichtingen voor nader te bepalen maatregelen zijn (mede afhankelijk van de onderzoeken zoals hieronder benoemd): bediening IC stations Ede-Wageningen (investeringen nodig) en Veenendaal De Klomp, Verhogen frequentie Veenendaal-lijn met nieuw station ten zuiden van Veenendaal, HOV Foodvalley Zuid (Rondje WERV). – Kwartiersdienst Valleilijn (nu opgenomen voor na 2030, maatregel is eventueel wel voor 2030 te realiseren, Realiseren bediening station Barneveld Noord.	48,8 + PM
Foodvalley	Het **fietspakket** en hubs Opgenomen in de factsheet bevatten de minimale verbindingen nodig voor de GWG-deelgebieden en ontsluiten direct ook enkele andere woningbouwlocaties: • Fietsverbinding Ede - Barneveld • Fietsroute Kernhem - KennisAs (Wageningen) • Fietspad de Klomp - Veenendaal Centrum • Fietspad de Klomp – KennisAs (Wageningen)	Faciliteren mobiliteitstransitie om de groei van knelpunten op regionale en nationale infra (A1, A30, A12) af te remmen. Aanvullend hierop zijn diverse bovenregionale verbindingen nodig zoals het snelfietspad Arnhem-Wageningen en de verbinding Veenendaal-USP/Utrecht.	42 + PM

Grootschalige woonlocatie	Maatregel	Noodzaak	Investering Mln. euro Prijspeil 2022, excl. BTW
Foodvalley	In het **Autopakket** is één maatregel opgenomen noodzakelijk om de structuur rondom de A12 in Ede structureel te optimaliseren: • Auto ontvlechten + HUB Gelders vallei ziekenhuis	In het totale noodzakelijke pakket voor de woningbouw–opgave in Foodvalley zijn meer maatregelen en meer kennis noodzakelijk. Hieronder wordt daartoe het integrale onderzoek benoemd voor bereikbaarheid van de gehele verstedelijkingsregio. Duidelijk is al dat aanpak in Hoevelaken en Nijkerk noodzakelijk is (deels in combinatie met A1/A30/A28). Ook de lokale hoofdontsluitingswegen/provinciale wegen vragen op diverse plekken in regio Foodvalley om nader te bepalen maatregelen.	12 + PM
Totaal Foodvalley			**102,8 + PM**
Totaal			**832**

Overige maatregelen:

- **MIRT onderzoek spoor Utrecht-Arnhem, voor meerdere Grootschalige woonlocaties noodzakelijk om spoor te verbeteren (OAO notitie UAD), investering: PM**
- **MIRT Onderzoek bereikbaarheid 2030-2040 Arnhem Nijmegen Foodvalley**
- Bewonersaanpak, Stimuleren duurzaam vervoer bij verhuizing en nieuwvestiging, investering: 1 mln.
- Onderzoek A73 knooppunt Neerbosch, capaciteit verhogen, doorstroming hoofdwegennet, voorkomen terugslag op regionale net, investering: PM
- Onderzoek spoorverbinding Nijmegen-Eindhoven verbeteren, te beperkte capaciteit op deze verbinding, investering: PM
- Station Nijmegen Centrumzijde, Realisatie upgrade station Centrumzijde, Ivm indexatie en kostprijsstijgingen meerkosten 40 mln.
- Mobiliteitsmanagement multimodaal assen Foodvalley Zuid: PM

2. Onderbouwing bovenlokale en regionale mobiliteitsmaatregelen

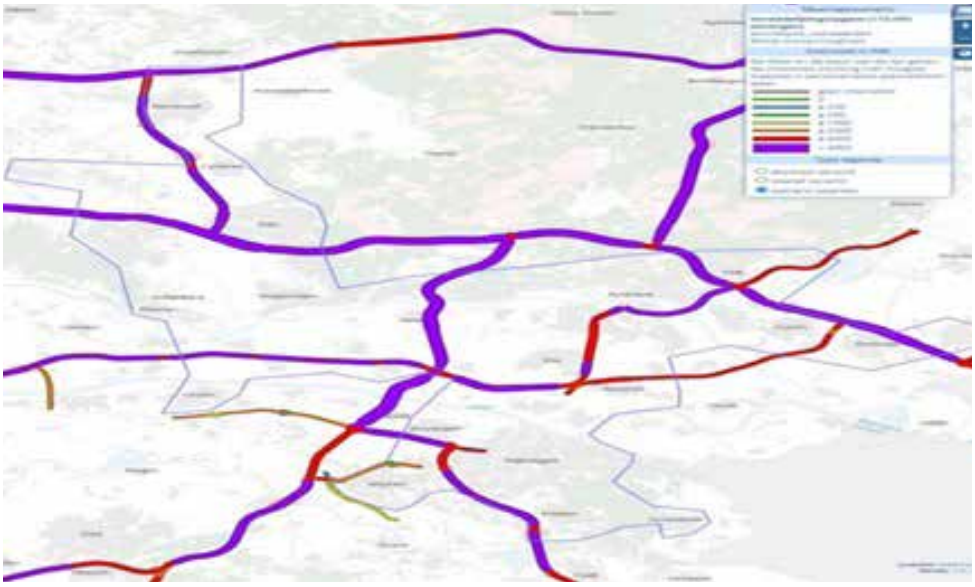
Conclusies IMA en mobiliteitsanalyse Verstedelijkingstrategie

Uit de IMA blijkt:

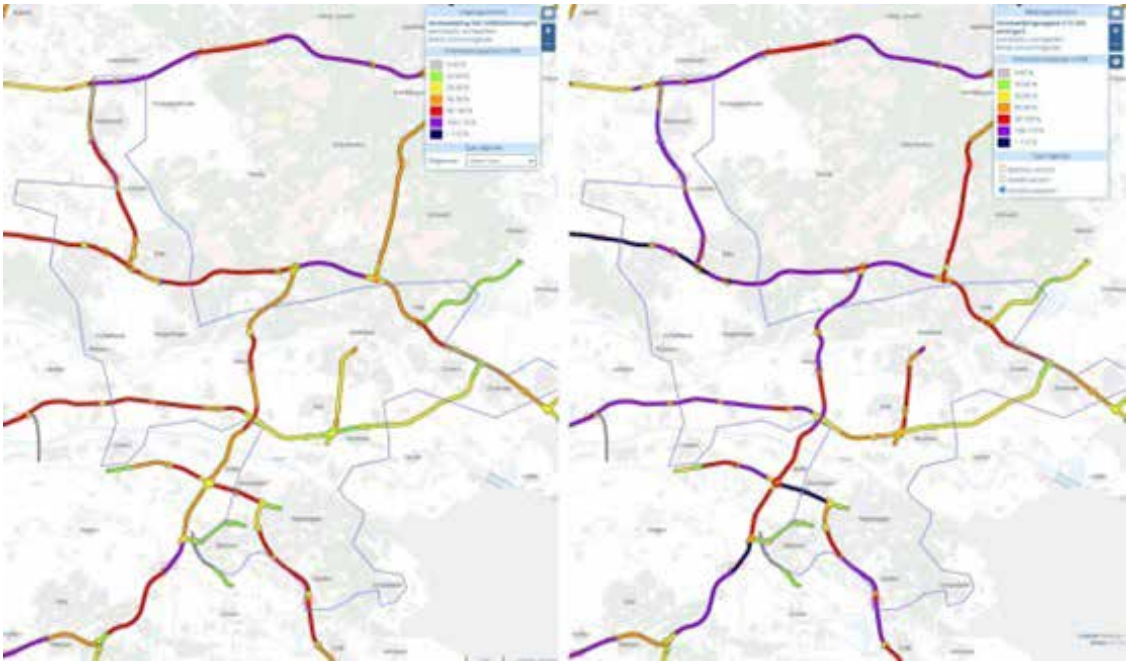
- In toenemende mate doen zich in WLO-Hoog potentiële capaciteitsknelpunten voor op de oostwestverbindingen langs de A1 en A12. Ontwikkelingen voor weg en spoor stapelen en komen samen op deze oost-westverbindingen.
- In WLO-Hoog heeft de congestie op een deel van het wegennet een negatieve impact op de ontwikkeling van de bereikbaarheid in delen van Overijssel en Gelderland. Deze zijn onder andere te vinden op de A12 (Arnhem-Utrecht), A1 (Apeldoorn-Amersfoort), A30, de A28 en A50.
- In het hoge scenario is ook sprake van een capaciteitsopgave in de trein. Dit geldt voor spoor Achterhoek-Arnhem en Foodvalley-Utrecht.

Uit de mobiliteitsanalyse en mobiliteitsscan Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley blijkt:

- We moeten uitgaan van een hogere groei van mobiliteit dan in landelijke modellen is opgenomen. De mobiliteit neemt toe met 17% tot 21%, terwijl in landelijke modellen wordt uitgegaan van 18%. Dat de groei door de Verstedelijkingsstrategie boven de hoge grens van de bandbreedte uitkomt betekent dat investeren in multimodale bereikbaarheid randvoorwaardelijk is voor het realiseren van de Verstedelijkingsstrategie Arnhem Nijmegen Foodvalley (waarbij 100.000 extra woningen worden geprogrammeerd).
- De druk op het mobiliteitsnetwerk in Arnhem Nijmegen Foodvalley is vergelijkbaar met de Randstad. De wegen lopen vast tussen stedelijke netwerken en binnen stedelijke netwerken. Dit is hier zichtbaar (paars staat vast):

- In onderstaande plaatjes, het effect Intensiteit/capaciteit snelwegen (prognose 2040 en inclusief verstedelijking). Alles ROOD is reeds kritiek, PAARS past feitelijk niet. Met de ontwikkelingen erbij wordt de maximale capaciteit bereikt op een groot aantal snelwegen (>100%): A50, A73, A12, A1 en A30

- Stresstest voor Arnhem-Oost, in de nabijheid veel potentiële knelpunten op onderliggend wegennet:

- Stresstest voor Nijmegen Winkelsteeg en Kanaalzone, zeer veel ritten, relatief hoge ritgeneratie en er ontstaan relatief veel nieuwe knelpunten in nabijheid wegennet:

- Om de groei van het aantal verplaatsingen aan te kunnen is op vele fronten een schaalsprong nodig voor OV, fiets (en in sommige gevallen voor weg). Hierbij gaat het om verbindingen tussen stedelijke netwerken en om ontsluiting van deze stedelijke netwerken op regionale schaal.
  Uit de analyses blijkt dat het stedelijke wegennet vastloopt door woningbouw. Om dit te voorkomen, zijn investeringen nodig in met name openbaar vervoer, fiets en hubs. Hiermee worden nieuwe woningen bereikbaar gemaakt. Belangrijk punt is dat openbaar vervoer, fiets en hubs ook moet worden versterkt, in termen van capaciteit en kwaliteit. Door de grote woonopgave lopen deze vervoerswijzen ook tegen de grenzen aan. Niet alleen is een forse investering in de infrastructuur voor het openbaar vervoer nodig.
  Er kan slechts van hoogwaardig openbaar vervoer – gericht op ontsluiting van bestaande en nieuwe woongebieden - sprake zijn als ook de frequentie van het OV op stedelijke corridors wordt versterkt. In deze tijd van extra hoge kosten voor het OV (personeelskosten, brandstofkosten) is dat zonder hulp van het Rijk moeilijk te realiseren. Dit zet extra druk op onze doelen om de groei van mobiliteit op een duurzame manier te laten plaatsvinden.
- Vanuit deze conclusies komen uit de Mobiliteitsanalyse Verstedelijkings–strategie de volgende no regret mobiliteitsmaatregelen naar voren:
  - Multimodale corridor A12: verstedelijkingsopgave vergroot knelpunt voor auto en/of OV. Oplossingsrichtingen uit OAO notitie spoor Utrecht-Arnhem-Duitse grens:
    - RegioExpres, vrije kruising Arnhem-oost en station Presikhaaf
    - Spoor Utrecht-Arnhem
- Hoofdwegennet westkant Nijmegen: verstedelijkingsopgave vergroot knelpunten voor de auto in alle gevallen vanwege grote concentratie van de opgave in deze omgeving in alle scenario's. Oplossingsrichtingen die onderzocht moeten worden zijn autoverkeer uit Rijk van Nijmegen en Rivierenland opvangen met P&R en treinhubs en verbeteren fietsverbindingen.
  Stedelijke infrastructuur Arnhem en Nijmegen: deze steden lopen tegen hun grenzen aan als middelgrote/grote stad. Voor verdere groei is in alle scenario's een systeemsprong nodig. De ruimte is beperkt in de stad. Ook voor slimme en schone mobiliteit, bijvoorbeeld uitbreiding van het fietsnetwerk.
  Om de nieuwe woningen bereikbaar te maken, zal onderzocht moeten worden wat de effecten zijn van autoluw beleid, mobiliteitsmanagement om autogebruik te reduceren en mijden en spreiden te stimuleren en uitbreiden aanbod P&R en transferia. En welke capaciteitsuitbreiding nodig en mogelijk is.
- Intraregionale ontsluiting Foodvalley Zuid: dit stedelijke gebied loopt tegen haar grenzen aan. Anders dan de middelgrote/grote steden Arnhem en Nijmegen is Foodvalley Zuid een stedelijk weefsel van kleine en middelgrote kernen. De steden in deze regio hebben zeer veel onderlinge samenhang die in alle scenario's sterk toeneemt. De vierkant die Veenendaal, Ede, Wageningen en Rhenen verbindt is als het ware een ringweg van de stedelijke regio.
  De steden hebben een sterke regionale functie voor Foodvalley Noord,
- wat vanwege het landelijke karakter grotendeels is aangewezen op de auto. De ontsluiting richting het zuiden (Rivierenland, Nijmegen, Brabant) is zeer beperkt. Oplossingsrichtingen die onderzocht moeten worden zijn verdere intensivering autoluw beleid, mobiliteitsmanagement, meer vrij OV aanbod langs de assen van de vierkant (HOV Foodvalley Zuid/WERV) en meer vrij fietsaanbod, met nieuwe routes door het Binnenveld, vrije fietsinfra langs de assen van de vierkant.

LEEFBARE STEDEN EN DORPEN

WONEN

- planlocaties korte termijn
- Novex woningbouw locaties
- Novex woningbouw locaties tot 2030
- zoeklocaties middellange termijn
- klimaatadaptatie en stedelijk goen

MOBILITEIT

- verbreding A12 en A50 (Mirt-onderzoek A50)
- doortrekking A15
- aanpak N325 incl. brug
- snelfietsroutes
- HOV
- reeds gerealiseerde mobiliteits hubs
- mobiliteits hubs in studie
- vernieuwing / aanpak stations
- mobiliteitsaanpak campussen
- versterking HOV
- ICE Arnhem
- mobiliteitstransitie

VOORZIENINGEN

- binnensteden Arnehm en Nijmegen
- HBO en WO onderwijs
- doorontwikkeling campussen

RECREATIE, TOERISME, ERFGOED

- Romeinse Limes
- Delta van Nederland
- WOII_IJssellinie
- WOII_forten en kazematten

0 1 2 3 4 5

KAARTEN ZIJN INDICATIEF

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT 11.07.2023

ORDENENDE NETWERKEN

VOORZIENINGEN

- binnensteden Arnhem en Nijmegen
- bestaande bedrijventerreinen
- herstructurering verdichtingsopgave regionale bedrijventerreinen
- clustes van regionale bedrijventerreinen
- XXL-gebouwen
- hubs
- datacenters
- HBO en WO onderwijs
- doorontwikkeling campussen

ENERGIE

- RES 1.0 - AN zoekgebieden zon en/of wind
- gerealiseerd zon
- gerealiseerd wind
- H_2 kansen voor waterstof

MOBILITEIT

- verbreding A12 en A50 (Mirt-onderzoek A50)
- doortrekking A15
- aanpak N325 incl. brug
- snelfietsroutes
- reeds gerealiseerde hubs
- hubs in studie
- vernieuwing / aanpak stations
- mobiliteitsaanpak campussen
- ICE ICE Arnhem
- M mobiliteitstransitie

0 1 2 3 4 5

Utrecht
A12
A50
Wolfheze
Renkum
Doorwerth
Oosterbeek
Arnhem
ICE
Velp
Rheden
Zwolle
Dieren
Doesburg
Angerlo
IJssel
Nederrijn
Westervoort
Duiven
Didam
Zevenaar
Arnhem-Zuid
Huissen
Heteren
Zetten
A325
Linge
A15
Andelst
Druten
Oosterhout
Bemmel
Gendt
Nijmegen-Noord
Waal
Beuningen
Millingen
Rijn
Tolkamer
Lobith
Duitsland
Zeddam
's-Heerenberg
Nijmegen
Wijchen
Malden
Groesbeek
Kranenburg (DE)
Kleef (DE)
A73

KAARTEN ZIJN INDICATIEF

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT 11.07.2023

PERSPECTIEF LANDELIJK GEBIED

GROEN-BLAUW RAAMWERK

- dynamische rivieren en uiterwaarden (programma Integraal Riviermanagement / Ruimte voor de Rivier
- verbinding tussen gradientbossen en uiterwaarden
- kansrijke verbinding
- lagere gronden, broeklanden, komgronden en weteringen
- potentiële klimaatbuffer
- vitaliseren gradientbossen (loof-naald-gemengd) - accent op bescherming en reguleren
- rivierduinbossen
- rivierduinen ontwikkelen
- drinkwaterreserveringsgebied_kwetsbaar
- drinkwaterwinningspunten
- natuurgebieden (rietmoeras Lingezegen, Ooijse Graaf, De Bruuk en Sint Jansberg)
- klimaatadaptatie en stedelijk groen

KOPLOPERGEBIEDEN

- PAGW Gelderse Poort
- Groene Mantel Rijk van Nijmegen
- middengebied - doorontwikkeling park Lingezegen, EVZ, stadslandbouw, GBDA, recreatie, natuur
- natuur- en beekherstel Veluwezoom / Berg en Dal

Dieren
A50
A12
Doesburg
Rheden
Angerlo
Wolfheze
Arnhem
Velp
Renkum
Oosterbeek
Doorwerth
IJssel
Nederrijn
Westervoort
<A12>
Heteren
Arnhem-Zuid
Duiven
Didam
Huissen
A325
Linge
rietmoeras Lingezegen
Zevenaar
Zetten
A50
Andelst
A15
Bemmel
Oosterhout
Zeddam
A12
Druten
Gendt
's-Heerenberg
Nijmegen-Noord
Millingen
Rijn
Lobith
Tolkamer
Beuningen
Waal
Ooijse Graaf
<A50>
Nijmegen
Wijchen
Malden
Kranenburg (DE)
Kleef (DE)
Groesbeek
De Bruuk
Sint Jansberg

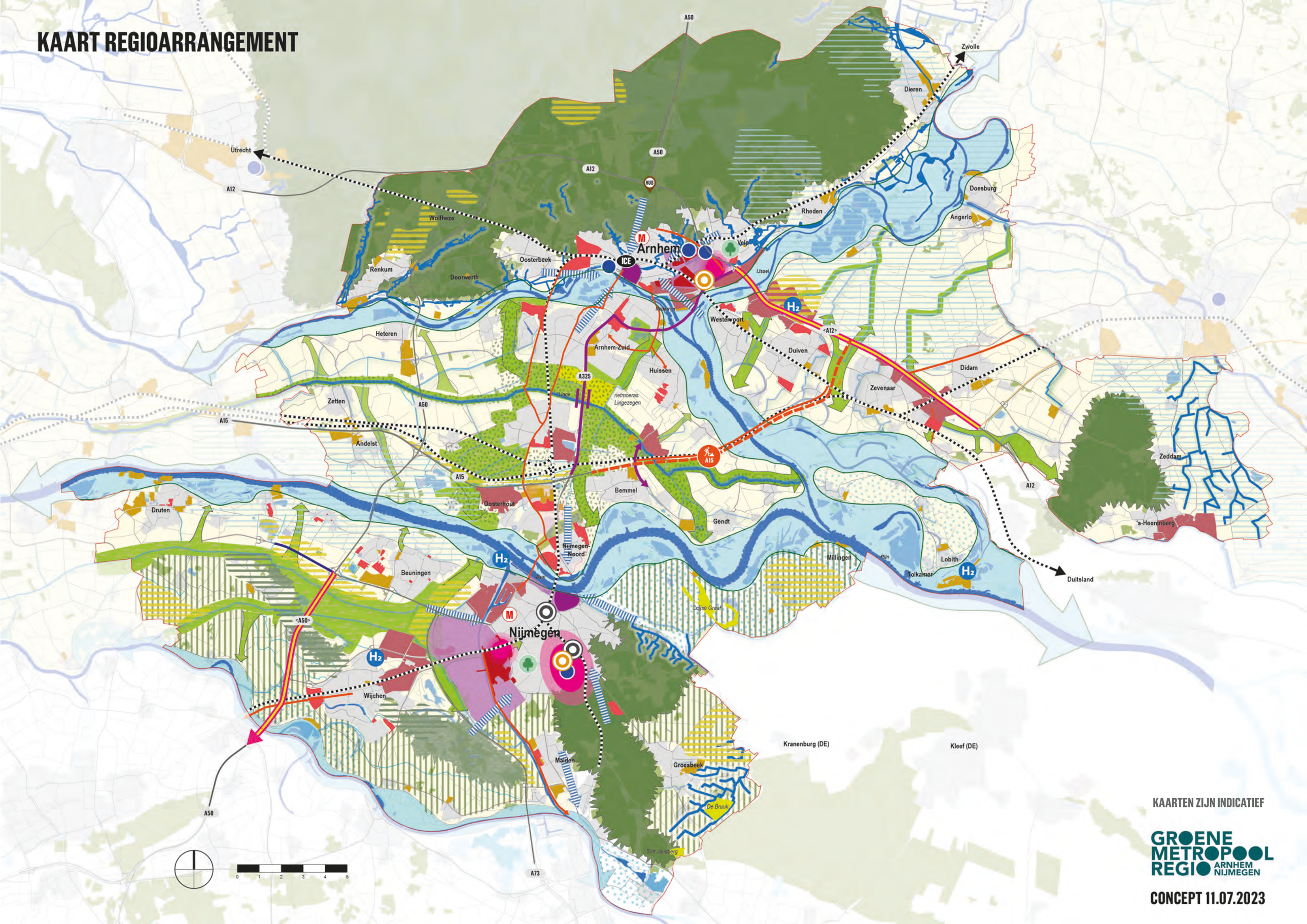
0 1 2 3 4 5

KAARTEN ZIJN INDICATIEF

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT 11.07.2023

KAART REGIOARRANGEMENT

KAARTEN ZIJN INDICATIEF

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT 11.07.2023

AGENDA UIT TE WERKEN GEBIEDEN

1. Gebied tussen Nijmegen-West - Beuningen en Wijchen
2. Arnhem-Oost / Westervoort Duiven incl. het Broek Liemers
3. Veluwezoom (valt samen met het gebiedsprogramma Veluwezoom)
4. Landbouwgebieden Overbetuwe Druten-Wijchen, Het Broek Liemers
5. De A12 zone, mede in relatie tot werklocaties / logistiek

natuurherstel en woningbouwopgave

transitie Landelijk gebied

ruimtelijke puzzel, functie combinaties

logistiek versus verblijfskwaliteit

KAARTEN ZIJN INDICATIEF

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT 11.07.2023

KAART VERSTEDELIJKINGSPROGRAMMA UITVOERING

WONEN

- planlocaties korte termijn
- Novex woningbouw locaties
- Novex woningbouw locaties tot 2030

MOBILITEIT

- verbreding A12 en A50 (Mirt-onderzoek A50)
- doortrekking A15
- aanpak N325 incl. brug
- snelfietsroutes
- HOV
- reeds gerealiseerde mobiliteits hubs
- mobiliteits hubs in studie
- versterking HOV
- ICE Arnhem
- M mobiliteitstransitie

VOORZIENINGEN

- binnensteden Arnhem en Nijmegen
- herstructurering verdichtingsopgave regionale bedrijventerreinen

ENERGIE

- H_2 kansen voor waterstof

LEEFOMGEVING

- PAGW Gelderse Poort
- Groene Mantel Rijk van Nijmegen
- middengebied - doorontwikkeling park Lingezegen
- natuur- en beekherstel Veluwezoom / Berg en Dal
- klimaatadaptatie en stedelijk groen

Utrecht
A12
A50
Wolfheze
Renkum
Doorwerth
Oosterbeek
Arnhem
ICE
Velp
Rheden
Dieren
Zwolle
Doesburg
Angerlo
IJssel
Nederrijn
Westervoort
Heteren
Arnhem-Zuid
Huissen
Duiven
Didam
Zevenaar
A325
Lingezegen
Zetten
A15
Andelst
Bemmel
Oosterhout
Gendt
Druten
Beuningen
Nijmegen-Noord
Waal
Millingen
Rijn
Lobith
Tolkamer
Duitsland
Zeddam
's-Heerenberg
<A50>
Nijmegen
Wijchen
Malden
Groesbeek
A73
Kranenburg (DE)
Kleef (DE)
0 1 2 3 4 5

KAARTEN ZIJN INDICATIEF

GROENE METROPOOL REGIO ARNHEM NIJMEGEN

CONCEPT 11.07.2023

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp: Toestemming wijziging regeling MGR Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland (MGR SD)

Adviseur	: D. Blagdan	**Datum B&W**	: 17 oktoberl 2023
Programma	: Sociaal Domein	**Datum Raad**	: 7 november 2023
Portefeuillehouder	: Tineke van der Pas	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland (MGR SDCG) is in april 2017 gestart met de eerste module: de regionale inkoop zorg (jeugdhulp en Wmo). Vanaf 2018 zijn de modules Onderwijszaken en Werkgeversservicepunt (WSP) bij de MGR SD ondergebracht. Vanaf 1 januari 2019 is de module Werkgeverschap Sociale Werkvoorziening (WgSW) toegevoegd en per 1 januari 2022 voert de MGR SD ook de module Contractmanagement Inburgeringstrajecten uit. De vijf samenwerkingsmodules zijn ondergebracht in drie programma's: Zorg, Onderwijs en Participatie met ieder een eigen bestuurscommissie.

Per 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) gewijzigd met als doel de democratische legitimatie en kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden te verstevigen. Een aantal wijzigingen is direct in werking getreden. Voor een aantal andere wijzigingen geldt een implementatietermijn van 2 jaar. Het ontwerp-besluit tot wijziging is aan alle gemeenteraden voor zienswijze voorgelegd en is dus inhoudelijk besproken door de het college (op 25 april 2023) en de gemeenteraad (op 16 mei 2023). Deze ronde van het opvragen van een zienswijze aan alle betrokken gemeenteraden heeft niet geleid tot aanpassingen van het ontwerp-besluit tot wijziging. De gemeente Rozendaal heeft geen zienswijze ingediend.
In deze tweede ronde wordt aan de gemeenteraden gevraagd om toestemming te geven voor de definitieve wijziging van de gemeenschappelijke regeling. De MGR SD koerst op wijziging van de regeling per 1-1-2024.

Gevraagde beslissing

Toestemming geven aan het college om de regeling van de MGR Sociaal Domein Regio Centraal Gelderland te wijzigen, conform eerder voorgelegd ontwerp-besluit tot wijziging.

Wat willen we bereiken?

Doel is de regeling aan te passen aan de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) en daarmee de democratische legitimatie en kaderstellende en controlerende rol van de gemeenteraden te verstevigen.

Argumenten

Door de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr) is aanpassing van de MGR SD nodig. Daarbij zijn ook meteen wensen voor de toekomst meegenomen, zoals het mogelijk maken om een nieuwe module betreffende de facilitering van het regionaal overleg Zorg onder te brengen bij de GR SD. In de MGR SD dienen de deelnemende gemeenten hiermee nog in te stemmen.

Kanttekeningen
Niet van toepassing.

Wat gaan we daarvoor doen?
[Evt. bezwaren, (juridische) risico's, bedenkingen of andersoortige opmerkingen die van invloed zijn op het voorstel en de gevraagde beslissing]

a) Planning
Op 7 december wordt er een definitief besluit genomen bij de vergadering van het AB van de MGR. Na vaststelling volgt publicatie, waarmee de regeling van kracht wordt.

b) Evaluatie
Niet van toepassing

c) Participatie en communicatie
Het bestuur van de MGR wordt schriftelijk op de hoogte gesteld van het besluit van de raad.

d) Publicatie verplicht?
Publicatie bij de vergaderstukken voor de gemeeten Rozendaal is verder geen specifieke publicatie vereist. De MGR SD zal de gewijzigde regeling wel moeten publiceren op de daarvoor aanwezige kanalen.

Wat mag het kosten?
Niet van toepassing

Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage(n)
1. Reactienota op de zienswijzen behorende bij de gewijzigde gemeenschappelijke regeling
2. Samenvoeging van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten.
3. Wijzigingsbesluit MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
4. Bijlage 1 bij wijzigingsbesluit – was wordt lijst MGR
5. Bijlage 2 bij wijzigingsbesluit –integraal gewijzigde regeling (gearceerd

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Toestemming wijziging regeling Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland

---

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 17 oktober 2023.

Besluit:
Toestemming geven aan het college om de regeling van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein Centraal Gelderland te wijzigen, conform eerder voorgelegd ontwerp-besluit tot wijziging.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 7 november 2023.

Klaas Schaap,
griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

MGR sociaal domein centraal Gelderland (MGR SDCG)
Postbus 2100
6802 CC ARNHEM

Tel. (026) 7029 777

Raden van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar

Datum : 7 september 2023
Onderwerp : Reactienota op de zienswijzen behorende bij de gewijzigde gemeenschappelijke regeling

Geachte heer, mevrouw,

Op 20 maart 2023 heeft het Dagelijks Bestuur (DB) van de MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland (MGR) de volgende stukken vastgesteld voor doorgeleiding naar de deelnemende gemeenten voor het geven van zienswijze:

1. Ontwerp Gewijzigde modulaire gemeenschappelijke regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland, inclusief bijlagen

Het Algemeen Bestuur (AB) heeft op 30 maart 2023 voorgaande stukken voor kennisname aangenomen.

Het DB heeft van alle gemeenten bericht ontvangen, dankt de gemeenteraden voor hun actieve betrokkenheid en zienswijzen, en constateert dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot wijziging van het ontwerp van de gewijzigde MGR SD CG.
Een aantal van u onderschrijft ook het belang om een nieuwe module facilitering bij de MGR onder te kunnen brengen.

Samenvatting van de zienswijzen en reactie van het DB

- De gemeenteraad van Arnhem heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Doesburg heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Duiven geeft aan het eens te zijn met de wijziging van de gemeenschappelijke regeling, aangezien het werkgeverschap van regionale functionarissen nu versnipperd is en dit tot veel administratieve lasten leidt.
- De gemeenteraad van Lingewaard heeft besloten geen zienswijze in te dienen gelet op het zorgvuldig doorlopen proces en de goede onderbouwing van de wijzigingen.

- De gemeenteraad van Overbetuwe heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Renkum heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Rheden kan instemmen met het ontwerp wijzigingsbesluit van de MGR, en ondersteunt de raad om een nieuwe module facilitering bij de MGR onder te brengen, omdat daarmee bijvoorbeeld regionale bestuurlijke overleggen beter gefaciliteerd kunnen worden.
- De gemeenteraad van Rozendaal heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Wageningen heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Westervoort heeft besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze over het ontwerp van de gewijzigde gemeenschappelijke regeling.
- De gemeenteraad van Zevenaar kan zich vinden in de wijze waarop de wijzigingen in de Wgr zijn verwerkt, ondersteunt de toevoeging van de submodule Steunpunt SROI en de facilitering van het regionaal overleg.

Het DB dankt de gemeenteraden voor hun actieve betrokkenheid en zienswijzen, en constateert dat de ingediende zienswijzen geen aanleiding geven tot wijziging van het ontwerp van de gewijzigde MGR SD CG. Een aantal van u onderschrijft ook het belang om een nieuwe module facilitering bij de MGR onder te kunnen brengen.

Uit een aantal zienswijzen blijkt echter dat de indruk is ontstaan dat de module facilitering slechts het borgen van het werkgeverschap omhelst. Dat is echter niet wat de MGR heeft beoogd bij het opstellen van de concept wijziging van de regeling. Binnen deze samenwerkingsmodule valt naast het bieden van het regiosecretariaat en regionaal advies ook de uitvoering van projecten. Daaronder valt ook het inkopen van externe expertise en het bijbehorende contractmanagement. Zorgkosten vallen expliciet niet onder deze projecten.
Om onduidelijkheid in de toekomst te voorkomen is in de toelichting van het ontwerp van de gewijzigde regeling onderstaande paragraaf opgenomen:

Het faciliteren van de uitvoering van regionale projecten omvat ook het namens de deelnemende gemeenten daadwerkelijk inkopen van diensten bij derden ter uitvoering van de regionale projecten en het contractbeheer en management van de daaruit voortvloeiende overeenkomsten.

Het uitvoeren van regionale projecten gebeurt op basis van een jaarlijks door de colleges vast te stellen uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan wordt opgenomen en verwerkt in de begroting van de MGR. Zowel bij het bieden van het regiosecretariaat en regionaal advies als het uitvoeren van regionale projecten zijn er bedrijfsvoeringsaspecten die in acht moeten worden genomen. Hiermee wijkt deze module niet af van de andere samenwerkingsmodules.

Het vervolg

U ontvangt deze reactienota op de door u ingediende zienswijzen samen met het verzoek om toestemming te verlenen aan uw college om de gemeenschappelijke regeling definitief te wijzigen.
Graag ontvangen wij uw reactie voor **1 december 2023**. Dan kan het AB de gewijzigde gemeenschappelijke regeling vaststellen in de vergadering van 7 december 2023, zodat de ingangsdatum van 1 januari 2024 behaald kan worden.

Met vriendelijke groet,

Namens het Dagelijks Bestuur

J. Goossen

Voorzitter

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland

Bijlage:

1. Samenvoeging van de zienswijzen van de deelnemende gemeenten.
2. Wijzigingsbesluit MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
3. Bijlage 1 bij wijzigingsbesluit – was wordt lijst MGR
4. Bijlage 2 bij wijzigingsbesluit – integrale regeling

Gemeente Duiven

Gemeente Duiven

Koning Willem-Alexanderplein 1
Postbus 6
6920 AA Duiven

(0316) 279 111
gemeente@duiven.nl
www.duiven.nl

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
(MGR SDCG)
Postbus 2100
6802 CC ARNHEM

datum	:	27 juni 2023
zaaknummer	:	Z/23/109698 /201618066
onderwerp	:	Zienswijze conceptbegroting 2024-2027 MGR en Wijzigingsbesluit MGR
contactpersoon	:	Edith Bosveld

Beste meneer, mevrouw,

Naar aanleiding van het door u gestuurde concept meerjarenbegroting 2024-2027 MGR SDCG en het Wijzigingsbesluit Gewijzigde regeling Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein Gelderland, dienen wij de volgende zienswijze in.

Meerjarenbegroting
Wij zijn akkoord met de meerjarenbegroting 2024-2027.

De raad heeft begrip voor de onzekere financiële situatie waarin u verkeert gezien de inflatie- en CAO-stijgingen. De raad geeft u bij het vaststellen van de meerjarenbegroting uit te gaan van de feitelijk afgesloten CAO en uit te gaan van de dan laatst bekende cijfers van het CPB om de actuele inflatiecijfers bij te stellen. Wij zien een taakstelling bij de GR-en voor ogen. Gemiddeld zou er, vanaf de meerjarenbegroting 2025, in het totaal beeld van de GR-en 2% behaald moeten kunnen worden. Verwachten van u daarin ook uw bijdrage. Onze verwachting is dat u hierover het gesprek in het Algemeen Bestuur voert.

Wijzigingsbesluit
Wij zijn het eens met het Wijzigingsbesluit.

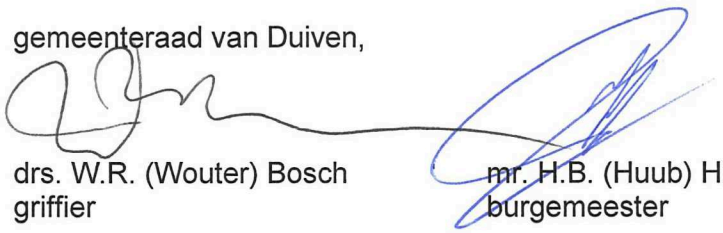
In de voorliggende regeling is de mogelijkheid opgenomen om regionale (beleids)functies onder te brengen bij de MGR SDCG. De reden daarvoor is dat er regionaal nagedacht wordt over het werkgeverschap en de aansturing van deze functionarissen.
De huidige praktijk is dat het werkgeverschap versnipperd is. Dat zorgt voor veel administratieve lasten. De aansturing van de regionaal werkende functionarissen vindt op dit moment plaats via de Regionaal ambtelijke overleggen.

Door de mogelijkheid in de regeling op te nemen is het technisch mogelijk om de functionarissen onder te brengen bij de MGR SDCG. Besluitvorming over het al dan niet daadwerkelijk beleggen van deze taak bij de MGR SDCG moet nog plaatsvinden.

Wij worden graag geïnformeerd wanneer dit deel van de regeling wordt toegepast.

Met vriendelijke groeten,

gemeenteraad van Duiven,

drs. W.R. (Wouter) Bosch
griffier

mr. H.B. (Huub) Hieltjes
burgemeester

gemeente lingewaard

Dagelijks Bestuur MGR sociaal domein centraal Gelderland
T.a.v.: H. Wiselius
Postbus 2100
6802 CC Arnhem

Uw brief van		Behandeld door	M.D.L.M. Opgenoort
Uw kenmerk		Telefoonnummer	(026) 32 60 111
Zaaknummer	ZS-707081	Onderwerp	Zienswijze concept-wijzigingsbesluit MGR SDCG
Bijlage(n)			
Datum	13 juli 2023		

Beste mevrouw Wiselius,

Recent ontvingen wij het concept-wijzigingsbesluit modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland. U heeft gevraagd onze zienswijze bekend te maken.

Met interesse hebben we kennis genomen van de toegezonden stukken. We kunnen u berichten dat we geen zienswijze indienen op het concept-wijzigingsbesluit MGR SDCG. Gezien het zorgvuldig doorlopen proces tot dit concept-wijzigingsbesluit en de goede onderbouwing van de wijzigingen, zien wij daar geen reden voor.

Met vriendelijke groet,

De raad voornoemd,

de griffier,
P.J. Peters

Gemeente Renkum

Generaal Urquhartlaan 4
6861 GG Oosterbeek

Postbus 9100
6860 HA Oosterbeek
Telefoon 026 3348 111

www.renkum.nl

MGR Sociaal Domein Centraal Gelderland
De heer J. Goossen
Postbus 2100
6802 CC ARNHEM

Datum
7 juni 2023

Onderwerp
zienswijze

Beste heer Goossen,

Op 31 mei 2023 heeft de gemeenteraad van Renkum besloten geen gebruik te maken van de mogelijkheid tot het indienen van een zienswijze het wijzigingsbesluit..

Wij wensen u veel succes met komend jaar.

Met vriendelijke groet,

BURGEMEESTER EN WETHOUDERS VAN RENKUM
Namens hen,

E. (Esther) van Haarlem
Manager Sociaal Domein

Uw brief van	*Uw kenmerk*	*Behandeld door*	
		J.G. de Graaff	
Verzenddatum van deze brief	*Zaaknummer*	*E-mail*	*Bijlage*
8 juni 2023	175164	info@renkum.nl	

gemeente Rheden

Velp | Rheden | De Steeg | Ellecom
Dieren | Spankeren | Laag-Soeren

Gemeentehuis Pres. Kennedylaan 104-108 | 6883 AX Velp | Postbus 9110 | 6994 ZJ De Steeg
T (026) 49 76 911 | F (026) 49 76 518 | E gemeente@rheden.nl | www.rheden.nl

Het Dagelijks Bestuur van de
Modulaire Gemeenschappelijke Regeling

Dorpsplein 1
6931 CZ WESTERVOORT

VERZONDEN
10 JUL 2023
Team BFD

datum	zaaknummer	uw brief/kenmerk
10 juli 2023	RHD-864567	--
behandeld door	**doorkiesnummer**	**bijlage(n)**
Gretha Oosterveld-Huizing	06-15 26 98 71	--

onderwerp
Zienswijze gemeenteraad.

Geacht Bestuur,

Onze gemeenteraad heeft in zijn vergadering van 27 juni 2023 gesproken over het ontwerp wijzigingsbesluit van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland.

Wij delen u hierbij mede dat de raad van de gemeente Rheden op 27 juni jl. een positieve zienswijze heeft gegeven op het ontwerp wijzigingsbesluit van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Centraal Gelderland. In deze brief lichten wij de zienswijze van onze raad toe.

Zienswijze
De gemeenteraad van Rheden kan instemmen met het ontwerp wijzigingsbesluit van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling. De raad kan zich vinden in de wijze waarop de wijzigingen in de Wgr in het ontwerp wijzigingsbesluit van de MGR SDCG zijn verwerkt. Verder ondersteunt de raad het om de module facilitering overige regionale taken sociaal domein bij de MGR SD onder te brengen, omdat daarmee bijvoorbeeld de regionaal bestuurlijke overleggen beter gefaciliteerd kunnen worden.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Rheden,

Carol van Eert,
burgemeester.

Nadja Renkema,
secretaris.

GEMEENTE ZEVENAAR

MGR Sociaal Domein Centaal Gelderland
T.a.v. het Dagelijks Bestuur
Dorpsplein 1
6931 CZ WESTERVOORT

datum 1 juni 2023
zaaknummer Z/23/447580/UIT/23/1159313
onderwerp Zienswijze raad op voorstel tot wijziging MGR-SDCG
contactpersoon Evert Breman

Beste leden van het Dagelijks Bestuur,

Met belangstelling hebben wij kennis genomen van uw voorstel tot wijziging van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGR-SDCG). Behandeling van dit voorstel heeft plaats gevonden in de raadsvergadering van 31 mei 2023. De raad heeft hierbij een positieve zienswijze uitgesproken.

Zienswijze
De raad kan zich vinden in de wijze waarop de wijzigingen in de Wgr verwerkt zijn in het ontwerp wijzigingsbesluit van de MGR-SDCG. Dit ten behoeve van het verstevigen van de democratische legitimatie, de kader stellende en controlerende rol van de gemeenteraden.
Ook ondersteunt de raad het voornemen om de nieuwe sub module steunpunt SROI toe te voegen aan de samenwerkingsmodule WSP en de facilitering van het regionaal overleg per 1 januari 2024.
Wij waarderen uw bereidheid en flexibiliteit om deze nieuwe taken in uw organisatie onder te brengen en wensen u veel succes toe bij de uitvoering hiervan.

Met vriendelijke groet,
burgemeester en wethouders van Zevenaar,

Danielle Jansen
secretaris

Lucien van Riswijk
burgemeester

Besluit tot wijziging van de Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland

De colleges van burgemeesters en wethouders van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Westervoort, Wageningen en Zevenaar hierna te noemen de deelnemers;

Overwegen het volgende:

- in het sociaal domein is op uitvoerend niveau samenwerking tussen de gemeenten in de regio geboden;
- met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling wordt meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio gerealiseerd;
- aan de gemeenschappelijke regeling kunnen samenwerkingsmodules worden toegevoegd;
- gemeenten bepalen zelf of zij aan een samenwerkingsmodule deelnemen;

Gelet op de noodzaak te voldoen aan de gewijzigde Wet gemeenschappelijke regelingen die per 1 juli 2022 in werking is getreden;

Gelet op de wens om het steunpunt SROI toe te voegen als submodule aan de samenwerkingsmodule WSP;

Gelet op het wetsvoorstel de Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen;

Gelet op de wens om het faciliteren van het regionale overleg, de regionale beleidsondersteuning en het faciliteren van de uitvoering van regionale projecten onder te brengen bij de MGR.

Artikel I:

De Modulaire Gemeenschappelijke Regeling sociaal domein centraal Gelderland wordt als volgt gewijzigd.

A Definities

Art. 1 lid l wordt gewijzigd en luidt:

l. Programmaplan, een jaarlijks plan waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen;

Art. 1 lid m vervalt

B Algemeen Bestuur

Art. 9 lid 2 en lid 3a worden gewijzigd en luiden:

2. Het algemeen bestuur kan besluiten tot het wijzigen van de submodules en tot het vaststellen van het programmaplan

3.

a. het vaststellen van het programmaplan;

Art. 11 lid 4 a wordt gewijzigd en luidt:

a. Het programmaplan;

C Informatieplicht

Artikel 20 kop en lid 2 worden gewijzigd en komen als volgt te luiden

Artikel 20 informatieplicht van het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van raden

2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven tenminste tweemaal per kalenderjaar informatie aan de raden over de uitgevoerde activiteiten van het samenwerkingsverband door middel van fysieke of digitale bijeenkomsten en/of nieuwsbrieven.

D Evaluatie van de regeling

Hoofdstuk 7a Evaluatie wordt toegevoegd

Artikel 21a wordt toegevoegd en luidt:

Artikel 21a Evaluatie van de regeling

In het jaar voorafgaande aan de landelijke gemeenteraadsverkiezingen evalueert het algemeen bestuur de regeling op nader door het algemeen bestuur vast te stellen onderwerpen.

E Het programmaplan

Artikel 24 vervalt

Artikel 25 wordt gewijzigd en luidt als volgt.

Artikel 25 Programmaplan

1. Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een programmaplan vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het programmaplan bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen.
2. De totstandkoming van het programmaplan geschiedt op een overeenkomstige wijze als in artikel 27, eerste tot en met vijfde lid, van deze regeling, voor de begroting is aangegeven.
3. Het programmaplan komt tot stand met inachtneming van inhoudelijke voorbereiding van de bestuurscommissies en adviescommissies.

F Burgerparticipatie

Hoofdstuk 9a Burgerparticipatie wordt toegevoegd.

Art. 26 wordt gewijzigd en luidt:

Het algemeen bestuur stelt een participatieprotocol vast waarin is geregeld de wijze waarop ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van deze regeling betrokken worden .Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande vormen van burgerparticipatie van deelnemende gemeenten en/of klantenonderzoek die het openbare lichaam houdt.

G Financiële bepalingen

Artikel 27 lid 5 worden de lden 1, 4, 5 en 7 gewjzigd, lid 5 toegevoegd en lid 5 wordt doorgenummerd naar lid 6 en de nieuwe en gewijzigde artikelen luiden als volgt:

1. Indien het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie of adviescommissie heeft ingesteld, dan zendt de bestuurscommissie of adviescommissies van de samenwerkingsmodule voor 1 maart een ontwerpbegroting van de samenwerkingsmodule voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan het dagelijks bestuur van de MGR.
4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twaalf weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. Het dagelijks bestuur stuurt haar reactienota op de zienswijzen naar de raden, voordat het algemeen bestuur de begroting vaststelt.
6. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 september in het jaar, voorafgaande aan dat jaar, waarvoor de begroting dient.
8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 september aan Gedeputeerde Staten.

Artikel 29 lid 6 wordt gewijzigd en luidt:

6 De kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten volgens de kostenverdeelsleutel, zoals bedoeld in bijlage 1, artikel 6, bijlage 2, artikel 6 en bijlage 3 artikel 6, bijlage 4 artikel 7 en bijlage 5 artikel 6 en bijlage 6 artikel 5 van deze regeling.

H Toetreding, uittreding, wijziging en opheffing

Aan art. 31 wordt lid 2 toegevoegd en luidt als volgt:

2 Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de wijziging van de regeling door toetreding van een nieuwe deelnemer toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.

Art. 31 lid 2 en 3 nummeren door naar respectievelijk lid 3 en 4

Art. 32 wordt lid 3 en lid 6 en 7 toegevoegd, lid 4 wordt doorgenummerd naar lid 5 en gewijzigd en luiden als volgt:

3 Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de gewijzigde regeling door uittreding van een deelnemer toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.

5 Een deelnemer kan uit de regeling treden onder betaling van een uittreedsom die gelijk is aan maximaal drie maal de bijdrage die een deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28 tweede en derde lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recent vastgestelde begroting op het moment dat de deelnemer het besluit tot uittreding kenbaar heeft gemaakt. De uittreedsom kan contant gemaakt worden en betaald worden bij uittreding. De MGR draagt er zorg voor om de meerkosten gedurende deze periode van maximaal drie jaar zoveel mogelijk te beperken. Indien de werkelijke kosten na deze periode, of zoveel eerder als mogelijk, lager uitvallen dan de maximale uittreedsom, wordt het verschil verrekend met de uittredende deelnemer.

6 Het aandeel van de uittredende deelnemer in de bestemmingsreserve wordt in mindering gebracht op de uittreedsom. Dit aandeel wordt berekend conform de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid van de regeling.

7 Bij uittreding blijft de uittredende deelnemer maximaal vijf jaar na uittreding aansprakelijk voor het intreden van risico's voortvloeiende uit de periode dat de betreffende deelnemer deelnam aan de regeling indien en voor zover deze intredende risico's leiden tot een kostenverhoging voor de basistaken en betrekking hebben op de periode dat de betreffende deelnemer nog deelnemer was.

Aan art. 35 wordt lid 3 en 4 toegevoegd, lid 3, 4 en 5 zijn doorgenummerd naar respectievelijk 5, 6 en 7 , Doorgenummerd lid 6 wordt gewijzigd. De toevoeging en wijzigingen luiden:

3. De vaststellingsovereenkomst voorziet in een vereffening van het vermogen en reeds aangegane verplichtingen van de samenwerkingsmodule door het vaststellen van een beëindigingssom. De beëindigingssom is gelijk aan maximaal drie maal de bijdrage die een deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28 tweede en derde lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recent vastgestelde begroting op het moment dat de deelnemer het besluit tot beëindiging kenbaar heeft gemaakt. De beëindigingssom kan contant gemaakt worden en betaald worden bij beëindiging. De MGR draagt er zorg voor de werkelijke meerkosten gedurende deze periode van maximaal drie jaar zoveel mogelijk te beperken. Indien de werkelijke kosten na deze periode, of zoveel eerder als mogelijk, lager uitvallen dan de maximale beëindigingssom, wordt het verschil verrekend met de deelnemer die deelname aan de samenwerkingsmodule of submodule beëindigd.
4. De beëindigingssom wordt verminderd met het aandeel van de betreffende deelnemer van het vermogen op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid van de regeling.

6. In de bepalingen als bedoeld in het derde, vierde en vijfde lid wordt indien noodzakelijk opgenomen dat ten behoeve van de vaststelling van de beëindigingskosten een onafhankelijke registeraccountant wordt ingeschakeld. De opdracht daartoe wordt verstrekt door het algemeen bestuur in overleg met de deelnemer die de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigt.

Aan art. 36 wordt een vierde lid toegevoegd die luidt:

4. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de regeling toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.

Art. 37 lid 3 wordt gewijzigd en lid 5 wordt toegevoegd en luidt**:**

3. Het liquidatieplan wordt, nadat de raden hun zienswijze hebben gegeven, door het algemeen bestuur vastgesteld.

5. Het liquidatieplan voorziet ook in een vereffening van het vermogen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid, van de regeling.

Art. 37 lid 5, 6,7 en 8 worden doorgenummerd naar respectievelijk lid 6, 7, 8 en 9

I Slotbepalingen

Art. 40 vervalt.

J Bijlagen

Bijlage 1 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

Art. 5 lid 1 wordt gewijzigd en luidt:

1. Op advies van de bestuurscommissie stelt het algemeen bestuur conform art. 25 en 27 van de regeling jaarlijks in het programmaplan en begroting vast welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd.

Bijlage 2 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken

Artikel 6 lid 1 a ii wordt gewijzigd en luidt:

ii De gemeentelijke bijdragen worden, evenredig verdeeld op basis van leerlingenaantallen (1 fte voor 2.700 leerplichtige leerlingen) en gecorrigeerd naar VSV problematiek;

Bijlage 3: Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt

Artikel 3 wordt gewijzigd en luidt:

a. Submodule: de basisdienstverlening van het WSP bestaat uit:

b. Submodule: De dienstverlening van het Steunpunt Social Return On Investment (SROI) bestaat uit :

   1. het ondersteunen van aan de submodule deelnemende gemeenten bij het vergroten van het draagvlak voor maatschappelijk ondernemen door ondernemers/werkgevers in de arbeidsmarktregio.
   2. het begeleiden van bedrijven en instellingen die een overeenkomst hebben met een SROI-verplichting met één of meer deelnemers bij de invulling van de SROI-afspraken.

In artikel 5 en 6 worden gewijzigd en luiden:

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule en submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 6 Financiële bijdragen

Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het WSP gezamenlijk gedragen door de aan deze module en/of submodule deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Bijlage 4: Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW

Art. 6 lid 2 wordt aangevuld met:

De loonlasten van SW medewerkers van deze uittredende deelnemer maken geen onderdeel uit van de uittreedsom, wanneer de SW medewerkers niet langer in dienst zijn van de MGR.

Bijlage 5: Samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten

De kop van artikel 3 wordt gewijzigd en luidt:

Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodule contractmanagement inburgeringstrajecten

Bij taken wordt toegevoegd:

- inkoop van inburgeringstrajecten;

Bijlage 6 wordt toegevoegd en luidt:

BIJLAGE 6 Samenwerkingsmodule facilitering overige regionale taken sociaal domein

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze regeling wordt verstaan onder:

a. Facilitering: het organiseren van taken zoals bedoeld in art. 3 van deze bijlage, waaronder het werkgeverschap van de betreffende medewerkers;
b. Programma: Zorg, Onderwijs of Participatie
c. Regiosecretariaat: de rol van regiosecretaris en secretariële ondersteuning ten behoeve van het regionaal portefeuilleoverleg en ambtelijk overleg.
d. Regionale beleidsondersteuning: beleidsondersteuning voor ontwikkeling regionaal beleid op het terrein van het sociaal domein.
e. Regionale projecten: op sociaal domein gerichte projecten op basis van vraag en behoefte vanuit de gemeente(n) die (nog) niet zijn ondergebracht bij een van de andere samenwerkingsmodules;
f. Regionaal Portefeuillehouders Overleg: een regionaal overleg van de betreffende portefeuillehouders over een bepaald programma, hierna RPO.

Artikel 2 Belangen

De samenwerkingsmodule behartigt de belangen van de aan *Samenwerkingsmodule facilitering overige regionale taken sociaal domein deelnemende gemeente*n op het gebied van facilitering van overige regionale taken zoals benoemd in artikel 3.

Artikel 3 Taken samenwerkingsmodule en submodules

1. De taken van deze samenwerkingsmodule kunnen bestaan uit:
   a. Faciliteren van het regiosecretariaat ten behoeve van het RPO, de bestuurscommissie en de ambtelijke voorbereiding van deze overleggen in het sociaal domein
   b. Faciliteren van de regionale beleidsondersteuning binnen het sociaal domein
   c. Faciliteren van de uitvoering van op sociaal domein gerichte regionale projecten
   d. Faciliteren van overige taken op basis van verzoeken RPO's Zorg, Onderwijs of Participatie
1. De taken per programma onder lid1 worden aangemerkt als submodule.
3. Indien de deelnemers binnen het samenwerkingsverband bij ministeriele regeling als jeugdregio wordt ingedeeld als bedoeld in het wetsvoorstel de 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' bevat deze submodule de taken zoals in de wet beschreven.

Artikel 4 Keuze en taken

1. Het algemeen bestuur bepaalt de kaders waaronder de taken als bedoeld in artikel 3 worden ingebracht of beëindigd.

Artikel 5 Financiële bijdragen

De kosten van de uitvoering van deze taken voor een programma worden in de verrekening uitsluitend ten laste gebracht van de aan de deelnemende gemeenten van de betreffende submodule naar rato van het jaarlijks op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS cijfers.

Artikel 6 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van twaalf maanden. Voor projecten, waar geen langlopende verplichtingen gelden kan een kortere opzegtermijn worden afgesproken.

Artikel 7 Verkoop van diensten

a. Als de deelnemers instemmen met het onderbrengen van taken als bedoeld in artikel 3, voert het openbaar lichaam met instemming van de deelnemers op verzoek van gemeenten buiten het samenwerkingsgebied deze taken uit. De taken worden uitgevoerd tegen een overeen te komen prijs.
b. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze genoemde taken in artikel 3.
c. Indien een adviescommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in eerste lid.

K Toelichting Regeling MGR

De toelichting is gewijzigd en heeft de volgende aanvullingen.

Algemeen is aangevuld met:

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel de democratische legitimatie en rol van de gemeenteraden te versterken. Daarnaast heeft op 30 maart 2023 het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe submodule Steunpunt SROI toe te voegen aan de samenwerkingsmodule WSP. Deze ontwikkelingen vragen om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de toevoeging van de submodule en de wettelijke wijzigingen zijn aangebracht.

Er is een wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen in voorbereiding. Dit wetsvoorstel vraagt jeugdregio's met andere jeugdregio's in een op overeenstemming gericht overleg te zorgen voor bovenregionale afstemming en de organisatie en financiering van de regionale expertteams.

Daarnaast hebben deelnemende verzocht de mogelijkheid voor het faciliteren van regionaal bestuurlijk overleg op de programma's Zorg, Onderwijs en participatie. Dit betreft met name de werkgeversrol naar de medewerkers die werkzaam zijn voor het regionale overleg, en het faciliteren van de afstemming en besluitvorming over regionaal beleid. De MGR zelf blijft beleidsarm. Het beleid op deze programma's wordt lokaal en/of gezamenlijk regionaal vastgesteld op basis van duidelijke mandaten van colleges.

De toelichting bij artikel 11 is het aantal inwoners per 1-1-2022 aangepast en luidt:

Artikel 11 Werkwijze en vergaderorde

Bij de totstandkoming van het aantal stemmen is rekening gehouden met de volgende inwonersaantallen per 1-1-2022:

Arnhem	*163.888*
Doesburg	*11.036*
Duiven	*24.946*
Lingewaard	*46.963*
Overbetuwe	*48.266*
Renkum	*31.358*
Rheden	*43.435*
Rozendaal	*1.756*
Wageningen	*39.939*
Westervoort	*14.944*
Zevenaar	*44.645*

De uitkomst van de staffel is dat de leden van het algemeen bestuur per 1 januari 2023 het volgende aantal stemmen hebben

De toelichting bij artikel 16 luidt:

Artikel 16 Adviescommissies

Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 en 24a van de wet. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Er kunnen eventueel raadsleden in een adviescommissie worden benoemd.
Op basis van samenwerkingsmodule 6 zal het ook mogelijk zijn dat het algemeen bestuur een vaste adviescommissie instelt ten behoeve van het dagelijks bestuur.
Dit is relevant voor de wens van deelnemers om de facilitering van overige regionale taken te kunnen uitvoeren, zoals het faciliteren van het regionale beleidsoverleg en uitvoeren van regionale projecten. (zie bijlage 6). Er kan dan een adviescommissie worden gevormd van bijv. de voorzitter van het RPO, de voorzitter van het ambtelijk overleg en de regiosecretaris om een goede afstemming en aansturing te hebben van de betreffende medewerkers die zich bezig houden met regionaal beleid en/of de uitvoering van regionale projecten. De adviescommissie adviseert het dagelijks bestuur over het programmaplan en begroting voor deze taken.

De toelichting bij artikel 20 is aangevuld met:

In het kader van de informatievoorziening blijft de MGR jaarlijks in de periode mei raadsinformatiebijeenkomsten houden waarin de documenten die voorliggen voor zienswijze worden besproken en waarbij ontwikkelingen worden gedeeld die relevant zijn voor de uitvoering. Daarnaast worden er twee keer per jaar nieuwsbrieven verzonden om de raden op de hoogte te brengen van relevante ontwikkelingen.

De toelichting van art. 21 a evaluatie van de regeling luidt:

Hoofdstuk 7a Evaluatie

Artikel 21a Evaluatie van de regeling

Op grond van artikel 11a, van de wet is een bepaling toegevoegd over de evaluatie van de MGR. Het algemeen bestuur zal iedere periode van vier jaar een evaluatie uitvoeren van de regeling. Dit kan leiden tot aanpassingen. Deze kunnen opgenomen worden in het programmaplan voor het komende jaar en/of leiden tot een wijziging van de regeling die voorgelegd wordt aan raden voor zienswijze.

De toelichting van art. 24 is vervallen en van art. 25 luidt:

Artikel 24 vervalt

Artikel 25 Programmaplan

Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een programmaplan vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen.
Het programmaplan komt op een zelfde wijze tot stand als de begroting, zoals vermeld in artikel 27, eerste tot en met het vijfde lid van deze regeling.
Bij het programmaplan van de modules speelt de inhoudelijke voorbereiding van de bestuurscommissies en adviescommissies een belangrijke rol.

Hoofdstuk 9a – burgerparticipatie en toelichting van art. 26 luidt:

Hoofdstuk 9a Burgerparticipatie

Artikel 26 burgerparticipatie

De MGR is beleidsarm en kent uitvoeringstaken. In het participatieprotocol bepaalt het algemeen bestuur per module welke vorm van bestaande of nieuwe burgerparticipatie bij de MGR en/of de door de deelnemende gemeenten passend is om te benutten bij het opstellen van het programmaplan. Dit kan jaarlijks wisselen.

Toelichting art. 27 is aangevuld met:

Het dagelijks bestuur stuurt haar programmaplan en begroting begin april naar de raden voor behandeling. De termijn voor het geven van een zienswijze is verlengd tot 12 weken.

Het dagelijks bestuur zal haar reactie op de zienswijze naar de raden sturen, voordat het algemeen bestuur het programmaplan en de begroting vaststelt. Deze moet voor 15 september naar de provincie verzonden worden. Gezien het zomerreces blijven deze termijnen kort en is het voor alle partijen belangrijk zo mogelijk voor de zomer de zienswijze te ontvangen.

toelichting art. 31 is aangevuld met:

Het toetreden van een deelnemer tot de regeling is een wijziging van de regeling, waaraan in de gewijzigde WGR eisen worden gesteld.
De toelichting van art. 32 is aangevuld met:

De gewijzigde WGR stelt strengere eisen aan de afspraken bij uittreding uit de regeling. Deze eisen zijn verwerkt in artikel 32 en 35, en zijn van overeenkomstige toepassing op de kosten van de basistaken. Daarmee creëren we een eenduidige bepaling voor de gevolgen van uittreding.
Voor het bepalen van de uittreedsom zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd.

- *Je moet als deelnemende gemeente relatief eenvoudig toe- en uit kunnen treden tot een submodule of samenwerkingsmodule op basis lokale keuzes zonder 'hop-gedrag'. Je bouwt immers gezamenlijk aan een effectieve regionale uitvoering van taken. Bovendien betreft het deels wettelijke taken.*
- *Bij toetreding wordt gekeken of er aanloopkosten zijn, waaraan je moet bijdragen. Omdat bijv. overheadkosten niet direct toenemen, leidt toetreding meestal tot iets lagere kosten voor de reeds deelnemende gemeenten.*
- *Bij uittreding zie je het omgekeerde. Dan worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten hoger omdat vaste kosten gelijk blijven en het tijd en geld kost om variabele kosten te verminderen. Denk aan kosten van personeel, huisvesting/werkplek, ict systemen etc. Daarom wordt gezocht naar een passende periode waarop de uittredende gemeente de werkelijke meerkosten betaald als uittreedsom. Deze periode is in de regeling vastgesteld op maximaal 3 jaar. Daarbij moet er genoeg financiële prikkel zijn bij de MGR en de deelnemende gemeenten om de totale kosten zo spoedig mogelijk te verminderen, waardoor de uittreedkosten voor de uittredende gemeente beperkt blijft.*
- *Een uittreding kan na die maximale periode van drie jaar wel leiden tot hogere kosten van deelnemende gemeenten.*
- *De wetswijziging vraagt om de vaststelling van deze uittreedkosten concreet te maken.*
- *Idem voor wat er gebeurt met het vermogen van de GR. De MGR kent geen ander vermogen dan beperkte bestemmingsreserves.*

De toelichting van artikel 35 is aangevuld en aangepast en luidt.

Als gevolg van de gewijzigde WGR is een bepaling opgenomen over de vereffening van het vermogen behorende bij de samenwerkingsmodule. Daarom is een termijn van maximaal 3 jaar opgenomen van de meest recent vastgestelde begroting en wordt verwezen naar de kostenverdeelsleutel.
Uittreding bij de module WgSW betekent dat de loonkosten van SW-medewerkers voor de uittredende gemeenten niet langer door de MGR worden doorbelast wanneer de SW-medewerkers niet langer in dienst zijn van de MGR. Overige kosten van deze module worden wel meegenomen in de uittreedsom.

Een overeenkomst is wederkerig dus er moet eerst overeenstemming zijn over de voorwaarden van beëindiging van een module voordat beëindiging plaats kan vinden. Het dagelijks bestuur en het betreffende college zullen het dus eens moeten worden. Daarbij is dit artikel en zijn de regels van het algemeen bestuur (derde en vierde lid) weliswaar van toepassing, maar het gaat om de concrete invulling van de voorwaarden (bijv. wat is toerekenbaar, wat is het definitieve bedrag; wat wordt in natura overgenomen e.d.) en overeenstemming van de gevolgen daarvan.

Ten behoeve van de samenwerkingsmodules worden door het openbaar lichaam de MGR meerjarige contracten aangegaan (bijvoorbeeld een huurcontract of arbeidscontracten). De verplichtingen uit deze contracten lopen soms door tot na beëindiging van deelname van een gemeente aan een samenwerkings- of submodule. Het is daarom onwenselijk dat gemeenten, ondanks de opzegtermijn als bedoeld in artikelen 5 in de BIJLAGE 1 t/m 6 bij het beëindigen van een samenwerkingsmodule (waarin een gemeente nog betaalt voor deelname en aansprakelijk blijft), zonder verdergaande consequenties uit die module kunnen stappen. Daarom is er in lid vijf een bepaling opgenomen op grond waarvan gemeenten ook na beëindiging van deelname aansprakelijk zijn voor de rechtshandelingen die zijn aangegaan door het openbaar lichaam de MGR voor de uitvoering van een samenwerkingsmodule. Die aansprakelijkheid ziet alleen op de rechtshandelingen uit de periode dat een deelnemende gemeente nog afnemer was van de samenwerkingsmodule. De aansprakelijkheidstermijn waarop deze bepaling van toepassing is, is vijf jaar en komt in de vaststellingsovereenkomst te staan. Daarbij is aangesloten bij de algemene verjaringstermijn van vorderingen tot schadevergoeding in het Burgerlijk Wetboek van vijf jaar Hiermee is zo veel mogelijk rekening houden met het belang van de deelnemende gemeente die uit een samenwerkingsmodule stapt als met het belang van de deelnemende gemeenten die achterblijven in een samenwerkingsmodule.

De toelichting van art. 36 is aangevuld met:

Voorafgaand aan het toestemming verlenen door de raden moet, conform de gewijzigde WGR, het ontwerp van de wijziging voor zienswijze worden aangeboden aan de raden.

De toelichting van art. 27 is aangevuld met:

Het opheffen van de regeling is een wijziging conform artikel 36, en als zodanig benoemd

De toelichting bij bijlage 3 is aangevuld met:

In 2024 is het Steunpunt SROI als submodule toegevoegd aan de samenwerkingsmodule.

De toelichting bij bijlage 6 luidt als volgt:

BIJLAGE 6: Samenwerkingsovereenkomst faciliteren overige regionale taken sociaal domein

Gemeenten willen de facilitering van de regionale beleidsondersteuning en regionale projecten binnen het sociaal domein gezamenlijk onder kunnen brengen bij de MGR. Dit zal per programma bepaald worden. Voor deze mogelijkheid is een aparte bijlage opgesteld, waarin deze opties en werkwijze zijn weergegeven.

De MGR is een uitvoeringsorganisatie en beleidsarm en blijft dat ook.

Regionaal wordt er door de deelnemende gemeenten beleid gemaakt onder verantwoordelijkheid van het Regionaal Portefeuille Overleg. Besluiten hierover nemen de colleges en/of de door de colleges gemandateerde wethouders.

Op verzoek van het Regionaal Portefeuille Overleg Zorg, Onderwijs en/of Participatie kan aan de MGR verzocht worden faciliterende taken uit te voeren. Deze betreffen het faciliteren van het regionale bestuurlijk overleg, het faciliteren van regionale beleidsondersteuning en uitvoering van regionale projecten. Het faciliteren van de uitvoering van regionale projecten omvat ook het namens de deelnemende gemeenten daadwerkelijk inkopen van diensten bij derden ter uitvoering van de regionale projecten en het contractbeheer en management van de daaruit voortvloeiende overeenkomsten.

Het uitvoeren van regionale projecten gebeurt op basis van een jaarlijks door de colleges vast te stellen uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan wordt opgenomen en verwerkt in de begroting van de MGR. Zowel bij het bieden van het regiosecretariaat en regionaal advies als het uitvoeren van regionale projecten zijn er bedrijfsvoeringsaspecten die in acht moeten worden genomen. Hiermee wijkt deze module niet af van de andere samenwerkingsmodules.

Voor het uitvoeren van deze taken worden dienstverleningsovereenkomsten gesloten tussen de MGR en de deelnemende gemeenten aan dat RPO en/of die betreffende beleidsonderdelen en/of regionale projecten.

Er kan in verband met bovenregionale taken belang zijn om het faciliteren van dit regionale overleg te verbreden naar boven regionale partijen, bijv. met betrekking tot jeugdzorg. Die mogelijkheid wordt hiervoor in deze regeling geboden.

Deze module biedt ook mogelijkheden om gezamenlijk de wettelijke taken uit te voeren in het kader van het wetsvoorstel de "wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen'. Daarbij wordt gesproken over het met andere jeugdregio's in een op overeenstemming gericht overleg te zorgen voor bovenregionale afstemming en de organisatie en financiering van de regionale expertteams.

Artikel II Slotbepaling:

1. Dit besluit treedt in werking met ingang van de dag na die, waarop het op het voorgeschreven wijze bekend is gemaakt.
2. Dit besluit wordt aangehaald als: Tweede besluit tot wijziging van de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland

Bijlage 1: was – wordt lijst

Bijlage 2: integraal gewijzigde regeling, waarbij de wijzigingen geel zijn gearceerd.

Bijlage 11 – bijlage 1 wijzigingsbesluit

Was – wordt overzicht :

Voor de overzichtelijkheid is hieronder weergegeven wat er in de regeling wijzigt.
De bepaling zoals deze uiteindelijk komt te luiden, is geel gearceerd weergegeven.

Huidig artikel l t/m m	***Nieuw artikel 1 lid 1 t/m m***
l. uitvoeringsprogramma: een nadere uitwerking van het uitvoeringsplan, zijnde een jaarlijks programma waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen; m. uitvoeringsplan: visie voor de komende vier jaar ten aanzien van de door het samenwerkingsverband uit te voeren taken;	l. programmaplan, een jaarlijks plan waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen; m. vervalt
Huidig artikel 9, lid 2 en 3	***Nieuw artikel 9, lid 2 en 3***
Artikel 9 Taken en bevoegdheden 1. Het algemeen bestuur kan besluiten tot het wijzigen van de submodules en tot het vaststellen van het uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma. 2. Het algemeen bestuur kan de volgende bevoegdheden niet overdragen: a. het vaststellen van het uitvoeringsplan en uitvoeringsprogramma; b. het instellen van bestuurscommissies; c. het wijzigen van submodules.	**Artikel 9 Taken en bevoegdheden** 1. Het algemeen bestuur kan besluiten tot het wijzigen van de submodules en tot het vaststellen van het programmaplan 2. Het algemeen bestuur kan de volgende bevoegdheden niet overdragen: a. het vaststellen van het programmaplan; b. het instellen van bestuurscommissies; c. het wijzigen van submodules.
Huidig artikel 11, lid 4 a	***Nieuw artikel 11, lid 4 a***
4. Het algemeen bestuur kan op grond van de wet besluiten om met gesloten deuren te vergaderen, maar niet over de volgende onderwerpen: a. het uitvoeringsplan en het uitvoeringsprogramma;	4. Het algemeen bestuur kan op grond van de wet besluiten om met gesloten deuren te vergaderen, maar niet over de volgende onderwerpen: a. Het programmaplan;
Huidig artikel 20 en lid 2	***Nieuw artikel 20 en lid 2***
Artikel 20 Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van raden (inlichtingenplicht) 2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven tenminste tweemaal per kalenderjaar informatie aan de raden over de uitgevoerde activiteiten van het samenwerkingsverband.	**Artikel 20 Informatieplicht van het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van raden** 2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven tenminste tweemaal per kalenderjaar informatie aan de raden over de uitgevoerde activiteiten van het samenwerkingsverband door middel van fysieke of digitale raadsinformatiebijeenkomsten en/of nieuwsbrieven.

	Hoofdstuk 7a Evaluatie
Huidig artikel	***Nieuw artikel 21a***
	Artikel 21a Evaluatie van de regeling In het jaar voorafgaande aan de landelijke gemeenteraadsverkiezingen evalueert het algemeen bestuur de regeling op nader door het algemeen bestuur vast te stellen onderwerpen.
Huidig artikel 24	***Nieuw artikel 24***
Artikel 24 Uitvoeringsplan 1. Het algemeen bestuur stelt een uitvoeringsplan vast waarin in grote lijnen wordt aangegeven wat het algemeen bestuur van het samenwerkingsverband voornemens is uit te voeren. Het algemeen bestuur kan een of meer onderdelen van het uitvoeringsplan afzonderlijk vaststellen. 2. Het uitvoeringsplan beslaat een periode van vier jaar. Jaarlijks kan het algemeen bestuur besluiten over bijstelling van het uitvoeringsplan.	**Artikel 24 vervalt**
Huidig artikel 25 en 26	***Nieuw artikel 25***
Artikel 25 Uitvoeringsprogramma Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een uitvoeringsprogramma vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het uitvoeringsprogramma bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen. **Artikel 26 Totstandkoming** De totstandkoming van het uitvoeringsplan en het uitvoeringsprogramma geschiedt op een overeenkomstige wijze als in artikel 27, eerste tot en met vijfde lid, van deze regeling, voor de begroting is aangegeven.	**Artikel 25 Programmaplan** 1. Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een programmaplan vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het programmaplan bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen. 2. De totstandkoming van het programmaplan geschiedt op een overeenkomstige wijze als in artikel 27, eerste tot en met vijfde lid, van deze regeling, voor de begroting is aangegeven. 3. Het programmaplan komt tot stand met inachtneming van inhoudelijke voorbereiding van de bestuurscommissies en adviescommissies.
	Hoofdstuk 9a
Huidig artikel	***Nieuw artikel 26***
	Artikel 26 Burgerparticipatie Het algemeen bestuur stelt een participatieprotocol vast waarin is geregeld de wijze waarop ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van deze regeling betrokken worden

	Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande vormen van burgerparticipatie van deelnemende gemeenten en/of klantenonderzoek die het openbare lichaam houdt.
Huidig artikel 27, lid 1, 4, 5, 6 en 8	***Nieuw artikel 27, lid 1, 4, 5, 6 ,7, 8 en 9***
1. Indien het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie heeft ingesteld, dan zendt de bestuurscommissie van de samenwerkingsmodule voor 1 maart een ontwerpbegroting van de samenwerkingsmodule voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan het dagelijks bestuur van de MGR. 4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen acht weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. 5. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 juli in het jaar, voorafgaande aan dat jaar, waarvoor de begroting dient. 6. Meteen na de vaststelling zendt het algemeen bestuur, zo nodig, de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die daarover bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen. 7. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, maar in ieder geval vóór 1 augustus aan Gedeputeerde Staten. 8. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.	1. Indien het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie of adviescommissie heeft ingesteld, dan zendt de bestuurscommissie of adviescommissies van de samenwerkingsmodule voor 1 maart een ontwerpbegroting van de samenwerkingsmodule voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan het dagelijks bestuur van de MGR. 4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twaalf weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden. 5. Het dagelijks bestuur stuurt haar reactienota op de zienswijzen naar de raden, voordat het algemeen bestuur de begroting vaststelt. 6. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 september in het jaar, voorafgaande aan dat jaar, waarvoor de begroting dient. 7. Meteen na de vaststelling zendt het algemeen bestuur, zo nodig, de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die daarover bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen. 8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 september aan Gedeputeerde Staten. 9. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.
Huidig artikel 29, lid 6	***Nieuw artikel 29, lid 6***

6. De kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten volgens de kostenverdeelsleutel, zoals bedoeld in bijlage 1, artikel 8, bijlage 2, artikel 7 en bijlage 3 artikel 7 en bijlage 4 artikel 8 van deze regeling.	6. De kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten volgens de kostenverdeelsleutel, zoals bedoeld in bijlage 1, artikel 6, bijlage 2, artikel 6 en bijlage 3 artikel 6, bijlage 4 artikel 7 en bijlage 5 artikel 6 en bijlage 6 artikel 5 van deze regeling
Huidig artikel 31, lid 2	***Nieuw artikel 31, lid 2***
	2. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de wijziging van de regeling door toetreding van een nieuwe deelnemer toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.
Huidig artikel 32, lid 3, 4	***Nieuw artikel 32, lid 3, 4, 5, 6 en 7***
3. Het voornemen tot uittreding wordt bij aangetekende brief bekend gemaakt aan de voorzitter van het samenwerkingsverband. 4. Een deelnemer kan uit de regeling treden onder betaling van een uittreedsom die gelijk is aan de bijdrage die de deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband over het jaar voorafgaand aan het moment dat de deelnemer het besluit tot uittreding kenbaar heeft gemaakt.	3. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de gewijzigde regeling door uittreding van een deelnemer toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden. 4. Het voornemen tot uittreding wordt bij aangetekende brief bekend gemaakt aan de voorzitter van het samenwerkingsverband. 5. Een deelnemer kan uit de regeling treden onder betaling van een uittreedsom die gelijk is aan maximaal drie maal de bijdrage die een deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28 tweede en derde lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recent vastgestelde begroting op het moment dat de deelnemer het besluit tot uittreding kenbaar heeft gemaakt. De uittreedsom kan contant gemaakt worden en betaald worden bij uittreding. De MGR draagt er zorg voor om de meerkosten gedurende deze periode van maximaal drie jaar zoveel mogelijk te beperken. Indien de werkelijke kosten na deze periode, of zoveel eerder als mogelijk, lager uitvallen dan de maximale uittreedsom, wordt het verschil verrekend met de uittredende deelnemer. 6. Het aandeel van de uittredende deelnemer in de bestemmingsreserve wordt in mindering gebracht op de uittreedsom. Dit aandeel wordt berekend conform de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid van de regeling. 7. Bij uittreding blijft de uittredende deelnemer maximaal vijf jaar na uittreding aansprakelijk voor het intreden van risico's voortvloeiende uit

	de periode dat de betreffende deelnemer deelnam aan de regeling indien en voor zover deze intredende risico's leiden tot een kostenverhoging voor de basistaken en betrekking hebben op de periode dat de betreffende deelnemer nog deelnemer was.
Huidige artikel 35 lid 3 t/m 5	***Nieuw artikel 35 lid 3 t/m 4 en 6***
3. Het algemeen bestuur stelt regels vast ten aanzien van de wijze waarop de gevolgen van de beëindiging aan de samenwerkingsmodule of submodule worden bepaald en in de vaststellingsovereenkomst worden vastgelegd. Dit besluit behoeft tweederde van de uitgebrachte stemmen. 4. In de regels als bedoeld in het derde lid wordt indien noodzakelijk opgenomen dat ten behoeve van de vaststelling van de beëindigingskosten een onafhankelijke registeraccountant wordt ingeschakeld. De opdracht daartoe wordt verstrekt door het algemeen bestuur in overleg met de deelnemer die de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigt. 5. In de vaststellingsovereenkomst wordt in ieder geval opgenomen dat de deelnemer na beëindiging van een samenwerkingsmodule dan wel submodule, ook in het geval de deelnemer is uitgetreden uit de regeling overeenkomstig artikel 32, maximaal vijf jaar na beëindiging van de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule aansprakelijk blijft bij het intreden van risico's voortvloeiende uit de periode dat de betreffende deelnemer afnemer was van een samenwerkingsmodule dan wel submodule indien en voor zover deze intredende risico's leiden tot een kostenverhoging voor het samenwerkingsverband en betrekking hebben op de periode dat de betreffende deelnemer nog afnemer was van de samenwerkingsmodule dan wel submodule.	3. De vaststellingsovereenkomst voorziet in een vereffening van het vermogen en reeds aangegane verplichtingen van de samenwerkingsmodule door het vaststellen van een beëindigingssom. De beëindigingssom is gelijk aan maximaal drie maal de bijdrage die een deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28 tweede en derde lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recent vastgestelde begroting op het moment dat de deelnemer het besluit tot beëindiging kenbaar heeft gemaakt. De beëindigingssom kan contant gemaakt worden en betaald worden bij beëindiging. De MGR draagt er zorg voor de werkelijke meerkosten gedurende deze periode van maximaal drie jaar zoveel mogelijk te beperken. Indien de werkelijke kosten na deze periode, of zoveel eerder als mogelijk, lager uitvallen dan de maximale beëindigingssom, wordt het verschil verrekend met de deelnemer die deelname aan de samenwerkingsmodule of submodule beëindigd 4. De beëindigingssom wordt verminderd met het aandeel van de betreffende deelnemer van het vermogen op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid van de regeling. 6. In de bepalingen als bedoeld in het derde, vierde en vijfde lid wordt indien noodzakelijk opgenomen dat ten behoeve van de vaststelling van de beëindigingskosten een onafhankelijke registeraccountant wordt ingeschakeld. De opdracht daartoe wordt verstrekt door het algemeen bestuur in overleg met de deelnemer die de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigt.
Huidig artikel 36	***Nieuw artikel 36, lid 4***
	4. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de regeling toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.

Huidig artikel 37, lid 3 t/m 9	***Nieuw artikel 37, lid 3 t/m 9***
3. Het liquidatieplan wordt door het algemeen bestuur, de raden van de gemeenten gehoord, vastgesteld. 4. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 8 van deze regeling. 5. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform art. 4 lid 1 van de Archiefwet 1995. 6. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede lid, van de regeling. 7. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie. 8. De organen van het samenwerkingsverband blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid.	3. Het liquidatieplan wordt, nadat de raden hun zienswijze hebben gegeven, door het algemeen bestuur vastgesteld 4. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 8 van deze regeling. 5. Het liquidatieplan voorziet ook in een vereffening van het vermogen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid, van de regeling. 6. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform art. 4 lid 1 van de Archiefwet 1995. 7. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede lid, van de regeling. 8. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie. 9. De organen van het samenwerkingsverband blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid.
Huidig artikel 40	***Nieuw artikel 40***
Artikel 40 Intrekking oude regeling Deze regeling dient ter vervanging van de bestaande Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland. De Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland in werking getreden op 1 januari 2019, wordt ingetrokken.	Artikel vervalt.

Bijlagen

Huidige bijlage 1	***Nieuwe bijlage 1***
Artikel 5 Keuze en taken Submodules Inkoop Zorg 1. Op advies van de bestuurscommissie stelt het algemeen bestuur conform art. 25 en 27 jaarlijks in het uitvoeringsprogramma en begroting vast welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd;	**Artikel 5 Keuze en taken Submodules Inkoop Zorg** 1. Op advies van de bestuurscommissie stelt het algemeen bestuur conform art. 25 en 27 van de regeling jaarlijks in het programmaplan en begroting vast welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd;

Huidige bijlage 2 artikel 6 lid 1 a ii	*Nieuwe bijlage 2 artikel 6 lid 1 a ii*
ii. De gemeentelijke bijdragen worden, evenredig verdeeld op basis van leerlingenaantallen (1 fte voor 3.800 leerplichtige leerlingen) en gecorrigeerd naar VSV problematiek;	ii. De gemeentelijke bijdragen worden, evenredig verdeeld op basis van leerlingenaantallen (1 fte voor 2.700 leerplichtige leerlingen) en gecorrigeerd naar VSV problematiek;
Huidige bijlage 3 Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt	***Nieuwe bijlage 3 Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt***
Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt	***Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt***
a. De basisdienstverlening van het WSP bestaat uit:	a. Submodule: De basisdienstverlening van het WSP bestaat uit: b. Submodule: De dienstverlening van het Steunpunt Social Return On Investment (SROI) bestaat uit : 1. het ondersteunen van aan de submodule deelnemende gemeenten bij het vergroten van het draagvlak voor maatschappelijk ondernemen door ondernemers/werkgevers in de arbeidsmarktregio. 2. het begeleiden van bedrijven en instellingen die een overeenkomst hebben met een SROI-verplichting met één of meer deelnemers bij de invulling van de SROI-afspraken.
Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule	***Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule en submodule***
Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.	Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.
Artikel 6 Financiële bijdragen	***Artikel 6 Financiële bijdragen***
Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het WSP gezamenlijk gedragen door de aan deze module deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.	Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het WSP gezamenlijk gedragen door de aan deze module en/of submodule deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.
Huidige bijlage 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW artikel 6 lid 2	**Nieuwe bijlage 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW artikel 6 lid 2**

2. Beëindiging van deelname als bedoeld in het eerste lid, geschiedt onder de voorwaarden zoals geregeld in artikel 35, tweede, derde, vierde en vijfde lid, van de regeling, als ware de deelnemende gemeente zijn deelname aan deze samenwerkingsmodule zelf heeft beëindigd.	2. Beëindiging van deelname als bedoeld in het eerste lid, geschiedt onder de voorwaarden zoals geregeld in artikel 35, tweede, derde, vierde en vijfde lid, van de regeling, als ware de deelnemende gemeente zijn deelname aan deze samenwerkingsmodule zelf heeft beëindigd. De loonlasten van SW medewerkers van deze uittredende deelnemer maken geen onderdeel uit van de uittreedsom, wanneer de SW medewerkers niet langer in dienst zijn van de MG
HUIDIGE BIJLAGE 5 Samenwerkingsmodule Contractmanagement inburgeringstrajecten	***NIEUWE BIJLAGE 5 Samenwerkingsmodule Contractmanagement inburgeringstrajecten***
Huidig Artikel 3 Doel en taken submodule contractmanagement inburgeringstrajecten	***Nieuw Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodules contractmanagement inburgeringstrajecten***
Het hoofddoel van het contractmanagement inburgeringstrajecten is de uitvoering van de inburgeringstrajecten volgen en zo nodig bijsturen. De taken bestaan uit: - contractbeheer en contractmanagement; - toegankelijk maken contractinformatie; - informatie ophalen over behalen van resultaten; - contractgesprekken voeren op grond van informatie en signalen; - rapportage;	Het hoofddoel van het contractmanagement inburgeringstrajecten is de uitvoering van de inburgeringstrajecten volgen en zo nodig bijsturen. De taken bestaan uit: - inkoop van inburgeringstrajecten; - contractbeheer en contractmanagement; - toegankelijk maken contractinformatie; - informatie ophalen over behalen van resultaten; - contractgesprekken voeren op grond van informatie en signalen; - rapportage;
	BIJLAGE 6 Samenwerkingsmodule facilitering overige regionale taken sociaal domein
	Artikel 1 Begripsbepaling In deze regeling wordt verstaan onder: a. Facilitering: het organiseren van taken zoals bedoeld in art. 3 van deze bijlage, waaronder het werkgeverschap van de betreffende medewerkers; b. Programma: Zorg, Onderwijs of Participatie c. Regiosecretariaat: de rol van regiosecretaris en secretariële ondersteuning ten behoeve van het regionaal portefeuilleoverleg en ambtelijk overleg. d. Regionale beleidsondersteuning: beleidsondersteuning voor ontwikkeling regionaal beleid op het terrein van het sociaal domein. e. Regionale projecten: op sociaal domein gerichte projecten op basis van vraag en behoefte vanuit de gemeente(n) die (nog) niet

	zijn ondergebracht bij een van de andere samenwerkingsmodules; f. Regionaal Portefeuillehouders Overleg: een regionaal overleg van de betreffende portefeuillehouders over een bepaald programma, hierna RPO. **Artikel 2 Belangen** De samenwerkingsmodule behartigt de belangen van de aan *Samenwerkingsmodule facilitering overige regionale taken sociaal domein deelnemende gemeenten* op het gebied van facilitering van overige regionale taken zoals benoemd in artikel 3. **Artikel 3 Taken samenwerkingsmodule en submodules** 1. De taken van deze samenwerkingsmodule kunnen bestaan uit: a. Faciliteren van het regiosecretariaat ten behoeve van het RPO, de bestuurscommissie en de ambtelijke voorbereiding van deze overleggen in het sociaal domein b. Faciliteren van de regionale beleidsondersteuning binnen het sociaal domein c. Faciliteren van de uitvoering van op sociaal domein gerichte regionale projecten d. Faciliteren van overige taken op basis van verzoeken RPO's Zorg, Onderwijs of Participatie 1. De taken per programma onder lid1 worden aangemerkt als submodule. 3. Indien de deelnemers binnen het samenwerkingsverband bij ministeriele regeling als jeugdregio wordt ingedeeld als bedoeld in het wetsvoorstel de 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' bevat deze submodule de taken zoals in de wet beschreven. **Artikel 4 Keuze en taken** 1. Het algemeen bestuur bepaalt de kaders waaronder de taken als bedoeld in artikel 3 worden ingebracht of beëindigd. **Artikel 5 Financiële bijdragen** De kosten van de uitvoering van deze taken voor een programma worden in de verrekening uitsluitend ten laste gebracht van de aan de deelnemende gemeenten van de betreffende submodule naar rato

	van het jaarlijks op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS cijfers. **Artikel 6 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule** Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van twaalf maanden. Voor projecten, waar geen langlopende verplichtingen gelden kan een kortere opzegtermijn worden afgesproken. **Artikel 7 Verkoop van diensten** a. Als de deelnemers instemmen met het onderbrengen van taken als bedoeld in artikel 3, voert het openbaar lichaam met instemming van de deelnemers op verzoek van gemeenten buiten het samenwerkingsgebied deze taken uit. De taken worden uitgevoerd tegen een overeen te komen prijs. b. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze genoemde taken in artikel 3. c. Indien een adviescommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in eerste lid.
Toelichting Regeling MGR	
Algemeen	**Aanvulling Algemeen**
	Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel de democratische legitimatie en rol van de gemeenteraden te versterken. Daarnaast heeft op 30 maart 2023 het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe submodule Steunpunt SROI toe te voegen aan de samenwerkingsmodule WSP. Deze ontwikkelingen vragen om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de toevoeging van de submodule en de wettelijke wijzigingen zijn aangebracht. *Er is een wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen in voorbereiding. Dit wetsvoorstel vraagt jeugdregio's met andere jeugdregio's in een op overeenstemming*

	gericht overleg te zorgen voor bovenregionale afstemming en de organisatie en financiering van de regionale expertteams. *Daarnaast hebben deelnemende verzocht de mogelijkheid voor het faciliteren van regionaal bestuurlijk overleg op de programma's Zorg, Onderwijs en participatie. Dit betreft met name de werkgeversrol naar de medewerkers die werkzaam zijn voor het regionale overleg, en het faciliteren van de afstemming en besluitvorming over regionaal beleid. De MGR zelf blijft beleidsarm. Het beleid op deze programma's wordt lokaal en/of gezamenlijk regionaal vastgesteld op basis van duidelijke mandaten van colleges.*
Artikel 11 werkwijze en vergaderorde	**Artikel 11 werkwijze en vergaderorde**
Bij de totstandkoming van het aantal stemmen is rekening gehouden met de volgende inwonersaantallen per 1-1-2021: *Arnhem 162.424* *Doesburg 11.064* *Duiven 25.066* *Lingewaard 46.822* *Overbetuwe 48.214* *Renkum 31.417* *Rheden 43.525* *Rozendaal 1.726* *Wageningen 39.635* *Westervoort 15.014* *Zevenaar 44.096* *De uitkomst van de staffel is dat de leden van het algemeen bestuur per 1 januari 2022 het volgende aantal stemmen hebben:*	*Bij de totstandkoming van het aantal stemmen is rekening gehouden met de volgende inwonersaantallen per 1-1-2022:* *Arnhem 163.888* *Doesburg 11.036* *Duiven 24.946* *Lingewaard 46.963* *Overbetuwe 48.266* *Renkum 31.358* *Rheden 43.435* *Rozendaal 1.756* *Wageningen 39.939* *Westervoort 14.944* *Zevenaar 44.645* *De uitkomst van de staffel is dat de leden van het algemeen bestuur per 1 januari 2023 het volgende aantal stemmen hebben:*
Artikel 16 adviescommissies	**Artikel 16 adviescommissies**
Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 van de wet. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Er kunnen eventueel raadsleden in een adviescommissie worden benoemd.	*Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 en 24a van de wet. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Er kunnen eventueel raadsleden in een adviescommissie worden benoemd.* *Op basis van samenwerkingsmodule 6 zal het ook mogelijk zijn dat het algemeen bestuur een vaste adviescommissie instelt ten behoeve van het dagelijks bestuur.* *Dit is relevant voor de wens van deelnemers om de facilitering van overige regionale taken te kunnen uitvoeren, zoals het faciliteren van het regionale beleidsoverleg en uitvoeren van regionale projecten. (zie bijlage 6). Er kan dan een adviescommissie worden gevormd van bijv. de voorzitter van het RPO, de voorzitter van het ambtelijk overleg en de*

	regiosecretaris om een goede afstemming en aansturing te hebben van de betreffende medewerkers die zich bezig houden met regionaal beleid en/of de uitvoering van regionale projecten. De adviescommissie adviseert het dagelijks bestuur over het programmaplan en begroting voor deze taken.
Artikel 20 Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van de raden (inlichtingenplicht)	***Artikel 20 Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van de raden (informatieplicht)*** *In het kader de informatievoorziening blijft de MGR jaarlijks in de periode mei raadsinformatiebijeenkomsten houden waarin de documenten die voorliggen voor zienswijze worden besproken en waarbij ontwikkelingen worden gedeeld die relevant zijn voor de uitvoering. Daarnaast worden er twee keer per jaar nieuwsbrieven verzonden om de raden op de hoogte te brengen van relevante ontwikkelingen.*
	Hoofdstuk 7a Evaluatie ***Artikel 21a Evaluatie van de regeling*** *Op grond van artikel 11a, van de wet is een bepaling toegevoegd over de evaluatie van de MGR. Het algemeen bestuur zal iedere periode van vier jaar een evaluatie uitvoeren van de regeling. Dit kan leiden tot aanpassingen. Deze kunnen opgenomen worden in het programmaplan voor het komende jaar en/of leiden tot een wijziging van de regeling die voorgelegd wordt aan raden voor zienswijze.*
	Artikel 24 vervalt ***Artikel 25 Programmaplan*** *Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een programmaplan vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen.* *Het programmaplan komt op een zelfde wijze tot stand als de begroting, zoals vermeld in artikel 27, eerste tot en met het vijfde lid van deze regeling.* *Bij het programmaplan van de modules speelt de inhoudelijke voorbereiding van de bestuurscommissies en adviescommissies een belangrijke rol.*

	Hoofdstuk 9a Burgerparticipatie ***Artikel 26 burgerparticipatie*** *De MGR is beleidsarm en kent uitvoeringstaken. In het participatieprotocol bepaalt het algemeen bestuur per module welke vorm van bestaande of nieuwe burgerparticipatie bij de MGR en/of de door de deelnemende gemeenten passend is om te benutten bij het opstellen van het programmaplan. Dit kan jaarlijks wisselen.*
Artikel 27 begrotingsprocedure	**Art. 27 begrotingsprocedure**
	Het dagelijks bestuur stuurt haar programmaplan en begroting begin april naar de raden voor behandeling. De termijn voor het geven van een zienswijze is verlengd tot 12 weken. *Het dagelijks bestuur zal haar reactie op de zienswijze naar de raden sturen, voordat het algemeen bestuur het programmaplan en de begroting vaststelt. Deze moet voor 15 september naar de provincie verzonden worden. Gezien het zomerreces blijven deze termijnen kort en is het voor alle partijen belangrijk zo mogelijk voor de zomer de zienswijze te ontvangen.*
Art 31 toetreding tot regeling	**Art. 31 toetreding tot regeling**
	Het toetreden van een deelnemer tot de regeling is een wijziging van de regeling, waaraan in de gewijzigde WGR eisen worden gesteld.
Art 32 uittreding uit regeling	**Art 32 uittreding regeling**
	De gewijzigde WGR stelt strengere eisen aan de afspraken bij uittreding uit de regeling. Deze eisen zijn verwerkt in artikel 32 en 35, en zijn van overeenkomstige toepassing op de kosten van de basistaken. Daarmee creëren we een eenduidige bepaling voor de gevolgen van uittreding. *Voor het bepalen van de uittreedsom zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd.* • *Je moet als deelnemende gemeente relatief eenvoudig toe- en uit kunnen treden tot een submodule of samenwerkingsmodule op basis lokale keuzes zonder 'hop-gedrag'. Je bouwt immers gezamenlijk aan een effectieve regionale uitvoering van taken. Bovendien betreft het deels wettelijke taken.*

	• *Bij toetreding wordt gekeken of er aanloopkosten zijn, waaraan je moet bijdragen. Omdat bijv. overheadkosten niet direct toenemen, leidt toetreding meestal tot iets lagere kosten voor de reeds deelnemende gemeenten.* • *Bij uittreding zie je het omgekeerde. Dan worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten hoger omdat vaste kosten gelijk blijven en het tijd en geld kost om variabele kosten te verminderen. Denk aan kosten van personeel, huisvesting/werkplek, ict systemen etc. Daarom wordt gezocht naar een passende periode waarop de uittredende gemeente de werkelijke meerkosten betaald als uittreedsom. Deze periode is in de regeling vastgesteld op maximaal 3 jaar. Daarbij moet er genoeg financiële prikkel zijn bij de MGR en de deelnemende gemeenten om de totale kosten zo spoedig mogelijk te verminderen, waardoor de uittreedkosten voor de uittredende gemeente beperkt blijft.* • *Een uittreding kan na die maximale periode van drie jaar wel leiden tot hogere kosten van deelnemende gemeenten.* • *De wetswijziging vraagt om de vaststelling van deze uittreedkosten concreet te maken.* • *Idem voor wat er gebeurt met het vermogen van de GR. De MGR kent geen ander vermogen dan beperkte bestemmingsreserves.*
Art 35 beëindiging van deelname aan een samenwerkingsmodule	**Art 35 beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule**
Een overeenkomst is wederkerig dus er moet eerst overeenstemming zijn over de voorwaarden van beëindiging van een module voordat beëindiging plaats kan vinden. Het dagelijks bestuur en het betreffende college zullen het dus eens moeten worden. Daarbij is dit artikel en zijn de regels van het algemeen bestuur (derde en vierde lid) weliswaar van toepassing, maar het gaat om de concrete invulling van de voorwaarden (bijv. wat is toerekenbaar, wat is het definitieve bedrag; wat wordt in natura overgenomen e.d.) en overeenstemming van de gevolgen daarvan. *Ten behoeve van de samenwerkingsmodules worden door het openbaar lichaam de MGR meerjarige contracten aangegaan (bijvoorbeeld een huurcontract of arbeidscontracten). De*	*Als gevolg van de gewijzigde WGR is een bepaling opgenomen over de vereffening van het vermogen behorende bij de samenwerkingsmodule. Daarom is een termijn van maximaal 3 jaar opgenomen van de meest recent vastgestelde begroting en wordt verwezen naar de kostenverdeelsleutel.* *Uittreding bij de module WgSW betekent dat de loonkosten van SW-medewerkers voor de uittredende gemeenten niet langer door de MGR worden doorbelast wanneer de SW-medewerkers niet langer in dienst zijn van de MGR. Overige kosten van deze module worden wel meegenomen in de uittreedsom.* *Een overeenkomst is wederkerig dus er moet eerst overeenstemming zijn over de voorwaarden van beëindiging van een module voordat beëindiging*

verplichtingen uit deze contracten lopen soms door tot na beëindiging van deelname van een gemeente aan een samenwerkings- of submodule. Het is daarom onwenselijk dat gemeenten, ondanks de opzegtermijn als bedoeld in artikelen 5 in de BIJLAGE 1 t/m 5 bij het beëindigen van een samenwerkingsmodule (waarin een gemeente nog betaalt voor deelname en aansprakelijk blijft), zonder verdergaande consequenties uit die module kunnen stappen	*plaats kan vinden. Het dagelijks bestuur en het betreffende college zullen het dus eens moeten worden. Daarbij is dit artikel en zijn de regels van het algemeen bestuur (derde en vierde lid) weliswaar van toepassing, maar het gaat om de concrete invulling van de voorwaarden (bijv. wat is toerekenbaar, wat is het definitieve bedrag; wat wordt in natura overgenomen e.d.) en overeenstemming van de gevolgen daarvan.* *Ten behoeve van de samenwerkingsmodules worden door het openbaar lichaam de MGR meerjarige contracten aangegaan (bijvoorbeeld een huurcontract of arbeidscontracten). De verplichtingen uit deze contracten lopen soms door tot na beëindiging van deelname van een gemeente aan een samenwerkings- of submodule. Het is daarom onwenselijk dat gemeenten, ondanks de opzegtermijn als bedoeld in artikelen 5 in de BIJLAGE 1 t/m 6 bij het beëindigen van een samenwerkingsmodule (waarin een gemeente nog betaalt voor deelname en aansprakelijk blijft), zonder verdergaande consequenties uit die module kunnen stappen*
Art 36 wijziging van de regeling	**Art. 36 wijziging van de regeling**
	Voorafgaand aan het toestemming verlenen door de raden moet, conform de gewijzigde WGR, het ontwerp van de wijziging voor zienswijze worden aangeboden aan de raden.
Art 37 liquidatie van de regeling	**Art. 37 liquidatie van de regeling**
	Het opheffen van de regeling is een wijziging conform artikel 36, en als zodanig benoemd
Bijlage 1 artikel 3 en 5	**Artikel 3 en 5**
De bestuurscommissie geeft via het uitvoeringsprogramma en begroting van de samenwerkingsmodule een advies aan het algemeen bestuur om een besluit te nemen over welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd.	*De bestuurscommissie geeft via het programmaplan en begroting van de samenwerkingsmodule een advies aan het algemeen bestuur om een besluit te nemen over welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd.*
Bijlage 3 Samenwerkingsmodule WSP	**Bijlage 3 Samenwerkingsmodule WSP**
	In 2024 is het Steunpunt SROI als submodule toegevoegd aan de samenwerkingsmodule.
	*Bijlage 6 samenwerkingsm*odule faciliteren overige regionale taken sociaal domein
	Gemeenten willen de facilitering van de regionale beleidsondersteuning en regionale projecten binnen het sociaal domein gezamenlijk onder kunnen brengen bij de MGR. Dit zal per programma bepaald worden. Voor deze mogelijkheid is een aparte bijlage opgesteld, waarin deze opties en

	werkwijze zijn weergegeven. *De MGR is een uitvoeringsorganisatie en beleidsarm en blijft dat ook.* *Regionaal wordt er door de deelnemende gemeenten beleid gemaakt onder verantwoordelijkheid van het Regionaal Portefeuille Overleg. Besluiten hierover nemen de colleges en/of de door de colleges gemandateerde wethouders.* *Op verzoek van het Regionaal Portefeuille Overleg Zorg, Onderwijs en/of Participatie kan aan de MGR verzocht worden faciliterende taken uit te voeren. Deze betreffen het faciliteren van het regionale bestuurlijk overleg, het faciliteren van regionale beleidsondersteuning en uitvoering van regionale projecten. Het faciliteren van de uitvoering van regionale projecten omvat ook het namens de deelnemende gemeenten daadwerkelijk inkopen van diensten bij derden ter uitvoering van de regionale projecten en het contractbeheer en management van de daaruit voortvloeiende overeenkomsten.* *Het uitvoeren van regionale projecten gebeurt op basis van een jaarlijks door de colleges vast te stellen uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan wordt opgenomen en verwerkt in de begroting van de MGR. Zowel bij het bieden van het regiosecretariaat en regionaal advies als het uitvoeren van regionale projecten zijn er bedrijfsvoeringsaspecten die in acht moeten worden genomen. Hiermee wijkt deze module niet af van de andere samenwerkingsmodules.* *Voor het uitvoeren van deze taken worden dienstverleningsovereenkomsten gesloten tussen de MGR en de deelnemende gemeenten aan dat RPO en/of die betreffende beleidsonderdelen en/of regionale projecten.* *Er kan in verband met bovenregionale taken belang zijn om het faciliteren van dit regionale overleg te verbreden naar boven regionale partijen, bijv. met betrekking tot jeugdzorg. Die mogelijkheid wordt hiervoor in deze regeling geboden.* *Deze module biedt ook mogelijkheden om gezamenlijk de wettelijke taken uit te voeren in het kader van het wetsvoorstel de “wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’. Daarbij wordt gesproken over het met andere jeugdregio's in een op overeenstemming gericht overleg te zorgen voor*

	bovenregionale afstemming en de organisatie en financiering van de regionale expertteams.

Bijlage 2 integraal gewijzigde regeling

Gewijzigde regeling Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland (MGR)

De colleges van burgemeester en wethouders van de gemeenten Arnhem, Doesburg, Duiven, Lingewaard, Overbetuwe, Renkum, Rheden, Rozendaal, Wageningen, Westervoort en Zevenaar, ieder voor zover zij bevoegd zijn, overwegen het volgende:

- in het sociaal domein is op uitvoerend niveau samenwerking tussen de gemeenten in de regio geboden;
- met een modulair in te vullen gemeenschappelijke regeling wordt meer samenhang en doelmatigheid in de samenwerking tussen de gemeenten in de regio gerealiseerd;
- aan de gemeenschappelijke regeling kunnen samenwerkingsmodules worden toegevoegd;
- gemeenten bepalen zelf of zij aan een samenwerkingsmodule deelnemen;

Gelet op de artikelen 1, eerste en derde lid en 8, eerste lid van de Wet gemeenschappelijke regelingen;

Gelet op de verkregen toestemming van de gemeenteraden voor het wijzigen van deze regeling;

Gelet op de wens van deelnemende gemeenten om samenhang aan te brengen in de taken die in het sociaal domein worden uitgevoerd binnen de samenwerkingsmodules, worden de samenwerkingsmodules ondergebracht bij drie Programma's; Zorg (samenwerkingsmodule Inkoop zorg), Onderwijs (samenwerkingsmodule RBL) en Participatie (samenwerkingsmodules WSP, WgSW en Contractmanagement Inburgeringstrajecten). Ieder Programma heeft een bestuurscommissie;

Gelet op de wens van gemeenten die willen deelnemen in de samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten en deze samenwerkingsmodule daarom onder willen brengen bij het Programma Participatie in de regeling;

Gelet op de wens om enkele updates te doen in de regeling als het gaat om de formulering van de archiefverplichting en formulering van de taken van samenwerkingsmodules;

BESLUITEN:

aan te gaan de volgende

MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING SOCIAAL DOMEIN CENTRAAL GELDERLAND

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

In deze regeling wordt verstaan onder:

a. basistaken: coördinerende, adviserende en ondersteunende werkzaamheden die ten behoeve van de besluitvorming door de voorzitter, het dagelijks bestuur en het algemeen bestuur worden uitgevoerd;

b. college: college van burgemeester en wethouders;
c. deelnemer: een college dat deelneemt aan het samenwerkingsverband;
d. Gedeputeerde Staten: Gedeputeerde Staten van Gelderland;
e. directeur: het directielid zoals genoemd in artikel 3 van het Organisatiebesluit MGR SDCG 2019.
f. programma: een inhoudelijk samenhangend geheel van samenwerkingsmodules;
g. raad: gemeenteraad;
h. regeling: onderhavige gemeenschappelijke regeling;
i. samenwerkingsmodule: één of meerdere samenhangende taken die het samenwerkingsverband voor de deelnemers kan uitvoeren;
j. samenwerkingsverband: het openbaar lichaam als bedoeld in artikel 2 van deze regeling;
k. submodule: nadere onderverdeling van taken binnen een samenwerkingsmodule;
l. programmaplan: een jaarlijks plan waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen;
m. wet: de Wet gemeenschappelijke regelingen.

Artikel 2 Openbaar lichaam

1. Er is een openbaar lichaam, genaamd “Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland”.
2. Het openbaar lichaam is gevestigd in Arnhem.

Artikel 3 Bestuursorganen

Het samenwerkingsverband kent de volgende bestuursorganen:
a. het algemeen bestuur;
b. het dagelijks bestuur;
c. de voorzitter.

HOOFDSTUK 2 BELANGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein.

Artikel 5 Modulair karakter van het samenwerkingsverband

1. De regeling biedt een algemeen kader voor samenwerking op het gebied van het sociaal domein binnen de regio en voorziet in samenwerkingsmodules, zoals in de bijlagen bij deze regeling opgenomen.
2. Een deelnemer besluit via het aangaan van een dienstverleningsovereenkomst als bedoeld in het artikel 6 tweede lid van deze regeling of aan een samenwerkingsmodule wordt deelgenomen en aan welke submodule(s) voor zover van toepassing.

Artikel 6 Taken samenwerkingsverband en samenwerkingsmodules

1. Ter behartiging van de in artikel 4 genoemde belangen heeft het samenwerkingsverband de volgende taken:
   a. het uitvoeren van de basistaken;
   b. het uitvoeren van de taken uit de samenwerkingsmodules.
2. Over het uitvoeren van taken sluit de deelnemer per samenwerkingsmodule een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst af met het samenwerkingsverband.
3. Het dagelijks bestuur van het samenwerkingsverband stelt eens per vier jaar een model-dienstverleningsovereenkomst en algemene bepalingen vast.

Artikel 7 Bevoegdheden

1. De deelnemers dragen geen bevoegdheden over aan het openbaar lichaam, met uitzondering van de bevoegdheden zoals opgenomen in bijlage 4 van deze regeling.
2. De deelnemers verlenen ieder afzonderlijk de mandaten, volmachten en machtigingen aan het openbaar lichaam die noodzakelijk zijn voor de uitvoering van de taken.

Artikel 8 Beperking privaatrechtelijke bevoegdheden

Het samenwerkingsverband is behoudens instemming van de deelnemers niet bevoegd tot:

a. het vestigen van opstal-, pand- en hypotheekrechten;
b. het afgeven van garanties of andere waarborgen;
c. het in erfpacht aannemen of uitgeven van roerende of onroerende zaken;
d. het in eigendom aannemen of uitgeven van onroerende zaken;
e. het oprichten van en het deelnemen in een rechtspersoon;
f. commerciële dienstverlening aan private partijen.

HOOFDSTUK 3 HET ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 9 Taken en bevoegdheden

1. Aan het algemeen bestuur behoren de taken en bevoegdheden toe die in de wet aan het algemeen bestuur zijn opgedragen, alsmede alle bevoegdheden die voorts in deze regeling aan dit orgaan worden opgedragen en niet aan het dagelijks bestuur of de voorzitter zijn opgedragen.
2. Het algemeen bestuur kan besluiten tot het wijzigen van de submodules en tot het vaststellen van het programmaplan
3. Het algemeen bestuur kan de volgende bevoegdheden niet overdragen:
   a. het vaststellen van het programmaplan;
   b. het instellen van bestuurscommissies;
   c. het wijzigen van submodules.

Artikel 10 Samenstelling en zittingsduur

1. Iedere deelnemer wijst uit zijn midden één lid aan als lid van het algemeen bestuur. Gelijktijdig wordt een plaatsvervangend lid aangewezen.
2. Een lid van het algemeen bestuur heeft zitting in het algemeen bestuur gedurende dezelfde periode als de zittingsduur van het college die het vertegenwoordigt. Indien het lid in de nieuwe zittingsperiode opnieuw deel uitmaakt van het college kan hij terstond opnieuw worden aangewezen als lid van het algemeen bestuur.
3. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt zodra een lid ophoudt burgemeester of wethouder van de vertegenwoordigde gemeente te zijn.
4. Een lid van het algemeen bestuur dat tussentijds ontslag neemt, stelt de voorzitter van het algemeen bestuur hiervan op de hoogte. Het ontslag gaat in zodra in de opvolging is voorzien.

Artikel 11 Werkwijze en vergaderorde

1. Het algemeen bestuur stemt bij meerderheid van stemmen, tenzij anders in deze regeling is bepaald.
2. Het aantal stemmen per lid van het algemeen bestuur per gemeente wordt jaarlijks op 1 januari aan de hand van de volgende staffel berekend. Basis daarvoor is het inwonertal van de gemeente op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Tot 20.000	=	1 stem
20.000 - 50.000	=	2 stemmen

50.000 -100.000	=	3 stemmen
100.000 -	=	4 stemmen

3. Het algemeen bestuur vergadert tenminste tweemaal per jaar en voorts zo dikwijls als de voorzitter of het dagelijks bestuur dit nodig oordeelt of ten minste twee leden van het algemeen bestuur daarom verzoeken.
4. Het algemeen bestuur kan op grond van de wet besluiten om met gesloten deuren te vergaderen, maar niet over de volgende onderwerpen:
   a. Het programmaplan;
   b. de begroting, de wijzigingen daarvan en de jaarrekening;
   c. het doen van een uitgave, voordat de begroting of de begrotingswijziging waarbij deze uitgave is geraamd, is goedgekeurd;
   d. het liquidatieplan.

HOOFDSTUK 4 HET DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 12 Taken en bevoegdheden

Tot de taken en de bevoegdheden van het dagelijks bestuur van de regeling behoren naast de bevoegdheden in artikel 33b van de wet:

a. het beheer van activa en passiva van het samenwerkingsverband;
b. de zorg, voor zover deze niet aan anderen toekomt, voor de controle op het geldelijke beheer en de boekhouding.

Artikel 13 Samenstelling en zittingsduur

1. Het dagelijks bestuur bestaat uit de voorzitter en twee andere leden, door het algemeen bestuur uit zijn midden aan te wijzen en te ontslaan.
2. Een lid van het dagelijks bestuur blijft aan totdat in de opvolging is voorzien. Het lid kan, indien hij opnieuw is aangewezen tot lid van het algemeen bestuur, terstond opnieuw worden benoemd.
3. Een lid van het dagelijks bestuur kan te allen tijde ontslag nemen. Hij deelt zijn ontslag mee aan het algemeen bestuur en aan het college dat het aangaat. Het ontslag gaat in zodra in de opvolging is voorzien.

Artikel 14 Werkwijze en vergaderorde

1. Het dagelijks bestuur vergadert zo dikwijls als de voorzitter dit nodig oordeelt of tenminste twee leden van het dagelijks bestuur zulks schriftelijk, onder opgave van de te behandelen onderwerpen verzoeken, in welk laatste geval de vergadering binnen twee weken plaatsvindt.
2. De artikelen 54, 56, 58 en 59 van de Gemeentewet zijn van overeenkomstige toepassing.
3. Over personen wordt schriftelijk, over zaken mondeling gestemd.
4. Ieder aanwezig lid brengt één stem uit.
5. Het dagelijks bestuur kan een of meer van zijn leden machtigen tot uitoefening van een of meer van zijn bevoegdheden, tenzij de regeling waarop de bevoegdheid steunt zich daartegen verzet.

HOOFDSTUK 5 DE VOORZITTER

Artikel 15 Taken en bevoegdheden

1. De voorzitter is belast met de leiding van de vergaderingen van het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur.
2. De voorzitter tekent de stukken die van het algemeen bestuur en van het dagelijks bestuur uitgaan.

3. De voorzitter vertegenwoordigt het samenwerkingsverband in en buiten rechte. Hij kan de vertegenwoordiging opdragen aan een door hem aan te wijzen gemachtigde.
4. De plaatsvervangend voorzitter wordt door het algemeen bestuur uit zijn midden aangewezen.

HOOFDSTUK 6 DE COMMISSIES

Artikel 16 Adviescommissies

1. Het algemeen bestuur kan vaste adviescommissies instellen voor advisering aan het algemeen bestuur.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur en de voorzitter kunnen tijdelijke adviescommissies instellen voor advisering aan hen.
3. Het orgaan bevoegd tot instelling van een adviescommissie, stelt de bevoegdheden, samenstelling van de betreffende commissie bij instellingsbesluit vast.

Artikel 17 Bestuurscommissies

Het algemeen bestuur kan bestuurscommissies instellen met het oog op de behartiging van bepaalde belangen.

HOOFDSTUK 7 INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 18 Het dagelijks bestuur ten opzichte van het algemeen bestuur (inlichtingenplicht)

Het dagelijks bestuur geeft -in aanvulling op artikel 19a, tweede lid van de wet- het algemeen bestuur de door één of meer leden gevraagde inlichtingen.

Artikel 19 De voorzitter ten opzichte van het algemeen bestuur (inlichtingen- en verantwoordingsplicht en ontslag)

1. De voorzitter is aan het algemeen bestuur verantwoording schuldig over het door hem gevoerde bestuur.
2. De voorzitter geeft het algemeen bestuur alle inlichtingen die het algemeen bestuur voor de uitoefening van zijn taak nodig heeft.
3. De voorzitter geeft het algemeen bestuur de door een of meer leden gevraagde inlichtingen.
4. De voorzitter kan door het algemeen bestuur worden ontslagen, indien de voorzitter het vertrouwen van het algemeen bestuur niet meer bezit.

Artikel 20 Informatieplicht van het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van raden

1. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven aan de raden van de deelnemende gemeenten alle inlichtingen die voor een juiste beoordeling van de door hen uitgevoerde activiteiten nodig is. Daarnaast geven zij aan de raden van de deelnemende gemeenten de door één of meer leden van die raden gevraagde inlichtingen.
2. Het algemeen bestuur, het dagelijks bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven tenminste tweemaal per kalenderjaar informatie aan de raden over de uitgevoerde activiteiten van het samenwerkingsverband door middel van fysieke of digitale raadsinformatiebijeenkomsten en/of nieuwsbrieven.
3. Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter geven de rekenkamer van de deelnemende gemeenten, alle inlichtingen die de rekenkamer nodig acht voor het doen van onderzoek.

Artikel 21 Leden algemeen bestuur ten opzichte van hun college en hun raden (inlichtingen- en verantwoordingsplicht en ontslag)

1. Een lid van het algemeen bestuur is de deelnemer die dit lid heeft aangewezen verantwoording verschuldigd over de door hem in dat bestuur gevoerde beleid. De verantwoording vindt plaats op de wijze zoals bij de deelnemer gebruikelijk dan wel voorgeschreven is.
2. Een lid van het algemeen bestuur verschaft de deelnemer die dit lid heeft aangewezen alle inlichtingen die door de deelnemer worden verlangd. De inlichtingen worden verschaft op de wijze zoals bij de deelnemer gebruikelijk dan wel voorgeschreven is.
3. Een lid van het algemeen bestuur kan door de deelnemer die dit lid heeft aangewezen worden ontslagen, indien het lid het vertrouwen van de deelnemer niet meer bezit.
4. Het lid van het algemeen bestuur voldoet aan de verantwoordings- en inlichtingenplicht ten opzichte van de raad van de deelnemer die dit lid heeft aangewezen op de wijze zoals bij de deelnemer gebruikelijk dan wel voorgeschreven is.

HOOFDSTUK 7a EVALUATIE

Artikel 21a Evaluatie van de regeling

In het jaar voorafgaande aan de landelijke gemeenteraadsverkiezingen evalueert het algemeen bestuur de regeling op nader door het algemeen bestuur vast te stellen onderwerpen.

HOOFDSTUK 8 HET PERSONEEL

Artikel 22 Personeel

1. Het dagelijks bestuur is belast met het aanstellen van medewerkers als ambtenaar, het tewerkstellen op arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht en het schorsen en ontslaan van het personeel.
2. Voor het personeel van het samenwerkingsverband gelden de door het algemeen bestuur vast te stellen arbeidsvoorwaardenregelingen en andere algemene voorschriften en bepalingen.

Artikel 23 Directie

De directie is belast met de leiding van de organisatie en de zorg voor een juiste taakvervulling in de organisatie. Het aantal leden van de directie en de taken en bevoegdheden van deze leden worden bepaald bij het door het dagelijks bestuur vast te stellen (organisatie-)besluit.

HOOFDSTUK 9 HET PROGRAMMAPLAN

Artikel 24: vervallen

Artikel 25 Programmaplan

1. Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een programmaplan vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven. Het programmaplan bevat voorts in ieder geval een overzicht van de voor de verwezenlijking van de activiteiten benodigde financiële en personele middelen.
2. De totstandkoming van het programmaplan geschiedt op een overeenkomstige wijze als in artikel 27, eerste tot en met vijfde lid, van deze regeling, voor de begroting is aangegeven.
3. Het programmaplan komt tot stand met inachtneming van inhoudelijke voorbereiding van de bestuurscommissies en adviescommissies.

Hoofdstuk 9a Burgerparticipatie

Artikel 26 Burgerparticipatie

Het algemeen bestuur stelt een participatieprotocol vast waarin is geregeld de wijze waarop ingezetenen van de deelnemende gemeenten en belanghebbenden bij de voorbereiding, uitvoering en evaluatie van beleid op grond van deze regeling betrokken worden .Daarbij wordt zoveel mogelijk aangesloten bij bestaande vormen van burgerparticipatie van deelnemende gemeenten en/of klantenonderzoek die het openbare lichaam houdt.

HOOFDSTUK 10 FINANCIËLE BEPALINGEN

Artikel 27 Begrotingsprocedure

1. Indien het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie of adviescommissie heeft ingesteld, dan zendt de bestuurscommissie of adviescommissies van de samenwerkingsmodule voor 1 maart een ontwerpbegroting van de samenwerkingsmodule voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan het dagelijks bestuur van de MGR.
2. Het dagelijks bestuur zendt vóór 1 april een ontwerpbegroting van het samenwerkingsverband voor het komende kalenderjaar, vergezeld van een toelichting, toe aan de raden van de deelnemende gemeenten. De ontwerpbegroting van het samenwerkingsverband bestaat uit de geconsolideerde ontwerpbegrotingen van de modules aangevuld met de overhead kosten van de MGR.
3. De ontwerpbegroting wordt door de besturen van de deelnemende gemeenten voor eenieder ter inzage gelegd en tegen betaling van de kosten algemeen verkrijgbaar gesteld. Artikel 190, tweede lid en derde lid, van de Gemeentewet is van overeenkomstige toepassing.
4. De raden van de deelnemende gemeenten kunnen binnen twaalf weken bij het dagelijks bestuur hun zienswijze over de ontwerpbegroting naar voren brengen. Het dagelijks bestuur voegt de commentaren waarin deze zienswijze is vervat bij de ontwerpbegroting, zoals deze aan het algemeen bestuur wordt aangeboden.
5. Het dagelijks bestuur stuurt haar reactienota op de zienswijzen naar de raden, voordat het algemeen bestuur de begroting vaststelt.
6. Het algemeen bestuur stelt de begroting vast vóór 15 september in het jaar, voorafgaande aan dat jaar, waarvoor de begroting dient.
7. Meteen na de vaststelling zendt het algemeen bestuur, zo nodig, de begroting aan de raden van de deelnemende gemeenten, die daarover bij Gedeputeerde Staten hun zienswijze naar voren kunnen brengen.
8. Het dagelijks bestuur zendt de begroting binnen twee weken na de vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 september aan Gedeputeerde Staten.
9. Het bepaalde in dit artikel is, met uitzondering van de genoemde data, van overeenkomstige toepassing op besluiten tot wijziging van de begroting, behoudens die wijzigingen die niet tot een verhoging van de gemeentelijke bijdragen leiden.

Artikel 28 Bijdragen van de gemeenten

1. In de begroting wordt aangegeven welke bijdrage elke afzonderlijke gemeente verschuldigd is voor het jaar waarop de begroting betrekking heeft.
2. Het algemeen bestuur bepaalt met tweederde meerderheid van stemmen de algemene kostenverdeelsleutel voor de kosten van de basistaken, niet zijnde de kosten voor de samenwerkingsmodules. Als algemene kostenverdeelsleutel geldt een kostenverdeling naar

rato van het jaarlijks op 1 januari bepaald inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.
3. De kostenverdeelsleutel voor de samenwerkingsmodules worden bepaald in de bijlagen bij de regeling.
4. De deelnemers betalen bij wijze van voorschot jaarlijks op 1 januari, op 1 april, op 1 juli en op 1 oktober telkens een kwart van de in lid 1 bedoelde bijdrage.
5. De deelnemers dragen er zorg voor dat het samenwerkingsverband te allen tijde over voldoende middelen beschikt om aan al haar verplichtingen jegens derden te kunnen voldoen.

Artikel 29 Jaarrekening

1. Het dagelijks bestuur biedt de jaarrekening over het afgelopen jaar en het jaarverslag, daarbij gevoegd de accountantsverklaring, bedoeld in artikel 213, derde lid, van de Gemeentewet en het verslag van bevindingen, bedoeld in artikel 213, vierde lid, van de Gemeentewet, jaarlijks vóór 1 april ter vaststelling aan het algemeen bestuur aan onder gelijktijdige toezending aan de raden van de gemeenten.
2. Het algemeen bestuur stelt de jaarrekening vast vóór 1 juli, volgende op het jaar waarop deze betrekking heeft.
3. De jaarrekening wordt binnen twee weken na vaststelling, maar in ieder geval vóór 15 juli, met alle bijbehorende stukken en het jaarverslag aan Gedeputeerde Staten aangeboden.
4. Vaststelling van de jaarrekening strekt het dagelijks bestuur tot décharge, behoudens later in rechte gebleken valsheid in geschrifte of andere onregelmatigheden.
5. In de jaarrekening wordt het door elk van de deelnemende gemeenten over het desbetreffende jaar werkelijk verschuldigde bedrag opgenomen.
6. De kosten worden verdeeld over de deelnemende gemeenten volgens de kostenverdeelsleutel, zoals bedoeld in bijlage 1 artikel 6, bijlage 2 artikel 6, bijlage 3 artikel 6, bijlage 4 artikel 7, bijlage 5 artikel 6 en bijlage 6, artikel 5 van deze regeling.
7. Mocht enig exploitatiejaar een batig saldo opleveren:
   a. dan kan daaraan bij besluit van het algemeen bestuur, op advies van de bestuurscommissie(s) van de samenwerkingsmodule(s) waaruit het batig saldo voortvloeit of het dagelijks bestuur wat betreft een batig saldo bij de MGR beheerorganisatie, een bestemming worden gegeven.
   b. dan vindt dotatie op een bestemmingsreserve plaats na het opstellen van de jaarrekening.
8. (Uit)betaling van enig verschil tussen het op grond van artikel 28 van deze regeling bepaalde en het werkelijk verschuldigde, vindt plaats meteen na de mededeling van de vaststelling van de jaarrekening.

HOOFDSTUK 11 HET ARCHIEF

Artikel 30 Zorg voor archiefbescheiden

1. Het dagelijks bestuur is belast met de zorg voor de archiefbescheiden van de organen van het samenwerkingsverband, overeenkomstig een door het algemeen bestuur, met inachtneming van artikel 40 van de Archiefwet 1995 vast te stellen regeling (Archiefverordening), die aan Gedeputeerde Staten wordt meegedeeld.
   Het dagelijks bestuur is tevens belast met de zorg voor de archiefbescheiden die worden gevormd krachtens de aan het samenwerkingsverband gedelegeerde taken.
   De zorg voor archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door de deelnemende gemeenten gemandateerde taken berust bij deze gemeenten.
2. Voor de bewaring van de op grond van artikel 12, eerste lid en artikel 13 van de Archiefwet 1995 over te brengen archiefbescheiden van de bij deze regeling ingestelde bestuursorganen is aangewezen het Gelders Archief.

3. De directeur is belast met het beheer van de archiefbescheiden waarvoor MGR SDCG zorgdrager is en voor de archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door de deelnemende gemeenten gemandateerde taken, voor zover MGR SDCG de enige archiefvormer is en voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgedragen naar de archiefbewaarplaats.
4. De archivaris van de MGR SDCG is belast met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden waarvoor MGR SDCG zorgdrager is, voor zover deze archiefbescheiden niet zijn overgebracht naar de archiefbewaarplaats.
5. Met het toezicht op het beheer van de archiefbescheiden die ontstaan uit hoofde van de door deelnemende gemeenten gemandateerde taken is belast de archivaris van de desbetreffende gemeente.

HOOFDSTUK 12 TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING

Artikel 31 Toetreding tot de regeling

1. Een college kan tot de regeling toetreden krachtens een daartoe strekkend besluit van het college na verkregen toestemming van diens raad.
2. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de wijziging van de regeling door toetreding van een nieuwe deelnemer toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.
3. Toetreding tot de regeling kan slechts plaatsvinden na een daartoe strekkend besluit van de meerderheid van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers.
4. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toetreding van een nieuwe deelnemer en regelt de gevolgen daarvan.

Artikel 32 Uittreding uit de regeling

1. Een deelnemer kan uit de regeling treden krachtens een daartoe strekkend besluit van de deelnemer na verkregen toestemming van diens raad. Daarbij wordt een opzegtermijn van één jaar in acht genomen, ingaande per 1 januari van het eerstvolgende kalenderjaar.
2. Uittreding is niet eerder mogelijk dan nadat overeenkomstig artikel 35 de deelname aan een samenwerkingsmodule of submodule is beëindigd.
3. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de wijziging van de regeling door uittreding van een deelnemer toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.
4. Het voornemen tot uittreding wordt bij aangetekende brief bekend gemaakt aan de voorzitter van het samenwerkingsverband.
5. Een deelnemer kan uit de regeling treden onder betaling van een uittreedsom die gelijk is aan maximaal drie maal de bijdrage die een deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28 tweede en derde lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recent vastgestelde begroting op het moment dat de deelnemer het besluit tot uittreding kenbaar heeft gemaakt. De uittreedsom kan contant gemaakt worden en betaald worden bij uittreding. De MGR draagt er zorg voor om de meerkosten gedurende deze periode van maximaal drie jaar zoveel mogelijk te beperken. Indien de werkelijke kosten na deze periode, of zoveel eerder als mogelijk, lager uitvallen dan de maximale uittreedsom, wordt het verschil verrekend met de uittredende deelnemer.
6. Het aandeel van de uittredende deelnemer in de bestemmingsreserve wordt in mindering gebracht op de uittreedsom. Dit aandeel wordt berekend conform de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid van de regeling.
7. Bij uittreding blijft de uittredende deelnemer maximaal vijf jaar na uittreding aansprakelijk voor het intreden van risico's voortvloeiende uit de periode dat de betreffende deelnemer deelnam aan de regeling indien en voor zover deze intredende risico's leiden tot een kostenverhoging

voor de basistaken en betrekking hebben op de periode dat de betreffende deelnemer nog deelnemer was.

Artikel 33 Aansprakelijkheid

Het samenwerkingsverband verzekert zich tegen:

a. Civielrechtelijke aansprakelijkheid (wettelijke aansprakelijkheid) voor schade aan personen en goederen;
b. Wettelijke aansprakelijkheid voor vermogensschade.

Artikel 34 Deelname aan een bestaande samenwerkingsmodule en submodule(s)

1. Een deelnemer kan besluiten aan een reeds bestaande samenwerkingsmodule deel te nemen en voor zover van toepassing aan daaronder vallende submodule(s).
2. Een deelnemer die wil deelnemen aan een samenwerkingsmodule/submodule van de regeling maakt dit voornemen schriftelijk kenbaar aan het dagelijks bestuur.
3. De financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden door het dagelijks bestuur in kaart gebracht.
4. Alle kosten die met starten van deelname aan de samenwerkingsmodule/submodule gepaard gaan, komen ten laste van de nieuwe deelnemer.
5. De deelnamekosten, zoals bedoeld in het vierde lid, worden alleen ten laste van de nieuwe deelnemer gebracht indien het besluit tot deelname daadwerkelijk is genomen. De deelnamekosten zijn opgebouwd uit eenmalige kosten, bestaande uit de noodzakelijke investeringen die ten behoeve van de start van de deelname worden gemaakt en contant gemaakte tijdelijke kosten, bestaande uit de transitiekosten die gedurende 2 jaar na toetreding noodzakelijk zijn om projectmatig de bedrijfsvoeringsactiviteiten te integreren.
6. Het algemeen bestuur neemt een besluit over de voorwaarden tot deelname aan een samenwerkingsmodule/submodule, waarbij de financiële, juridische, personele en organisatorische consequenties worden betrokken. Dit wordt schriftelijk aan de betreffende gemeente meegedeeld.

Artikel 35 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule

1. Een deelnemer kan deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigen na een daartoe strekkend besluit van de deelnemer.
2. Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat tussen het samenwerkingsverband en de deelnemer een vaststellingsovereenkomst wordt gesloten over de gevolgen van de beëindiging.
3. De vaststellingsovereenkomst voorziet in een vereffening van het vermogen en reeds aangegane verplichtingen van de samenwerkingsmodule door het vaststellen van een beëindigingssom. De beëindigingssom is gelijk aan maximaal drie maal de bijdrage die een deelnemer op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28 tweede en derde lid, van deze regeling verschuldigd was aan het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de meest recent vastgestelde begroting op het moment dat de deelnemer het besluit tot beëindiging kenbaar heeft gemaakt. De beëindigingssom kan contant gemaakt worden en betaald worden bij beëindiging. De MGR draagt er zorg voor de werkelijke meerkosten gedurende deze periode van maximaal drie jaar zoveel mogelijk te beperken. Indien de werkelijke kosten na deze periode, of zoveel eerder als mogelijk, lager uitvallen dan de maximale beëindigingssom, wordt het verschil verrekend met de deelnemer die deelname aan de samenwerkingsmodule of submodule beëindigd
4. De beëindigingssom wordt verminderd met het aandeel van de betreffende deelnemer van het vermogen op grond van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid van de regeling.
5. Het algemeen bestuur stelt regels vast ten aanzien van de wijze waarop de gevolgen van de beëindiging aan de samenwerkingsmodule of submodule worden bepaald en in de

vaststellingsovereenkomst worden vastgelegd. Dit besluit behoeft tweederde van de uitgebrachte stemmen.

6. In de bepalingen als bedoeld in het derde, vierde en vijfde lid wordt indien noodzakelijk opgenomen dat ten behoeve van de vaststelling van de beëindigingskosten een onafhankelijke registeraccountant wordt ingeschakeld. De opdracht daartoe wordt verstrekt door het algemeen bestuur in overleg met de deelnemer die de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule beëindigt.
7. In de vaststellingsovereenkomst wordt in ieder geval opgenomen dat de deelnemer na beëindiging van een samenwerkingsmodule dan wel submodule, ook in het geval de deelnemer is uitgetreden uit de regeling overeenkomstig artikel 32, maximaal vijf jaar na beëindiging van de deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule aansprakelijk blijft bij het intreden van risico's voortvloeiende uit de periode dat de betreffende deelnemer afnemer was van een samenwerkingsmodule dan wel submodule indien en voor zover deze intredende risico's leiden tot een kostenverhoging voor het samenwerkingsverband en betrekking hebben op de periode dat de betreffende deelnemer nog afnemer was van de samenwerkingsmodule dan wel submodule.

Artikel 36 Wijziging van de regeling

1. De regeling kan worden gewijzigd krachtens een daartoe strekkend besluit van twee derde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers.
2. Onder wijziging van de regeling wordt in ieder geval verstaan het toevoegen, wijzigen of opheffen van een samenwerkingsmodule in de regeling.
3. Elke deelnemende gemeente en het algemeen bestuur is bevoegd een wijziging in de regeling aan de besturen van de deelnemende gemeenten in overweging te geven via een daartoe strekkend voorstel. Het dagelijks bestuur zendt het voorstel van de deelnemende gemeenten of het algemeen bestuur toe aan de besturen van de deelnemende gemeenten.
4. Het algemeen bestuur zendt het ontwerp van de wijziging van de regeling toe aan de colleges van de deelnemende gemeenten voor het geven van een zienswijze door de raden.

Artikel 37 Opheffing en liquidatie van de regeling

1. De regeling wordt opgeheven na een daartoe strekkend besluit van tweederde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers.
2. In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie. Het algemeen bestuur geeft een onafhankelijk accountant de opdracht om een liquidatieplan op te stellen. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken.
3. Het liquidatieplan wordt, nadat de raden hun zienswijze hebben gegeven, door het algemeen bestuur vastgesteld.
4. Het liquidatieplan voorziet ook in de gevolgen die de beëindiging heeft voor het personeel als bedoeld in hoofdstuk 8 van deze regeling.
5. Het liquidatieplan voorziet ook in een vereffening van het vermogen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede en derde lid, van de regeling.
6. Bij opheffing van de gemeenschappelijke regeling wordt ten aanzien van de archiefbescheiden een voorziening getroffen conform art. 4 lid 1 van de Archiefwet 1995.
7. Het liquidatieplan geeft regels voor de wijze waarop de deelnemende gemeenten, voor zover het saldo ontoereikend is, zorgdragen voor de nakoming van de verplichtingen van het samenwerkingsverband. Daarbij wordt uitgegaan van de kostenverdeelsleutel als bedoeld in artikel 28, tweede lid, van de regeling.
8. Het dagelijks bestuur is belast met de uitvoering van de liquidatie.
9. De organen van het samenwerkingsverband blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid.

HOOFDSTUK 13 SLOTBEPALINGEN

Artikel 38 Duur van de regeling

De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 39 Inwerkingtreding

De regeling treedt in werking op 1 januari 2022, nadat deze op de voorgeschreven wijze is bekendgemaakt.

Artikel 40 vervalt

Artikel 41 Citeertitel

De regeling wordt aangehaald als: Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein centraal Gelderland.

Artikel 42 Toezending aan Gedeputeerde Staten

Het college van burgemeester en wethouders van de gemeente waar het samenwerkingsverband is gevestigd draagt zorg voor de in artikel 26, eerste lid van de wet voorgeschreven toezending en de in artikel 26, derde lid, van de wet voorgeschreven bekendmaking van de regeling aan Gedeputeerde Staten.

Bijlagen:

BIJLAGE 1 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. inkoop: inkoop van individuele voorzieningen in het kader van de Jeugdwet en maatwerkvoorzieningen in het kader van de Wet maatschappelijke ondersteuning (WMO 2015)
b. contractbeheer: het registreren en actualiseren van contractinformatie zoals productcodes, tarieven e.d.;
c. contractmanagement: het meten (monitoren) van de contractafspraken en het sturen op de kwaliteit en de kosten van de contracten en indien nodig, het voeren van escalatiegesprekken;
d. projecten: op inkoop gerichte projecten op basis van vraag en behoefte vanuit de gemeente(n);
e. samenwerkingsmodule: onderhavige samenwerkingsmodule Inkoop Zorg;
f. submodule: de zorgvormen binnen deze samenwerkingsmodule, gericht op specifieke individuele voorzieningen in het kader van de Jeugdwet en specifieke maatwerkvoorzieningen in het kader van de WMO 2015 en komen tot stand zoals weergegeven in artikel 5 van deze bijlage.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Inkoop de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten op het gebied van inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein.

Artikel 3 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

1. De samenwerkingsmodule Inkoop Zorg bevat de volgende taken:
   a. inkoop van dienstverlening dan wel goederen binnen het sociaal domein die wordt georganiseerd vanuit de MGR;
   b. het contractbeheer samenhangend met de inkoop;
   c. het contractmanagement samenhangend met de inkoop;
   d. uitvoeren van op inkoop gerichte projecten;
2. De deelnemer is gehouden bij deelname aan een submodule ook deel te nemen aan het contractbeheer- en contractmanagement van die submodule.

Artikel 4 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule en submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van zes maanden.

Artikel 5 Keuze en taken Submodules Inkoop Zorg

1. Op advies van de bestuurscommissie stelt het algemeen bestuur conform art. 25 en 27 van de regeling jaarlijks in het programmaplan en begroting vast welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd;
2. De deelnemers bepalen middels een DVO aan welke submodules zij deelnemen;
3. Deelname aan submodules wordt afgerekend conform artikel 6 van deze bijlage.

Artikel 6 Financiële bijdragen

De kosten van een submodule worden in de verrekening uitsluitend ten laste gebracht van de aan de submodule deelnemende gemeenten naar rato van het jaarlijks op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 2 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL): organisatieonderdeel van het samenwerkingsverband MGR.
b. RMC-functie: Regionale Meld- en Coördinatiefunctie zoals bedoeld in de Wet Educatie en Beroepsonderwijs (WEB), Wet op de expertisecentra (WEC) en Wet op het Voortgezet Onderwijs (WVO).
c. Samenwerkingsmodule: onderhavige samenwerkingsmodule RBL.
d. regionale middelen: bestaan uit de uitkering regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten (RMC). Voor RMC is het zowel de specifieke uitkering regionale meld- en coördinatiefunctie voortijdig schoolverlaten als de specifieke uitkering regeling regionale aanpak voortijdig schoolverlaten.
e. VSV: jongeren van 12 tot 23 jaar die zonder startkwalificatie het onderwijs verlaten. Een startkwalificatie is een havo of vwo diploma of minimaal een mbo-2 diploma.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten op het gebied van de Leerplichtwet 1969 en de RMC-functie.

Artikel 3 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken

1. De samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken bestaat uit twee submodules: Leerplichtwet en RMC
2. De samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken bevat de volgende taken:
   a. De submodule Leerplicht bevat de volgende taak: uitvoering Leerplichtwet 1969
   b. De submodule RMC bevat de volgende taak: uitvoering wettelijke taken RMC

Artikel 4 Bevoegdheden

1. Bij deelname aan de submodule Leerplichtwet worden alle bevoegdheden die volgens de Leerplichtwet 1969 aan de colleges toekomen gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
2. Bij deelname aan de submodule RMC worden alle bevoegdheden die volgens de WEB, WEC en WVO inzake de RMC-functie aan het college van de gemeente Arnhem als contactgemeente toekomen gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
3. De gemandateerde bevoegdheden kunnen in ondermandaat worden gegeven aan medewerkers die de samenwerkingsmodule uitvoeren, met uitzondering van de bevoegdheid tot het vaststellen van de instructie voor de leerplichtambtenaren.

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van 1 jaar.

Artikel 6 Financiële Bijdragen

1. Ten behoeve van de uitvoering van de activiteiten genoemd in artikel 3 is een deelnemende gemeente aan deze samenwerkingsmodule financiële bijdragen verschuldigd op basis van de volgende berekeningswijze per submodule:
   a. Leerplicht:
      i. De totale loonsom voor de verschillende functies wordt vastgesteld, uitgaande van de loonsom op 1 januari 2021;
      ii. De gemeentelijke bijdragen worden, evenredig verdeeld op basis van leerlingenaantallen (1 fte voor 2.700 leerplichtige leerlingen) en gecorrigeerd naar VSV problematiek;
      iii. De gemeentelijke bijdragen worden telkens voor vier jaar vastgesteld, voor het eerst weer in 2025.
      iv. Evenredige verdeling van de kosten van de management-, beleids-, gegevensbeheer en administratieve functies tussen VSV en leerplicht;
   b. RMC: wordt gefinancierd vanuit Rijksmiddelen voor RMC regio Arnhem.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 3 Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

Samenwerkingsmodule: onderhavige samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt, hierna WSP.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt de belangen van de aan de samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten en het UWV op het gebied van de dienstverlening aan werkgevers in relatie tot het plaatsen van de doelgroepen waarvoor zij een re-integratieverantwoordelijkheid hebben.

Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt

a. Submodule: De basisdienstverlening van het WSP bestaat uit:

1. Het WSP is strategisch partner voor werkgevers met betrekking tot arbeidsmarkt-, wervings- en HR vraagstukken.
2. Het vervullen van vacatures bij werkgevers voor werkzoekenden met bijzondere aandacht voor de volgende doelgroepen:

- Participatiewet- uitkeringsgerechtigden, waaronder doelgroep Banenafspraak;
- Wajong-uitkeringsgerechtigden;
- WIA-uitkeringsgerechtigden;
- WW-uitkeringsgerechtigden.

3. Het opbouwen, onderhouden en uitdragen van kennis en informatie ten aanzien van de arbeidsmark en sociale wet- en regelgeving, en waar nodig doorverwijzen naar betrokken ketenpartners.
4. Het adviseren over en faciliteren van werkgevers bij het aanvragen van voorzieningen en subsidies.
5. Het adviseren over en faciliteren van het anders organiseren van werk zodat ook mensen met een afstand tot de arbeidsmarkt een duurzame werkplek kunnen krijgen. Hierbij wordt onder meer gebruik gemaakt van een aanbodgerichte benadering, bijvoorbeeld functiecreatie.
6. Het bevorderen van een inclusieve arbeidsmarkt in de arbeidsmarktregio Midden-Gelderland door onder meer te bouwen aan een stevig netwerk van werkgevers en de in de regio actieve ondernemersnetwerken.

b. Submodule: De dienstverlening van het Steunpunt Social Return On Investment (SROI) bestaat uit :

1. het ondersteunen van aan de submodule deelnemende gemeenten bij het vergroten van het draagvlak voor maatschappelijk ondernemen door ondernemers/werkgevers in de arbeidsmarktregio.
2. het begeleiden van bedrijven en instellingen die een overeenkomst hebben met een SROI-verplichting met één of meer deelnemers bij de invulling van de SROI-afspraken.

Artikel 4 Bevoegdheden

1. De bevoegdheden die de Participatiewet en de Wet banenafspraak toebedelen aan de colleges en betrekking hebben op de onder artikel 3 omschreven taken, worden gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
2. De gemandateerde bevoegdheden kunnen in ondermandaat worden gegeven aan medewerkers die de samenwerkingsmodule uitvoeren.

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule en submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 6 Financiële bijdragen

Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het WSP gezamenlijk gedragen door de aan deze module en/of submodule deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basisdiensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. De bestuurscommissie dient akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Wsw: Wet sociale werkvoorziening
b. SW: Sociale Werkvoorziening.
c. Samenwerkingsmodule: de onderhavige samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW , hierna: WgSW;
d. Buitengemeente: de gemeente die geen deelnemer is aan de samenwerkingsmodule WgSW.

Artikel 2 Belangen

Het samenwerkingsverband behartigt binnen de samenwerkingsmodule de belangen van de aan de samenwerkingsmodule WgSW deelnemende gemeenten op het gebied van het op rechtmatige en doelmatige wijze invulling geven aan de wettelijke taken op het gebied van het werkgeverschap voor de SW-medewerkers en de overige taken zoals benoemd in artikel 4, eerste lid, sub b.

Artikel 3 Deelname aan de samenwerkingsmodule

Deelname aan deze samenwerkingsmodule is slechts mogelijk onder de voorwaarde dat de deelnemende gemeente aan deze samenwerkingsmodule een rechtsgeldig aanwijzingsbesluit heeft genomen als bedoeld in artikel 2, tweede lid, van de Wsw voor de uitvoering van de *activiteiten die gericht zijn op arbeidstoeleiding en -begeleiding van Sw-medewerkers* ***aan een andere organisatie***.

Artikel 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW

1. De samenwerkingsmodule WgSW bevat de volgende taken:
   a. het uitvoeren van de taken behorend bij het werkgeverschap van SW medewerkers, als bedoeld in artikel 2 eerste lid van de Wsw. Hieronder wordt in elk geval verstaan: het zorgdragen voor de uitbetaling en financiering van de loonlasten en hiermee samenhangende kosten van werknemers zoals het bijhouden van de salarisadministratie, besluiten over in- en uitdiensttreding, de aanpassing van het dienstverband, de individuele aanpassing van het salaris (niet zijnde als gevolg van cao-afspraken) en de eventueel daaruit voortvloeiende (gerechtelijke) procedures. Daarnaast betreft het taken op het terrein van personeels- en arbeidsomstandighedenbeleid en -uitvoering die via een DVO zijn opgedragen aan de organisatie die verantwoordelijk is voor de uitvoering van de arbeidstoeleiding en – begeleiding van de SW-medewerkers op basis van het aanwijzingsbesluit van deelnemende gemeenten.
   b. Overige taken en verplichtingen die voortvloeien uit de opheffing van Werkvoorziening Midden-Gelderland (handelend onder de naam Presikhaaf Bedrijven) en het onderbrengen van de verplichtingen van de Stichting Personeel Presikhaaf bij de samenwerkingsmodule WgSW.

2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld kan de bestuurscommissie het algemeen bestuur voorstellen de samenwerkingsmodule te wijzigen.

Artikel 5 Bevoegdheden

Ter uitvoering van de in artikel 4, eerste lid, onder a, genoemde taak dragen de deelnemende gemeenten hun bevoegdheden en verplichtingen uit de Wsw over aan het samenwerkingsverband.

Artikel 6 Beëindiging deelname aan de samenwerkingsmodule

1. Deelname aan onderhavige samenwerkingsmodule eindigt zodra het huidige aanwijzingsbesluit niet wordt voortgezet, tenzij er blijvend wordt voldaan aan de voorwaarden van artikel 3 van deze samenwerkingsmodule en over de uitvoerbaarheid van artikel 4 eerste lid.
2. Beëindiging van deelname als bedoeld in het eerste lid, geschiedt onder de voorwaarden zoals geregeld in artikel 35, tweede, derde, vierde en vijfde lid, van de regeling, als ware de deelnemende gemeente zijn deelname aan deze samenwerkingsmodule zelf heeft beëindigd.
   De loonlasten van SW medewerkers van deze uittredende deelnemer maken geen onderdeel uit van de uittreedsom, wanneer de SW medewerkers niet langer in dienst zijn van het samenwerkingsverband.
3. Onverminderd het eerste en tweede lid kan beëindiging van deelname aan deze samenwerkingsmodule als bedoeld in artikel 35, eerste lid, van de regeling plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 7 Financiële bijdragen

1. Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 4, eerste lid, worden de kosten gezamenlijk gedragen door de aan deze module deelnemende gemeenten.
2. De kosten voor jaar t worden jaarlijks verdeeld op basis van het procentuele aandeel in het aantal arbeidsjaren (AJ) per gemeente op basis van de bezettingsaantallen zoals bekend op 31 oktober t-1 voor de deelnemende gemeenten gezamenlijk.
3. De kosten die samenhangen met het Werkgeverschap van de Sw medewerkers uit de buitengemeenten worden conform de in het tweede lid gedefinieerde verdeelsleutel verdeeld over de deelnemende gemeenten waarbij de bijdrage door het Rijk wordt ontvangen via één gemeente.

Artikel 8 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. Indien een bestuurscommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 5: Samenwerkingsmodule Contractmanagement inburgeringstrajecten:

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze samenwerkingsmodule wordt verstaan onder:

a. Wet inburgering: De Wet Inburgering die op 1 januari 2022 in werking treedt.
b. Inburgeringstrajecten: De trajecten die de deelnemende gemeenten hebben ingekocht teneinde de nieuwkomer in staat te stellen aan zijn inburgeringsplicht als bedoeld in art 6, eerste lid, Wet Inburgering te voldoen.

Artikel 2 Belangen

De samenwerkingsmodule behartigt de belangen van de aan de deelnemende gemeenten op het gebied van contractmanagement van inburgeringstrajecten op basis van de taken zoals vermeld in artikel 3.

Artikel 3 Doel en taken samenwerkingsmodule contractmanagement inburgeringstrajecten

Het hoofddoel van het contractmanagement inburgeringstrajecten is de uitvoering van de inburgeringstrajecten volgen en zo nodig bijsturen.

De taken bestaan uit:
- inkoop van inburgeringstrajecten;
- contractbeheer en contractmanagement;
- toegankelijk maken contractinformatie;
- informatie ophalen over behalen van resultaten;
- contractgesprekken voeren op grond van informatie en signalen;
- rapportage;

Artikel 4 Bevoegdheden

1. De bevoegdheden die de Wet Inburgering toebedeelt aan de colleges en betrekking hebben op de onder artikel 3 omschreven taken, worden gemandateerd aan het samenwerkingsverband.
2. De gemandateerde bevoegdheden kunnen in ondermandaat worden gegeven aan medewerkers die de samenwerkingsmodule uitvoeren.

Artikel 5 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van één jaar.

Artikel 6 Financiële bijdragen

Ten behoeve van de uitvoering van de taken genoemd in artikel 3, worden de kosten die samenhangen met het Contractmanagement Inburgeringstrajecten gezamenlijk gedragen door de aan deze samenwerkingsmodule deelnemende gemeenten. De kosten worden verdeeld op basis van het inwoneraantal per gemeente naar rato van het op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS-cijfers.

Artikel 7 Verkoop van diensten

1. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden.
2. De bestuurscommissie dient akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in het eerste lid.

BIJLAGE 6 Samenwerkingsmodule facilitering overige regionale taken sociaal domein

Artikel 1 Begripsbepaling

In deze regeling wordt verstaan onder:

a. Facilitering: het organiseren van taken zoals bedoeld in art. 3 van deze bijlage, waaronder het werkgeverschap van de betreffende medewerkers;
b. Programma: Zorg, Onderwijs of Participatie
c. Regiosecretariaat: de rol van regiosecretaris en secretariële ondersteuning ten behoeve van het regionaal portefeuilleoverleg en ambtelijk overleg.
d. Regionale beleidsondersteuning: beleidsondersteuning voor ontwikkeling regionaal beleid op het terrein van het sociaal domein.
e. Regionale projecten: op sociaal domein gerichte projecten op basis van vraag en behoefte vanuit de gemeente(n) die (nog) niet zijn ondergebracht bij een van de andere samenwerkingsmodules;
f. Regionaal Portefeuillehouders Overleg: een regionaal overleg van de betreffende portefeuillehouders over een bepaald programma, hierna RPO.

Artikel 2 Belangen

De samenwerkingsmodule behartigt de belangen van de aan *Samenwerkingsmodule facilitering overige regionale taken sociaal domein deelnemende gemeente*n op het gebied van facilitering van overige regionale taken zoals benoemd in artikel 3.

Artikel 3 Taken samenwerkingsmodule en submodules

1. De taken van deze samenwerkingsmodule kunnen bestaan uit:
   a. Faciliteren van het regiosecretariaat ten behoeve van het RPO, de bestuurscommissie en de ambtelijke voorbereiding van deze overleggen in het sociaal domein
   b. Faciliteren van de regionale beleidsondersteuning binnen het sociaal domein
   c. Faciliteren van de uitvoering van op sociaal domein gerichte regionale projecten
   d. Faciliteren van overige taken op basis van verzoeken RPO's Zorg, Onderwijs of Participatie
2. De taken per programma onder lid1 worden aangemerkt als submodule.
3. Indien de deelnemers binnen het samenwerkingsverband bij ministeriele regeling als jeugdregio wordt ingedeeld als bedoeld in het wetsvoorstel de 'Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen' bevat deze submodule de taken zoals in de wet beschreven.

Artikel 4 Keuze en taken

1. Het algemeen bestuur bepaalt de kaders waaronder de taken als bedoeld in artikel 3 worden ingebracht of beëindigd.

Artikel 5 Financiële bijdragen

De kosten van de uitvoering van deze taken voor een programma worden in de verrekening uitsluitend ten laste gebracht van de aan de deelnemende gemeenten van de betreffende submodule naar rato van het jaarlijks op 1 januari bepaalde inwonertal van de deelnemende gemeenten op basis van de meest recente CBS cijfers.

Artikel 6 Beëindiging deelname aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule

Beëindiging van deelname aan de samenwerkingsmodule dan wel submodule kan plaatsvinden door middel van een schriftelijke kennisgeving aan de voorzitter van samenwerkingsverband met inachtneming van een opzegtermijn van twaalf maanden. Voor projecten, waar geen langlopende verplichtingen gelden kan een kortere opzegtermijn worden afgesproken.

Artikel 7 Verkoop van diensten

a. Als de deelnemers instemmen met het onderbrengen van taken als bedoeld in artikel 3, voert het openbaar lichaam met instemming van de deelnemers op verzoek van gemeenten buiten het samenwerkingsgebied deze taken uit. De taken worden uitgevoerd tegen een overeen te komen prijs.
b. Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze genoemde taken in artikel 3.
c. Indien een adviescommissie is ingesteld, dient zij akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening zoals bedoeld in eerste lid.

Toelichting Regeling MGR

Toelichting
Deze toelichting hoort bij de MODULAIRE GEMEENSCHAPPELIJKE REGELING SOCIAAL DOMEIN CENTRAAL GELDERLAND (MGR).

Algemeen
Bij het opstellen van deze regeling is uitgegaan van de door de colleges vastgestelde Notitie G12 regionale samenwerkingsvorm van 3 november 2015. Daarin staat dat bij het kiezen van de meest passende samenwerkingsvorm wordt uitgegaan van de volgende inrichtingsprincipes:

1. *een samenwerkingsvorm die het flexibel kunnen toe-en uittreden mogelijk maakt en met een zo beperkt mogelijke uittredingssanctie*
2. *een samenwerkingsvorm waarin het publiekrechtelijk toezicht optimaal geborgd is, met oog voor en ruimte aan de positie voor de raden en de colleges*
3. *daarnaast is het streven om de bestuurlijke drukte te beperken waar dat kan zodat tempo en daadkracht aan de dag gelegd kan worden*
4. *een ondersteuningsstructuur die mean en lean is: niet meer personele inzet dan nodig voor een goede regionale procesgang en uitvoering van taken*
5. *een besluitvormingsprocedure die uitgaat van gelijkwaardigheid en consensus waarbij een kwalitatieve meerderheid van stemmen bepalend is als consensus niet mogelijk blijkt.*

In november 2015 hebben de colleges hun voorkeur uitgesproken voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam met een modulaire gemeenschappelijke regeling (MGR)

Daarnaast is in januari 2016 een bestuurlijke opdracht gegeven dat in deze regeling niet wordt opgenomen wat al bij wet is geregeld en waarvan niet afgeweken wordt.

In april 2016 besluiten de colleges besluiten deel te nemen aan het Interactief aankoop systeem (IAS) en geven aan voor welke percelen. Dit IAS vormt de basis voor de MGR. Na oprichting van de MGR wordt de samenwerkingsmodule inkoop in feite gevormd door het IAS.

In december 2016 is de bestuurlijke afspraak gemaakt om artikelen over het beëindigen van een samenwerkingsmodule in de regeling op te nemen en het dienstverleningshandvest niet in de regeling te laten terugkomen.

In september 2017 besluit het algemeen bestuur van de MGR aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de samenwerkingsmodules Onderwijszaken en Werkgeverservicepunt aan de regeling worden toegevoegd en voorwaarden voor het deelnemen aan en het beëindigen van een samenwerkings- en submodule zijn verwerkt.

Op 4 juli 2018 heeft het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe module Werkgeverschap SW onder te brengen bij de MGR. Dit vraagt om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW aan de regeling wordt toegevoegd en enkele verbeteringen aan te brengen in de formulering van de regeling.

Op 23 september 2021 heeft het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten onder te brengen bij de MGR. Dit vraagt om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten aan de

regeling wordt toegevoegd en waarin enkele verbeteringen zijn aangebracht in de formulering van de regeling.Om de integraliteit te bevorderen is besloten om uit te gaan van drie Programma's te weten: Zorg, Onderwijs en Participatie en daar de betreffende samenwerkingsmodules onder te brengen en per Programma met één bestuurscommissie te gaan werken.

Op 1 juli 2022 is de Wet gemeenschappelijke regelingen gewijzigd met als doel de democratische legitimatie en rol van de gemeenteraden te versterken. Daarnaast heeft op 30 maart 2023 het algemeen bestuur van de MGR een voorgenomen besluit genomen om de nieuwe submodule Steunpunt SROI toe te voegen aan de samenwerkingsmodule WSP. Deze ontwikkelingen vragen om een aanpassing van de regeling. Het algemeen bestuur heeft daarom besloten aan de deelnemende gemeenten een gewijzigde regeling voor te leggen waarin de toevoeging van de submodule en de wettelijke wijzigingen zijn aangebracht.

Er is een wetsvoorstel Wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen in voorbereiding. Dit wetsvoorstel vraagt jeugdregio's met andere jeugdregio's in een op overeenstemming gericht overleg te zorgen voor bovenregionale afstemming en de organisatie en financiering van de regionale expertteams.

Daarnaast hebben deelnemende gemeenten verzocht de mogelijkheid voor het faciliteren van regionaal bestuurlijk overleg op de programma's Zorg, Onderwijs en participatie. Dit betreft met name de werkgeversrol naar de medewerkers die werkzaam zijn voor het regionale overleg, en het faciliteren van de afstemming en besluitvorming over regionaal beleid. De MGR zelf blijft beleidsarm. Het beleid op deze programma's wordt lokaal en/of gezamenlijk regionaal vastgesteld op basis van duidelijke mandaten van colleges.

Artikelsgewijze toelichting MGR

HOOFDSTUK 1 ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1 Begripsomschrijvingen

Dit artikel bevat enkele algemene begripsbepalingen die gelden voor de gehele gemeenschappelijke regeling.

Artikel 2 Openbaar lichaam

Dit artikel bepaalt dat er een zogenoemd gemeenschappelijk openbaar lichaam wordt ingesteld krachtens artikel 1, eerste lid, gelezen in samenhang met artikel 8, eerste lid, van de wet. Het gemeenschappelijk openbaar lichaam bezit rechtspersoonlijkheid en kan dus zelfstandig privaatrechtelijke rechtshandelingen verrichten. Er is onder meer gekozen voor een gemeenschappelijk openbaar lichaam om de optie open te houden om in de toekomst beleidsmatige taken in te brengen.

Tot slot bepaalt het artikel dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam gevestigd is te Arnhem (volgens artikel 10 lid 3 van de wet is het aanwijzen van een plaats van vestiging vereist). Deze vestigingsplaats bepaalt onder andere welke rechtbank bevoegd is kennis te nemen van eventuele procedures en dat de gedeputeerde staten van de provincie Gelderland interbestuurlijk toezichthouder is.

Daarnaast is de vestigingsplaats van belang in verband met artikel 42 van deze regeling. Het gemeentebestuur van de vestigingsplaats zendt de regeling aan gedeputeerde staten van de provincie Gelderland en maakt de regeling bekend in de Staatscourant.

Artikel 3 Bestuursorganen

Het bestuur van het gemeenschappelijk openbaar lichaam bestaat uit een algemeen bestuur, een dagelijks bestuur en een voorzitter (art. 12, eerste lid, van de wet). Daarnaast kunnen bestuurscommissies worden ingesteld. In deze regeling is die mogelijkheid geopend in artikel 17. De directie of een directielid is geen bestuursorgaan.

HOOFDSTUK 2 BELANGEN, TAKEN EN BEVOEGDHEDEN

Artikel 4 Belangen

De regio wil de mogelijkheid hebben om modules onder de MGR te kunnen brengen. Om dit mogelijk te maken wordt het belang van de MGR in zo breed mogelijk perspectief beschreven in artikel 4. De regeling behartigt immers de belangen van de deelnemers binnen het sociaal domein. Het belang bakent de bevoegdheden van (het bestuur van) het gemeenschappelijk openbaar lichaam af. De specifieke belangen van een samenwerkingsmodule worden geconcretiseerd in de artikelen over de samenwerkingsmodule.

Artikel 5 Modulair karakter

De regeling is modulair opgebouwd om deze eenvoudig te kunnen uitbreiden met nieuwe samenwerkingsmodules. Om samenhang te brengen in de samenwerkingsmodules wordt vanaf 2022 gewerkt met 3 Programma's Zorg, Onderwijs en Participatie. Er kunnen meerdere samenwerkingsmodules onder één Programma worden gebracht.

Artikelen 6 Taken samenwerkingsverband en samenwerkingsmodules

Als de deelnemers in een later stadium nieuwe samenwerkingsmodules aan de MGR willen toevoegen, betekent dit een wijziging van de regeling (artikel 36, tweede lid, van de regeling). Als daar eenmaal toe is besloten wordt de regeling gewijzigd in die zin dat een nieuw artikel over die samenwerkingsmodule in een bijlage bij de regeling wordt toegevoegd, waarin de taken van die nieuwe samenwerkingsmodules worden omschreven. De bijlage bij de regeling maakt integraal onderdeel uit van de regeling. Ook een wijzing van de bijlage moet dus worden aangemerkt als een wijziging van de regeling waarop artikel 36 van toepassing is. Deelnemers kunnen vervolgens besluiten om aan deze nieuwe samenwerkingsmodule deel te nemen (zie artikel 34 van de regeling). Er wordt vervolgens op grond van artikel 6, tweede lid, een afzonderlijke dienstverleningsovereenkomst afgesloten met het openbaar lichaam, de MGR. Op de dienstverleningsovereenkomsten zijn algemene bepalingen van toepassing.

Als in de toekomst raadsbevoegdheden worden overgedragen aan de MGR, hebben de raden een verdergaande rol dan het geven van toestemming voor het treffen van de regeling als bedoeld in artikel 1, tweede lid, van de wet. De raden moeten in dat geval ook instemmen met het treffen van de regeling als deelnemer aan de regeling. De regeling moet bij het overdragen van raadsbevoegdheden op verschillende punten worden gewijzigd, bijvoorbeeld de bepalingen over vertegenwoordiging in het algemeen bestuur dan wel de term deelnemers.

Artikel 7 Bevoegdheden

De deelnemers dragen geen bevoegdheden over aan de MGR. Bij afzonderlijk besluit mandateren de deelnemers de bevoegdheden. Een uitzondering hierop zijn de taken uit module Werkgeverschap SW, zoals verwoord in bijlage 4. Voor het overdragen van het werkgeverschap van de wsw medewerkers naar de MGR is delegatie nodig.

Artikel 8 Beperking privaatrechtelijke bevoegdheden

Met deze bepaling worden de bevoegdheden van de bestuursorganen van het openbaar lichaam beperkt. Dit zijn bevoegdheden die het openbaar lichaam vanwege zijn rechtspersoonlijkheid op grond van de wet zelf heeft. Met deze bepaling worden de financiële risico's voor de deelnemers die hiermee samenhangen beperkt, omdat de deelnemers vooraf eerst hiermee dienen in te stemmen. Wanneer het algemeen bestuur hiertoe over wil gaan is hiervoor vooraf toestemming nodig van deelnemende gemeenten.

HOOFDSTUK 3 HET ALGEMEEN BESTUUR

Artikel 9 Taken en bevoegdheden

Het algemeen bestuur staat aan het hoofd van het gemeenschappelijk openbaar lichaam (art. 12, tweede lid, van de wet). Dit betekent onder meer dat het algemeen bestuur eindverantwoordelijk is voor het gemeenschappelijk openbaar lichaam. In het algemeen bestuur zijn alle deelnemers vertegenwoordigd.

Dit artikel beschrijft de taken en bevoegdheden van het algemeen bestuur. Het algemeen bestuur kan zijn bevoegdheden overdragen aan het dagelijks bestuur met uitzondering van de taken benoemd in artikel 33a, tweede lid, van de wet en artikel 9, derde lid, van de regeling.

Artikel 10 Samenstelling en zittingsduur

Deze regeling omvat een collegeregeling omdat het gaat om collegebevoegdheden die het samenwerkingsverband gaat uitvoeren. Het betreft in beginsel een samenwerkingsverband gericht op uitvoerende taken. Op grond van artikel 13, zesde lid van de wet kiest iedere deelnemer (in dit geval het college) uit zijn midden het lid van het algemeen bestuur (artikel 13, zesde lid, van de wet). In de regeling is gekozen voor één lid van het algemeen bestuur per deelnemer. Het lidmaatschap van het algemeen bestuur eindigt van rechtswege wanneer men ophoudt lid te zijn van het college dat het lid heeft aangewezen (artikel 13, zesde lid van de wet dat artikel 13, tweede lid van overeenkomstige toepassing verklaart).

Om te voldoen aan de gedachte van verlengd lokaal bestuur is het van belang dat deelnemers vertegenwoordigd zijn in het algemene bestuur. Daarom is in de regeling bepaald dat een plaatsvervangend lid van het algemeen bestuur wordt aangewezen om op die wijze vertegenwoordiging van de deelnemer in het algemeen bestuur zoveel mogelijk te borgen. De plaatsvervanging geldt uitsluitend voor de werkzaamheden als lid van het algemeen bestuur. Mocht het lid van het algemeen bestuur ook voorzitter zijn of lid van het dagelijks bestuur, dan geldt de plaatsvervanging niet voor de werkzaamheden als voorzitter of lid van het dagelijks bestuur. De plaatsvervanging van de voorzitter (een zelfstandig bestuursorgaan) is geregeld in artikel 15, vierde lid van de regeling. Voor leden van het dagelijks bestuur kunnen geen plaatsvervangers worden benoemd. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur, zoals gebruikelijk is bij het college.

Artikel 11 Werkwijze en vergaderorde

Bij de totstandkoming van het aantal stemmen is rekening gehouden met de volgende inwonersaantallen per 1-1-2022:
Arnhem 163.888
Doesburg 11.036

Duiven	*24.946*
Lingewaard	*46.963*
Overbetuwe	*48.266*
Renkum	*31.358*
Rheden	*43.435*
Rozendaal	*1.756*
Wageningen	*39.939*
Westervoort	*14.944*
Zevenaar	*44.645*

De uitkomst van de staffel is dat de leden van het algemeen bestuur per 1 januari 2023 het volgende aantal stemmen hebben:

Deelnemer	***Aantal stemmen***
Arnhem	*4*
Doesburg	*1*
Duiven	*2*
Lingewaard	*2*
Overbetuwe	*2*
Renkum	*2*
Rheden	*2*
Rozendaal	*1*
Wageningen	*2*
Westervoort	*1*
Zevenaar	*2*
Totaal	*21*

In het algemeen bestuur worden besluiten genomen met een meerderheid van stemmen. Een stemming is geldig wanneer meer dan de helft van het aantal leden dat zitting heeft aan de stemming heeft deelgenomen (artikel 29, eerste lid Gemeentewet). Daarbij mag geen rekening worden gehouden met meervoudige stemrechten, het gaat om het aantal leden. Leden die zich onthouden van stemming tellen daarbij niet mee.

In artikel 11, vierde lid van de regeling is bepaald over welke onderwerpen het algemeen bestuur niet in beslotenheid kan vergaderen. Het uitgangspunt van de wet (art. 22 lid 3) is dat de vergaderingen van het algemeen bestuur van een gemeenschappelijk openbaar lichaam openbaar zijn. In artikel 22 van de wet is bepaald dat het algemeen bestuur een uitzondering op dit uitgangspunt kan maken. Vergaderingen kunnen in beslotenheid worden gehouden als de voorzitter van het algemeen bestuur dit nodig oordeelt óf als een vijfde van de aanwezige leden daar om verzoekt. Op een dergelijk verzoek beslist het algemeen bestuur, waarbij een afweging gemaakt moet worden tussen het belang van openbaarheid en het belang van vertrouwelijkheid.

In artikel 22, eerste lid van de wet worden artikelen van de Gemeentewet van overeenkomstige toepassing verklaard op het houden en de orde van de vergaderingen van het algemeen bestuur, voor zover de wet daarvan niet is afgeweken:

- *artikel 16: vaststellen reglement van orde voor vergaderingen en andere werkzaamheden*

- *artikel 17: frequentie van vergaderen*
- *artikel 20: quorum voor opening vergadering*
- *artikel 22: onschendbaarheid en verschoningsrecht*
- *artikel 26: handhaving orde vergadering*
- *artikel 28: niet deelname aan stemming*
- *artikel 29: quorum voor geldige stemming*
- *artikel 30: totstandkoming beslissing*
- *artikel 31: geheime stembriefjes*
- *artikel 32: overige stemmingen*
- *artikel 33a: ondertekening stukken*
- *artikel 33: ambtelijke bijstand*

Een lid van het algemeen bestuur heeft altijd stemrecht. Dit stemrecht kan het lid niet worden ontnomen. Een lid van het algemeen bestuur stemt alleen niet wanneer het besluit een gelegenheid betreft die hem rechtstreeks of middellijk persoonlijk aangaat of waarbij hij als vertegenwoordiger is betrokken, of over de vaststelling of goedkeuring van de rekening van een lichaam waartoe hij rekenplichtig is of tot wiens bestuur hij hoort (artikel 28, eerste lid Gemeentewet). Deze bepaling moet terughoudend worden uitgelegd omdat het onthouden van stemrecht een inbreuk zou zijn op de rechten van de vertegenwoordiger en daarmee op het democratisch proces (vergelijk Abrs d.d. 1 april 2015, ECLI:NL:RVS: 2015:1010). Het ligt niet voor de hand dat het lid zich moet onthouden van stemmen over zaken die de gemeente aangaat.
In de regeling kan derhalve niet worden bepaald, dat slechts die deelnemers die de taken ook daadwerkelijk afnemen (lees deelnemen aan een samenwerkingsmodule dan wel submodule) in het algemeen bestuur mogen stemmen over die taken. Mochten er in de toekomst meer samenwerkingsmodules worden toegevoegd en het aantal deelnemers daaraan sterk verschilt dan kan het een optie zijn om bestuurscommissies voor (bepaalde) samenwerkingsmodules in te stellen, waarin vertegenwoordigers van de aan die samenwerkingsmodules deelnemende gemeenten zitten .
Het algemeen bestuur draagt dan haar bevoegdheden ten aanzien van die samenwerkingsmodule over aan de bestuurscommissie. Om bestuurlijke drukte te voorkomen zou je in de bestuurscommissie de leden van het algemeen bestuur kunnen benoemen die de deelnemers vertegenwoordigen die aan de samenwerkingsmodule meedoen. Vervolgens plan je de vergadering van een bestuurscommissie achter de vergadering van het algemeen bestuur. Dit zou je -voor zover gewenst- ook op submoduleniveau kunnen doen.

Een andere mogelijkheid is een gentlemens agreement dat de leden van het algemeen bestuur van de deelnemers die niet deelnemen aan een samenwerkingsmodule, zich onthouden van stemrecht.
Dat is echter niet geheel in lijn met hetgeen hiervoor uiteen is gezet over het onthouden van stemrecht.

HOOFDSTUK 4 HET DAGELIJKS BESTUUR

Artikel 12 Taken en bevoegdheden

Dit artikel regelt de taken en bevoegdheden van het dagelijks bestuur.

Artikel 13 Samenstelling en zittingsduur

Leden van het dagelijks bestuur blijven aan totdat in hun opvolging is voorzien. Hierdoor wordt geregeld dat er in de tussenliggende periode tussen verkiezingen en het kiezen van een dagelijks bestuur uit het midden van het nieuwe algemeen bestuur geen dagelijks bestuur aanwezig is.

Een lid van het dagelijks bestuur dat ontslag wil nemen legt dat voor aan het algemeen bestuur. Pas wanneer het algemeen bestuur een nieuw lid van het dagelijks bestuur heeft aangewezen, kan het ontslag van het lid van het dagelijks bestuur ingaan.

De wet bevat geen bepalingen over het benoemen van plaatsvervangers voor de leden van het dagelijks bestuur. Bij vervanging met een tijdelijk of incidenteel karakter kan worden volstaan met een interne vervangingsregeling binnen het dagelijks bestuur, zoals gebruikelijk is bij het college.

Artikel 14 Werkwijze en vergaderorde

Op grond van artikel 14 van de wet bestaat het dagelijks bestuur uit de voorzitter en ten minste twee andere leden, door en uit het algemeen bestuur aan te wijzen. Er is in de regio afgesproken dat het dagelijks bestuur uit drie leden bestaat.

De wet bevat geen bepalingen over de besluitvorming en vergaderorde van het dagelijks bestuur, zoals bij het algemeen bestuur. Dat is vrij te regelen in de regeling of in het door het dagelijks bestuur vast te stellen reglement van orde. Het ligt voor de hand daarbij aan te sluiten bij de bepalingen over het college: artikel 52-54, 56, 58, 59 en 59a Gemeentewet. Het is niet mogelijk om geheimhouding (vergelijk artikel 55 Gemeentewet) of immuniteit (vergelijk artikel 57 Gemeentewet) te regelen, omdat daarvoor een expliciete grondslag in een wet in formele zin is vereist omdat daarbij wordt afgeweken van algemene wettelijke normen.

HOOFDSTUK 5 DE VOORZITTER

Artikel 15 Taken en bevoegdheden

Dit artikel regelt de aanwijzing van de (plaatsvervangend) voorzitter. Op grond van artikel 13, negende lid, van de wet moet de voorzitter door en uit het algemeen bestuur aangewezen worden. De voorzitter is een eenhoofdig bestuursorgaan (artikel 12, eerste lid, van de wet) en is voorzitter van zowel het algemeen bestuur als het dagelijks bestuur (artikel 12, derde lid, van de wet). De voorzitter beschikt over één stem in beide bestuursorganen. De aanwijzing van de voorzitter kan niet aan het dagelijks bestuur worden gedelegeerd.

De plaatsvervangend voorzitter vervangt de voorzitter zowel in het algemeen bestuur als in het dagelijks bestuur.

HOOFDSTUK 6 DE COMMISSIES

Artikel 16 Adviescommissies

Dit artikel is gebaseerd op artikel 24 en 24a van de wet. Het algemeen bestuur regelt de bevoegdheden en samenstelling van deze commissies van advies. Er kunnen eventueel raadsleden in een adviescommissie worden benoemd.
Op basis van samenwerkingsmodule 6 zal het ook mogelijk zijn dat het algemeen bestuur een vaste adviescommissie instelt ten behoeve van het dagelijks bestuur.
Dit is relevant voor de wens van deelnemers om de facilitering van overige regionale taken te kunnen uitvoeren, zoals het faciliteren van het regionale beleidsoverleg en uitvoeren van regionale projecten. (zie bijlage 6). Er kan dan een adviescommissie worden gevormd van bijv. de voorzitter van het RPO, de voorzitter van het ambtelijk overleg en de regiosecretaris om een goede afstemming en aansturing te hebben van de betreffende medewerkers die zich bezig

houden met regionaal beleid en/of de uitvoering van regionale projecten. De adviescommissie adviseert het dagelijks bestuur over het programmaplan en begroting voor deze taken.

Artikel 17 Bestuurscommissies

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid van het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen (op grond van artikel 25, eerste lid, van de wet). Het is aan het algemeen bestuur om bestuurscommissies in te stellen. Het algemeen bestuur regelt de samenstelling van de bestuurscommissie, haar taken en bevoegdheden, de verantwoordingsrelaties jegens het algemeen bestuur en het dagelijks bestuur. Op grond van artikel 25, tweede lid, van de wet gaat het algemeen bestuur pas over tot de instelling van de in het eerste lid bedoelde commissies nadat de raden van de deelnemende gemeenten van dit voornemen op de hoogte zijn gesteld en in de gelegenheid zijn gesteld hun wensen en bedenkingen ter kennis van het algemeen bestuur te brengen.

De bestuurscommissie is verantwoordelijk voor de inhoudelijke voorbereiding op de begroting en het activiteitenplan- en programma. De bestuurscommissie geeft hierover een advies aan het algemeen bestuur.
De bestuurscommissie heeft een rol voor de samenwerkingsmodules die vallen onder het betreffende programma. Dit wordt in het instellingsbesluit van de betreffende bestuurscommissie vastgesteld.

Er is bewust voor gekozen om geen bepaling in de regeling op te nemen over een eventuele vergoeding aan leden van een advies- of bestuurscommissie, omdat burgemeester, wethouders, raadsleden, ambtenaren en gemeentesecretarissen reeds uit hoofde van hun functie een vergoeding ontvangen.

HOOFDSTUK 7 INLICHTINGEN, VERANTWOORDING EN ONTSLAG

Artikel 18 Het dagelijks bestuur ten opzichte van het algemeen bestuur (inlichtingenplicht)

Dit artikel is slechts beperkt van omvang omdat artikel 19a, eerste lid van de wet reeds bepalingen bevat over de verantwoordings- en inlichtingenplicht, almede het ontslag.

Artikel 19a, eerste lid, van de wet regelt de verantwoording van de (leden van het) dagelijks bestuur aan het algemeen bestuur over het door het dagelijks bestuur gevoerde bestuur. Het tweede lid gaat over het verstrekken van inlichtingen die het algemeen bestuur nodig heeft voor het uitoefenen van zijn taak. Het derde lid gaat over het ontslag van een lid van het dagelijks bestuur door het algemeen bestuur bij een gebrek aan vertrouwen. Een ontslagen lid van het dagelijks bestuur blijft wel lid van het algemeen bestuur. De rechter treedt niet in de beoordeling van de gronden waarop het algemeen
bestuur tot ontslag van het lid van het dagelijks bestuur heeft besloten.

Het informatierecht voor individuele leden van het algemeen bestuur ontbreekt echter in artikel 19a, van de wet. Vandaar dat dit in dit artikel is opgenomen.

Als één of meer leden van het algemeen bestuur inlichtingen vragen aan het dagelijks bestuur dan verstrekt het dagelijks bestuur deze inlichtingen niet alleen aan degenen die inlichtingen vragen, maar ook aan de overige leden van het algemeen bestuur. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle leden van het algemeen bestuur over dezelfde inlichtingen beschikken.

Artikel 19 De voorzitter ten opzichte van het algemene bestuur (inlichtingen- en verantwoordingsplicht en ontslag)

De voorzitter is een apart orgaan. De wet zwijgt over de verantwoordingsplicht van de voorzitter, maar dat wil niet zeggen dat de voorzitter geen verantwoordingsplicht heeft. Het ligt voor de hand dit te regelen in de regeling analoog aan artikel 180 Gemeentewet. Daarmee zijn deelnemende gemeentebesturen vrij om te bepalen of de voorzitter kan worden ontslagen, door wie en op welke gronden. Het ligt voor de hand aan te sluiten bij artikel 13, negende lid, van de wet en het algemeen bestuur die bevoegdheid te verlenen. Volgens de Memorie van Toelichting bij de wet wordt het ontslagrecht van de leden van het dagelijks bestuur ook van toepassing geacht op de voorzitter. Dit past echter niet in de systematiek dat de voorzitter een apart orgaan is. Hij wordt benoemd als voorzitter en is als zodanig lid van het dagelijks bestuur en wordt niet benoemd als lid van het dagelijks bestuur en zou dus ook niet als zodanig ontslagen moeten worden.

Artikel 20 Het dagelijks bestuur, algemeen bestuur, bestuurscommissies en de voorzitter ten opzichte van de raden (informatieplicht)

In het kader de informatievoorziening blijft de MGR jaarlijks in de periode mei raadsinformatiebijeenkomsten houden waarin de documenten die voorliggen voor zienswijze worden besproken en waarbij ontwikkelingen worden gedeeld die relevant zijn voor de uitvoering. Daarnaast worden er twee keer per jaar nieuwsbrieven verzonden om de raden op de hoogte te brengen van relevante ontwikkelingen.

Net als bij artikel 19 worden de inlichtingen niet alleen verstrekt aan degenen die inlichtingen vragen, maar aan de voltallige raad. Hiermee wordt bewerkstelligd dat alle leden van de raad over dezelfde inlichtingen beschikken.

Het verstrekken van inlichtingen door het algemeen bestuur aan de raad is al geregeld in artikel 18, eerste lid van de wet.

Er geldt geen verantwoordingsplicht van leden van het dagelijks bestuur jegens raden of colleges, zodat het artikel hierover niets bepaalt. Dit zou de collegialiteit van het dagelijks bestuur doorbreken. Zie ook artikel van Rob de Greef in de Gemeentestem van 14 november 2013, nr. 7395/13, nr. 110 "Wet gemeenschappelijke regelingen en de dualisering van het gemeente- en provinciebestuur; De wijziging van de Wet gemeenschappelijk regelingen en aanverwante regelgeving onder de loep genomen (deel 1)".

Artikel 21 Leden algemeen bestuur ten opzichte van hun college en hun raden (inlichtingen, en verantwoordingsplicht en ontslag)

Op grond van artikel 19, eerste lid van de wet is bij een collegeregeling artikel 16, eerste lid (verantwoordingsplicht), tweede lid (inlichtingenplicht) en vijfde lid (geheimhouding) van overeenkomstige toepassing ten aanzien van de raden respectievelijk één of meer leden van die raden. Artikel 16 spreekt over het lid van het algemeen bestuur dat door de raad is aangewezen en daarvoor moet worden gelezen het lid van het algemeen bestuur dat door het college is aangewezen. Dit betekent dat op grond van artikel 16 de regeling nadere bepalingen moet bevatten. Die komen in dit artikel terug.

De opgenomen verantwoordingsplicht van het lid van het algemeen bestuur jegens de raad laat onverlet dat leden van het algemeen bestuur in hun hoedanigheid van collegelid tevens ter verantwoording kunnen worden geroepen op grond van artikel 169 Gemeentewet. Ook het enquêterecht van de raad is van toepassing op het lid van het algemeen bestuur en de raad kan de rekenkamer verzoeken een onderzoek in te stellen naar het bestuur van het samenwerkingsverband. De raad heeft geen ontslagrecht, maar als de wethouder of burgemeester het vertrouwen van de raad verliest kan de raad hem ontslaan of een aanbeveling tot ontslag doen (art. 61b, tweede lid Gemeentewet). Dit ontslag leidt automatisch tot ontslag als lid van het algemeen bestuur.

Hoofdstuk 7a Evaluatie

Artikel 21a Evaluatie van de regeling

Op grond van artikel 11a, van de wet is een bepaling toegevoegd over de evaluatie van de MGR. Het algemeen bestuur zal iedere periode van vier jaar een evaluatie uitvoeren van de regeling. Dit kan leiden tot aanpassingen. Deze kunnen opgenomen worden in het programmaplan voor het komende jaar en/of leiden tot een wijziging van de regeling die voorgelegd wordt aan raden voor zienswijze.

HOOFDSTUK 8 HET PERSONEEL

Artikel 22 Personeel

Dit artikel beschrijft de bevoegdheid van het dagelijks bestuur om personeel in dienst te nemen, te schorsen en te ontslaan. Daarnaast bepaalt het tweede lid van dit artikel dat het algemeen bestuur een arbeidsvoorwaardenregeling vaststelt en de daarbij horende algemene voorschriften en bepalingen. De basis voor deze arbeidsvoorwaardenregeling is vanaf 2020 de CAO-SGO. Uit artikel 33 van de wet vloeit voort dat deze bevoegdheid bij het algemeen bestuur berust; er is niet voor gekozen deze bevoegdheid bij het dagelijks bestuur te beleggen.
Het dagelijks bestuur is conform art. 33b bevoegd arbeidsovereenkomsten te sluiten met ambtenaren of personele inzet op basis van een ander type overeenkomst te regelen. Denk hierbij aan inhuur van personeel.

Artikel 23 Directie

Er is gekozen voor de term directie, zonder een uitbreiding met bepalingen over aantal, taken en bevoegdheden van de directieleden. De directie kan uit één lid (bijv. een secretaris-directeur) of meerdere leden (bijv. secretaris en directeur) bestaan. In het organisatiebesluit kunnen het aantal leden worden opgenomen, en de taken en bevoegdheden van de directieleden. Zo voorkom je bij eventuele uitbreiding van het aantal directieleden en daardoor wijziging van de bevoegdheidsverdeling dan wel bij wijziging van bevoegdheden dat de regeling moet worden aangepast.

HOOFDSTUK 9 HET PROGRAMMAPLAN

Artikel 24 vervalt

Artikel 25 Programmaplan

Het algemeen bestuur stelt voor ieder jaar een programmaplan vast, waarin de activiteiten van het samenwerkingsverband worden aangegeven, met daarbij een overzicht van de benodigde financiële en personele middelen.
Het programmaplan komt op een zelfde wijze tot stand als de begroting, zoals vermeld in artikel 27, eerste tot en met het vijfde lid van deze regeling.
Bij het programmaplan van de modules speelt de inhoudelijke voorbereiding van de bestuurscommissies en adviescommissies een belangrijke rol.

Hoofdstuk 9a Burgerparticipatie

Artikel 26 burgerparticipatie

De MGR is beleidsarm en kent uitvoeringstaken. In het participatieprotocol bepaalt het algemeen bestuur per module welke vorm van bestaande of nieuwe burgerparticipatie bij de MGR en/of de door de deelnemende gemeenten passend is om te benutten bij het opstellen van het programmaplan. Dit kan jaarlijks wisselen.

HOOFDSTUK 10 FINANCIËLE BEPALINGEN

De artikelen van hoofdstuk 10 van de regeling hebben betrekking op de financiële administratie, de termijnen en de totstandkoming van de begroting en jaarrekening op grond van de artikelen 34, 34b en 35 van de wet.

Artikel 27 Begrotingsprocedure

Als het algemeen bestuur voor de samenwerkingsmodule een bestuurscommissie heeft ingesteld, dan zenden de bestuurscommissies van die module een ontwerpbegroting van de samenwerkingsmodules toe aan het dagelijks bestuur van de MGR.
Niet de bestuurscommissies, maar het dagelijks bestuur stelt de ontwerpbegroting vervolgens vast en stuurt deze voor een zienswijze naar de raden van de deelnemende gemeenten.

Het dagelijks bestuur stuurt haar programmaplan en begroting begin april naar de raden voor behandeling. De termijn voor het geven van een zienswijze is verlengd tot 12 weken.

Het dagelijks bestuur zal haar reactie op de zienswijze naar de raden sturen, voordat het algemeen bestuur het programmaplan en de begroting vaststelt. Deze moet voor 15 september naar de provincie verzonden worden. Gezien het zomerreces blijven deze termijnen kort en is het voor alle partijen belangrijk zo mogelijk voor de zomer de zienswijze te ontvangen.

Uit de artikelen 212-213 van de Gemeentewet volgt dat er een financiële verordeningen moet worden opgesteld. Dit is daarom niet apart opgenomen in de regeling.

Artikel 28 Bijdragen van de gemeenten

Het exacte bedrag voor de basistaken en de samenwerkingsmodules wordt jaarlijks in de begroting opgenomen.

Daarnaast omschrijft artikel 28, tweede lid, de kostenverdeelsleutel voor de basistaken (de samenwerkingsmodule-overstijgende kosten) die het openbaar lichaam uitvoert. In de regio is afgesproken dat de verrekening van deze kosten plaatsvindt naar rato van het aantal inwoners. Daarnaast wordt de kostenverdeelsystematiek van elke individuele samenwerkingsmodule en/of submodule vastgelegd in bijlage bij de regeling). Alle kosten worden zoveel mogelijk toegerekend naar module- of submoduleniveau, zodat alleen deelnemende gemeenten betalen voor de geleverde diensten. Hierdoor is er geen sprake van restkosten.

Artikel 29 Jaarrekening

Uit het wettelijk systeem vloeit voort, dat de deelnemers aan een gemeenschappelijke regeling er te allen tijde voor moeten zorgen dat het gemeenschappelijk openbaar lichaam over voldoende middelen beschikt om aan zijn verplichtingen te voldoen.

In lid 7 is opgenomen dat het mogelijk is op (sub)module niveau of op MGR beheer niveau een bestemmingsreserve te vormen voor overlopende/doorlopende kosten.

Om het budgetrecht van het algemeen bestuur en de controle daarop door de raden van de deelnemende gemeenten op het terrein van reserves tot zijn recht te laten komen, zal het instellen van reserves bij afzonderlijk besluit door het algemeen bestuur op advies van de

bestuurscommissie betreffende een samenwerkingsmodule of dagelijks bestuur betreffende de MGR beheerorganisatie dienen plaats te vinden.

Het rechtstreeks verantwoorden van de uitgaven op reserves is niet toegestaan. Deze uitgaven behoren als last op het betreffende programma(deel) te worden verantwoord. Hiertegenover staat dan een onttrekking aan de reserve. Uitzondering hierop betreft de resultaat bestemming uit het vorige boekjaar. Conform de uitspraak van de commissie BBV worden deze mutaties wel rechtstreeks op de betreffende reserve verantwoord.

Het instellen van een bestemmingsreserve dient plaats te vinden bij afzonderlijk besluit van het algemeen bestuur, op advies van de bestuurscommissie van de betreffende samenwerkingsmodule of het DB betreffende een bestemmingsreserve voor de MGR beheerorganisatie. In dit besluit zal expliciet het volgende moeten worden aangegeven:

- *de omschrijving van het doel waarvoor de reserve of voorziening moet worden gevormd*
- *de vermelding van het motief voor de instelling*
- *de minimale omvang (bij reserves in verband met risico's) en/of maximale omvang*
- *de omvang en de wijze van stortingen en onttrekkingen (structureel of incidenteel), inclusief de onderbouwing daarvan*
- *de dekking van de storting*
- *de looptijd.*

HOOFDSTUK 11 HET ARCHIEF

Artikel 30 Archivering

Op grond van artikel 40 van de Archiefwet 1995 (Archiefwet) moet de gemeenschappelijke regeling bepalingen bevatten over het archief. Deze moeten zoveel mogelijk overeenkomstig de Archiefwet worden vormgegeven. Om die reden is aansluiting gezocht bij de bepalingen zoals die op grond van de Archiefwet voor de gemeenten gelden.
Het Gelders Archief is aangewezen als bewaarplaats voor blijvend te bewaren informatieobjecten.
Waar de bestuurlijke verantwoordelijkheid voor archiefzorg berust is afhankelijk van de wijze van bevoegdheidstoekenning. Bij delegatie en attributie is dit het bestuur van het openbaar lichaam. Bij mandaat blijven de deelnemende gemeentebesturen verantwoordelijk. Als niet is bepaald welk college zorgdrager is dan is dat het college van de vestigingsplaats. Er worden afspraken met de deelnemende gemeenten gemaakt voor het beheer van archiefwerkzaamheden voor gemandateerde taken. Deze worden in een addendum bij de DVO vastgelegd.

HOOFDSTUK 12 TOETREDING, UITTREDING, WIJZIGING EN OPHEFFING REGELING

Deze gemeenschappelijke regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd en moet om die reden op grond van artikel 9, eerste lid, van de wet bepalingen bevatten over toe- en uittreding, wijziging en opheffing van de regeling. Op grond van artikel 9, tweede lid, van de wet bevat de regeling waarbij een openbaar lichaam wordt ingesteld bepaling over de vereffening van het vermogen ingeval het openbaar lichaam wordt ontbonden.
Besluiten over toetreding tot en uittreding uit de regeling, alsook wijziging van en opheffing van de regeling worden niet door het algemeen bestuur genomen, maar door de deelnemers zelf na verkregen toestemming van hun raden. De laatstgenoemde toestemming kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Uitgangspunt van de wet is dat ten aanzien van toetreding tot, wijziging en opheffing van de regeling (let op niet uittreding uit de regeling) bij unanimiteit wordt besloten (dus alle deelnemers moeten een positief besluit nemen), tenzij de regeling anders bepaald. In deze regeling is van dit uitgangspunt afgeweken.

De bepalingen van de wet over toe- en uittreding zien niet op deelname aan of beëindiging van deelname aan samenwerkingsmodules. Derhalve is gekozen voor een andere terminologie en zijn er aparte bepalingen over opgenomen.

Artikel 31 Toetreding tot regeling
Een gemeente kan tot de regeling toetreden krachtens een daartoe strekkend besluit van het college en na verkregen toestemming van de gemeenteraad. Vervolgens moet een meerderheid van alle deelnemers instemmen met de toetreding. Het algemeen bestuur kan voorwaarden verbinden aan de toetreding van een gemeente tot de regeling. Denk aan een bijdrage aan een eventuele reserve die de andere deelnemers hebben opgebouwd of het moment van toetreding. Daardoor worden eventuele risico's van toetreding voor de overige deelnemers beperkt. Gelet hierop en de gewenste flexibiliteit hoeft slechts een meerderheid van de deelnemers in te stemmen met toetreding van een nieuwe deelnemer.
Het toetreden van een deelnemer tot de regeling is een wijziging van de regeling, waaraan in de gewijzigde WGR eisen worden gesteld.

Artikel 32 Uittreding uit regeling
Een besluit tot uittreding is een eenzijdig besluit van de deelnemer die besluit uit de regeling te treden. Andere deelnemers kunnen een besluit tot uittreding niet blokkeren. Op grond van artikel 9, eerste lid van de wet houdt dit artikel bepalingen in over de gevolgen van uittreding, namelijk de uittreedsom.

De gewijzigde WGR stelt strengere eisen aan de afspraken bij uittreding uit de regeling. Deze eisen zijn verwerkt in artikel 32 en 35, en zijn van overeenkomstige toepassing op de kosten van de basistaken. Daarmee creëren we een eenduidige bepaling voor de gevolgen van uittreding.
Voor het bepalen van de uittreedsom zijn een aantal uitgangspunten gehanteerd.

- *Je moet als deelnemende gemeente relatief eenvoudig toe- en uit kunnen treden tot een submodule of samenwerkingsmodule op basis lokale keuzes zonder 'hop-gedrag'. Je bouwt immers gezamenlijk aan een effectieve regionale uitvoering van taken. Bovendien betreft het deels wettelijke taken.*
- *Bij toetreding wordt gekeken of er aanloopkosten zijn, waaraan je moet bijdragen. Omdat bijv. overheadkosten niet direct toenemen, leidt toetreding meestal tot iets lagere kosten voor de reeds deelnemende gemeenten.*
- *Bij uittreding zie je het omgekeerde. Dan worden de bijdragen van de deelnemende gemeenten hoger omdat vaste kosten gelijk blijven en het tijd en geld kost om variabele kosten te verminderen. Denk aan kosten van personeel, huisvesting/werkplek, ict systemen etc. Daarom wordt gezocht naar een passende periode waarop de uittredende gemeente de werkelijke meerkosten betaald als uittreedsom. Deze periode is in de regeling vastgesteld op maximaal 3 jaar. Daarbij moet er genoeg financiële prikkel zijn bij de MGR en de deelnemende gemeenten om de totale kosten zo spoedig mogelijk te verminderen, waardoor de uittreedkosten voor de uittredende gemeente beperkt blijft.*
- *Een uittreding kan na die maximale periode van drie jaar wel leiden tot hogere kosten van deelnemende gemeenten.*
- *De wetswijziging vraagt om de vaststelling van deze uittreedkosten concreet te maken.*
- *Idem voor wat er gebeurt met het vermogen van de GR. De MGR kent geen ander vermogen dan beperkte bestemmingsreserves.*

Uittreding uit de regeling is mogelijk nadat eerst de deelname aan de samenwerkings- of submodules is beëindigd. Bijna alle kosten worden gemaakt in de samenwerkingsmodules of submodules, welke kosten sneller aan verandering onderhevig kunnen zijn. De afrekenmethodiek is als volgt. Bij uittreding zal eerst de deelname aan de samenwerkingsmodules worden beëindigd en de kosten daarvan worden afgerekend op de wijze zoals bepaald in artikel 35. Daarmee zijn de kosten die samenhangen met de samenwerkingsmodule gedekt.

Artikel 33 Aansprakelijkheid

Geen toelichting nodig.

Artikel 34 Deelname aan een bestaande samenwerkingsmodule
In lijn met artikel 34 besluit een deelnemer tot deelname aan een bestaande samenwerkingsmodule en kan het algemeen bestuur de gevolgen van dit besluit regelen of nadere voorwaarden aan deelname verbinden. Uitgangspunt is dat eenmalige kosten bij de start worden gedragen door de nieuwe deelnemer. Structurele kosten worden gedeeld door alle deelnemers aan de module. Voor de nieuwe deelnemer zullen de kosten bekend zijn voordat wordt besloten deel te nemen aan een samenwerkingsmodule, zodat men hierdoor niet verrast kan worden.

Artikel 35 Beëindigen van deelname aan een samenwerkingsmodule
In een vaststellingsovereenkomst tussen de gemeente die de deelname beëindigt en het dagelijks bestuur van de MGR worden afspraken gemaakt over het beëindigen van de deelname aan de samenwerkingsmodule en de verplichtingen die daaruit voortvloeien. Denk aan (de wijze waarop) de kosten van beëindiging van de deelname aan een samenwerkingsmodule wordt bepaald. Omdat per samenwerkingsmodule dan wel submodule een andere berekenmethodiek gewenst kan zijn, is hierover niets concreter bepaald in de regeling.
Als gevolg van de gewijzigde WGR is een bepaling opgenomen over de vereffening van het vermogen behorende bij de samenwerkingsmodule. Daarom is een termijn van maximaal 3 jaar opgenomen van de meest recent vastgestelde begroting en wordt verwezen naar de kostenverdeelsleutel.
Uittreding bij de module WgSW betekent dat de loonkosten van SW-medewerkers voor de uittredende gemeenten niet langer door de MGR worden doorbelast wanneer de SW-medewerkers niet langer in dienst zijn van de MGR. Overige kosten van deze module worden wel meegenomen in de uittreedsom.

Een overeenkomst is wederkerig dus er moet eerst overeenstemming zijn over de voorwaarden van beëindiging van een module voordat beëindiging plaats kan vinden. Het dagelijks bestuur en het betreffende college zullen het dus eens moeten worden. Daarbij is dit artikel en zijn de regels van het algemeen bestuur (derde en vierde lid) weliswaar van toepassing, maar het gaat om de concrete invulling van de voorwaarden (bijv. wat is toerekenbaar, wat is het definitieve bedrag; wat wordt in natura overgenomen e.d.) en overeenstemming van de gevolgen daarvan.

Ten behoeve van de samenwerkingsmodules worden door het openbaar lichaam de MGR meerjarige contracten aangegaan (bijvoorbeeld een huurcontract of arbeidscontracten). De verplichtingen uit deze contracten lopen soms door tot na beëindiging van deelname van een gemeente aan een samenwerkings- of submodule. Het is daarom onwenselijk dat gemeenten, ondanks de opzegtermijn als bedoeld in artikelen 5 in de BIJLAGE 1 t/m 6 bij het beëindigen van een samenwerkingsmodule (waarin een gemeente nog betaalt voor deelname en aansprakelijk blijft), zonder verdergaande consequenties uit die module kunnen stappen. Daarom is er in lid vijf een bepaling opgenomen op grond waarvan gemeenten ook na beëindiging van deelname aansprakelijk zijn voor de rechtshandelingen die zijn aangegaan door het openbaar lichaam de MGR voor de uitvoering van een samenwerkingsmodule. Die aansprakelijkheid ziet alleen op de rechtshandelingen uit de periode dat een deelnemende gemeente nog afnemer was van de samenwerkingsmodule. De aansprakelijkheidstermijn waarop deze bepaling van toepassing is, is vijf jaar en komt in de vaststellingsovereenkomst te staan. Daarbij is aangesloten bij de algemene verjaringstermijn van vorderingen tot schadevergoeding in het Burgerlijk Wetboek van vijf jaar Hiermee is zo veel mogelijk rekening houden met het belang van de deelnemende gemeente die uit een samenwerkingsmodule stapt als met het belang van de deelnemende gemeenten die achterblijven in een samenwerkingsmodule.

Artikel 36 Wijziging van de regeling
De regeling kan worden gewijzigd na een daartoe strekkend besluit van tweederde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers. Voorafgaand aan het toestemming verlenen door de raden moet, conform de gewijzigde WGR, het ontwerp van de wijziging voor zienswijze worden aangeboden aan de raden. De toestemming door de raden kan slechts worden onthouden wegens strijd met het recht of het algemeen belang. Besluiten wat betreft de wijziging en opheffing van de 'overkoepelende' regeling kunnen dus alleen worden genomen wanneer er tweederde meerderheid daartoe besloten heeft.
Onder wijziging van een regeling valt ook de toevoeging, wijziging of opheffing van een samenwerkingsmodule. Daarvoor is derhalve toestemming van de raad nodig.

Artikel 37 Liquidatie van de regeling
Opheffing van de regeling betekent dat er geen regeling meer is en dat er dus geen bevoegdheden meer zijn, maar het openbaar lichaam is er dan nog. Daarvoor is ontbinding van het openbaar lichaam nodig. Het openbaar lichaam houdt pas op te bestaan als deze qua personeel leeg is. Derhalve moet na opheffing van de regeling het openbaar lichaam worden ontbonden en het vermogen vereffend. Op grond van artikel 9, tweede lid van de wet bevat de regeling bepalingen over de vereffening van het vermogen ingeval het openbaar lichaam wordt ontbonden.
De regeling kan worden opgeheven na een daartoe strekkend besluit van tweederde van het aantal deelnemers na verkregen toestemming van de raden van deze deelnemers. Het opheffen van de regeling is een wijziging conform artikel 36, en als zodanig benoemd. Er is gekozen voor een tweederde meerderheid en geen gewone meerderheid, omdat in het laatste geval er nog voldoende deelnemers kunnen zijn om de regeling voort te zetten. De andere deelnemers kunnen dan uittreden.
In geval van opheffing van de regeling besluit het algemeen bestuur tot liquidatie en regelt het de financiële en andere gevolgen van de opheffing in een liquidatieplan. Hierbij kan van de bepalingen van de regeling worden afgeweken. Met een onafhankelijke registeraccountant wordt een accountant bedoeld die niet werkzaam is bij en geen opdrachten verricht voor één van de deelnemende gemeenten.
Uit artikel 9, derde lid van de wet volgt dat het openbaar lichaam na zijn ontbinding blijft voortbestaan voor zover dit voor de vereffening van zijn vermogen nodig is. De organen van het openbaar lichaam blijven in functie totdat de liquidatie is voltooid om eventuele beslissingen te kunnen nemen. Tot de taak vereffenen van vermogen kan ook het inroepen van de geschillenregeling behoren.
In lid 5 is opgenomen wat er moet gebeuren met archiefbescheiden bij liquidatie van de gemeenschappelijke regeling.

HOOFDSTUK 13 SLOTBEPALINGEN

Artikel 38 Duur van de regeling
De regeling wordt aangegaan voor onbepaalde tijd.

Artikel 39 Inwerkingtreding
Geen toelichting nodig.

Artikel 40 vervallen

Artikel 41 Citeertitel
Geen toelichting nodig

Artikel 42 Toezending aan Gedeputeerde staten
Dit volgt uit artikel 26 van de wet.

BIJLAGE 1 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg

Artikel 3 en 5 Samenwerkingsmodule Inkoop Zorg en submodules Inkoop Zorg

Met deze bepaling worden de taken die de samenwerkingsmodule Inkoop Zorg bevat omschreven en wordt de samenhang met de submodules verduidelijkt. Vanaf de nieuwe inkoop in 2020 wordt gesproken over zorgvormen. Daarbij gaat het om de volgende zorgvormen:

a. *Huishoudelijke ondersteuning*
b. *Beschermd Wonen*
c. *Begeleiding*
d. *Groepsbegeleiding*
e. *Activerend Werk*
f. *Behandeling*
g. *Verblijf*
h. *Jeugdbescherming*

De bevoegdheid tot wijziging van de submodules Inkoop Zorg is bij het algemeen bestuur gelegd, omdat hiervoor anders een wijziging van de regeling op grond van artikel 36 van de regeling nodig zou zijn. De colleges zouden dan tot wijziging moeten besluiten na ontvangen toestemming van de raden. De huidige indeling van submodules is geen vaststaand gegeven en wordt doorontwikkeld, onder meer door ervaring die wordt opgedaan in de praktijk dan wel door verschuiving van taken dan wel door innovatie. De bestuurscommissie geeft via het programmaplan en begroting van de samenwerkingsmodule een advies aan het algemeen bestuur om een besluit te nemen over welke taken voor welke submodules worden uitgevoerd. Hiermee kan snel, eenvoudig en adequaat gereageerd worden op ontwikkelingen.

Artikel 6 Financiële bijdragen
Alle kosten worden toegerekend naar module- of submoduleniveau, zodat alleen deelnemende gemeenten betalen voor de geleverde diensten. Hierdoor is er geen sprake van restkosten.

Artikel 7 Verkoop van diensten
Het samenwerkingsverband kan op niet-commerciële basis diensten verkopen aan derden binnen de kaders van de op grond van deze samenwerkingsmodule gemandateerde bevoegdheden. Met derden wordt in dit geval deelnemers bedoeld die niet aan de betreffende module deelnemen. Het samenwerkingsverband kan ook diensten of projecten voor deelnemende gemeenten uitvoeren die buiten de reguliere DVO-afspraken vallen. Deze worden dan op dezelfde wijze behandeld als dienstverlening aan derden. De bestuurscommissie van de betreffende module dient in alle gevallen akkoord te gaan met het aangaan van de dienstverlening aan derden.

BIJLAGE 2 Samenwerkingsmodule Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL)

De naam van de samenwerkingsmodule Onderwijszaken is gewijzigd in Regionaal Bureau Leerlingzaken (RBL), in lijn met hoe de organisatie naar buiten treedt.

BIJLAGE 3 Samenwerkingsmodule Werkgeversservicepunt
De taken en samenwerking tussen UWV en de MGR, namens de gemeenten is in 2021 herijkt, mede op basis van wijziging in de wet- en regelgeving (SUWI). De taken in de regeling zijn daarop aangepast. De samenwerking tussen UWV en de MGR die is vastgelegd in een samenwerkingsovereenkomst is ook herijkt.
In 2024 is het Steunpunt SROI als submodule toegevoegd aan de samenwerkingsmodule.

BIJLAGE 4 Samenwerkingsmodule Werkgeverschap SW
De betreffende bijlage heeft tot doel het overhevelen van ***het werkgeverschap*** *naar de MGR inclusief de overige taken van de te liquideren GR Werkbedrijf Midden Gelderland (Presikhaaf Bedrijven (PHB)).*

BIJLAGE 5 Samenwerkingsmodule Contractmanagement Inburgeringstrajecten*.*

Vanaf 2022 werken gemeenten samen op het vlak van de Wet Inburgering. In 2021 is er een aanbesteding geweest voor de inburgeringstrajecten. De gemeenten willen het contractmanagement gezamenlijk uitvoeren en hebben de MGR verzocht dit onder te brengen bij het programma participatie. Daarvoor is een aparte bijlage opgesteld waarin de taken zijn weergegeven.

BIJLAGE 6: Samenwerkingsmodule faciliteren overige regionale taken sociaal domein

Gemeenten willen de facilitering van de regionale beleidsondersteuning en regionale projecten binnen het sociaal domein gezamenlijk onder kunnen brengen bij de MGR. Dit zal per programma bepaald worden. Voor deze mogelijkheid is een aparte bijlage opgesteld, waarin deze opties en werkwijze zijn weergegeven.

De MGR is een uitvoeringsorganisatie en beleidsarm en blijft dat ook.

Regionaal wordt er door de deelnemende gemeenten beleid gemaakt onder verantwoordelijkheid van het Regionaal Portefeuille Overleg. Besluiten hierover nemen de colleges en/of de door de colleges gemandateerde wethouders.

Op verzoek van het Regionaal Portefeuille Overleg Zorg, Onderwijs en/of Participatie kan aan de MGR verzocht worden faciliterende taken uit te voeren. Deze betreffen het faciliteren van het regionale bestuurlijk overleg, het faciliteren van regionale beleidsondersteuning en uitvoering van regionale projecten. Het faciliteren van de uitvoering van regionale projecten omvat ook het namens de deelnemende gemeenten daadwerkelijk inkopen van diensten bij derden ter uitvoering van de regionale projecten en het contractbeheer en management van de daaruit voortvloeiende overeenkomsten.

Het uitvoeren van regionale projecten gebeurt op basis van een jaarlijks door de colleges vast te stellen uitvoeringsplan. Dit uitvoeringsplan wordt opgenomen en verwerkt in de begroting van de MGR. Zowel bij het bieden van het regiosecretariaat en regionaal advies als het uitvoeren van regionale projecten zijn er bedrijfsvoeringsaspecten die in acht moeten worden genomen. Hiermee wijkt deze module niet af van de andere samenwerkingsmodules.

Voor het uitvoeren van deze taken worden dienstverleningsovereenkomsten gesloten tussen de MGR en de deelnemende gemeenten aan dat RPO en/of die betreffende beleidsonderdelen en/of regionale projecten.

Er kan in verband met bovenregionale taken belang zijn om het faciliteren van dit regionale overleg te verbreden naar boven regionale partijen, bijv. met betrekking tot jeugdzorg. Die mogelijkheid wordt hiervoor in deze regeling geboden.

Deze module biedt ook mogelijkheden om gezamenlijk de wettelijke taken uit te voeren in het kader van het wetsvoorstel de "wet verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen'. Daarbij wordt gesproken over het met andere jeugdregio's in een op overeenstemming gericht overleg te zorgen voor bovenregionale afstemming en de organisatie en financiering van de regionale expertteams.

TOT SLOT

Klachtrecht
De MGR heeft een Klachtenregeling. Deze is in te zien via de website. Inwoners en andere betrokkenen wordt daarmee duidelijkheid geboden hoe het bestuursorgaan omgaat met klachten en er wordt verwezen naar de mogelijkheid om, bij ontevredenheid over de afhandeling, de klacht voor te leggen aan de Ombudsman.

Bezwaar & beroep
Inwoners kunnen bezwaar indienen bij de overheid die een beslissing heeft genomen. Tegen de beslissing op het bezwaar kan vervolgens beroep worden ingesteld. De wettelijke basis voor bezwaar en beroep is te vinden in de Algemene wet bestuursrecht en soms in specifieke wetten, zoals de Leerplichtwet.

Geschillenregeling
De geschillenregeling van artikel 28 van de wet is van toepassing. Deze heeft uitsluitend betrekking op geschillen over de toepassing van de regeling en niet over het al dan niet treffen van een regeling of over de inhoud van een te treffen regeling. Hetzelfde geldt voor geschillen over wijziging, opheffing van of uittreding uit een regeling, tenzij het geschil betrekking heeft op de toepassing van in de regeling opgenomen regels ter zake. Meestal gaat het om het al dan niet nemen van besluiten.

Voor zover het geschil betrekking heeft op een besluit of een handeling die daarmee gelijk te stellen is, gaat het om een procedure van administratief beroep. Tegen het in administratief beroep genomen besluit van gedeputeerde staten, staat beroep open bij de bestuursrechter. Gaat het niet om een besluit of handeling die daarmee gelijk te stellen is, dan heeft het besluit van gedeputeerde staten het karakter van een primair besluit waartegen bezwaar openstaat gevolgd door beroep bij de rechtbank.

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Benoemen plaatsvervangend lid regioagendacommissie van de Groene Metropoolregio

Adviseur	: Griffier	**Datum Presidium**	: 12 oktober 2023
Programma	: 0 Bestuur en Ondersteuning	**Datum Raad**	: 7 november 2023
Portefeuillehouder	: Voorzitter presidium	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Op grond van artikel 3 van het reglement van orde van de regioagendacommissie van de Groene Metropoolregio bestaat de commissie uit 4 raadsleden van Arnhem en Nijmegen en twee raadsleden van de overige gemeenten. Iedere gemeenteraad benoemt ook een raadslid tot plaatsvervangend lid. In de raadsvergadering van 13 december 2023 is de heer Blokland benoemd tot plaatsvervangend lid van voornoemde commissie. De heer Blokland is inmiddels geen raadslid meer. Om die reden moet er een nieuw plaatsvervangend lid van de commissie voor onze gemeente worden benoemd.

Gevraagde beslissing
Te benoemen tot plaatsvervangend lid van de regioagendacommissie (RAC) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, namens de gemeenteraad van Rozendaal:

De heer G.H. van Gorkum;

Wat willen we bereiken?
Borgen van het stemrecht in de regioagendacommissie, bij afwezigheid van één van de Rozendaalse leden.

Argumenten
De twee leden van de regioagendacommissie zijn een raadslid van het PAK en een raadslid van de BGR. Het is daarom redelijk wederom een raadslid van R’74 tot plaatsvervangend lid van de agendacommissie te benoemen. De heer G.H. van Gorkum is namens deze fractie bereid gevonden om tot plaatsvervangend lid te worden benoemd.

Kanttekeningen
Geen

Wat gaan we daarvoor doen?
De Regio over deze benoeming informeren.

a) Planning
Besluitvorming in de raadsvergadering 7 november 2023

b) Evaluatie
n.v.t.

c) Participatie en communicatie
Het betreft een besluit in een openbare vergadering.

d) Publicatie verplicht
Het voorstel maakt deel uit van de agenda voor de openbare raadsvergadering welke in het gemeenteblad en op de website wordt gepubliceerd.

Wat mag het kosten?
Aan deze benoeming zijn geen kosten verbonden.

Het Presidium van de gemeenteraad,

Klaas Schaap,
Griffier

Ester Weststeijn,
burgemeester

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van het presidium van 12 oktober 2023

Gelet op de voordracht van de fractie van de Rosendael'74,

Besluit:

Te benoemen tot plaatsvervangend lid van de regioagendacommissie (RAC) van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen, namens de gemeenteraad van Rozendaal:

De heer G.H. van Gorkum

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal op 7 november 2023

Klaas Schaap,
Griffier

Ester Weststeijn,
Burgemeester

Raadsvoorstel

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Ontwerp-Programmabegroting 2024-2027

Adviseur	: D. Blagdan	**Datum B&W**	: 10 oktober 2023
Programma	: Alle	**Datum Raad**	: 7 november 2023
Portefeuillehouder	: S. Warmerdam	**Openbaar**	: Ja

Aan de Raad

Aanleiding
Hierbij bieden we u de meerjarenbegroting 2024-2027 aan. Hiermee stelt u de kaders vast voor uitvoering door het college voor de komende jaren. In het opstellen van deze begroting is de Kadernota 2024-2027 als uitgangspunt gebruikt. Daarnaast is rekening gehouden met de noties en wensen zoals geuit bij de algemene beschouwingen bij behandeling van die Kadernota. De begroting geeft een realistisch beeld van de beoogde resultaten voor de komende jaren met de daarvoor noodzakelijke financiële middelen.

We willen met deze begroting nadrukkelijk voortstappen op de ingeslagen weg naar een toekomstbestendig Rozendaal. Maar dat doen we op een behoedzame wijze. We bieden met deze begroting een gewogen midden aan tussen ruimte creëren voor noodzakelijke investeringen, uitvoering geven aan reguliere taken en aanvullende wensen, bijvoorbeeld als gevolg van de ontwikkelingen in de wereld buiten Rozendaal.

Gevraagde beslissing
De Programmabegroting 2024-2027 vaststellen.

Wat willen we bereiken?
Doelstelling is om de opgaven en ambities van de raad voor de komende jaren waar te maken en daartoe de benodigde financiële middelen ter beschikking te stellen.

Argumenten
1.1 *Begroting is passend bij opgaven en ambities voor de komende jaren*
In deze begroting wordt per programma beschreven wat we de komende jaren (extra) willen bereiken. Daarbij is aandacht voor de uitgangspunten (kaders) die de raad heeft gesteld in de kadernota, het coalitieakkoord, en de diverse ontwikkelingen om ons heen zoals die rond opvang asielzoekers en statushouders, klimaat en energie. De in deze ontwerpbegroting voorgestelde kaders en middelen scheppen de randvoorwaarde om die opgaven en ambities de komende jaren aan te pakken.

1.2 *Sluitende begroting voor 2024, passend binnen adviezen en kaders provincie*
In het voorjaar is een winstwaarschuwing gegeven over de toekomstbestendige houdbaarheid van onze financiële huishouding. En nog steeds zien we voor de jaren 2026 en 2027 een sterke terugval in rijksmiddelen die ervoor zorgen dat we geen meerjarig sluitende begroting kunnen

aanbieden. In deze ontwerp-begroting ligt een minder zorgelijk beeld voor. We presenteren voor de jaren 2024 en 2025 een sluitende begroting, ondanks een aantal stevige kostentoenames. Dat is vooral te danken aan een passend geachte OZB-stijging en een forse verhoging van rente-opbrengsten. Met dit voorstel (sluitend in de eerste 2 jaren en een tekort in 2026 en 2027) is geen sprake van een meerjarig sluitende begroting, maar voldoen we wel aan de eisen van de provincie en lopen we in lijn met de adviezen van onder meer de Vereniging Nederlandse Gemeenten en gemeenten in de regio.

1.3 Proces tot ontwerpbegroting is zorgvuldig en biedt ruimte tot (nadere) invloed van de raad op uitwerking van belangrijke thema's

We zijn al in een vroeg stadium met uw raad in gesprek gegaan over het meerjarige financiële perspectief. Daarnaast is er bij de algemene beschouwingen een gedragen beeld ontstaan over de randvoorwaarden en wensen voor deze begroting. Op een aantal grotere thema's was nadere informatie en afweging nodig over nut en noodzaak van investeringen. Dit heeft in het bijzonder op het vlak van het gemeentehuis, samenwerking in de regio en de ontwikkeling van de organisatie geleid tot verdere uitwerking (gecommuniceerd via raadsinformatiebrieven) van de plannen in samenhang met de wensen van de raad. Er is gehoor gegeven aan het signaal om rente-opbrengsten meer in te zetten als dekkingsmiddel. En we dekken meer dan voorheen investeringslasten ten laste van de exploitatie en minder ten laste van de reserve. Dit om een stevig weerstandvermogen (4 als geprojecteerde ondergrens) te waarborgen. Op deelthema's zoals de regionale samenwerking nodigen we de raad uit om met ons van gedachten te wisselen over de passende aanpak.

Kanttekeningen

Zoals bekend spelen er tamelijk grote onzekerheden rondom onze belangrijkste inkomstenbron, het gemeentefonds. Voor de jaren 2026 en 2027, de ravijnjaren, zien wij een bijna onmogelijke opgaaf om dit tekort op normale wijze te kunnen dichten. We zijn in toenemende mate afhankelijk van de structurele en incidentele rijksbijdragen. We zijn niet de enige gemeente die hier mee te kampen heeft. We voldoen aan de eisen van de provincie en lopen in lijn met de adviezen van onder meer de VNG over hoe hiermee om te gaan. Deel van dat advies is om niet vast te bezuinigen op eerdere en geplande investeringen als die een effect hebben op 2026 en 2027.

Wat gaan we daarvoor doen?

a) Planning

De vastgestelde programmabegroting 2024-2027 dient als onderlegger voor de werkprogramma's voor 2024.

b) Evaluatie

Zoals passend binnen de jaarcyclus zal bij jaarrekening en waar wenselijk bij tussenrapportages geëvalueerd worden op wat we in de begroting aan doelen en (financiële) resultaten beschrijven.

c) Participatie en communicatie

Na vaststelling door de raad zal (voor 15 november) de begroting worden gedeeld met de provinciaal toezichthouder.

d) Publicatie verplicht?
Publicatie van de begroting vindt na vaststelling plaats via de website.

Wat mag het kosten?
Niet van toepassing.

Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum, gemeentesecretaris	Ester Weststeijn, burgemeester

Bijlage(n)
1. Ontwerp-programmabegroting 2024-2027
2. Concept-raadsbesluit

Raadsbesluit

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Meerjarenbegroting 2024-2027

De raad van de gemeente Rozendaal, gelezen het voorstel van burgemeester en wethouders d.d. 10 oktober 2023.

Besluit:

1. De Programmabegroting 2024-2027 vast te stellen.

Aldus besloten in de openbare vergadering van de gemeenteraad van Rozendaal d.d. 7 november 2024

Klaas Schaap, griffier	Ester Weststeijn, burgemeester

Gemeente
ROZENDAAL

Programmabegroting 2024-2027

Voorwoord

Begroten bij toenemende onzekerheden

Voor u ligt de Programmabegroting 2024 – 2027. In de vorige begroting benadrukten wij in het voorwoord vooral de zorg voor elkaar en de wereld. Dat blijft onverkort van kracht tegen de achtergrond van toenemende onzekerheden in de financiële grondslagen.

Rozendaal toont zich aan de buitenwereld als een unieke gemeente met bijzondere kwaliteiten en onze inwoners zijn trots op het voorrecht hier te wonen. Dat bepaalt ook dit jaar de insteek voor de begroting. Daarbij kunnen we slechts een beperkt aantal zaken zelf beïnvloeden. Voor een zeer groot deel zijn we afhankelijk van keuzes die gemaakt worden door het Rijk. De 'kracht van klein' blijkt steeds weer, ook uit de opvang van Oekraïense vluchtelingen in onze gemeenschap. Onzekerheid aan de inkomstenkant geldt met name voor het Gemeentefonds en specifieke uitkeringen. Aan de uitgavenkant zijn er forse verplichtingen met een open einde in het sociale domein. Zoals ieder jaar is het een uitdaging om een gezonde begroting voor te leggen, maar het blijkt de laatste jaren ingewikkelder te worden. Al hebben wij in Rozendaal onze zaken behoorlijk op orde, de afhankelijkheid van de buitenwereld levert uitdagingen op. Vooral de onzekerheid over het Gemeentefonds neemt de komende jaren toe. Op basis van de huidige informatie zien 2024 en 2025 er goed uit, maar zijn de vooruitzichten voor 2026 en verder negatief. Dat vraagt om behoedzaam beleid om te behouden wat wij koesteren en ons tegelijkertijd voor te bereiden op de toekomst.

	2024	2025	2026	2027
Primitieve begroting	142	151.160	-135.390	-149.970

Van kadernota naar begroting

Bij de start van de voorbereiding van de kadernota maakten wij ons zorgen over de mogelijkheid om de basis op orde te houden, laat staan te investeren in onze toekomst. Bij de bespreking van de Kadernota 2024 was inmiddels bekend dat de meicirculaire enige verlichting bracht voor de eerste jaren. Dit leek op dat moment onvoldoende om te investeren in onze toekomst, terwijl we dat wel nodig vinden. Sinds de bespreking in de raad van de kadernota in juli zijn de vooruitzichten gunstiger geworden door met name aantrekkende rente-inkomsten en specifieke uitkeringen. De geleidelijke aanpassing van de OZB die in deze meerjarenbegroting verwerkt is helpt hierbij. Tegelijkertijd zien wij toenemende kosten in het sociale domein en met name jeugdzorg. Per saldo is er enige ruimte voor 2024 en 2025. Deze ruimte willen we graag inzetten voor een aantal ambities die tijdens de bespreking van de kadernota nog moesten worden uitgewerkt, zoals het robuuster maken van de organisatie conform het coalitieakkoord.

Vooruitzichten op lange termijn

Vrijwel alle gemeenten worstelen met de negatieve effecten van onder andere de terugkeer van de opschalingskorting in 2026 en verder en de onzekerheid over (de startdatum van) de nieuwe systematiek in het Gemeentefonds. Door gebruik te maken van onze reserves als bron van rente-inkomsten en het aanpassen van de hoogte van de OZB naar wat regionaal gebruikelijk is, ontstaat enige demping van de veronderstelde negatieve effecten. Inmiddels is vanuit het Rijk incidenteel wat extra geld bijgezet. Dat is onvoldoende. Overigens worstelen vrijwel alle gemeenten hiermee. Vanwege de Tweede Kamer verkiezingen in november 2023 en de vorming van een nieuwe regering krijgen we niet op korte termijn meer financiële meerjarige zekerheid. In deze volgen wij het advies van de VNG om te streven naar positieve jaren 2024 en 2025 en om 2026 en 2027 reëel te begroten en (nog) niet te beginnen met pijnlijke bezuinigingen. We zetten in op wat nodig en gewenst is, maar moeten ook rekening houden met wat er van buiten af van ons gevraagd en soms vereist wordt. Die balans denken wij gevonden te hebben in deze meerjarenbegroting.

Zaken op orde en doorontwikkelen

Vanzelfsprekend moeten wij zaken op orde hebben als dienstverlening aan inwoners en de dagelijkse dingen, zoals straatverlichting, wegonderhoud en onkruidbestrijding, De opvang voor inwoners die verschillende vormen van zorg nodig hebben, sport en cultuur: allemaal zaken die wij vaak vanzelfsprekend vinden. Daar bovenop willen wij invulling geven aan het coalitieakkoord 2022-2026. Tegelijkertijd willen wij ons steentje bijdragen in regionale vraagstukken zoals de verstedelijkingsstrategie en nationale opgaven, via bijvoorbeeld de woondeal en het vluchtelingenvraagstuk. En dan merken wij ook de gevolgen grensoverschrijdende vraagstukken, zoals de energie- en klimaatcrises en wat dat betekent voor onze lokale flora en fauna. In deze begroting wordt een balans gevonden tussen wat wij moeten en willen, tussen zekerheden en onzekerheden, lokaal en omgevingsbewust. Met de voorliggende begroting bewegen wij zo behoedzaam voorwaarts.

We blijven ons inzetten voor de wettelijk verplichte zorg voor onze inwoners in het sociale domein. Daarbij continueren en soms intensiveren we de samenwerking met andere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen en verbonden partijen. De inzet zal vooral gericht zijn op borgen van de kwaliteit, effectiviteit en kostenbeheersing.

Voor het beheer van de openbare ruimte houden we vast aan de eerder bepaalde gewenste kwaliteit. Daarbij willen we sterker sturen op het leveren van die kwaliteit door uitvoerders. Ook doen we een beroep op onze inwoners, omdat het niet vanzelfsprekend is dat alles door de overheid moet worden opgelost. Waar mogelijk proberen we het gedrag van inwoners te beïnvloeden, zoals gebleken succesvol te zijn in bijvoorbeeld de afvalinzameling. Initiatieven van inwoners, zoals de Werkgroep Duurzaam Rozendaal blijven we stimuleren.

De organisatie staat voortdurend onder druk om te leveren wat er wordt verwacht en te bouwen aan de toekomst. Conform het coalitieakkoord wordt er ingezet op een ontwikkelproces om tot een robuuste toekomstbestendige organisatie te komen. Daar past een werkomgeving bij die voldoet aan de wettelijke eisen qua arbeidsomstandigheden en past bij de gewenste organisatie.

Voortbouwen en koers houden

In de begroting van 2023 beoogden we onze uitgaven te beperken in 2023 en ons voor te bereiden op investeringen in 2024 en verder. Die ruimte doet zich, met name door de positieve rente-inkomsten, nu in enige mate voor. Daarom gaan we er in deze begroting van uit dat we onze reguliere taken onverkort kunnen doorzetten en tegelijkertijd kunnen investeren in de toekomst op basis van wat we onvermijdelijk en noodzakelijk vinden. Dat doen we behoedzaam conform de koers die we de afgelopen jaren hebben ingezet. Behoedzaamheid is vooral van belang rekening houdend met uitdagingen in de opvang van Oekraïense vluchtelingen, die een extra druk op de organisatie legt, noodzakelijke aanpassingen in dezelfde organisatie en intensievere samenwerking in de regio. Ook in 2024 zullen zich ontwikkelingen voordoen die we nu nog niet kunnen voorzien. Dat vereist stevige en wendbare sturing en regie, waar we graag vorm aan willen geven als college en ambtelijk apparaat samen met de raad en onze inwoners.

10 oktober 2023

Burgemeester en wethouders van Rozendaal,

de secretaris,
Bas Pelgrum

de burgemeester,
Ester Weststeijn

Inhoudsopgave

Voorwoord ... 2
Opbouw en leeswijzer ... 5
Programma's ... 7
Programma 0: Bestuur en ondersteuning ... 8
Programma 1: Veiligheid ... 16
Programma 2: Verkeer en Vervoer ... 22
Programma 3: Economie ... 27
Programma 4: Onderwijs ... 29
Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie ... 32
Programma 6: Sociaal Domein ... 37
Programma 7: Volksgezondheid en milieu ... 46
Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing ... 52
Paragrafen ... 56
Paragraaf 1: Lokale heffingen ... 57
Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing ... 60
Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen ... 68
Paragraaf 4: Financiering ... 70
Paragraaf 5: Bedrijfsvoering ... 72
Paragraaf 6: Verbonden Partijen ... 79
Paragraaf 7: Grondbeleid ... 85
Paragraaf 8 Wet Open Overheid ... 86
Paragraaf 9: Informatieveiligheid en privacy ... 87
Financiële begroting ... 91
Geprognosticeerde balans ... 92
Recapitulatiestaat ... 93
Overzicht Algemene dekkingsmiddelen ... 95
Investeringsstaat ... 96
EMU-saldo ... 96
Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves ... 97
Incidentele baten en lasten ... 98

Opbouw en leeswijzer

De begroting is, net als altijd, opgebouwd volgens de door de raad vastgestelde programma-indeling en de (wettelijk verplichte) paragrafen. In de programma's zijn de volgende vragen sturend:

- wat we willen bereiken;
- wat gaan we daarvoor doen;
- wat mag het kosten.

Hierbij willen wij zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de gemeenteraad is aan het college van B&W voor 2024. Wij willen de gemeenteraad daarmee in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. De begroting wordt ambtelijk uitgewerkt in een werkprogramma. Hiermee komen we tot een planmatige, projectmatige en controleerbare aanpak van onze inzet. Het college is van oordeel dat deze begroting een goede basis biedt om ook de toekomstige jaarstukken, en zo nodig de tussentijdse rapportages verder te ontwikkelen.

De begroting bestaat grofweg uit drie onderdelen:

- de programma's;
- de paragrafen;
- de financiële begroting.

Programma's

Alle acht programma's starten met een inleiding waarin staat beschreven op welke onderdelen het programma betrekking op heeft. Vervolgens geven wij aan wat het beleidsdoel is binnen het programma. We volgen in onze programma-indeling en taakvelden de indeling uit het BBV. Deze uniforme indeling helpt om tot betrouwbare informatie voor interne sturing en externe vergelijkbaarheid te komen. Onderdeel van die indeling is de voorgeschreven uitwerking van de volgende vragen:

- *Wat willen we bereiken?*
  Bij deze eerste W-vraag zijn op hoofdlijnen de te behalen doelen opgenomen.
- *Wat gaan we daarvoor doen?*
  Hier wordt geconcretiseerd welke acties er in 2024 (of verder) nodig zijn om te bereiken wat onder vraag 1 als doel geformuleerd is.
- *Wat mag het kosten?*
  Hierin staat het overzicht dat inzicht geeft in:
  - de baten en lasten van de meeste recente jaarrekening;
  - de baten en lasten van het aankomende begrotingsjaar;
  - de baten en lasten van de drie jaren daaropvolgend;
  - overzicht van de onttrekkingen en toevoegingen aan reserves.

  We geven een toelichting op de opgenomen baten en lasten en verklaren de verschillen opzichte van de vorige meerjarenbegroting. Tot slot voegen wij ook nog een overzicht toe met de afwijkingen ten opzichte van Kadernota 2024 toe.

Beleidsindicatoren

De voorgeschreven wettelijke beleidsindicatoren per programma zijn opgenomen in het programma waar ze betrekking op hebben. Deze wettelijke indicatoren hebben in onze context vaak nauwelijks raakvlak met de opgaven die we in de programma's beschrijven. Om de cijfers iets meer in perspectief te plaatsen is ook het gemiddelde van gemeenten < 25.000 inwoners opgenomen.

Verbonden Partijen
Binnen elk programma wordt de Verbonden Partijen genoemd die een bijdrage leveren aan de doelstelling. Deze Verbonden Partijen worden in lijn met de voorschriften uit het BBV behandeld in de Paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen
In de paragrafen worden vanuit een dwarsverband op de programma's diverse onderwerpen behandeld doe de bedrijfsvoering in brede zin betreffen. Het gaat in de paragrafen niet om de 'wat', maar om de 'hoe-vraag'. Er zijn acht voorgeschreven paragrafen:

- hoe gaan we om met belastingen (lokale heffingen) (paragraaf1)?
- hoe worden risico's beheerst en welk effect heeft dat op het weerstandsvermogen (paragraaf 2)?
- hoe onderhouden we onze bezittingen en openbare ruimte (paragraaf 3)?
- hoe lopen de geldstromen en onze vermogenspositie (paragraaf 4)?
- hoe is de bedrijfsvoering geregeld (paragraaf 5)?
- met wie vormen wij Verbonden Partijen en hoe zijn de afspraken geregeld (paragraaf 6)?
- hoe is ons grondbeleid (paragraaf 7)?
- hoe geven wij invulling aan de Wet Open Overheid (paragraaf 8)?

We hebben een negende, niet verplichte, maar wel gewenste, paragraaf hieraan toegevoegd over informatieveiligheid en privacy:

- hoe waarborgen wij de beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van onze (digitale en fysieke) informatie en hoe gaan wij om met persoonsgegevens (paragraaf 9)?

Financiële begroting
In dit hoofdstuk wordt een samenvatting gegeven van alle lasten en baten op de programma's. Daarnaast wordt inzicht geboden in de financiële ontwikkeling van het meerjarig perspectief, eventuele investeringen en de manier waarop daar invulling aan kan worden gegeven. Tot slot zijn er een aantal overzichten opgenomen die door het BBV worden voorgeschreven en die vooral voor de provinciaal toezichthouder relevante informatie bevatten.

Programma’s

Programma 0: Bestuur en ondersteuning

Inleiding

In het programma Bestuur en ondersteuning geven we vorm en inhoud aan (de ondersteuning van) het gemeentebestuur: de gemeenteraad en het college van B&W. Samen stellen we de kaders voor en geven we uitvoering aan het coalitieakkoord 2022-2026. Dit programma gaat zowel over de voorwaarden voor het bestuur om zijn wettelijke en autonome taken te kunnen uitvoeren en om de bestuurlijke en politieke ambities te kunnen realiseren, als over onze dienstverlening aan burgers en ondernemers. Allerlei ondersteunende functies in de organisatie en allerlei vormen van samenwerking – met inwoners, in de regio – krijgen in dit begrotingsprogramma een plek. Dit programma is daarmee ook randvoorwaardelijk voor onze beleidsmatige inzet, zoals beschreven in de programma's 1 tot en met 8. In de (verplichte) Paragraaf Bedrijfsvoering en overige paragrafen zoals Informatieveiligheid en Privacy staan onderdelen van de bedrijfsvoering nader beschreven.

Beleidsdoel

We willen het gemeentebestuur (raad en college) in staat te stellen op efficiënte, transparante en democratische wijze besluiten te nemen en richten de organisatie daartoe passend en toekomstbestendig in. We willen de gemeenteraad ondersteunen om invulling te kunnen geven aan de kaderstellende, controlerende en volksvertegenwoordigende rol.

Wat willen wij bereiken?

We streven zowel in onze organisatie en dienstverlening als in onze samenwerkingsrelaties naar een (meer) optimale balans tussen de kracht en de kwetsbaarheid die inherent is aan onze kleine schaal. Dat doen we op zeven deelgebieden, die we hieronder uitwerken.

Bestuur & democratie

We zetten ons in voor een krachtig bestuur en goede democratische besluitvorming. We waarborgen dat onze bestuursorganen raad, college van B&W en de burgemeester als zelfstandig bestuursorgaan op efficiënte, transparante en democratische wijze kunnen functioneren.

Open bestuursstijl

We werken continu aan een open en transparante overheid, die in verbinding staat met inwoners en partners in de regio. We zetten in op (burger)participatie en het benutten van de kracht van onze lokale samenleving. We dragen zorg voor transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie.

Constructieve partner in de regio
We zetten ons in om het maximale uit de samenwerking in de regio en met regiogemeenten te halen. We werken samen in de regio, omdat we als kleine gemeente als geen ander de meerwaarde ervaren van het bundelen van krachten. Of dit nu gaat om de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMRAN), Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein Midden-Gelderland (MGR SDCG), of in de samenwerking met de gemeente Rheden: wij stellen ons op als een soms kritische, maar bovenal constructieve partner.

Dienstverlening en Burgerzaken
In aansluiting op de eisen en wensen van onze omgeving (rijksoverheid, maar vooral inwoners en overige klanten) willen we adequate (inclusief digitale) diensten verlenen.

Informatievoorziening en digitalisering
Wij streven naar een stabiele ICT-omgeving waarbij wij door de continuïteit van de dienstverlening aan onze inwoners zo veel mogelijk garanderen en waarbij we via gerichte maatregelen de risico's rondom de informatieveiligheid en de privacybescherming minimaliseren. Daarnaast willen wij met onze digitale dienstverlening blijven inspelen op de eisen die onze omgeving aan de gemeente stelt. Zie ook de Paragraaf Informatieveiligheid en Privacy.

Toekomstbestendige organisatie
We investeren continu in een weerbare en wendbare organisatie om ook de komende jaren efficiënt te werken aan onze opgaven. Onze strategie daarvoor hebben we recentelijk uiteengezet in een raadsinformatiebrief (3 oktober 2023). We blijven doorgroeien naar de wendbare en weerbare organisatie langs de volgende sporen:
- versterken regie: verbeterde strategievorming, contractmanagement en een sterkere verbinding in het netwerk;
- versterken interne dienstverlening en communicatie: om het contact en verbinding met de inwoner blijvend te borgen;
- versterken van de bedrijfsvoering als ruggengraat van de kernorganisatie.

Onderhoud gemeentelijk vastgoed/gemeentehuis
We zorgen voor een adequate werkomgeving voor onze medewerkers. Een gemeentehuis met goede arbeidsomstandigheden, waarin de toegankelijkheid en privacy van bezoekers en de veiligheid van mensen en middelen gewaarborgd is.

Wat gaan wij daarvoor doen?
Bestuur & democratie
- We zorgen ook in 2024 voor goede, navolgbare en transparante besluitvorming in de gemeenteraad en het college van B&W.
- We evalueren in 2024 de (bijgestelde) vergaderstructuur van de gemeenteraad.
- We organiseren in juni 2024 de verkiezingen voor het Europees Parlement op toegankelijke en rechtmatige wijze.
- Om jongeren kennis te laten maken met onze democratie en besluitvormingsprocessen blijven we actief de Kinderburgemeester en Jongerenraad ondersteunen.

Open bestuursstijl
We werken in 2024 net als in voorgaande jaren aan goede lokale verbindingen tussen burger en bestuur, zowel op het niveau van individuele projecten (zoals bij ontwikkeling van openbaar groen),

als in het algemeen (bijvoorbeeld via ‘Buurt aan Tafel’ of de buurtuitvoeringsplannen voor de warmtetransitie). Ook initiatieven zoals een dag voor nieuwe inwoners, dragen bij aan ‘nabij en open bestuur’.

We houden ook in 2024 aandacht voor de verbinding met jongeren, onder andere via de Kinderburgemeester en Jongerenraad. We betrekken ook in 2024 scholieren en jongeren actief bij de (4 mei)herdenkingen.

We bereiden een vervolg van Buurt aan Tafel (een derde ronde) voor, die 2e helft 2024 of 1e helft 2025 uitgevoerd wordt. Daarbij zoeken we op basis van de evaluatie van de tweede ronde in 2023 zoeken naar een passende vorm (mogelijk meer thematisch dan op per buurt).

We stellen in 2024 kaders voor burgerparticipatie vast samen met de gemeenteraad. Door het verhelderen van de kaders voor burgerparticipatie wordt inwoners duidelijk wat ze van participatie en inspraak mogen verwachten. Hierbij wordt een link gelegd met de implementatie van de Omgevingswet. Dit voornemen stond ook al in de begroting 2023. Door capaciteitsgebrek is dit niet van de grond gekomen.

We onderzoeken de mogelijkheden voor vormen van digitale inwonersparticipatie (bijvoorbeeld met een burgerpanel). Ook dit is een punt dat in 2023 op de agenda stond, maar door capaciteitsgebrek niet is gerealiseerd.

We zien een toenemende behoefte aan ondersteuning in communicatie/participatie. Te denken valt aan de ontwikkeling van kaders voor burgerparticipatie; het beter doordenken en plannen van communicatie-/participatieaanpak in ‘de opgaven die ertoe doen’ (warmte-transitie, opvang vluchtelingen etc.); ondersteuning op communicatie-instrumenten; ondersteuning in woordvoering en perscontacten en tot slot een betere profilering van de gemeente en inzet op arbeidsmarktcommunicatie. Een uitgebreidere toelichting hierop is opgenomen in de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 over de doorontwikkeling van de organisatie. We werken in 2024 een plan van aanpak uit voor de versterking van de communicatie-/participatiefunctie. Dit kan gedekt worden binnen het budget organisatieontwikkeling. Voor 2025 en verder stellen we voor om (beperkte) capaciteit te ramen voor de communicatie/participatiefunctie. De meerkosten daarvan zijn verwerkt in deze begroting.

In 2024 werken we verder aan een transparante en (digitaal) toegankelijke overheid. Het gaat hierbij om het doorontwikkelen van de nieuwe website (met name de implementatie van DigiD, die in 2023 voorzien was, maar niet uitgevoerd is) en het beter inbedden van door verdergaande transparante (digitale) ontsluiting van gemeentelijke informatie (implementatie Wet open overheid (Woo) en Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (Wmebv) en het tijdig publiceren van collegebesluiten).

Constructieve partner in de regio

In diverse samenwerkingsverbanden (Verbonden Partijen) stellen we ons net als voorgaande jaren op als een soms kritische, maar bovenal constructieve partner. We leveren de afgelopen jaren vooral een

bestuurlijke bijdrage. In 2024 willen we nadrukkelijker ambtelijke inzet op voor Rozendaal belangrijke thema's zoals het versterken van natuur & landschap organiseren. Deze ambtelijk inzet is ook nodig omdat er in Gemeenschappelijke Regelingen steeds vaker vraagstukken spelen rond bijvoorbeeld arbeidsmarktkrapte, de noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering of verduurzaming van de diensten. In alle gevallen leidt dit tot gesprekken over nut- en noodzaak, in relatie tot de hoogte van de bijdrage vanuit de eigenaren van deze regelingen, de gemeenten. Rozendaal heeft vaak een 'afwijkende' positie in de manier waarop een verhoging van de bijdrage doorwerkt op onze begroting, vanwege de afwijkende schaal. Juist ook daarom is het belangrijk om vroegtijdig onze stem te laten horen in bijvoorbeeld herverdelingsdiscussies en kosten-verdeel-systematieken. Zie ook de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 over regionale samenwerking.

Bij de uitvoering van onze taken overwegen we voortdurend wat de beste manier is om deze te organiseren. Voor o.a. het sociaal domein werken we daarbij al langjarig intensief samen met de gemeente Rheden. In het voorjaar van 2023 is door de beide colleges van Rheden en Rozendaal geconstateerd dat we graag in een hechtere samenwerking toewerken naar de toekomst. Daarbij willen we ook aandacht geven aan de ambities die de beide gemeenten hebben in de samenwerking en voor de waarden die we delen bij de samenwerking. We hebben de raad hierover geïnformeerd in raadsinformatiebrieven van 19 september 2023 (i.r.t. het sociaal domein) en 2 oktober 2023 (i.r.t. organisatieontwikkeling). We verkennen in 2024 met de gemeente Rheden en desgewenst ook met andere gemeenten in hoeverre we de samenwerking kunnen versterken, op thema's of door andere wijzen van samenwerking. Zo willen we verkennen in hoeverre uitbreiding van de samenwerking op het OOV-terrein toegevoegde waarde heeft. Daarnaast speelt in het kielzog van de sociaal domein-afspraken de vraag in hoeverre het haalbaar is om ook de in Rozendaal kwetsbare burgerzaken-taken in gezamenlijkheid met Rheden te organiseren.

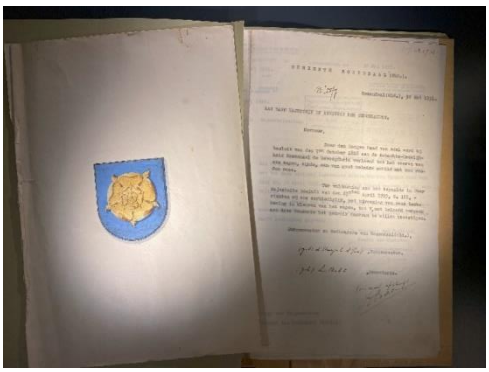
Dienstverlening en Burgerzaken

Dienstverlening: We hebben de afgelopen jaren al stevig geïnvesteerd en stappen gezet in de versterking van de dienstverlening. Mede door personeelsuitval hebben we in 2023 niet de resultaten geboekt die we hadden beoogd. Zo ligt het project implementatie DigiD tijdelijk stil en is de beoogde ambulante dienstverlening ('service aan huis') nog niet opgepakt – wederom door personeelsgebrek/ziekteverzuim. Om de dienstverleningsaanpak te continueren stellen we voor om (voor het eerste kwartaal) hiervoor een extra uitgave te doen. Dit is verwerkt in deze begroting.

Burgerzaken: na een 'dip' in het aantal reisdocumenten de afgelopen jaren, komen we in 2024 weer op het oude niveau van reisdocumenten uitkomen. Dit heeft geen budgettaire gevolgen. Ook bij Burgerzaken zitten we 'krap in de jas' als gevolg van ziekteverzuim. We zien dat de organisatiegraad van de burgerzaken taken kwetsbaar is en dat we niet de gewenste kwaliteit weten te borgen. We doen eind 2023 onderzoek naar hoe we dit naar de toekomst beter kunnen borgen. Daartoe is het in ieder geval al duidelijk dat we gedurende het eerste kwartaal extra moeten inhuren om de basiscapaciteit op peil te houden. Dit is in deze begroting verwerkt.

Informatievoorziening en digitalisering

Met de uitvoering van de Digitale Agenda 2022-2023 hebben we de organisatie staan die nodig is om op een reguliere wijze vanuit inzicht en overzicht te sturen op wat we als Rozendaalse (kern)organisatie nodig hebben op het vlak van informatievoorziening. We hebben fors 'het been bijgetrokken'. In het eerste kwartaal van 2024 informeren we de raad over de afronding van de Digitale Agenda 2022-2023. We verwachten de uitvoering van deze omvangrijke projectenportfolio met goede projectresultaten en een positief saldo af te kunnen sluiten.

Eventuele ‘losse eindjes’ uit de Digitale Agenda worden naar alle waarschijnlijkheid volledig opgepakt binnen reguliere capaciteit en middelen.

De impact van het DMS op de organisatie is groot en vooral positief te duiden. Medewerkers werken meer en meer procesgericht. Er zijn rollen en functies ingericht op het vlak van functioneel beheer en informatiebeheer. Processen en systemen zijn of worden aan elkaar gekoppeld om informatiestromen efficiënt in te richten. We investeren in 2024 verder in de digitale vaardigheden die nodig zijn om goed en volgens de geldende normen te administreren. In het verlengde van de afsluiting van de Digitale Agenda 2022-2023 bekijken we in hoeverre aanvullende acties nodig zijn om ook de komende jaren het digitale informatiebeheer op peil te houden.

Toekomstbestendige organisatie

In de raadsinformatiebrief van 3 oktober 2023 schetsten we de beoogde aanpak voor de doorontwikkeling van de organisatie de komende jaren. We zien dat het richten van de ontwikkeling van en in onze organisatie voor de komende jaren een kwestie is van maatwerk. We zijn uniek in ons formaat, onze uitgangspositie en de sociaaleconomische structuur in onze gemeente. We hanteren dus geen (bestuurskundig) vast model, maar hanteren een aantal richtingwijzers die ons helpen bij de keuzes voor organisatieopgaven die we de komende periode veelvuldig gaan tegenkomen. Die ons helpen om mét de raad en de collega’s telkens een stap in de gewenste richting te zetten. Om te komen tot de gewenste versterking van regie, interne dienstverlening en communicatie en de bedrijfsvoering als ruggengraat van de kernorganisatie werken we aan de in de raadsinformatiebrief uitgewerkte concrete opgaven. In 2024 (en verder) gaat het met name om:

- versterking van de HR-functie en -advisering door de vele personele wisselingen en het effect van de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU);
- wijzigingen in de inrichting van de griffie, Integrale Veiligheid, communicatie/participatie, en de extra inzet op Burgerzaken;
- ontwikkelingen op en rondom het project Opvang van Oekraïners in Rozendaal;
- volgende stappen in de ontwikkeling van de administratieve organisatie en de interne controle (AO/IC);
- uitvoeren van de dienstverleningsaanpak;
- vervolgstappen in het I-domein naar aanleiding van de Digitale Agenda, op te pakken binnen de reguliere begroting en de reguliere personele capaciteit;
- ontwikkelingen in de samenwerking met Rheden en in de regio.

Een deel van deze ontwikkelingen heeft budgettaire consequenties. Deze voorstellen zijn in deze begroting verwerkt.

Gemeentelijk vastgoed/gemeentehuis

In 2023 onderzochten we nut en noodzaak voor verbouw van het gemeentehuis. Daarover informeerden we de raad per informatiebrief van 3 oktober 2023. We zien op dit moment geen haalbare businesscase om het gemeentehuis te verduurzamen. Wel zien we reden om in 2024 op het vlak van de arbeidsomstandigheden (informatieveiligheid) en de toegankelijkheid voor inwoners aanvullende stappen te zetten. In 2024 zetten we in op:

- eerste acties in het kader van achterstallig onderhoud zoals meubilair, schilderwerk, verlichting en kabelgootjes;
- onderzoek naar huidige stand arbeidsomstandigheden en veiligheid van personeelsleden informatie (waartoe in ieder geval een Risico inventarisatie en evaluatie, RI&E);
- inventarisatie functies en wensen en uitvraag voor functioneel plan in relatie tot (informatie)veiligheid, privacy en toegankelijkheid.

Er is daarnaast ook groot regulier onderhoud van het gemeentehuis nodig, zo blijkt uit inspectierapporten van de Stichting Monumentenwacht Gelderland van de afgelopen jaren. Het dak van het gemeentehuis is toe aan renovatie. We willen dit uitvoeren in 2025. In 2024 werken we een onderhoudsplan uit van het gemeentehuis met daarin aandacht voor groot onderhoud en klein onderhoud (waaronder schilderwerk, hang- en sluitwerk e.d., maar ook de reguliere aanpak voor het interieur).

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
0.1 Bestuur	22.880	0	0	0	0	0
0.2 Burgerzaken	36.814	41.960	65.570	67.073	71.552	76.217
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	11.614	11.890	13.400	13.665	13.930	14.195
0.4 Overhead	29.353	29.332	33.352	33.962	34.582	35.212
0.5 Treasury	76.377	95.500	207.000	207.500	193.000	190.000
0.61 OZB woningen	389.428	428.644	440.017	473.502	509.535	548.311
0.62 OZB niet-woningen	62.975	64.374	71.157	76.572	82.399	88.670
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	3.447.034	3.419.214	3.810.151	4.048.161	3.863.554	3.937.360
0.8 Overige baten en lasten	0	0	0	0	0	0
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	0	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal baten	**4.076.474**	**4.090.914**	**4.640.647**	**4.920.435**	**4.768.552**	**4.889.965**
Lasten						
0.1 Bestuur	453.344	467.111	511.805	536.940	559.082	574.475
0.2 Burgerzaken	54.794	69.400	83.901	85.579	88.875	91.365
0.3 Beheer overige gebouwen en gronden	0	0	0	0	0	0
0.4 Overhead	1.877.547	1.910.486	2.054.657	2.057.020	2.085.304	2.159.318
0.5 Treasury	0	0	0	1	2	3
0.61 OZB woningen	40.547	32.685	35.400	36.100	36.800	37.500
0.62 OZB niet-woningen	0	0	0	0	0	0
0.64 Belastingen overig	0	0	0	0	0	0
0.7 Algemene uitkering en overige uitkeringen Gemeentefonds	0	0	0	0	0	0
0.8 Overige baten en lasten	8.146	10.000	10.000	10.000	10.000	10.000
0.9 Vennootschapsbelasting (VpB)	-11.257	0	0	0	0	0
0.11 Resultaat van de rekening van baten en lasten						
totaal lasten	**2.423.123**	**2.489.682**	**2.695.763**	**2.725.641**	**2.780.063**	**2.872.661**
Saldo van baten en lasten	**1.653.351**	**1.601.232**	**1.944.884**	**2.194.794**	**1.988.489**	**2.017.303**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	288.576	5.022	4.494	4.494	4.494	4.494
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**281.890**	**-1.664**	**-2.192**	**-2.192**	**-2.192**	**-2.192**
Geraamd resultaat	**1.935.241**	**1.599.568**	**1.942.692**	**2.192.602**	**1.986.297**	**2.015.111**

De stijging van opbrengsten Treasury ontstaat door de alsmaar stijgende rentepercentages. Hierdoor worden er beter rendementen gehaald op onze uitzettingen.

We voorzien dat binnen dit programma aanvullende middelen nodig zijn in vergelijking met 2023. Dit heeft, naast de nieuwe ontwikkelingen die we hieronder beschrijven, vooral te maken met indexering en inflatiecorrectie. Op een post zoals salarissen zijn dit relatief grote bedragen (zie paragraaf Bedrijfsvoering). Daarnaast is de post representatiekosten bijgesteld naar een realistisch niveau dat past bij een gemeente als Rozendaal, waarin nabijheid, representativiteit en een het onderhouden van netwerken van groot belang zijn. De laatste jaren was structureel sprake van (enige) overschrijding van deze post. Door deze nu op te hogen met € 7.000, begroten we realistisch.

In de raadsinformatiebrief Organisatieontwikkeling van 3 oktober 2023 is een overzicht opgenomen van de elementen die leiden tot aanvullende middelen in programma 0. Dit betreft met name versterking van de HR-functie en -advisering (+ € 35.000 voor de jaren 2024 en 2025); de verwachte kosten van de Regeling Vervroegde Uittreding (RVU; de meerkosten variëren per jaar en liggen tussen de + € 10.000 en + € 46.000 voor de jaren 2024 tot en met 2027); versterking op het taakveld bestuur en ondersteuning, bedoeld voor communicatie en participatie (+ € 20.000 vanaf 2025); anticiperen op (aanhoudend) (ziekte)verzuim bij Burgerzaken (+ eenmalig € 31.600 voor 2024) en aanvullende inhuur voor de uitvoering van de aanpak dienstverlening (+ € 10.000 in 2024).

Om ervoor te zorgen dat genoemde mankementen aan het gemeentehuis niet leiden tot achterstallig onderhoud zoals houtrot en lekkages voorzien we voor 2024 een investering van € 20.000. Het gaat hier om uitgesteld onderhoud dat in 2023 uitgevoerd zou worden, maar wat niet mogelijk is gebleken. Daarnaast verwachten wij voor de voorbereidingskosten verduurzaming gemeentehuis € 15.000 nodig te hebben. Dit zorgt voor een stijging van de afschrijvingskosten vanaf 2026 € 8.800. Het onderhoud aan de gemeentewerf kan uit de reguliere budgetten worden bekostigd.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	201.928	310.355	327.010	401.954
Verklaring:				
RVU regeling	-18.300	-10.200	-34.600	-47.000
Toename pensioenlasten voormalige bestuurders	-7.400	-7.400	-7.400	-7.400
Afname storting voorziening pensioenen	5.000	5.000	5.000	5.000
Leren en ontwikkelen	-10.000	-10.200	-10.400	-10.600
Verlaging post organisatieontwikkeling	10.000	10.200	10.400	10.600
Communicatie		-20.000	-20.000	-20.000
Reis- en verblijfkosten	-2.700	-2.700	-2.700	-2.700
Hogere kosten extern advies (accountant en UPO)	-3.850	-3.850	-3.850	-3.850
Voorbereidingskosten gemeentehuis/duurzaam	-15.000	0	0	0
Aanschaffingen gemeentehuis	-20.000	0	0	0
Representatie en voorlichting	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Huwelijksleges	5.000	5.000	5.000	5.000
Hogere opbrengst rente	52.000	52.000	65.000	90.000
Hogere opbrengst gemeentefonds	71.800	133.700	74.400	148.200
Inhuur HRM	-35.000	-35.000	0	0
Hogere afschrijving investeringen gemeentehuis	0	0	-8.800	-8.800
Hogere ozb door inflatie	0	0	38.000	81.000
Besparing salarissen mbt nieuw personeel incl cao	77.000	77.000	77.000	77.000
Stelpost inflatie uit kadernota betrekking op andere programma's	94.000	110.000	128.000	144.000
totaal mutaties	195.550	296.550	308.050	453.450
restantverschil	6.378	13.805	18.960	-51.496

We voorzien vanwege de oplopende rentestanden toegevoegde waarde in het zogeheten schatkistbankieren. We schatten een meeropbrengst van € 52.000 oplopend naar € 90.000 als gevolg van de stortingen. Zie ook paragraaf Treasury.

Beleidsindicatoren

Indicator	Begroting Rozendaal 2024	Begroting Rozendaal 2023
Formatie (fte per 1.000 inwoners)	7,0	7,0
Bezetting (fte per 1.000 inwoners)	7,0	7,0
Apparaatskosten (€ per inwoner)	1.174	1.124
Externe inhuur (% van de totale loonsom)	12%	8%
Externe inhuur (de totale kosten inhuur externen)	135.430	96.120
Overhead (% van totale lasten)	21%	39%

Een toelichting op deze cijfers is terug te vinden in de paragraaf Bedrijfsvoering.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Gelders Archief
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Vereniging Nederlandse Gemeenten
- K80 (netwerk kleine gemeenten)
- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 1: Veiligheid

Inleiding

Uitgedrukt in feiten en cijfers, of afgezet tegen landelijke trends of buurgemeenten, is Rozendaal een veilige gemeente. Toch kan een enkel incident, of de inrichting en sfeer in een straat of buurt, ervoor zorgen dat iemand zich onveilig voelt. We zetten in op het behoud van de objectieve en subjectieve veiligheid, omdat voor inwoners niet alleen de feitelijke veiligheid, maar ook de beleving daarvan bijdraagt aan het prettig wonen en leven in ons dorp. Binnen dit programma werken we daarom aan de randvoorwaarden om veilig te kunnen wonen, werken en recreëren. We voeren de wettelijke taken uit op het terrein van openbare orde en veiligheid. We leggen daarbij de verbinding met andere beleidsterreinen zoals ruimtelijke ordening, verkeer en milieu en volksgezondheid en het sociaal domein/zorg.

Beleidsdoel

Onze inzet, en die van onze partners in het veiligheidsdomein, is gericht op de volgende strategische doelstelling*: in Rozendaal zijn en voelen inwoners zich veilig*. Deze doelstelling heeft een objectieve component: 'veilig zijn' en een subjectieve component: 'veilig voelen'. Deze twee gaan vaak, maar niet altijd samen.

Wat willen wij bereiken?

Onze inspanningen zijn voor 2024 en verder gericht op drie effecten:

1. sociale veiligheid: ondersteunen van veilig samenleven;
2. fysieke veiligheid: voorkomen van schade door ongevallen en branden;
3. digitale veiligheid: voorkomen van schade door verstoring, uitval of misbruik van digitale producten en diensten.

Deze drie beoogde effecten zijn beschreven in het Integraal Veiligheidsbeleid (IVB) 2023-2026 dat de gemeenteraad in februari 2023 heeft vastgesteld. Dit vormt de basis voor de activiteiten de komende jaren. We zetten in op preventie, bewustzijn, weerbaarheid, samen- en zelfredzaamheid. Bestuurlijk is de burgemeester verantwoordelijk voor de openbare orde en veiligheid. We kijken echter met een brede bril naar dit domein. Veiligheid heeft betrekking op de fysieke omgeving, denk aan het aanbrengen van voldoende verlichting bij de aanleg van een nieuwe buurt, maatregelen om een weg verkeersveiliger te maken of preventieve maatregelen om natuurbranden te voorkomen. En veiligheid werkt door in de sociale omgeving: denk aan overlastklachten en de inzet van Buurtbemiddeling daarbij, of aan het werk van de politie rond mensen met verward gedrag. Daarmee is uiteindelijk het gehele college aan zet om de doelen en uitgangspunten uit het IVB te verwezenlijken.

Sociale veiligheid

Samenwerking in een sluitende keten

We werken op het brede veiligheidsdomein samen met politie, Openbaar Ministerie (OM) en andere ketenpartners, zoals de Veiligheidsregio en onze buurgemeente Rheden. Die samenwerking is voor de

(wettelijk verplichte) Veiligheidsregio vastgelegd in een gemeenschappelijke regeling. Voor de samenwerking met de gemeente Rheden zijn bilaterale afspraken gemaakt, bijvoorbeeld over onderlinge bijstand in het geval van een ramp of crisis en voor de inzet van bijzondere opsporingsambtenaren (BOA's).

Overleg tussen burgemeester, politie en OM (de 'gezagsdriehoek') vindt plaats op de schaal van het Basisteam IJsselwaarden (gemeenten Rheden, Doesburg en Rozendaal). Dit basisteam werkt de afgelopen jaren samen met het Basisteam Rivierenland-Oost (Zevenaar, Duiven en Westervoort). Tussen gemeenten, politie en het OM zijn op basis van het meerjarenplan voor het basisteam voor de periode 2023-2026 de volgende prioriteiten afgesproken:

- ondermijning/georganiseerde criminaliteit;
- cybercrime en gedigitaliseerde criminaliteit.

Op het niveau van de Veiligheidsregio vindt overleg tussen burgemeesters, politie en OM plaats in het Districtelijk Veiligheidsoverleg (DVO).

Om tot een sluitende keten te komen (van preventie tot repressie en vervolging) en om de koppeling tussen met name de domeinen veiligheid en zorg handen en voeten te geven participeren we in diverse lokale en regionale gremia:

- het Veiligheidshuis (casusoverleg in de keten zorg- en veiligheid);
- Veilig Thuis (advies- en meldpunt huiselijk geweld en kindermishandeling);
- het Regionaal Informatie- en Expertisecentrum (RIEC), met name voor de bestrijding van ondermijning (via 'Samen Weerbaar', zie onder);
- het regionaal (bestuurlijk) overleg zorg & veiligheid;
- Buurtbemiddeling (om zo veel mogelijk conflicten op te kunnen lossen zónder BOA's of politie).

<u>Inzet tegengaan ondermijning</u>

Ten aanzien van ondermijning/georganiseerde criminaliteit zijn gemeenten niet meer weg te denken in de aanpak van georganiseerde ondermijnende criminaliteit. Om als volwaardige partner mee te doen in de integrale aanpak daarvan moeten wij weerbaar zijn tegen negatieve invloeden van buitenaf. Daarbij is het van belang dat wij de interne organisatie op orde hebben. Om inzicht te krijgen in onze weerbaarheid hebben wij in 2023 een weerbaarheidsscan uit laten voeren door het Regionaal informatie en expertisecentrum ter bestrijding van ondermijnende criminaliteit (RIEC), waarin aanbevelingen worden gegeven om onze weerbaarheid te vergroten.

Onze gemeente is samen met andere gemeenten in onze regio aangesloten op het project 'Samen Weerbaar' van het Veiligheidsnetwerk Oost-Nederland. Samen Weerbaar richt zich op vier thema's die een enorme impact hebben op de veiligheid en leefbaarheid in de buurt, namelijk de aanpak van drugscriminaliteit, witwassen, zorgfraude en mensenhandel. Tussen de deelnemende gemeenten is afgesproken dat deze zich ter versterking van hun informatiepositie, bijvoorbeeld ten aanzien van zorgfraude of andere vormen van ondermijnende criminaliteit, zich aansluiten bij de Stichting Meld Misdaad Anoniem (MMA).

<u>Lokale communicatie en samenwerking met inwoners</u>

De inzet van inwoners zélf is immers onmisbaar in een veilig Rozendaal. We stimuleren en ondersteunen daarom de lokale WhatsApp-veiligheidsgroepen en zetten in op communicatie als belangrijk preventief instrument.

Fysieke veiligheid

Brandweer (Veiligheidsregio Gelderland-Midden)
We willen de uitvoering van de wettelijke taken in de brandweerzorg door VGGM voor de toekomst kwalitatief en efficiënt blijven borgen. We willen daarbij blijvend kritisch zijn op (verdere) kostenstijgingen die neerslaan bij de individuele gemeenten. Zie verder onder 'wat mag het kosten'.

Natuurbrandbeheersing
Met het oog op de klimaatverandering en de daarmee verband houdende lange droogteperiodes, moet de brandweer, in samenwerking met de deelnemende gemeenten, de Provincie Gelderland én natuur-beherende organisaties en terreineigenaren, veel energie steken in het voorkomen van natuurbrand en de bestrijding daarvan. In samenwerking met de brandweer en andere partners willen we omstandigheden creëren waarin de kans op natuurbrand zo klein mogelijk wordt en de mogelijkheden tot een effectieve natuurbrandbestrijding worden geoptimaliseerd. Omdat Rozendaal aan de rand van een bosrijke omgeving ligt, hebben we natuurbrandbestrijding ook opgenomen als een van de prioriteiten in het IVB 2023-2026.

In juli 2023 is in het algemeen bestuur van de Veiligheidsregio is het herziene plan van aanpak. Natuurbrandbeheersing Gelderland besproken. Op basis daarvan is sprake van een twee sporenaanpak:

1. Inzet op risicovolle locaties (recreatie, zorg, wonen & werken en vitale objecten): een lokale, objectgerichte aanpak in de natuurgebieden (en de grenzen daarvan), gericht op gebouw(eigenaren en gebruikers). Voor dit spoor ligt de regiefunctie bij de gemeente. Afhankelijk van de reikwijdte van de definitie lijkt de aanwezigheid van de hiervoor genoemde objecten vooralsnog beperkt: in het buitengebied van Rozendaal zijn relatief weinig woningen te vinden, nauwelijks risicovolle objecten en geen gebouwen met een zorgfunctie. Eind 2023 vinden per gemeente gesprekken met de projectleider van VGGM plaats om te komen tot een nadere afstemming en zo nodig een gemeentelijk plan van aanpak. Indien daar voor onze gemeente extra kosten uit voortvloeien komen wij daar bij u op terug.
2. Inzet op de natuur zelf (onderhoud, begroeiing etc.) en infratracés. In dit tweede spoor zijn provincie en rijk de belangrijkste actoren. Gemeentelijke inzet lijkt hier beperkt.

Opvang zwerfdieren
We willen blijvend invulling geven aan onze wettelijke verplichting voor de opvang van zwerfdieren. We zijn in overleg met de gemeenten in onze omgeving, negen in totaal, om de afspraken over de uitvoering van die wettelijke taak ook voor de toekomst te borgen.

Digitale veiligheid

Gedigitaliseerde criminaliteit en cybercrime is het tweede speerpunten in ons IVB 2023-2026. Cybercrime – in de vorm van het platleggen van een netwerk – kan niet alleen anderen, maar ook onze eigen organisatie treffen. In samenwerking met onze IT leverancier zorgen wij ervoor dat de kennis van onze medewerkers up to date is, dat zij op de hoogte zijn van de meest recente dreigingen en dat wij aan de nieuwste normen voldoen. Ten aanzien van gedigitaliseerde criminaliteit willen wij graag aansluiten op deze prioriteit binnen het Basisteam IJsselwaarden door het geven van algemene voorlichting via het gemeenteblad 'In de Roos' en via onze website. Daarnaast willen wij specifieke voorlichting verzorgen voor kwetsbare doelgroepen als ouderen en jongeren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Algemeen

- We geven uitvoering aan de wettelijk verplichte taken:
    - Openbare orde: vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van de Algemene plaatselijke verordening (APV);
    - Drank & horeca: vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van de Alcoholwet;
    - Evenementen: vergunningverlening, toezicht en handhaving op basis van de APV;
    - Brandpreventie en -bestrijding: door de Veiligheidsregio (VGGM);
    - Rampenbestrijding en crisisbeheersing: In samenwerking met de gemeente Rheden en de VGGM.
- We nemen ambtelijk en bestuurlijk deel aan diverse regionale samenwerkingsvormen en al dan niet verplichte regionale verbanden op het gebied van veiligheid (VGGM, gezagsdriehoek en DVO, regio-overleg zorg & veiligheid etc.).

Sociale veiligheid

- We bezien hoe we uitvoering geven aan de aanbevelingen uit de weerbaarheidsscan die we in 2023 door het RIEC hebben laten uitvoeren.
- We continueren de ondersteuning van de WhatsApp veiligheidsgroepen, die een belangrijke rol vervullen rond (het voorkomen van) misdrijven zoals woninginbraak en autocriminaliteit.
- We gebruiken ons gemeenteblad ‘In de Roos’ om met regelmaat informatie te delen en bewustwording te verhogen over onder meer het tegengaan van cybercrime, woninginbraken en ondermijnende activiteiten zoals heling en (zorg)fraude.
- We sluiten ons aan bij Meld Misdaad Anoniem.

Fysieke veiligheid

Brandweer

- We blijven de nadere onderbouwing van de noodzaak tot versterking van de bedrijfsvoering van de VGGM en de bijbehorende kostenuitzetting nauwgezet volgen. We blijven richting de Veiligheidsregio inzetten op het belang van grip op samenwerking(sverbanden), om dubbelingen in de uitvoering te voorkomen en optimaal gebruik te maken van de al aanwezige voorzieningen in het voorliggende veld. Ook vragen we blijvend ruimte voor het gesprek over de vraag of elke taak ook daadwerkelijk door de VGGM (m.n. deel GGD) uitgevoerd moet worden, dan wel of elke taak voor álle gemeenten moet worden uitgevoerd.
- In overleg met de brandweer, provincie, omliggende gemeenten, natuurorganisaties en andere partijen willen we bezien welke specifieke maatregelen er voor ons grondgebied genomen moeten/kunnen worden om het risico op natuurbrand te verkleinen (spoor 1 uit de gebiedsgerichte aanpak natuurbrandbeheersing).

Opvang zwerfdieren

We sluiten voor eind 2023 naar verwachting een nieuw contract met de Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. om invulling te geven aan onze wettelijke verplichting voor de opvang van zwerfdieren. In september 2023 hebben negen samenwerkende gemeenten in de regio Arnhem daartoe een intentieovereenkomst getekend. Daaraan is een lang traject voorafgegaan, wat uiteindelijk geresulteerd heeft in overeenstemming over het uitgangspunt dat de te betalen vergoeding jaarlijks wordt bepaald op basis van de vastgestelde begroting van het Dierentehuis. Het Dierentehuis heeft

een begroting gepresenteerd en een voorstel gedaan voor de wijze waarop de jaarlijkse begroting en de daarop te baseren vergoeding zal worden vastgesteld. We zijn daarover op dit moment nog met het Dierentehuis in gesprek.

Digitale veiligheid

Naast communicatie via In de Roos organiseren we op maat aanvullende communicatie- en informatieactiviteiten om bewustwording op (het voorkomen van) cybercrime en digitale criminaliteit te verhogen, zoals de in oktober 2023 voorziene bijeenkomst over bankfraude, met name bedoeld voor senioren.

Wat mag het kosten?

	2022	2023	2024	2025	2026	2027
Baten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	0	0	0	0	0	0
1.2 Openbare orde en veiligheid	376	500	500	510	520	530
totaal baten	**376**	**500**	**500**	**510**	**520**	**530**
Lasten						
1.1 Crisisbeheersing en Brandweer	99.151	124.425	155.017	209.107	213.288	237.549
1.2 Openbare orde en veiligheid	4.030	12.520	62.885	64.032	65.200	66.388
totaal lasten	**103.181**	**136.945**	**217.902**	**273.139**	**278.488**	**303.938**
Saldo van baten en lasten	**-102.805**	**-136.445**	**-217.402**	**-272.629**	**-277.968**	**-303.408**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-102.805**	**-136.445**	**-217.402**	**-272.629**	**-277.968**	**-303.408**

De opgenomen baten bij taakveld 1.1. bestaan uit de opbrengsten van leges.

De opgenomen lasten bij taakveld 1.1. bestaan grotendeels uit de deelname aan de VGGM voor de brandweer en de rampenbestrijding. De lasten bij taakveld 1.2 nemen toe door de invulling van de OOV taken. Dit moet in samenhang worden gezien met de organisatie ontwikkeling waarbij ook de functie van de griffier wordt verstevigd.

Brandweer

Zoals verwoord in het raadsvoorstel met betrekking tot de Jaarstukken 2022 en ontwerpbegroting 2024 VGGM (op 4 juli 2023 aan de gemeenteraad voorgelegd), stijgen de kosten voor brandweerzorg de komende jaren harder dan verwacht. Enerzijds heeft dat te maken met de sterke inflatie en de daarmee verband houdende forse loon- en prijsstijgingen, anderzijds betreft het een noodzakelijke versterking van de bedrijfsvoering van VGGM als geheel (dus het deel brandweer én het deel GGD). Ten slotte hangt ook nog het (her)huisvestingsvraagstuk van de brandweer boven de markt. Het grootste deel van de toename van de gemeentelijke bijdrage heeft betrekking op voornoemde loon-prijscompensatie. Die zorgt voor sterk gestegen loonprijzen, stijging van huur, ICT-middelen en onderhoudskosten. In het afgelopen jaar heeft met name de crisissituatie betreffende het tekort aan opvangplaatsen voor vluchtelingen veel van de Veiligheidsregio's gevergd. Daarvoor was, met name tijdens de coronacrisis, al gebleken dat de bedrijfsvoering van VGGM 'knap en krap' georganiseerd is. De VGGM ziet het als noodzakelijk om de bedrijfsvoering op korte termijn te versterken.

De opgenomen lasten bij taakveld 1.2. bestaan uit de uitvoeringkosten voor OOV-taken, VGGM voor OOV-taken en diverse kleinere posten.

Opvang zwerfdieren

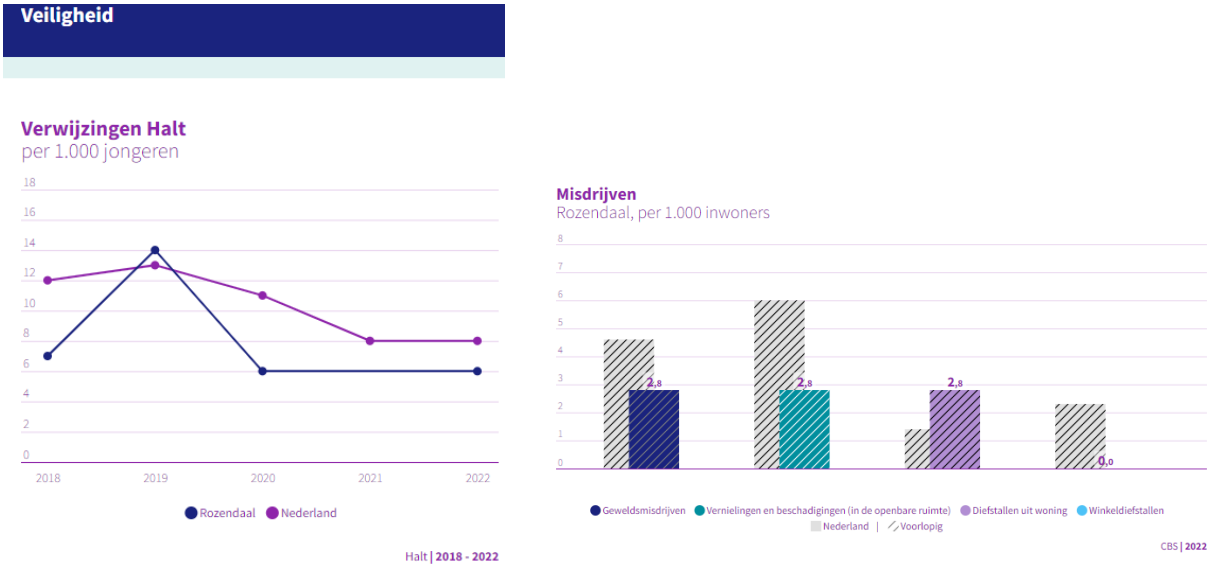
De kosten voor de (wettelijk verplichte) opvang van zwerfdieren stijgen naar verwachting fors, als gevolg van het nieuwe contract dat we – samen met acht andere gemeenten – voor het einde van 2023 met de Stichting Dierentehuis Arnhem e.o. hopen te sluiten. Deze stichting heeft te maken met stijgende onderhoudslasten door de nieuwbouw, de reserveringen die het DT vanaf nu ook wil aanleggen voor toekomstige investeringen en de stijgende personeels- en materiaallasten waar het Dierentehuis mee te maken heeft.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-72.707	-77.279	-79.693	-85.133
Verklaring:				
Toename VGGM kosten agv inflatie e.d.	-20.350	-23.900	-25.000	-25.500
Kostentoename dierenasiel	-2.000	-2.040	-2.060	-2.080
Ondersteuning OOV taken	-48.000	-48.960	-49.939	-50.938
Totaal mutaties	-70.350	-74.900	-76.999	-78.518
restantverschil	-2.357	-2.379	-2.693	-6.615

Beleidsindicatoren

Er zijn twee verplichte beleidsindicatoren die een relatie hebben met het programma Veiligheid: het aantal verwijzingen naar Halt en het aantal misdrijven. Beide worden weergeven per 1.000 inwoners. De kleine aantallen in Rozendaal (bijv. kleine aantallen jongeren) kunnen leiden tot een vertekening in het beeld. De landelijk beschikbare informatie onderschrijft het beeld van Rozendaal als zeer veilige gemeente.

Toelichting: In de door het CBS aangeleverde data zijn geen recentere cijfers beschikbaar dan tot 2022.

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:

- Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM).

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partij verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 2: Verkeer en Vervoer

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan resultaatgericht verkeers- en vervoerbeleid gericht op veilig gebruik van de wegen, fiets- en wandelpaden. We zetten ook in op een goede verkeerscirculatie voor alle weggebruikers van onze wegen maar ook die van de provincie. Een goed openbaar vervoersnet vinden wij essentieel voor Rozendaal. De gemeente heeft een zorgplicht om de kwaliteit en functionaliteit van de openbare ruimte in stand te houden. Daarnaast wordt samengewerkt met ketenpartners aan het verbeteren van de bestaande infrastructuur.

Beleidsdoel

Het leveren van een kwalitatieve bijdrage aan de aanleg, de verbetering en de instandhouding van de infrastructuur en de leefbaarheid.

Wat willen wij bereiken?

Verkeersveiligheid

Wij willen een zo'n optimaal mogelijke leefbaarheid en verkeersveiligheid nastreven zonder dat dit afbreuk doet aan de bereikbaarheid. Deels hopen wij dat met het terugdringen en vervangen van verouderde verkeersborden dit doel bereikt wordt. Daarnaast investeren we in veilige en duurzame wegen en fietspaden door adequaat beheer.

Wandelpaden

Met de aanleg van het wandelknooppunt willen wij de Veluwezoom voor wandelaars aantrekkelijker maken en houden. De in onze gemeente aanwezige wandelpaden zijn in beheer bij het Routebureau.

Openbaar vervoer

We willen onze dorpskern goed bereikbaar hebben en houden. Het openbaar vervoer voor Rozendaal loopt dwars door onze dorpskern over de Provincialeweg de N785. De buslijn moet een goede verbinding vormen tussen de belangrijkste punten in onze regio.

Openbare verlichting

We willen goede openbare verlichting omwille van de algemene veiligheid. Het past bij de huidige ambitie op weg naar een duurzamer Rozendaal om de openbare verlichting energiezuiniger te maken en deze te dimmen.

Openbare ruimte

Wij willen voor het beheersen van onkruid op verharding geen gebruik maken van chemische bestrijdingsmiddelen. Dit samen met de verouderde bestrating en het voor onkruid groeizaam weer maakt de beheersing lastig. Toch vinden we dat dit nog wat beter kan. De inrichting van de openbare ruimte willen wij beter laten passen in het huidige straatbeeld. Om dit te bereiken moet het verouderde meubilair vervangen en gemoderniseerd worden.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Verkeersveiligheid

Onderhoud Wegen

Hieronder vallen de reguliere werkzaamheden van onze gemeente voor het onderhoud van de wegen (inclusief trottoirs) en fietspaden waarvan wij beheerder zijn, het nemen van verkeersbesluiten als noodzakelijk, alsook het volgen van de verkeersveiligheidsbeleving en oriënteren op kansen voor een veiliger en toegankelijker Rozendaal.

De raad heeft de ambitie uitgesproken om bij het wegenonderhoud van de wegen binnen de bebouwde kom uit te gaan van beklinkering van de wegen. Dit houdt in dat in woonstraten die geen doorgaande verkeersfunctie hebben, het asfalt stapsgewijs vervangen gaat worden door klinkerbestrating op basis van noodzaak tot renovatie. Wegen die wél die doorgaande verkeersfunctie hebben, ook in het buitengebied, blijven uitgevoerd in asfalt.

- We willen in 2024 de Steenhoek renoveren en de straat voorzien van gebakken klinkers. Tijdens de renovatie worden er ondergrondse hemelwater reservoirs aangebracht. Klinkerbestrating levert ook een bijdrage aan de infiltratie van regenwater in de bodem.
- In dit kader willen we de sleuven die in het asfalt zijn ontstaan door werkzaamheden weer herstellen. Deze sleuven zijn ontstaan door werkzaamheden als het maken van huisaansluitingen rioleringen en het leggen van kabels en leidingen. Door het aanbrengen van asfalt worden de wegen weer hersteld. We letten erop dat alleen de sleuven worden hersteld waar de komende jaren geen groot onderhoud wordt voorzien of die meegenomen kunnen worden tijdens werkzaamheden van derden.
- Verder gaan wij onderzoeken of wij het aantal verkeersborden kunnen terugdringen en gaan wij verouderde verkeersborden vervangen.

Kerklaan-Beekhuizenseweg

Het is van belang dat de verkeerssituatie op de Kerklaan-Beekhuizenseweg voldoet aan de eisen die we daarvoor stellen vanuit het oogpunt van verkeersveiligheid, toegankelijkheid en beleving. Daarvoor hebben we in 2021 maatregelen genomen, zoals de aanleg van plantvakken en een oversteekplaats. Daarnaast zijn er extra verkeers- en waarschuwingsborden op het traject toegepast.
Uit de evaluatie is naar voren gekomen dat aanvullende maatregelen noodzakelijk zijn. Hierbij wordt gedacht aan het aanpassen van de beplanting om die robuuster te maken. De bewoners hebben voorgesteld om de verkeersaanpassingen eerste uit te voeren met tijdelijke maatregelen. Dit met de gedachte dat als de verkeersmaatregelen niet leiden tot verdere verkeersveiligheid er geen onnodige maatregelen worden getroffen en daarmee geen onnodige kosten hoeven te worden gemaakt.

Rozendaal trekt bijna 80.000 euro uit voor verkeersplan

Wielrenners rijden vaak met grote snelheid de dorpskom van Rozendaal binnen. ARCHIEFFOTO GERARD BURGERS

Kerklaan op de schop

De brede en rechte Kerklaan door Rozendaal moet de uitstraling krijgen die hoort bij de 30km-zone waarin de straat ligt. Verkeerswethouder Marieke Albricht legt diverse plannen voor aan de gemeenteraad om de veiligheid te verbeteren.

Quirijn Visscher
Rozendaal

Kruisingen nabij Kasteel Rosendael worden kleiner met een stervormig uiterlijk. Stukken asfalt in

De gemeenteraad mag op 9 februari stemmen over de plannen. Wethouder Albricht heeft vooraf overlegd met omwonenden, politie en wielersporters. Voor het nieuwste verkeerplan is veel draagvlak, merkt ze. Goedkoop is de ingreep niet: 79.500 euro, oftewel 46 euro per Rozendaler. Het geld moet uit de goedgevulde algemene reserve komen.

De verkeersveiligheid op de Kerklaan houdt de gemoederen al langer bezig, zeker nadat in 2018 een 83-jarige fietsster om het leven kwam na een aanrijding met een

d'Italia. Het is voor sporters verleidelijk om heuvelaf rijdend de vaart erin te houden in de bebouwde kom.

Maar dat gaat komend voorjaar veranderen. „Wielrenners en an-

Verkeer zal de neiging krijgen om vaart te minderen

– Marieke Albricht, wethouder

een brede 50-kilometerwe singen worden kleiner do 'happen' uit de hoeken wor nomen." Eerdere maatrege de verkeersnelheid te re zoals met plastic drempels, ten niet.

Het gemeentebestuur he der geprobeerd om voor geld de Kerklaan veiliger te Nu dat niet mogelijk blijkt, alsnog de portemonnee get

Rozendaal wil ook over sing van de rotonde Schelm Kerklaan gaan praten met naar ervan: de provincie

Verkeersveiligheid N785 (Schelmseweg-Ringallee).

De provinciale weg N785 loopt dwars door onze dorpskern en moet (verkeers)veilig zijn. Groot onderhoud is gepland door de provincie in 2024 voor de Schelmseweg en 2026 voor de Ringallee. Wij vragen hierbij aandacht voor het nemen van maatregelen om de provinciale weg veiliger te maken. De provincie is in het kader van de voorbereidingen van het groot onderhoud in gesprek met de gemeenten Rheden en Rozendaal en de aanwonenden over de leefbaarheid en verkeersveiligheid van

de N785, die zich verenigd in de Belangengroep N785 Veilig en Leefbaar. De provincie stemt met de Belangengroep N785 af over de te nemen verkeersmaatregelen.

Masterplan Veluwezoom
In 2022 is het masterplan Veluwezoom goedgekeurd door de raden van Rheden en Rozendaal. Het primaire doel is om de intensiteit van het gemotoriseerd verkeer terug te dringen en met name het zogenaamde rondjes rijden. Dat doen wij door gedeeltelijke afsluiting en spreiding van toegang en parkeren. Dit heeft naar verwachting ook een gunstig effect op met name de Kerklaan en Beekhuizenseweg. In 2024 en 2025 is onze inzet er op gericht om als opdrachtgever te participeren in de projectfase van het Masterplan Veluwzoom. De ambtelijke investering wordt naar verwachting daarna minder. In de beheerfase ligt het zwaartepunt van de inzet bij Natuurmonumenten.

Fietspaden
Wij onderhouden de fietspaden adequaat. Onze fietspaden in het buitengebied zijn – mede op basis van het fietspadenplan – grotendeels in beton uitgevoerd. Het betreft in totaal een 12 km aan in beton uitgevoerde fietspaden. Hiervoor zien we beperkte inzet in het kader van klein onderhoud. Daarnaast is er sprake van 4.4 km aan asfaltpaden, die we wel op reguliere basis hebben te onderhouden. Daartoe is – bij vaststelling van het fietspadenplan- al ingestemd met ophoging van het reguliere onderhoudsbudget met € 5.000. Deze ophoging wordt verwerkt bij de nu voorliggende begroting. In 2026 evalueren we de renovatie van de asfaltpaden.

Wandelpaden
We verzoeken de Stichting Geldersch Landschap en Kasteelen (GLK) om toestemming te verlenen om de wandelroute over hun grondgebied te laten passeren.

Openbaar vervoer
Met de provincie en de vervoerder maken we afspraken over de dienstregeling van het openbaar vervoer in 2024 en verder. We hebben afgesproken dat buslijn 88 weer een reguliere bus wordt die de haltetaxi gaat vervangen. De route blijft Arnhem CS richting het voormalige ziekenhuis Velp en retour. Op het moment dat ziekenhuis Velp definitief gesloten wordt zal buslijn 88 als eindhalte de Beekhuizenseweg in Velp aan doen en via de rotonde terug rijden naar Arnhem CS. Vanaf eindhalte Beekhuizenseweg kunnen reizigers op verschillende buslijnen overstappen richting Arnhem of Dieren.

Openbare verlichting
De in 2023 vervangen 194 armaturen zijn voorzien van een installatie, zodat deze openbare verlichting op nader te bepalen tijdstippen kan worden gedimd. Daarnaast waren er al eerder 90 armaturen aangebracht die geschikt zijn om te dimmen. In het totaal gaan we 284 stuks armaturen dimmen dit met het oog op besparing van energie, beleving en het bevorderen van het natuurlijk nachtleven van veel soorten. Uit een onderzoek is gebleken dat 245 stuks armaturen niet geschikt zijn om te dimmen en dat het aanpassen van deze armaturen kostbaar en moeilijk uitvoerbaar blijkt. Deze armaturen worden, nadat die zijn afgeschreven, vervangen door dimbare exemplaren.

Openbare ruimte
Om een zo'n prettig mogelijke openbare ruimte te creëren en te behouden zetten wij het komende jaar in op de volgende acties.

- Wij gaan aan de hand van een meerjarige onderhoudsagenda jaarlijks een deel van het straatmeubilair vervangen.
- Wij gaan in 2024 het toezicht versterken door het uitvoeren van schouwen. Verder evalueren we de huidige aanpak van onkruidbestrijding op wegen en trottoirs of en zo ja wat voor een andere aanpak gewenst is. Op basis van deze evaluatie zal er een nieuw aanbestedingstraject gestart worden.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
2.1 Verkeer, wegen en water	3.460	0	0	0	0	0
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**3.460**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
2.1 Verkeer, wegen en water	166.947	173.327	208.774	210.711	213.685	217.985
2.5 Openbaar vervoer	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	**166.947**	**173.327**	**208.774**	**210.711**	**213.685**	**217.985**
Saldo van baten en lasten	**-163.487**	**-173.327**	**-208.774**	**-210.711**	**-213.685**	**-217.985**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	278.422	31.670	9.112	9.112	9.112	9.112
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	257.613	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**20.809**	**22.467**	**-91**	**-91**	**-91**	**-91**
Geraamd resultaat	**-142.678**	**-150.860**	**-208.865**	**-210.802**	**-213.776**	**-218.076**

De opgenomen lasten bij taakveld 2.1. bestaan uit onderhoud wegen, onderhoud fietspaden, openbare verlichting en gladheidsbestrijding.

Ondanks de hoge inflatie stijgen de kosten beperkt in 2024. Dit komt door het wegvallen van eenmalige investeringen in de voorgaande jaren. Echter vanaf 2025 zien we en stijging van de kosten. Hieronder geven wij aan wat de oorzaak is van de stijging:

- Beheer fietspaden buitengebied: om de twee uitgevoerde fietspaden adequaat te blijven beheren moet het onderhoudsbudget verhoogd worden met € 5.000. Voor de verder renovatie van het fietspad is vanaf 2025 een investering nodig van circa € 250.000. De afschrijvingslasten worden vanaf 2026 opgenomen in de begroting.
- Asfalteren van ontstane sleuven in het wegdek: we nemen voor het herstel van de sleuven in de begroting van 2024 een bedrag op van € 27.000.
- Verkeersborden: vanaf 2024 voorzien we een toename in kosten van € 3.125 per jaar voor de vervanging van verkeersborden.
- Straatmeubilair: de structurele kosten zijn € 5.625 per jaar, te begroten vanaf 2024.
- Masterplan Veluwezoom: in 2024 en 2025 is onze inzet er op gericht om als opdrachtgever te participeren in de projectfase. In de raad van 31 mei 2022 is besloten een krediet voor een bijdrage aan de uitvoeringskosten ter hoogte van € 215.000 en een jaarlijkse bijdrage in de beheerkosten van € 8.800 te begroten. Dit beheerbudget wordt van kracht na de projectfase, daarmee nemen we het (geïndexeerd) vanaf 2025 in de begroting op.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-34.990	-23.297	-24.521	-17.572
Herstel sleuven	-27.000	0	0	0
totaal mutaties	-27.000	0	0	0
restantverschil	-7.990	-23.297	-24.521	-17.572

Beleidsindicatoren

Er zijn geen voorgeschreven beleidsindicatoren die betrekking hebben op dit programma.

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen geen Verbonden Partijen.

Programma 3: Economie

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan behoud en ontwikkeling van goede randvoorwaarden op het gebied van economie, toerisme en recreatie.

Beleidsdoel

We dragen waar noodzakelijk bij aan een gezonde en duurzame lokale en regionale economische ontwikkeling.

Wat willen wij bereiken?

Recreatie en toerisme

Op het vlak van recreatie en toerisme heeft Rozendaal een regionale functie vanwege het aantrekkelijke buitengebied met veel natuur. Voor Rozendalers en niet-Rozendalers is het van belang dat dit gebied toegankelijk is. Maar ook dat daarbij een optimale balans wordt bewaard tussen exploitatie en natuurontwikkeling. Voor met name de horeca blijft promotie en ontsluiting van belang.

Lokale economie: ZZP-ers

Het belang voor de lokale economie in Rozendaal is voor het overige beperkt: in ons dorp zijn weinig bedrijven gevestigd en staat de woonfunctie centraal. Rozendaal heeft een relatief groot aantal ZZP-ers met specifieke woon- en werkwensen. We proberen die waar mogelijk te faciliteren. Daarbij denken we vooral aan ontsluiting van informatie over subsidieregelingen.

Regionale economische ontwikkeling

Onze inwoners werken of ondernemen zélf veelal in de regio. Vanuit dit bewustzijn is het van belang dat we in bredere zin met name via de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen initiatieven en projecten steunen die ondersteunend werken voor de regionale economie en de werkgelegenheid. Het via regionale samenwerking stimuleren en faciliteren van gezonde en duurzame economische groei voor onze regio waar ook de inwoners van onze gemeente baat bij hebben. Met de GMRAN zijn we blijven in gesprek over een goed balans tussen de regionale ontwikkeling en met name toenemende verstedelijking en recreatiedruk, naar een goede balans met natuurbescherming, versterking en economisch belang.

Wat gaan wij daarvoor doen?

In 2024 voorzien we geen specifieke aandachtspunten om op te pakken binnen dit programma. Wel werken we aan de verdere uitwerking van het Masterplan Veluwzoom (programma 2) die een belangrijke bijdrage levert om de balans tussen recreatie en de natuur te herstellen.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Lasten						
3.1 Economische ontwikkeling	0	0	0	0	0	0
3.4 Economische promotie	2.300	4.015	2.500	2.550	2.600	2.650
totaal lasten	**2.300**	**4.015**	**2.500**	**2.550**	**2.600**	**2.650**
Saldo van baten en lasten	**-2.300**	**-4.015**	**-2.500**	**-2.550**	**-2.600**	**-2.650**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	0	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-2.300**	**-4.015**	**-2.500**	**-2.550**	**-2.600**	**-2.650**

De opgenomen lasten bij taakveld 3.4. bestaan uit een verstrekte subsidie ten behoeve van economische promotie.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	1.575	1.585	1.595	1.545
Verlaging subsidiepost	1.575	1.585	1.595	1.545
totaal mutaties	1.575	1.585	1.595	1.545
restantverschil	0	0	0	0

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de Verbonden Partijen:

- Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen.
- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Veluwe Alliantie

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 4: Onderwijs

Inleiding

Het programma Onderwijs gaat over de uitvoering van resultaatgericht en integraal onderwijsbeleid. Hierbij denken we aan onderwijshuisvesting, passend onderwijs, volwasseneneducatie en leerplicht.

Beleidsdoel

We willen passende onderwijs- en opvangvoorzieningen faciliteren waar kinderen, jongeren en volwassenen zich kunnen ontwikkelen. Onderwijshuisvesting is daar een randvoorwaarde voor.

Wat willen wij bereiken?

Het gemeentelijk beleid is erop gericht om de wettelijke taken op het gebied van bijvoorbeeld huisvesting en leerplicht uit te voeren. Wij zetten ons in voor een zorgeloze ontwikkeling van schoolgaanden. Daarnaast blijft ook het volwassenenonderwijs en de bestrijding van laaggeletterdheid (NT1 en NT2) van belang, als tweede kans, inburgering of als onderdeel van het levenslang leren of een nieuwe start voor anderstaligen. Op het terrein van laaggeletterdheid en Volwasseneneducatie werken we samen met de gemeente Rheden en onze onderwijs-, welzijnspartners in de regio. Het vervoer van leerlingen, die gebruik maken van de regeling voor het leerlingenvervoer, wordt verzorgd door BVO DRAN.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Onderwijs

Met de (landelijke) aanpak van voor en vroegschoolse educatie richten we ons in het kader van onderwijsachterstandenbeleid primair op taalvaardigheid. Wij zoeken ook naar een bredere invulling van achterstanden, waarbij we aandacht hebben voor de sociaal-emotionele ontwikkeling van kinderen. Deze aanpak is meer toegesneden op de populatie van IKC De Dorpsschool, met een gemiddeld hoge Sociaal Economische Status (SES). De opgevangen Oekraïense kinderen in de basisschoolleeftijd kunnen terecht op Het Leerrijk in Dieren, een school vallend onder stichting scholengroep Veluwezoom.

We geven uitvoering aan het Nationaal Programma Onderwijs (NPO), dat gericht is op het inhalen van corona-gerelateerde onderwijsvertragingen. Dit doen wij samen met de gemeente Rheden.

Onderwijshuisvesting

We volgen in 2024 de voortgang van het wetsvoorstel voor onderwijshuisvesting. Deze wet is in voorbereiding op grond waarvan het voor gemeenten verplicht wordt een meerjarig Integraal Huisvestingsplan (IHP) te ontwikkelen. Inwerkingtreding van deze wet is op dit moment voorzien in 2025.

We hebben voor de exploitatie van IKC Dorpsschool de VVE (Vereniging van Eigenaren) IKC Dorpsschool Rozendaal opgericht. In 2024 komt de VVE minimaal 2x bij elkaar. Vanaf 1 januari 2023 is er een ander bureau gemandateerd om de activiteiten die passen in het

onderhoudsplan voor IKC Dorpsschool uit te laten voeren. Hierdoor willen we het onderhoud efficiënter uitvoeren en de budgetbewaking verbeteren.

Op basis van de wettelijke verplichting draagt de gemeente zorg voor een adequate huisvesting van het voortgezet onderwijs. De scholen voor voortgezet onderwijs in regio Arnhem hebben een nieuw vijfjarig Regionaal Programma Onderwijs (RPO) ontwikkeld. Het gaat hier primair om de afstemming van het onderwijsaanbod en de mogelijke consequenties voor huisvesting. Dit programma heeft geen gevolgen voor Het Rhedens, met uitzondering van een hernieuwde aanvraag voor Het Rhedens Dieren, om onderwijs te kunnen blijven verzorgen binnen het profiel 'Dienstverlening en producten'.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	77.395	57.240	58.650	30.210	30.810	31.425
4.2 Onderwijshuisvesting	0	0	0	0	0	0
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	64.000	0	0	0	0	0
totaal baten	**141.395**	**57.240**	**58.650**	**30.210**	**30.810**	**31.425**
Lasten						
4.1 Openbaar basisonderwijs	109.606	76.970	85.330	56.300	56.300	56.300
4.2 Onderwijshuisvesting	480.686	368.419	390.059	404.885	397.772	403.168
4.3 Onderwijsbeleid en leerlingenzaken	112.596	56.445	67.619	73.916	80.360	89.460
totaal lasten	**702.888**	**501.834**	**543.008**	**535.101**	**534.432**	**548.928**
Saldo van baten en lasten	**-561.493**	**-444.594**	**-484.358**	**-504.891**	**-503.622**	**-517.503**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	116.384	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**116.384**	**111.791**	**111.791**	**111.791**	**111.791**	**111.791**
Geraamd resultaat	**-445.109**	**-332.803**	**-372.567**	**-393.100**	**-391.831**	**-405.712**

De opgenomen baten bij taakveld 4.1. bestaan uit een ontvangen gelden uit het Nationaalprogramma onderwijs(NPO) en de huur van de peuterspeelzaal.

De opgenomen lasten bij taakveld 4.1. bestaan uit de kosten voor het NPO en de VVE IKC Dorpsschool, bij taakveld 4.2 vinden we de huisvestingskosten en bij taakveld 4.3. de vervoerskosten en overige kosten.

We verwachten (ook) voor 2024 aanvullende middelen van het rijk voor de organisatie van onderwijs voor de Oekraïense kinderen. Bij het opstellen van deze begroting is nog onduidelijk om welk bedrag dit gaat.

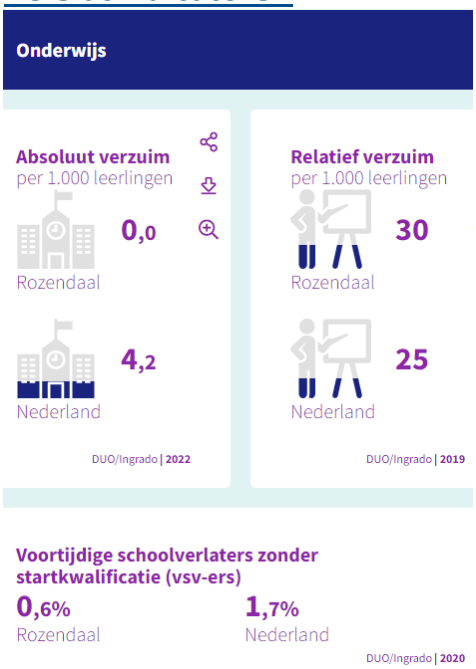
Wij werken samen met de gemeente Rheden bij de besteding van de financiële middelen die wij ontvangen voor het NPO. Onze gemeente ontvangt in totaal € 99.566 aan NPO-middelen, te besteden t/m schooljaar 2024-2025. Dit betekent een verlenging met twee jaar in vergelijking met de oorspronkelijke bestedingstermijn.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-10.457	-2.232	-219	-3.344
Kosten NPO (onderwijsachterstanden)	-29.000	0	0	0
VVE kosten m.n. verzekeringspremie	-7.600	-6.900	-6.200	-6.200
Voor en vroegschoolse educatie	-17.000	-17.340	-17.680	-18.020
Opbrengsten NPO (Onderwijsachteranden)	29.000	0	0	0
Doordecentralisatie het Rhedens	-7.500	-10.000	-17.000	-17.000
Kosten voor en vroegschoolse educatie	-17.000	-17.340	-17.680	-18.020
Lagere kosten vervoersvoorzieningen/uitvoeringskosten	19.300	22.500	23.300	14.900
totaal mutaties	-29.800	-29.080	-35.260	-44.340
restantverschil	19.343	26.848	35.041	40.996

De lagere doorbetaling aan het Rhedens is het gevolg van een teruglopende rijksbijdrage in de bekostiging van onderwijshuisvesting via het gemeentefonds. De hogere kosten voor DRAN/leerlingenvervoer zijn het gevolg van de toegenomen vraag naar leerlingenvervoer en de verwachting dat die trend voor Rozendaal de komende jaren doorzet.

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partij:

- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN);
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein (MGRSD).

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 5: Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie

Inleiding

Binnen dit programma zijn verschillende thema's gebundeld tot een programmatische aanpak op gemeentelijk niveau en in regionaal verband om te komen tot randvoorwaarden voor een passend sport- en cultuuraanbod voor de inwoners van de gemeente Rozendaal en voor het stimuleren van een gezonde leefstijl. Waar daar de noodzaak toe is, richten we ons op specifieke doelgroepen, zoals jongeren, ouderen, mensen met een beperking en nieuwkomers. In regionaal verband (o.a. Veluwe op1) werken we samen om toerisme te stimuleren om naar onze regio te komen en daarnaast de juiste balans te vinden tussen recreatie en natuur op de Veluwe. In de opgaven van de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen zetten we ons in het bijzonder in op de Opgave Ontspannen Regio en de Opgave Groene Groei. Op lokaal niveau besteden we aandacht aan ons openbaar groen en erfgoed.

Beleidsdoel

Wij willen de sociale verbinding en leefbaarheid in onze groen gemeente behouden. Wij zien het belang van het culturele- en verenigingsleven in en rondom onze gemeente. Het behoud van ons erfgoed en onze monumenten draagt bij aan onze identiteit.

Wat willen wij bereiken?

Sport & cultuur

We investeren naar vermogen in voorzieningen voor cultuur en sport en faciliteren culturele en sportieve activiteiten. We zorgen ervoor dat onze jeugd gebruik kan maken van uitdagende en veilige speeltoestellen.

Bibliotheek

Op grond van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen (Wsob) moet elke gemeente haar inwoners toegang verschaffen tot een bibliotheekvoorziening. Dit gebeurt in Rozendaal door subsidiëring van Bibliotheek Veluwezoom (Rheden, Renkum en Rozendaal).

Monumenten en erfgoed

We willen samen met partners in de erfgoed- en monumentensector én samen met de eigenaren van monumenten (individuele bewoners of stichtingen zoals GLK) de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand te houden.

Groen

Wij zetten ons in voor behoud en versterking van kwalitatief hoogwaardig openbaar groen, met aandacht voor biodiversiteit, aantrekkelijk voor mens en dier. Dat doen we met het oog op het

behoud van het groene karakter van ons dorp en vanuit het oogpunt van klimaatadaptatie met aandacht ook ter bestrijding van hittestress.

Recreatie

We zetten ons in voor het behoud van passende recreatiemogelijkheden voor onze eigen inwoners én de inwoners van de regio in ons groene buitengebied. Hierbij moet het recreatieve gebruik in balans zijn met de natuur, het milieu en het cultuurhistorisch waardevolle landschap. Dit doen we samen met de terrein beherende organisaties zoals Natuurmonumenten en Staatsbosbeheer en de gemeente Rheden. Dergelijke partners spelen een belangrijke rol bij de instandhouding van onze 'groene achtertuin'. Het 'groenblauwe raamwerk', dat is opgesteld vanuit de Opgave Ontspannen Regio in de Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen is een belangrijk ondersteunend element om onze regionale groei in woningen en inwoners op groene wijze te realiseren.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Sport

In 2023 is het Lokaal sport- en beweegakkoord Rheden-Rozendaal geëvalueerd en zijn de middelen onderdeel gaan uitmaken van een nieuwe Brede SPUK (specifieke uitkering) Sport en Preventie (zie ook Programma 7). In 2023 zijn de kerngroepen van het Lokaal Sport- en beweegakkoord en het Lokaal Preventieakkoord samengevoegd en worden de financiële middelen voor beide samengevoegd tot één budget, waaruit initiatieven van inwoners en maatschappelijke organisaties gefinancierd kunnen worden. Binnen dit nieuwe Sport- en preventieakkoord is sprake van vier thema's:

1. Lekker in je vel;
2. Samen sterker;
3. Een gezonde, sportieve en beweeg-rijke omgeving;
4. Sport als startplek en middel voor sociale hulpvragen.

In 2024 ondersteunen wij waar nodig en mogelijk initiatieven rondom sport. Dit gebeurt door middel van subsidiëring van organisaties en activiteiten, en in de vorm van samenwerking met gemeente Rheden. Met ingang van 2023 zijn deze middelen opgenomen in een nieuwe SPUK, kortweg genoemd SPUK Sport en preventie ('de Brede SPUK'). We dragen ook in 2024 bij aan lokale initiatieven zoals het scholenvoetbaltoernooi en het wijkenvoetbaltoernooi in Velp en Rozendaal en een aantal sportverenigingen op Rozendaals grondgebied die gebruik maken van subsidies.

De gemeente is via een regionaal convenant (2020), aangesloten bij 'Uniek Sporten': sporten en bewegen voor mensen met een beperking. We continueren dit in 2024.

We willen de komende jaren een aantal afgeschreven speeltoestellen vervangen om zodoende in te kunnen blijven staan voor de veiligheid van de gebruikers. Ook wordt tijdens de vervanging van de speeltoestellen meegenomen of deze nog voldoen aan de leeftijdsopbouw in de buurt waar vervanging nodig is. We willen het vervangen van de speeltoestellen op een planmatige wijze gaan aanpakken. In 2024 werken we aan een gedegen plan om de komende jaren een onderhoudsagenda uit te werken.

Cultuur

Wij dragen ook in 2024 ons steentje bij om de culturele aanbod in het Rozendaalse te kunnen blijven behouden. Dit gebeurt door middel van subsidiëring van kleine lokale initiatieven en organisaties, zoals de Koninklijke Rosendaalsche Kapel, Zoom Festival en Klaterklanken .

Samen met gemeente Rheden zijn wij ook in 2024 verantwoordelijk voor financiering van onze lokale omroep.

Bibliotheek

De juridische basis van de Wet stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, wordt aangepast. Per 2025 krijgen gemeenten in plaats van de huidige bevorderingstaak een zorgplicht. De bibliotheek wordt samen met de partners uit de regio gefinancierd binnen dit programma. Ter voorbereiding op onze zorgplicht vragen we een specifieke uitkering aan (SPUK). In overleg met de bibliotheek en de gemeente Rheden is besloten dat Rozendaal deze eenmalige specifieke uitkering zal aanvragen zodat we ons gezamenlijk kunnen voorbereiden op de wettelijke taak per 2025.

In 2023 is de Bibliotheek op School geëvalueerd en is besloten het initiatief voor te zetten. De subsidie BOS maakt deel uit van de reguliere bibliotheeksubsidie met dekking uit OAB-middelen (Onderwijsachterstandenbeleid). Door onze subsidie aan Bibliotheek op School wordt extra geïnvesteerd in laaggeletterdheid in het bijzonder in begrijpend lezen. We volgen ook in 2024 in reguliere overleggen met de school, kinderopvang en bibliotheek of de huidige inspanningen voldoende resultaat opleveren. Indien nodig maken we, in samenspraak met deze partijen, een aanvullend plan waarbij we vooral inzet van ouders en vrijwilligers nastreven.

Monumenten en erfgoed

Om de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand te houden bieden we ondersteuning door het verlenen van subsidies. De subsidieverordening gemeentelijke monumenten geeft de raad de mogelijkheid om bij de vaststelling van de begroting een jaarlijks subsidieplafond in te stellen, hiermee wordt de uit te keren subsidie voor dat jaar gemaximaliseerd.

Groen

Wij zetten ons in voor kwalitatief hoogwaardig openbaar groen. In de raad van 4 juli 2023 is de aanscherping groenvisie 2022-2026 vastgesteld. De basis van de visie heeft geen meerkosten tot gevolg, maar leidt wel tot een meer planmatige groenaanpak die nodig is vanwege de samenhang tussen de klimaatadaptatie, verbeterde biodiversiteit en het bestaande onderhoud gericht op een hoog niveau van kwaliteit in het Rozendaalse openbare groen. In 2024 werken wij volgens deze aanpak.

Rozendaal heeft een groot aantal bomen waarvoor gezorgd moet worden om ons cultuur-historisch en groene karakter te behouden. Klimaatverandering en de hoge leeftijd zorgen ervoor dat onze bomen snel in conditie achter uit lopen. De achteruitgang van de bomen leidt er ondertussen toe dat er vaker moet worden ingegrepen vanwege de veiligheid in de openbare ruimte. Samen met de omliggende gemeenten werken we aan een gezamenlijke aanpak voor het behoud van de bomen (Bomenplan).

Recreatie

Onze Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen heeft een forse verstedelijkingsopgave. Deze opgave vullen we in samen met de regio FoodValley. Het motto van de verstedelijkingsstrategie, ondergebracht in de GMR Opgave 'Groene Groei' is 'meer landschap, meer stad'. Niet voor niets staat 'meer landschap' daarbij voorop: de bouw van nieuwe woningen dient hand in hand te gaan met het behouden, verbinden, verbeteren, uitbreiden en versterken van de groene kwaliteiten van onze leefomgeving. Het 'groenblauwe raamwerk', dat is opgesteld vanuit de Opgave Ontspannen Regio, is een belangrijk ondersteunend element om onze groei op groene wijze te realiseren. In 2024 wordt het groenblauw raamwerk verder uitgewerkt. Wij brengen daar, maar ook in de dialoog over de woondeal en de gebiedsuitwerkingen over de Veluwe continu het belang van natuurbehoud en -versterking actief in en werken mee aan uitwerkingsplannen.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
5.1 Sportbeleid en activering	30.000	0	16.255	16.255	12.887	0
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	0	0	0	0	0	0
5.5 Cultureel erfgoed	0	0	0	0	0	0
5.6 Media	0	0	0	0	0	0
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreati	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**30.000**	**0**	**16.255**	**16.255**	**12.887**	**0**
Lasten						
5.1 Sportbeleid en activering	33.252	3.265	20.180	20.255	16.967	4.120
5.3 Cultuurpresentatie, cultuurproductie en cultuurparticipatie	3.025	4.880	5.125	5.225	5.330	5.435
5.5 Cultureel erfgoed	6.041	1.690	1.775	1.810	1.845	1.880
5.6 Media	37.227	39.635	41.615	42.445	43.295	44.160
5.7 Openbaar groen en (openlucht) recreati	121.470	121.073	126.348	128.678	151.043	128.448
totaal lasten	**201.015**	**170.543**	**195.043**	**198.413**	**218.480**	**184.043**
Saldo van baten en lasten	**-171.015**	**-170.543**	**-178.788**	**-182.158**	**-205.593**	**-184.043**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	20.842	18.258	3.258	3.258	3.258	3.258
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**20.842**	**18.258**	**3.258**	**3.258**	**3.258**	**3.258**
Geraamd resultaat	**-150.173**	**-152.285**	**-175.530**	**-178.900**	**-202.335**	**-180.785**

De opgenomen baten bij taakveld 5.1. bestaan uit de te ontvangen specifieke uitkering sport vanuit het Rijk.

De opgenomen lasten bij taakveld 5.1. en 5.3, 5.5 en 5.6 bestaan uit te verstrekken subsidies ten behoeve van Sport, cultuur en media. Bij Media (5.6) gaat het om subsidies aan onze Lokale Omroep en aan de Bibliotheek. In beide gevallen betreft het een wettelijke verplichting. De opgenomen lasten bij taakveld 5.7. bestaan uit de kosten voor het onderhouden van groen, een subsidie voor toerisme en kosten ten behoeve van recreatie.

Sport
De afname bij de baten voor sport komt doordat de specifieke uitkering vanuit het Rijk geen structureel karakter heeft. Op dit moment zijn bij ons alleen de bedragen tot 2026 bekend.

We voorzien voor de vervanging van de speeltoestellen € 7.500 aan meerkosten per jaar. We stellen daarom voor het onderhouds-/vervangingsbudget op te hogen vanaf 2024 met € 7.500 per jaar.

Cultuur
Onze gemeente heeft een aanvraag ingediend bij het Ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap in het kader van de 'Eenmalige specifieke uitkeringen lokale bibliotheekvoorzieningen 2023-2024'. Deze aanvraag is door het ministerie gehonoreerd met een bedrag van in totaal € 176.000 om de bibliotheek in Velp te versterken. De bibliotheekvestiging in Velp is de gezamenlijke bibliotheekvestiging van de gemeenten Rozendaal en Rheden. Met dit geld kan de vestiging in Velp onder meer haar openingstijden verruimen en investeren in haar collectie en activiteiten. Hierdoor kunnen inwoners van Rozendaal en Rheden straks meer gebruik maken van de bibliotheek met al haar faciliteiten.

Monumenten en erfgoed
Om de binnen onze gemeente aanwezige monumenten in stand te houden bieden we ondersteuning bij de instandhouding door het verlenen van subsidies. De subsidieverordening gemeentelijke monumenten geeft de raad de mogelijkheid om bij de vaststelling van de begroting een jaarlijks subsidieplafond in te stellen, hiermee wordt de uit te keren subsidie voor dat jaar gemaximaliseerd. Voorgesteld wordt om voor 2024, net als in 2023, weer een subsidieplafond van € 8.000 in te stellen.

Groen
Zoals verwoord in de kadernota worden er in 2024 en 2025 initiële kosten (€ 5.000) opgenomen om samen met buurgemeenten te inventariseren wat er nodig is met betrekking tot behoud van ons bomenbestand. In 2026 hebben we voorlopig een eerste investering voorzien van € 25.000.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-8.460	-9.140	-10.215	-13.665
Verklaring:				
Toerisme subsidies	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
totaal mutaties	-1.500	-1.500	-1.500	-1.500
restantverschil	-6.960	-7.640	-8.715	-12.165

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen
Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:
- Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie
- Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 6: Sociaal Domein

Inleiding

Dit programma bevat zowel de kern van het sociaal domein als de schil daaromheen. De kern wordt gevormd door de drie stelselwetten: de Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo), de Jeugdwet en de Participatiewet. In de schil komen onderwerpen aan de orde zoals kinderopvang, de huisvesting en opvang van nieuwkomers en het verlenen van welzijnssubsidies.

Beleidsdoel

Als gemeente willen we in brede zin mogelijkheden scheppen en randvoorwaarden creëren voor het welzijn, gezondheid en de ontwikkeling van onze inwoners in het algemeen en van specifieke doelgroepen in het bijzonder: individuele voorzieningen voor inwoners die het (tijdelijk) nodig hebben om deel te kunnen (blijven) nemen aan de samenleving. Hierbij gaat het om kinderen en jongeren die in hun ontwikkeling worden bedreigd, kwetsbare ouderen en nieuwkomers en vluchtelingen die we, al dan niet tijdelijk, welkom heten in onze gemeente.

Wat willen wij bereiken?

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

Op basis van de Wmo bieden we adequate en passende ondersteuning die het voor iedereen mogelijk maakt om naar vermogen als volwaardig lid deelnemen aan het maatschappelijk verkeer. Gemeenten zijn verantwoordelijk voor de ondersteuning van mensen die niet op eigen kracht zelfredzaam zijn. Het gaat bijvoorbeeld om begeleiding en dagbesteding; ondersteuning om de mantelzorger tijdelijk te ontlasten; een plaats in een beschermde woonomgeving voor mensen met een psychische stoornis; opvang in geval van huiselijk geweld en mensen die dakloos zijn. De uitvoering van de Wmo-regelingen is gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Jeugdwet

Om kinderen zo gezond, kansrijk en veilig mogelijk op te laten groeien, is het voor sommige kinderen nodig om hen passende jeugdhulp te bieden. De uitvoering van de Jeugdwet is gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Participatiewet

Aandacht voor participatie in brede zin, inclusief maatschappelijke participatie als eerste stap, draagt bij aan arbeidsparticipatie en een geringer beroep op sociale uitkeringen. En daarmee een reductie van kosten. De uitvoering van de wetten en regelingen in dit veld zijn gemandateerd aan de gemeente Rheden.

Sociale uitkeringen

Sociale uitkeringen, meer in het algemeen inkomensregelingen, zijn gericht op de financiële ondersteuning van inwoners voor de noodzakelijke kosten van bestaan. Meer concreet gaat het over het verstrekken van algemene bijstand (inkomen Participatiewet), IOAW, Bbz, bijzondere bijstand en armoedebeleid. Het armoedebeleid hangt samen met schulddienstverlening; deze heeft echter ook betrekking op hogere inkomens.

Aanpak energiearmoede

Onder energiearmoede verstaan we een situatie waarin ‘een substantieel deel (als richtsnoer: meer dan 10%) van het besteedbaar inkomen wordt uitgegeven aan het adequaat warm houden van de woning’. Door stijgende energieprijzen wordt dit een maatschappelijk probleem. De bestrijding van energiearmoede gaat, waar deze leidt tot besparingsmaatregelen, goed samen met de energietransitie, een andere gewenste ontwikkeling. Zie Programma 7 Volksgezondheid en milieu. Bij de aanpak van energiearmoede is naast de facilitering van besparingsmaatregelen, ook sprake van een eenmalige energietoeslag.

Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Huisvesting en inburgering statushouders

Op grond van de Huisvestingswet hebben wij een jaarlijkse huisvestingstaakstelling voor statushouders. (Ook wel vergunninghouders genaamd: asielzoekers die als vluchteling zijn erkend). De hoogte van deze taakstelling, die halfjaarlijks wordt bekendgemaakt, hangt af van de aantallen stathouders inclusief nareizigers in het kader van gezinshereniging. De taakstelling is gerelateerd aan gemeentegrootte, met een minimum van 1 per halfjaar. De laatste jaren bedroeg de Rozendaalse taakstelling 3 in 2022 en 6 in 2023. Onze gemeente doet het relatief goed, met op dit moment een achterstand van 1. De huisvesting vindt plaats in sociale huurwoningen. Aangezien Rozendaal slechts een zeer beperkte voorraad sociale huurwoningen heeft en de mogelijkheid voor uitbreiding in dit segment zeer beperkt, wordt het steeds lastiger om betaalbare woningen voor statushouders te organiseren.

De eerste opvang en maatschappelijke begeleiding van statushouders wordt verzorgd door Vluchtelingenwerk. Vanaf 2022 hebben gemeenten een regiefunctie voor de inburgering van statushouders. Als onderdeel van de samenwerkingsafspraken Werk & inkomen wordt dit opgepakt door gemeente Rheden.

Opvang Oekraïners

Sinds de uitbraak van de oorlog in Oekraïne eind februari 2022 vluchten Oekraïense inwoners de grens over, onder andere naar Nederland. Gemeenten zijn aan zet om tijdelijke opvanglocaties te organiseren. We willen ook in Rozendaal opvang bieden, passend in de context van onze relatief kleine gemeente en de locatie: opvang naar draagkracht.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Algemeen

Regionale samenwerking is de kern van de Rozendaalse aanpak op het brede sociaal domein. In het bijzonder de uitvoering van sociaal-domeintaken, alsook de inkoop en coördinatierol van de MGR zijn essentieel voor het functioneren van het Rozendaalse sociaal domein. Onder andere door aangescherpte samenwerkingsafspraken met de uitvoerende partners en de gemeente Rheden werken we opgavegericht toe naar meer grip en regie op dit brede domein. We zetten in 2024 de volgende stap in het professionaliseren van de samenwerking met Rheden. Dat geeft een actueler en daardoor beter inzicht in de resultaten die we bereiken en de kosten die dat met zich meebrengt. Dit betekent concreet:

- We werken in 2024 de bekostigingssystematiek voor de uitvoeringskosten verder uit in voor beide partijen passende en reële afspraken.
- We komen in 2024 tot een nieuw afsprakenkader (DVO), passend bij de nieuwe samenwerkingsafspraken.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)

We voeren de algemene voorzieningen, maatwerkvoorzieningen en vervoersvoorzieningen ook in 2024 uit via de gemeente Rheden.

Beschermd Wonen: Rozendaal participeert in de regionale samenwerking Centraal Gelderland voor beschermd wonen voor mensen met een lichte verstandelijke beperking en met psychische problematiek. Vooralsnog zijn er geen inwoners van Rozendaal die hiervoor in aanmerking komen. De uitvoering van Maatschappelijke Opvang (opvang van kwetsbare groepen zoals dak- of thuislozen) blijft bij Arnhem belegd. Met de doordecentralisatie is de taak voor het Beschermd Wonen en Maatschappelijke Opvang niet meer bij 43 centrumgemeenten maar bij elke gemeente afzonderlijk belegd (ingang woonplaatsbeginsel 1 januari 2025). De financiële decentralisatie dit Beschermd Wonen (BW) is met een jaar uitgesteld tot 2025. Vanaf 2025 gaat, in een tienjarig tijdpad, het historisch verdeelmodel voor BW-middelen over in een objectief verdeelmodel (op basis van bevolkingsaantal en enkele relevante kenmerken). Het Rijk heeft hiervoor een integratie-uitkering ingesteld. In 2023 heeft Rozendaal ingestemd met regionale financiële afspraken Beschermd Wonen. Deze afspraken omvatten onder meer een regionale solidariteit gedurende zes jaar. Wij hebben u hierover geïnformeerd in de raadsinformatiebrief van 13 juni 2023 en informeren u hierover in 2024 zo nodig verder.

Jeugdwet

Herzien beleidskader: de gemeente Rheden heeft in 2023 het Meerjarenbeleidskader Sociaal domein herzien in een nieuw beleidskader voor het Sociaal Domein, dat begin 2024 zal worden gepresenteerd. Dit leidt ook tot een heroverweging van het Rozendaalse beleidskader met bijbehorende bestuurlijke besluitvorming.

Grip op toename jeugdhulp: de afgelopen jaren is het aantal jeugdigen dat een beroep deed op jeugdhulp landelijk en ook in Rozendaal toegenomen. Waar het jeugdzorggebruik voor Rozendaal in 2015 nog 7,1% was, is dit in 2021 10,0%. (bron: waarstaatjegemeente.nl). Deze toename ging gepaard met stijgende uitgaven, waarvoor de gemeenten vanuit het Rijk niet voldoende middelen toegekend kregen. In 2021 is door Rijk en VNG overeengekomen dat er structureel meer geld naar de gemeenten gaat, om de tekorten op de uitgaven te dekken. De coronapandemie heeft de problematiek van kwetsbare jeugdigen verscherpt. We zien dat de afgelopen jaren terug in zwaardere en langere trajecten en daarmee hogere uitgaven. De verscherpte problematiek zal bij een aantal kwetsbare jongeren mogelijk nog enkele jaren doorwerken. We blijven met Rheden in gesprek over de impact van deze ontwikkeling en de wijze waarop we daar greep op kunnen houden. Vanwege het open einde-karakter van de regelingen voorzien we meerkosten voor jeugdhulp en verhogen we het budget jeugdhulp met € 50.000 en het budget PGB jeugd met € 8.000. Landelijk zal – onder meer via de K80 – blijvend aandacht worden gevraagd voor deze ontwikkeling. In het bijzonder in het kader van de Hervormingsagenda Jeugd, waar rijk met VNG en markt aan werkt.

Implementatie wetsvoorstel ‘Verbetering beschikbaarheid zorg voor jeugdigen’: naar verwachting wordt deze wet in het najaar 2023 aan de Tweede Kamer aangeboden voor behandeling. Het voorstel gaat onder andere over regionale samenwerking bij inkoop en meer centrale organisatie van specifieke vormen van specialistische zorg (bijv. jeugdbescherming of gesloten jeugdzorg). Afhankelijk van Haagse besluitvorming zullen voor Rozendaal implementatiemaatregelen genomen moeten worden, in overleg met Rheden en/of de MGR SDCG.

Voorzetting Regionaal Transformatieplan jeugdhulp: vanaf 2015 werken de gemeenten in Centraal Gelderland samen op het gebied van jeugdhulp. Met het Regionaal Transformatieplan jeugdhulp 2018-2021 en de daarbij behorende landelijke vrijgegeven stimuleringsmiddelen, is er gewerkt aan de transformatie in de regio. Ook de komende jaren blijft een intensieve samenwerking voor de transformatie van de jeugdhulp van belang. Een aantal onderdelen van het transformatieplan krijgen

vervolg, zoals verblijf, jeugdzorg+, scheidingsproblematiek en bescherming en veiligheid (o.a. Gelderse Verbeteragenda jeugdbescherming). Hiervoor hebben de gemeenten een regiobudget jeugdhulp ingericht. Daarnaast verwachten we ook dat de implementatie van de landelijke hervormingsagenda Jeugd regionale afstemming en aanpak vraagt.

Lokale ontwikkelingen Jeugdhulp: in 2021 is de opdracht 'lokaal maatwerkdiensten jeugdhulp' gestart (uitvoering door acht jeugdhulporganisaties voor begeleiding en behandeling). Daarnaast bieden de ondersteuners Jeugd en Gezin (POH: Praktijkondersteuners Huisartsen) laagdrempelige hulp en vormt een voorliggende voorziening. Deze brengt kosten met zich mee (onderdeel van € 50.000 ophoging budget jeugdhulp). Naar verwachting levert het op termijn echter een besparing op, met name op uitgaven Jeugd GGz. Als resultaten voor de begroting 2024 beogen wij:

- een afname met vijf van het aantal jeugdigen dat een beroep doet op jeugdhulp;
- een afname met vijf van het aantal doorverwijzingen door huisartsen;
- een afname van de uitgaven aan individuele (niet vrij toegankelijke) voorzieningen Jeugdhulp.

Participatiewet

Sociale uitkeringen

De uitgaven voor sociale uitkeringen hangen samen met maatschappelijke ontwikkelingen, zoals de opdracht om statushouders (vluchtelingen met verblijfsstatus) te huisvesten. Als kleine gemeente (tot 15.000 inwoners) wordt Rozendaal gefinancierd op basis van historische uitgaven. Financiering op basis van aantallen twee jaar eerder (T-2) houdt een vertraging in die zowel positief als negatief kan uitwerken. In 2024 geven we uitvoering aan de (herijkte) (informatie- en verantwoordings)afspraken met de gemeente Rheden. Door onder meer kwartaal overleggen met Rheden houden wij meer zicht op de financiële ontwikkelingen en gaan we in gesprek over mogelijkheden om aantallen te beïnvloeden.

Aanpak energiearmoede

Om de energierekening op korte termijn te kunnen verlagen of het energieverbruik in de woning te verminderen, hebben we een aanpak ontwikkeld. Samen met gemeente Rheden en woningstichting Portaal hebben we maatregelen gekozen en de doelgroep benaderd. Deze regeling wordt in 2023 voortgezet en mogelijk daarna. Ook door het verruimen van de kwijtschelding van gemeentelijke belastingen door een hogere vermogensgrens, komen wij tegemoet aan de inwoners met een lager inkomen.

Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)

Algemeen

We participeren in de (sub-)provinciale regietafel (PRT), waarin een aantal gemeenten rond Arnhem samenwerken om de provinciale doelstellingen met betrekking tot de opvang en huisvesting van Oekraïense vluchtelingen, statushouders en asielzoekers. Daarbij is uitgangspunt 'fair share', waarbij rekening wordt gehouden met de lokale (on-)mogelijkheden. Zo spannen wij ons in Rozendaal sterk in voor de opvang van Oekraïners en statushouders, terwijl geconstateerd is dat het niet voorstelbaar is dat Rozendaal op relevante schaal bij kan dragen aan de opvang van asielzoekers.

Opvang Oekraïense vluchtelingen

De verantwoordelijk staatssecretaris stuurde lange tijd op een totaal van 90.000 plekken landelijk. Inmiddels is de prognose dat begin 2024 in totaal 97.000 opvangplekken in ons land nodig zijn om de

ontheemden uit Oekraïne op te kunnen vangen. Rozendaal dient, conform de ‘oude taakstelling’ 47 plekken te realiseren. Op basis van de ‘nieuwe taakstelling’ (de 97.000 landelijk) gaat het om 48 plekken. Met de opvang van 55 personen voldoet de gemeente dus aan de verplichting tot opvang van vluchtelingen uit Oekraïne die sinds 1 april 2022 geldt en realiseren we de regionale afspraken. De raad is via een raadsinformatiebrief van 19 september 2023 geïnformeerd over deze en andere ontwikkelingen rond de opvang van Oekraïense vluchtelingen.

- Op de locatie ‘De Bosrank’ bevinden we ons na een opbouwfase tot oktober 2023 inmiddels in de beheerfase: een fase waarin afspraken en verantwoordelijkheden duidelijk zijn en waarin de personele bezetting stabiel is. De beheerfase loopt van 1 oktober 2023 tot 1 oktober 2024, de beoogde sluitingsdatum van de locatie. Op ‘De Bosrank’ zetten we in 2024 onverminderd in ‘normalisering’ van de woonsituatie en een zo hoog mogelijke arbeidsparticipatie (of andersoortige vorm van zinvolle dagbesteding). De 24/7 aanwezigheid van woonbegeleiders en nachtwakers moet ook de veiligheid op (en buiten) de locatie zo veel mogelijk waarborgen.
- Communicatie met de raad en met onze inwoners in het algemeen en omwonenden in het bijzonder over de opvang van Oekraïners blijft in 2024 van groot belang. We willen ook in 2024 de dialoog blijven aangaan met omwonenden van locatie ‘De Bosrank’ over hoe zij de aanwezigheid van ‘De Bosrank’ beleven en welke aandachtspunten dit oplevert. Mede op verzoek van de raad (raadsvergadering 26 september 2023) breiden we de kring van ‘direct omwonenden’ uit die voor deze bijeenkomsten uitgenodigd wordt.
- Locatie ‘De Bosrank’ is open tot 1 oktober 2024. Hierna wordt het terrein in de oorspronkelijke staat hersteld en aan de grondeigenaar teruggeven. Het is helaas voorstelbaar dat de oorlog in Oekraïne lange tijd voortduurt. Het college van B&W start een zorgvuldige oriëntatie op mogelijke en wenselijke scenario’s voor een opvang van Oekraïense vluchtelingen – samen met de raad en onze inwoners – vanaf januari 2024, om tijdig voorbereid te zijn op afbouw, of een evt. ander scenario. Vooralsnog blijft het collegebesluit van 31 januari 2023 leidend in al onze activiteiten (begroting, contracten met inhuurkrachten etc.). Daarin staat dat we opvang aanbieden voor een periode van 18 maanden, tussen 1 april 2023 en 1 oktober 2024.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	56.364	0	0	0	0	0
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	77.917	61.000	75.000	76.500	78.000	79.500
6.4 Begeleide participatie	0	0	0	0	0	0
6.5 Arbeidsparticipatie	0	0	0	0	0	0
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	20.464	9.000	10.000	10.200	10.400	10.600
6.61 Opvang OOR			4.097.000	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	5.586	0	0	0	0	0
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	0	0	0	0	0	0
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal baten	**160.331**	**70.000**	**4.182.000**	**86.700**	**88.400**	**90.100**
Lasten						
6.1 Samenkracht en burgerparticipatie	52.720	54.423	67.110	68.260	69.420	70.595
6.2 Wijkteams	0	0	0	0	0	0
6.3 Inkomensregelingen	206.141	121.900	114.279	116.541	118.816	121.103
6.4 Begeleide participatie	68.202	68.177	71.609	73.040	74.500	75.990
6.5 Arbeidsparticipatie	185	1.085	1.100	1.120	1.140	1.160
6.6 Maatwerkvoorzieningen (WMO)	63.646	220.998	259.923	266.249	273.186	280.445
6.61 Opvang OOR			4.097.000	0	0	0
6.71 Maatwerkdienstverlening 18+	176.219	155.579	157.611	160.780	164.006	167.278
6.72 Maatwerkdienstverlening 18-	431.520	285.940	403.152	411.211	419.307	427.434
6.81 Geëscaleerde zorg 18+	0	0	0	0	0	0
6.82 Geëscaleerde zorg 18-	0	0	0	0	0	0
totaal lasten	**998.633**	**908.102**	**5.171.784**	**1.097.201**	**1.120.375**	**1.144.006**
Saldo van baten en lasten	**-838.302**	**-838.102**	**-989.784**	**-1.010.501**	**-1.031.975**	**-1.053.906**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	0	7.000	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**0**	**7.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**-838.302**	**-831.102**	**-989.784**	**-1.010.501**	**-1.031.975**	**-1.053.906**

De opgenomen baten bij taakveld 6.1. en 6.61 bestaan uit ontvangen vanuit het Rijksbijdragen en bij taakveld 6.6. gaat het om de eigen bijdragen. De opvang van de Oekraïners zijn kostenneutraal opgenomen (zie verderop in deze toelichting).

De opgenomen lasten bij de onderstaande taakvelden bestaan uit:

- 6.1 Kinderopvang, vreemdelingen en overige algemene voorzieningen;
- 6.3 Participatiewet, IOAW/IOAZ en armoedebeleid;
- 6.4 Sociale werkvoorziening;
- 6.5 Re-integratie;
- 6.6 WMO en vraagafhankelijk vervoer;
- 6.61 Opvang nieuwkomers;
- 6.71 WMO en jeugd

Algemeen
We voorzien overkoepelend dat in het Rozendaalse sociaal domein zowel het voorzieningengebruik als de uitvoeringskosten de afgelopen jaren zijn toegenomen. Beide aanleiding om de begroting hierop te wijzigen. Dit is een nationale trend, waar ook Rozendaal niet aan ontkomt. We voorzien een kostentoename in de uitvoeringskosten van in totaal € 98.000 ten opzichte van begroting 2022 (en stand Kadernota 2024). Deze kostentoename is het gevolg van toenemende programmakosten.

Wet maatschappelijke ondersteuning (Wmo)
Het staat nog niet vast welke inkomsten (rijksbijdragen) of lasten over 2024 verwacht worden voor de inrichting van de opgave Beschermd wonen. Deze hebben wij deze dan ook nog niet opgenomen.

Jeugdwet
De extra rijksmiddelen voor Jeugd zijn in deze begroting verwerkt onder programma 0. In de risicoparagraaf zijn de risico's die het gevolg kunnen zijn van toename in zorggebruik (bijvoorbeeld als gevolg van zwaardere trajecten) opgenomen. Verder is het globale budget voor programmakosten fors opgehoogd met € 58.000 vanwege de verwachte meerkosten ten opzichte van voorgaande begroting.

Participatiewet
Sociale uitkeringen
Omdat de uitgaven aan sociale uitkeringen moeilijk te beïnvloeden zijn, is het mogelijk deze kosten onder voorwaarden deels (boven een risicodrempel) gecompenseerd te krijgen. Over 2022 heeft onze gemeente een aanvraag ingediend, in het kader van de Vangnetregeling Participatiewet. Deze is inmiddels toegekend. Voor de verwachte meerkosten aan sociale uitkeringen verhogen we het budget met € 27.000.

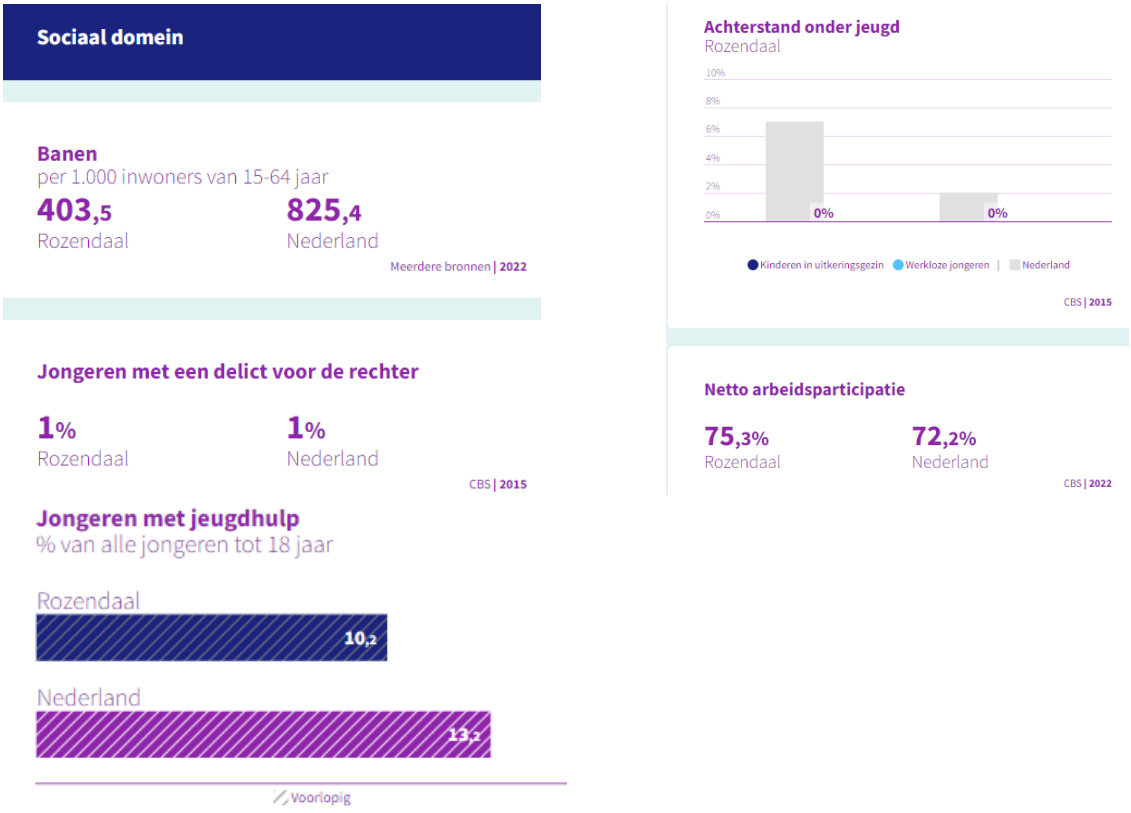
Opvang en huisvesting nieuwkomers (Oekraïense vluchtelingen, asielzoekers en statushouders)
Opvang Oekraïense vluchtelingen
Het Rijk stelt als uitgangspunt bij de vergoeding van kosten voor de opvang van Oekraïners voorop dat gemeenten er niet op toe mogen leggen (budgetneutraal). Ten tijde van het collegebesluit eind januari 2023 hebben we een eerste begroting voorgelegd aan het Rijk. Op basis daarvan is ook al een voorschot uitbetaald, waaruit we lopende kosten dekken. De ervaringen van de afgelopen maanden maken dat we nu een bijgestelde begroting hebben opgesteld. Deze vormt de basis voor de declaratie die we indienen bij het Rijk. De (nieuwe/bijgestelde) begroting is getoetst aan de declaratieregeling voor vergoedingen vanuit het rijk voor opvang van Oekraïners, maar valt wél een stuk hoger uit dan de eerste begroting. Schaalnadelen en het feit dat we werken met een opvanglocatie die 'vanaf nul' moest worden opgebouwd, maken 'De Bosrank' verhoudingsgewijs tot een dure locatie, ook in de ogen van het Rijk. We gaan er van uit dat de kosten die we in de nieuwe begroting opgenomen hebben volledig onder de vergoeding van het Rijk vallen. We zijn hierover echter nog in gesprek en weten pas bij definitieve besluitvorming van het Rijk over de vergoeding of en in hoeverre dit ook daadwerkelijk het geval is. Dit proces neemt nog enige tijd in beslag. Dit betekent een risico voor het geval dat het Rijk niet al onze aannames onder deze begroting onderschrijft. Om dit risico beheersbaar te maken zijn diverse mitigerende maatregelen genomen, waaronder voorbesprekingen met het Rijk; toetsen van de uitgangspunten met andere opvanglocaties en het identificeren van 'knoppen waar we aan kunnen draaien' indien er een tekort mocht ontstaan. Het college acht het (overgebleven) risico op dit moment aanvaardbaar. Het risico is wel opgenomen in de paragraaf Weerstandsvermogen en risicobeheersing.

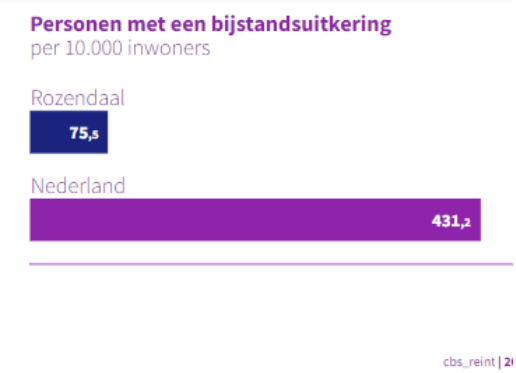
Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	-183.993	-199.525	-211.712	-237.327
Verklaring:				
Hogere inspectiekosten kinderopvang	-2.000	-2.000	-2.000	-2.000
Vluchtelingenwerk	-7.700	-7.700	-7.700	-7.700
Hogere uitvoeringkosten Rheden participatiewet	-5.000	-5.000	-5.000	-5.000
Lagere kosten ioaw/ioaz/wwb	15.000	15.000	15.000	15.000
Hogere kosten sociale werkvoorziening	-5.500	-8.900	-9.500	-9.500
Hoger uitvoeringskosten Rheden Wmo	-38.700	-40.500	-42.200	-42.200
Hogere kosten huishoudelijke hulp	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Lagere kosten begeleiding/dagbesteding	9.000	9.000	9.000	9.000
Hogere kosten jeugdzorg	-144.000	-147.500	-151.000	-151.000
Hogere uitvoeringskosten Rheden jeugdzorg	-7.000	-7.000	-7.000	-7.000
Hogere kosten PGB jeugd	-12.000	-12.000	-12.000	-12.000
Hogere rijksbijdrage participatiewet	5.000	5.000	5.000	5.000
alg index				
totaal aantal mutaties	-199.900	-208.600	-214.400	-214.400
restant	15.907	9.075	2.688	-22.927

De € 17.907 restantpost is een totaal van kleine afwijkingen en inflatie. De kosten voor jeugdzorg zijn bijgesteld op basis van de ervaringscijfers. De uitvoeringskosten voor de diverse regelingen zijn in lijn gebracht met de gemaakte afspraken met de gemeente Rheden.

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Veilig Thuis
- Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR)
- Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 7: Volksgezondheid en milieu

Inleiding

Binnen dit programma werken we aan het Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal, met als speerpunten gezonde leefstijl, financiële gezondheid en de aanpak van eenzaamheid. Ook omvat dit programma de taken in het kader van een klimaatadaptatie en energietransitie, een leefbaar milieu en afvalverwerking, alsook waterberging en bestrijding van ongedierte. Waar nodig stellen we lokale kaders, bijvoorbeeld in de Algemene Plaatselijke verordening (APV) en de Afvalstoffenverordening.

Beleidsdoel

Wij werken aan de gemeentelijke opgaven rondom het brede begrip duurzaamheid en publieke gezondheid.

Wat willen wij bereiken?

Volksgezondheid

We willen, aanvullend op rijksbeleid en in samenwerking met de regio in de GGD (onderdeel van onze VGGM), een bijdrage leveren aan de algemene gezondheid van onze inwoners.

Riolering

We willen een rioleringssysteem op peil houden dat voldoet aan de eisen van deze tijd. Voor zover mogelijk willen we in specifieke straten of buurten de wateroverlast bij hevige regenval verminderen.

Afval

We willen ons beleid ten aanzien van de hoeveelheid hergebruik grondstoffen doorzetten en daarmee het aantal kilo's restafval per huishouden doen afnemen. Ook willen wij een goede service blijven leveren aan onze bewoners door voorzieningen aan te bieden waardoor onze bewoners hun grondstoffen/restafval op een doelmatige wijze kunnen aanbieden.

Energieneutraal Rozendaal

Onze doelstelling én de landelijke doelstelling, om uiterlijk in 2050 alle gebouwen aardgasvrij te hebben en als gemeente CO2 neutraal te zijn, is ambitieus en ingrijpend. We zetten de ingezette beleidskoers richting een energieneutraal Rozendaal in 2050 voort.

Begraafplaats en crematie

Onder meer op grond van de Wet op de lijkbezorging hebben gemeenten een zorg voor de organisatie van begraafplaatsen. In Rozendaal geven we vorm en inhoud aan die verplichting door de begraafplaats Roosendael te beheren en onderhouden, alsook door uitvaarten te faciliteren (onder meer grafgraven).

Wat gaan wij daarvoor doen?

Volksgezondheid

Uitvoeren Nota Publieke Gezondheid: een nieuwe Nota Publieke Gezondheid wordt december 2023 aan uw raad voorgelegd. Deze nota (verplicht vanuit de Wet publieke gezondheid) bevat een raamwerk voor een aantal door de raad gewenste maatregelen, zoals de aanpak van eenzaamheid

onder ouderen, vermindering van overlast door houtstook en het tegengaan van de gevolgen van langdurige hitte. Tevens leggen wij een verband met de gezondheidsaspecten uit de Omgevingswet, met aandacht voor gezonde mobiliteit en gezonde lucht. En we leggen een verband met de landelijke aandacht voor leefstijl, zoals het GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) waarvoor middelen worden opgenomen in een nieuwe brede SPUK. De maatregelen uit de nieuwe nota krijgen vanaf 2024 hun beslag en zullen doorwerken tot en met 2026, gelijk aan de loopduur van de Brede SPUK Sport en Preventie. Op onderdelen stemmen we de uitvoering af met de gemeente Rheden.

Uitvoering Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal: gedurende de periode 2021-2023 heeft Rozendaal zich gecommitteerd aan het Lokaal Preventieakkoord Rheden-Rozendaal, met als speerpunten gezonde leefstijl, financiële gezondheid en de aanpak van eenzaamheid. De financiële middelen hiervoor worden opgenomen in een nieuwe brede Specifieke Uitkering (SPUK) Sport en Preventie 2023-2026. Hierin wordt ook een relatie gelegd met de uitvoering van Rijksbeleid zoals GALA (Gezond en Actief Leven Akkoord) het IZA (Integraal Zorg Akkoord). In het Plan van Aanpak voor de brede SPUK hebben we onder meer als thema benoemd: meer aandacht voor gezond leven; aandacht voor de gezondheidsuitdagingen in verschillende levensfases en balans in de fysieke leefomgeving.

Lokaal hitteplan: bij gezondheid gaat het niet alleen om gezondheid bevorderende maatregelen voor het individu, maar ook om de invloed van de omgeving. Hier raken gezondheid en klimaatadaptatie elkaar. We stellen een lokaal hitteplan op, als onderdeel van de nota Publieke Gezondheid. Dat bevat bijvoorbeeld adviezen voor inwoners om met hitte om te gaan, maar een groene omgeving met water en bomen draagt ook bij aan demping van de gevolgen van hitte.

Bestrijding van ongedierte is een vast onderdeel van het op peil houden van de volksgezondheid.

Riolering

Op 27 september 2022 is vGRP goedgekeurd. Ook in 2024 geven we uitvoering aan dit plan.

In het kader van de DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) willen we de wateroverlast in de omgeving van de Kapellenberglaan samen met de gemeente Rheden (Componistenbuurt) verminderen. In opdracht van de gemeente Rheden is er in 2023 een onderzoek uitgevoerd naar de mogelijkheden voor het verminderen van wateroverlast in genoemde wijken. De start voorbereiding is gepland in 2025 en de uitvoering in 2026. Dit gezamenlijke project komt in aanmerking voor de impulsregeling klimaatadaptatie. Het bedrag kan gebruikt worden om adaptatiemaatregelen versneld uit te voeren, om al geplande ruimtelijke maatregelen uit te breiden met adaptiemaatregelen, of om nieuwe adaptiemaatregelen op te pakken.

Afval

In 2024 is een evaluatie gepland of de voorgenomen doelen voor het verminderen van restafval per bewoner per jaar gehaald gaan worden. Om het verbeterd inzamelen van grondstoffen een extra impuls te geven willen we in meer aandacht aan besteden via een campagne. We doen dit pas na de evaluatie en als blijkt dat dit nodig is.

Integraal onderdeel van ons afvalbeheer is het beheersen van alle afvalstromen, zoals die nu aanvullend op de huiscontainers plaatsvindt op onze gemeentewerf. Voor optimalisatie zouden er meer afvalstromen via de gemeentewerf moeten lopen. Daarvoor is de huidige gemeentewerf niet geschikt. We hebben weliswaar weer toestemming voor het continueren van de huidige aanpak voor nog een paar jaar,

maar het moet beter. Binnenkort verwachten we de resultaten van het lopende onderzoek naar de huidige functionaliteit van onze gemeentewerf. De uitkomsten worden meegenomen in voornoemde evaluatie.

Energieneutraal Rozendaal

We werken in 2024 door aan de uitvoering van de op 13 september 2022 vastgestelde Uitvoeringsagenda Rozendaal 2023-2050. In deze Uitvoeringsagenda staan de ambities, projecten en de bijbehorende financiering beschreven van het duurzaamheidsbeleid van de gemeente Rozendaal. De overkoepelende doelstelling is het streven naar een energie neutraal Rozendaal in uiterlijk 2050. De uitvoeringsagenda 2023-2025 zet in op een effectieve voortzetting van de ingezette werklijnen ten behoeve van de energietransitie in Rozendaal (energiebesparing, duurzame opwek, duurzame warmte en bewustwording & communicatie) en de (begrotingstechnische) borging voor de komende jaren. De uitvoering van de uitvoeringsagenda 2023-2025 ligt op koers. We hebben hiervoor in 2023 diverse projecten gestart en uitgevoerd. In 2024 sturen we bij en passen aan. De focus op energiebesparing en duurzame warmte blijft bestaan, waarbij de aanpak vanaf 2024 verschuift naar meer praktische ondersteuning van bewoners bij het verder verduurzamen van hun woning zoals gezamenlijke inkooptrajecten, energieadvies, subsidies en duurzaamheidsleningen.

Ook in 2024 zetten we stappen die die voortvloeien uit de in oktober 2021 vastgestelde Transitievisie Warmte. Voor de wijken Leermolensenk, omgeving Delhoevelaan en de Moestuin is er een buurtuitvoeringsplan opgesteld. De uitvoering hiervan gaat lopen vanaf 2024.

Om onze eigen doelstelling te behalen en een effectieve bijdrage te leveren aan de landelijke doelstellingen is het nodig om bij alle gemeentelijke beslissingen rekening te houden met duurzaamheid en energiebesparing. Dat geldt voor onze eigen bedrijfsvoering (bijvoorbeeld duurzaam inkopen) en voor onze uitvoerende taken waarbij we besluiten baseren op de mate van circulariteit, klimaatbestendigheid en CO2-uitstoot.

Begraafplaats en crematie

De begraafplaats is een onderdeel van de historische buitenplaats Roosendael. Het beheer en onderhoud behoort tot de wettelijke gemeentelijke taken. We beogen ook in 2024 deze plaats duurzaam in stand te houden en het unieke karakter van de begraafplaats te behouden

Een aantal monumentale grafkelders en graven begint in vervallen staat te verkeren. Bij merendeel van deze graven is er voor het laatst begraven in het begin van de 20ste eeuw. Rechthebbende van deze graven zijn moeilijk te traceren. Gebleken is, dat bij het ontbreken van een rechthebbende, de eigenaar van de ondergrond verantwoordelijk wordt voor het onderhoud. In 2023 zijn wij een onderzoek gestart om inzichtelijk te krijgen wat de financiële consequenties zijn voor de gemeente. Hier verwachten wij in 2024 de uitkomst van. De eventuele bijkomende kosten zijn nog niet bekend voor de begroting.

Om het huidige (unieke) karakter van de begraafplaats te behouden gaan we het onderhoud intensiveren met ondergronds bemesten waardoor de levensduur van bomen wordt verlengd en de noodzakelijke nieuwe aanplant beter kan groeien. Bovendien vindt onderhoud van de paden plaats, zodat deze begaanbaar blijven en beter bestand zijn tegen heftige regenbuien.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
7.1 Volksgezondheid	11.224	10.000	0	0	0	0
7.2 Riolering	210.820	158.655	168.168	171.531	174.962	178.461
7.3 Afval	192.932	232.457	229.180	234.251	238.609	242.976
7.4 Milieubeheer	0	0	89.248	90.050	0	0
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	58.100	103.304	101.881	103.155	104.460	105.784
totaal baten	**473.076**	**504.416**	**588.477**	**598.987**	**518.031**	**527.221**
Lasten						
7.1 Volksgezondheid	74.782	71.634	82.533	84.186	85.871	87.589
7.2 Riolering	157.734	135.137	114.054	125.687	118.120	122.297
7.3 Afval	151.684	183.561	181.540	176.480	179.740	183.060
7.4 Milieubeheer	118.376	52.115	144.248	146.150	97.216	97.818
7.5 Begraafplaatsen en crematoria	44.745	37.474	38.314	38.659	39.019	39.384
totaal lasten	**547.321**	**479.920**	**560.689**	**571.162**	**519.966**	**530.148**
Saldo van baten en lasten	**-74.245**	**24.496**	**27.788**	**27.825**	**-1.935**	**-2.927**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	97.237	19.590	21.200	23.790	25.932	28.117
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	48.295	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**48.942**	**19.590**	**21.200**	**23.790**	**25.932**	**28.117**
Geraamd resultaat	**-25.303**	**44.086**	**48.988**	**51.615**	**23.996**	**25.190**

De opgenomen baten bij taakveld 7.2 bestaan uit ontvangsten vanuit rioolheffing, bij taakveld 7.3 vanuit afvalstoffenheffing, bij taakveld 7.4 vanuit subsidie energietransitie (CDOKE) en bij taakveld 7.5 uit begraafplaatsleges en een jaarlijkse subsidie hiervoor.

De opgenomen lasten bij de onderstaande taakvelden bestaan uit:
- 7.1 Gezondheidszorg;
- 7.2 Riolering;
- 7.3 kosten verwerking afval;
- 7.4 Milieubeheer, ongediertebestrijding en energietransitie;
- 7.5 kosten rondom de begraafplaatsen.

We voorzien de komende jaren binnen dit programma een forse stijging aan zowel baten als lastenkant voor de opgaven energie-transitie en klimaatadaptatie. De aanpak die we nu voorstaan past binnen de ons nu beschikbare middelen. Voor 2024 en 2025 wordt jaarlijkse een bedrag van ongeveer € 90.000 ontvangen, welke we hiervoor in willen zetten. Voor de langere termijn heeft het rijk geen uitsluitsel gegeven over een eventuele rijksbijdrage en hebben wij een kostenpost van € 40.000 jaarlijks opgenomen.

Volksgezondheid
We voorzien vooralsnog geen meerkosten. Mocht de nota voorstellen bevatten met grote financiële gevolgen, dan wordt hier een afzonderlijk besluit over genomen.

Begraafplaats en crematie
Het geïntensiveerde onderhoud van de begraafplaats is kostenneutraal wegens financiering vanuit de Provincie.

Riolering

Voor Rozendaal is in het kader van de DPRA (Deltaplan Ruimtelijke Adaptatie) in 2026 een bedrag van € 25.000 beschikbaar voor het verminderen van de wateroverlast in genoemde wijk. Dit is een bijdrage van 33% op de totale investering die gedaan dient te worden. Wij dienen dus een bedrag ad. € 50.000 beschikbaar te stellen in 2026. In het vGRP (verbreed Gemeentelijk Rioleringsplan) is jaarlijks een bedrag ad. € 50.000 beschikbaar voor het verminderen van wateroverlast binnen de gemeente. De kosten kunnen daaruit gedekt worden.

Afval

De kosten voor de evaluatie en een eventuele campagne zijn € 8.500.

Energieneutraal Rozendaal

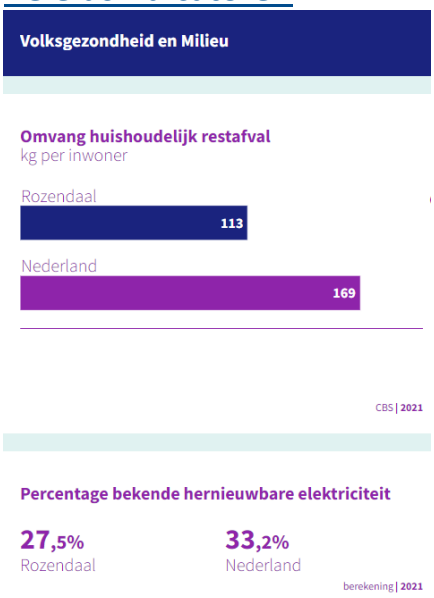
Op 27 september 2022 heeft uw raad ingestemd met de Uitvoeringsagenda Energietransitie. Daarbij zijn besluiten genomen over de onttrekking van de benodigde middelen uit de reserve energietransitie. Binnen dit beschikbare budget en de toegezegde subsidies worden de plannen en werkzaamheden uitgevoerd.

De financiering voor de uitvoering van de Uitvoeringsagenda is voor de jaren 2023-2025 geborgd. Door het beschikbaar komen van de CDOKE gelden zijn ook de personele kosten voor de begrotingsjaren 2026 en 2027 (tot 2030) gegarandeerd.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	38.153	35.753	7.466	10.237
Verklaring:				
Kosten geestelijke gezondheidzorg (WvGGZ)	-2.500	-2.500	-2.500	-2.500
Lagere kosten riolering	26.000	11.040	20.300	20.300
Evaluatie afvalbeleid	-8.500			
Lagere kosten verwerking GFT	2.000	2.000	2.000	2.000
Lagere kosten afvalverbranding	1.500	1.500	1.500	1.500
lagere verhoging kosten ODRA	8.000	8.000	8.000	8.000
Lagere kosten ongediertebestririjding	6.000	6.000	6.000	6.000
Inzet energietransitie	-89.200	-90.000	-40.000	-40.000
Rijksbijdrage energietransitie	89.200	90.000	0	0
Hogere opbrengst rioolrecht	7.000	7.000	7.000	7.000
Lagere kostenstijging VGGM	11800	16500	17200	17200
Totaal mutaties	51.300	49.540	19.500	19.500
Restantverschil	-13.147	-13.787	-12.034	-9.263

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma hoort de volgende Verbonden Partij:

- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Programma 8: Volkshuisvesting, ruimtelijke ontwikkeling en stedelijke vernieuwing

Inleiding

Binnen dit programma geven we uitvoering aan wettelijke taken op het terrein van huisvesting, bouw- en woningtoezicht en ruimtelijke ordening. Dit programma spreekt zich uit over ruimtelijke ontwikkelingen in de gemeente Rozendaal. Binnen dit programma worden afwegingen gemaakt voor initiatieven met inachtneming van de aanwezige kwaliteiten in zowel het groen als de (historische) bebouwing.

Beleidsdoel

We willen het prettige woon- en leefklimaat te behouden en zo mogelijk te verbeteren. Hierbij willen we een bijdrage leveren aan de lokale en regionale behoeftes binnen de fysieke leefomgeving waarbij we de aanwezige waarden van het mooie en groene kasteeldorp respecteren.

Wat willen wij bereiken?

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We willen onze herkenbare en groene woon- en leefomgeving behouden en ontwikkelen. Onze reguliere werkzaamheden op het gebied van vergunningverlening en toezicht en handhaving dragen daaraan bij.

Invoering Omgevingswet

De inwerkingtreding van de Omgevingswet is voorzien op 1 januari 2024. De Omgevingswet vereist dat de gemeente optreedt als één overheid en zorgdraagt voor een inhoudelijk integrale afweging met alle betrokken overheden. Samenwerking met verschillende ketenpartners zoals provincie en Omgevingsdienst Arnhem (ODRA) is hierin essentieel.

Planschade

De behandeling van planschadeverzoeken behoort tot het reguliere werk (en capaciteit) binnen dit programma. Op het moment dat een bestemmingsplan een verandering in de bouw- of gebruiksmogelijkheden met zich meebrengt kan er planschade ontstaan. Inwoners kunnen hiervoor een verzoek indienen bij het college. De afwikkeling van verzoeken vindt plaats binnen strikte wettelijke kaders.

Wat gaan wij daarvoor doen?

Vergunningverlening, toezicht en handhaving

We borgen gedegen vergunningverlening, toezicht en handhaving. Hiervoor werken we samen met onder meer de gemeente Rheden als het gaat om bouwtoezicht. De ODRA is binnen de gemeenschappelijke regeling voor Rozendaal, en andere gemeenten in de regio, de partner op het gebied van milieu. Deze samenwerking wordt in 2024 en de jaren daarna voortgezet. Op het vlak van volkshuisvesting, maar breder ten aanzien van de ruimtelijke ontwikkelingen is samenwerking in de regio, vooral in de Groene Metropoolregio een belangrijk onderdeel van de reguliere aanpak binnen dit programma.

Volkshuisvesting

We werken – ook in regionaal verband – aan 'groene groei'. In de regio's Arnhem-Nijmegen en Foodvalley (Groene Metropoolregio) ligt voor de komende jaren een enorme bouwopgave. Hierbij heeft de regio zichzelf als doel gesteld om de invulling van deze opgave zó vorm te geven dat het meerwaarde oplevert voor alle inwoners. Om deze opgave in goede banen te leiden is de verstedelijkingsstrategie opgesteld. Deze verstedelijkingsstrategie is onderdeel van de Groene Groei opgave van de agenda van de Groene Metropoolregio. De strategie die is ontwikkeld laat zien wat het kostbare groen blauwe raamwerk van de regio is: de landschappen, de fijne uitloopgebieden en de groene dorpen en steden. De Verstedelijkingsstrategie is van een hoog abstractieniveau en raakt vooralsnog Rozendaal nauwelijks in directe zin.

Dit regionale beleid vertalen we in een Omgevingsvisie. Zoals ook al in de coalitieovereenkomst is aangegeven integreren we (onder meer) de woonvisie en de groenvisie in dezelfde omgevingsvisie. Hierbij wordt dan ook duidelijk op welke wijze Rozendaal op passende wijze bij kan dragen aan de regionale ambities én de lokale woningbehoefte op het gebied van wonen.

Gezien de druk op de woningmarkt wordt er hierbij naast permanente woningbouw ook onderzocht of er mogelijkheden zijn voor tijdelijke huisvesting voor specifieke doelgroepen door middel van realisatie van flexwoningen.

Invoering omgevingswet: Omgevingsvisie/Woonvisie

Om de Omgevingswet tijdig te implementeren werken we eraan om:

- Het beleidsinstrumentarium (o.a. omgevingsvisie, verordeningen en omgevingsplan) conform de doelstellingen van de wet vorm te geven. In het plan van aanpak invoering Omgevingswet dat op 3 november 2020 door de gemeenteraad is vastgesteld is vastgelegd dat de overgang naar de Omgevingswet beleidsneutraal plaatsvindt. In 2023 is in samenspraak met adviseurs vanuit de Groene Metropoolregio gestart met de voorbereidingen voor de omgevingsvisie/woonvisie waarbij de (on)mogelijkheden voor woningbouw binnen de gemeente nader zijn onderzocht in relatie tot lokale en regionale behoefte. Op basis hiervan wordt in 2024 de Omgevingsvisie/Woonvisie opgesteld. Dit is binnen de termijn die hiervoor in de wet is opgenomen (uiterlijk 1-1-2027).
- De processen voor het afhandelen van initiatieven, conform de nieuwe wettelijke standaarden af te handelen. Hierbij is het digital stelsel Omgevingswet (DSO) van wezenlijk belang.
- Gelijktijdig met de Omgevingswet is ook de (stapsgewijze) inwerkingtreding van de Wet kwaliteitsborging voor het bouwen (Wkb) voorzien. Onder de Wkb blijft de gemeente verantwoordelijk voor het toezicht op de bestaande bouw en omgevingsveiligheid. De vergunninghouder legt onder de Wkb inhoudelijk verantwoording af aan het bevoegd gezag (gemeente) voor de start van de bouw. Het bevoegd gezag beoordeelt de aangeleverde gegevens bij het uitvoeren van de toezichthoudende en eventueel handhavende taak. Doordat de toezichthoudende taak voor de gemeente Rozendaal door de toezichthouders van de gemeente Rheden wordt uitgevoerd wordt de invoering van de Wkb in samenwerking met Rheden voorbereid.

Voor de concrete aanpak die we hanteren om in het gewenste tempo de Omgevingswet te implementeren wordt verwezen naar eerdere raadsbesluitvorming hieromtrent en de raadsinformatiebrief van maart 2023.

Planschade

De herziening van het bestemmingsplan die de bouw van IKC Dorpsschool Rozendaal planologisch mogelijk maakt is aanleiding geweest voor een aantal omwonenden om een verzoek om planschade in te dienen. Deze verzoeken worden op grond van de wettelijke kaders afgehandeld. Hieruit is duidelijk geworden dat er voor een aantal omwonenden sprake is van planschade. De termijn om een verzoek om tegemoetkoming in planschade in te dienen tegen het bestemmingsplan Dorpsschool Rozendaal is inmiddels verstreken. Er kunnen nu dus geen nieuwe verzoeken meer worden ingediend. Er lopen acht beroepszaken bij de rechtbank in dit dossier. Dit brengt voor 2024 werk met zich mee.

Wat mag het kosten?

	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Baten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	0	0	0	0	0	0
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	545.675	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	49.350	51.510	60.000	62.000	62.400	63.500
totaal baten	**595.025**	**51.510**	**60.000**	**62.000**	**62.400**	**63.500**
Lasten						
8.1 Ruimtelijke Ordening	93.159	13.200	13.865	14.135	14.420	14.705
8.2 Grondexploitatie (niet bedrijventerreine	284.751	0	0	0	0	0
8.3 Wonen en bouwen	67.577	69.220	71.025	72.440	73.180	74.530
totaal lasten	**445.487**	**82.420**	**84.890**	**86.575**	**87.600**	**89.235**
Saldo van baten en lasten	**149.538**	**-30.910**	**-24.890**	**-24.575**	**-25.200**	**-25.735**
0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	70.275	4.000	0	0	0	0
0.10 Mutaties reserves (toevoeging)	0	0	0	0	0	0
Saldo toevoegingen en onttrekkingen	**70.275**	**4.000**	**0**	**0**	**0**	**0**
Geraamd resultaat	**219.813**	**-26.910**	**-24.890**	**-24.575**	**-25.200**	**-25.735**

De opgenomen baten bij taakveld 8.3 bestaan uit ontvangsten vanuit leges voor bouwvergunningen.

De opgenomen lasten bij de taakveld 8.1 bestaan uit de kosten voor planvorming Omgevingswet en bij het taakveld 8.3 bestaan de kosten voor vergunningverlening en de kosten voor de BAG.

Vanuit het Rijk is een bijdrage toegezegd voor de uitvoeringskosten voor de invoering van de Omgevingswet, ook voor 2024 en 2025 is een bijdrage toegezegd. Verwachting is dat deze bijdrage, in combinatie met de eerder beschikbare kredieten voldoende zijn voor de implementatie van de invoering van de Omgevingswet.

We voorzien op dit moment de komende jaren geen kostentoename anders dan inflatie.

Afwijking ten opzichte van Kadernota

	2024	2025	2026	2027
Verschil kadernota - begroting	3.005	3.715	3.495	2.960
Verklaring:				
Hogere kosten bouwplantoetsing	-6.000	-6.000	-6.000	-6.000
Hogere opbrengst bouwvergunningen	11.000	11.000	11.000	11.000
Totaal mutaties	5.000	5.000	5.000	5.000
Restantverschil	-1.995	-1.285	-1.505	-2.040

De hogere opbrengst bouwvergunningen en de bouwplantoetsing zijn gebaseerd op de trend van de laatste jaren.

Beleidsindicatoren

Verbonden Partijen

Bij dit programma horen de volgende Verbonden Partijen:

- Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen
- Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)

Voor een nadere toelichting op deze Verbonden Partijen verwijzen wij naar de paragraaf Verbonden Partijen.

Paragrafen

Paragraaf 1: Lokale heffingen

Lokale heffingen zijn inkomsten die verkregen worden op grond van publiekrechtelijke regels, voornamelijk belastingen en leges. De belangrijkste heffingen in Rozendaal zijn de OZB, de afvalstoffenheffing en de rioolheffing. Hieronder wordt een beeld gegeven van de tarieven en de kwijtschelding.

Uitgangspunten:
- de tarieven voor rioolheffing moeten kostendekkend zijn;
- de tarieven voor afvalstoffenheffing moeten kostendekkend zijn;
- de OZB en overige tarieven worden in principe jaarlijks aangepast met het inflatiepercentage (2024: 5%).

Rioolheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief wat een uitvloeisel is van de in het rioleringsplan (vGRP) opgenomen kosten en investeringen. Het tarief rioolheffing wordt vastgesteld aan de hand van het laatst vastgestelde vGRP (27 september 2022). De uitkomsten hiervan bepalen het rioolrecht voor de komende jaren.

	2021	2022	2023	2024
Rioolheffing	€ 220	€ 220	€ 220	€ 220

Afvalstoffenheffing

Uitgangspunt is een kostendekkend tarief. De kosten voor zowel inzameling als verwerking zijn de afgelopen jaren bij alle gemeenten sterk gestegen. Mede dankzij het positieve effect van de gescheiden afvalinzameling zal de tariefsverhoging slechts 0,3% bedragen voor 2024.

	2021	2022	2023	2024
1-2 persoonshuishouden	€ 244	€ 251	€ 274	€ 275
3 of meerpersoonshuishouden	€ 275	€ 283	€ 309	€ 310

OZB

Voor de begroting van 2024 voeren wij een trendbreuk door zoals aangegeven in de Kadernota 2024-2027. Naast de reguliere toename met het inflatiepercentage van 5,0% wordt er vanaf 2024 een extra jaarlijkse verhoging van 5,5% doorgevoerd. Deze trendbreuk komt voort uit de noodzaak om de tekorten voor de jaren 2026 en verder te dichten. Bijkomend effect is dat onze tarieven in lijn komen te liggen met omliggende gemeenten. Daarnaast is de totale WOZ-waarde gestegen door een stijging van de huizenprijzen en uitbreiding van het aantal woningen. Voor het bepalen van de nieuwe OZB-percentages is de geraamde opbrengst uit de begroting (vermeerderd met de opbrengst van extra woningen) het uitgangspunt. De nieuwe percentages worden daarna aangepast aan de verwachte waardestijgingen als gevolg van de marktontwikkelingen.

	2021	2022	2023	2024
OZB eigenaar woningen	9,5800%	0,0899%	0,0790%	0,0823%
OZB eigenaar niet-woningen	13,7900%	0,1430%	0,1536%	0,1599%
OZB gebruiker niet-woningen	11,0900%	0,1150%	0,1235%	0,1286%

Omdat de waardering van de onroerende zaken het gehele jaar doorloopt is bovenstaande berekening een eerste indicatie van de tarieven. In december zijn, bij het vaststellen van de verschillende belastingverordeningen, de definitieve tarieven bekend.

De bijbehorende opbrengst ziet er als volgt uit:

	2024
OZB eigenaar woningen	440.017
OZB eigenaar niet-woningen	40.176
OZB gebruiker niet-woningen	30.981

Kwijtschelding

Voor mensen met de laagste inkomens bestaat de mogelijkheid van een gehele of gedeeltelijke kwijtschelding van de gemeentelijke belastingen. Dit is het geval als aan de voorwaarden voor kwijtschelding van de invorderingswet is voldaan.

Lastendruk

Door bovenstaande tariefswijzigingen zal de belastingdruk voor de inwoners van Rozendaal voor een gemiddeld gezin stijgen met 3,25%.

Overige belastingen en leges

Hieronder vallen bijvoorbeeld:

- producten van burgerzaken;
- vergunningen;
- grafrechten.

In principe worden alle tarieven aangepast met de inflatiecorrectie, voor 2024 bedraagt deze 5,0%. Met betrekking tot burgerzaken zijn er voor o.a. de paspoorten en rijbewijzen door het Rijk maximumtarieven vastgesteld. Deze wijken daarom af van de basisregel dat inflatiecorrectie wordt toegepast.

Kostendekkendheid tarieven

In onderstaande tabel is het kostendekkingspercentage van de afzonderlijke producten en het geheel opgenomen.

Soort leges	Kosten incl. overhead en btw	Geraamde opbrengst	Dekkings-percentage
Burgerlijke stand	95.613	9.270	10%
Huwelijken	25.127	25.100	100%
APV-vergunningen	5.710	500	9%
Reinigingsrecht	216.334	217.180	100%
Rioolrecht	166.873	168.168	101%
Grafleges/rechten	101.882	101.882	100%
Omgevingsvergunning bouwen*	60.273	60.000	100%
Totaal	671.813	582.100	87%

Rioolrecht

Door schommelingen in kosten heeft het kostendekkingspercentage jaarlijks een lichte afwijking van 100%. Over elke planperiode komt dit jaarlijkse gemiddeld uit op 100%. Omdat de afwijkingen (zowel begroting als jaarrekening) gering zijn, worden deze verrekend met het exploitatiesaldo.

Door de kleine schaal van Rozendaal is een aantal leges c.q. producten niet kostendekkend te krijgen. Voor rijbewijzen en reisdocumenten gelden voorgeschreven maximumtarieven terwijl de vaste kosten relatief hoog zijn.

Voor overige vergunningen (waaronder APV) en producten is de legesplicht gedeeltelijk afgeschaft omdat de kosten die met de heffing en invordering daarvan te maken hebben hoger zijn dan de (reëel in rekening te brengen) opbrengsten. Dit geldt niet voor rioolrecht, afvalstoffenheffing en in mindere mate de grafleges/rechten en omgevingsvergunningen. De wijze van kostentoerekening is opgenomen in de financiële verordening die door de raad is vastgesteld.

Paragraaf 2: Weerstandsvermogen en risicobeheersing

Inleiding

Het weerstandsvermogen geeft antwoord op de vraag in hoeverre een gemeente in staat is om niet afgedekte risico's op te vangen met gereserveerde financiële middelen (weerstandscapaciteit). Voldoende weerstandsvermogen zorgt ervoor dat de uitvoering van taken en het voorzieningenniveau bij financiële tegenslagen gegarandeerd blijven. Voldoende weerstandsvermogen gaat over twee vragen:

1. Welke risico's lopen we?
2. Wat is de beschikbare weerstandscapaciteit?

Risico's

Een risico is de kans op het optreden van een gebeurtenis met een negatief gevolg voor de gemeente. Een gemeente loopt tal van risico's die we in meer of mindere mate kunnen inschatten en beheersen. Gemeentelijke risico's kunnen voortkomen uit de politiek, de aansprakelijkheid, de strategie, financiële samenwerking, het bedrijfsproces en het milieu. Daarnaast zijn zaken als Verbonden Partijen, openeinderegelingen en grondexploitaties bekende onderwerpen waar de gemeente belangrijke risico's loopt.

Risicoprofiel

Er zijn meer methoden om een gekwantificeerd risicoprofiel op te stellen, uiteenlopend van meer wetenschappelijke methoden tot meer praktische modellen. Voor alle methoden geldt dat ze geen 100% garantie bieden op volledigheid. Het gaat er immers om risico's zo goed mogelijk te benoemen waar nog niet op één of andere manier in is voorzien. De eigenschap van een risico is echter dat men niet weet wat, wanneer of hoe het zich aandient. Voor deze paragraaf kiezen we voor een pragmatische aanpak. Basis voor het risicoprofiel is een organisatie brede inventarisatie van risico's die twee maal per jaar plaatsvindt (begroting en rekening). Deze hebben we zo goed mogelijk gekwantificeerd en voorzien van een risicoscore (kans x impact), op basis van de volgende tabellen.

Kans	***Score***
Gering (minder dan 1 x per 4 jaar)	1
Gemiddeld (ongeveer 1 x per 4 jaar)	3
Hoog (minimaal 1 x per jaar)	5

Financieel gevolg	***Score***
Gering (< 0,1% omzet = < € 5.000	1
Beperkt (> 0,1% omzet < 0,5 % omzet = tussen € 5.000 en € 25.000)	2
Groot (> 0,5 % omzet = > € 25.000)	3

Omzet: lasten programma's Rozendaal (begroting 2023: afgerond € 4,6 miljoen)

De risicoscore komt tot stand door de kans te vermenigvuldigen met de impact. Hoe hoger de score hoe groter het risico. De uitkomst zetten we af tegen de volgende tabel:

Ranking	***Gevolg***
Scores >= 10	Hoog risico. Als het een financieel risico betreft dient weerstandsvermogen aanwezig te zijn.
5 < Scores < 10	Beperkt risico. Als het een structureel financieel risico betreft wordt deze voor 25% meegeteld voor het aanhouden van een weerstandsvermogen (spreiding over 4 jaar). Een incidenteel risico wordt voor 50% meegenomen.
Scores < 5	Gering risico. Voor zover het financiële gevolgen betreft worden die geacht binnen de reguliere bedrijfsvoering gedragen te kunnen worden.

De risicoscore houdt ook rekening met het feit dat niet alle risico's zich tegelijkertijd zullen voordoen. Wanneer hiermee geen rekening wordt gehouden is de kans groot dat een behoorlijk deel van het vermogen (ofwel algemene reserve) onnodig geblokkeerd wordt.

Structureel of incidenteel

Van belang is onderscheid te maken tussen risico's met structurele en incidentele effecten, in het profiel is dit onderscheid ook aangebracht. Risico's met structurele effecten hangen meestal samen met de bedrijfsvoering zoals rente of hogere kosten vanwege een hoger aantal bijstandontvangers. Wanneer dit soort risico's zich voordoen dienen ook structurele maatregelen genomen te worden door ze mee te nemen in het financieel meerjarig perspectief. Het kan zijn dat het perspectief hiervoor op korte termijn geen ruimte biedt en dat moet worden omgebogen binnen de begroting. Om die reden wordt het risico voor 100% meegenomen wanneer het hoog is en voor 25% wanneer het beperkt is om het eerste jaar eventueel te overbruggen met behulp van het weerstandsvermogen. Wanneer zich een incidenteel risico voordoet dient deze in principe ineens ten laste van de weerstandscapaciteit gebracht te worden, wanneer deze niet kan worden opgevangen in het rekeningresultaat.

Weerstandscapaciteit

Voor een oordeel over ons weerstandsvermogen is naast het risicoprofiel ook een inschatting van onze weerstandscapaciteit nodig. Ook hierbij wordt in principe onderscheid gemaakt tussen structurele en incidentele middelen. Bronnen van weerstandscapaciteit zijn de algemene reserve, vrij aanwendbare bestemmingsreserves, de onbenutte belastingcapaciteit en de post onvoorziene uitgaven.

Stille reserves kunnen hierbij ook een rol spelen. Het betreft eigendommen die lager zijn gewaardeerd (boekwaarde) dan de waarde in het economisch verkeer (bij gebouwen is uitgegaan van de WOZ-waarde). Omdat deze niet onmiddellijk in een feitelijk dekkingsmiddel kunnen worden omgezet, laten we deze voortaan bij de berekening van de weerstandscapaciteit buiten beschouwing. We benoemen deze wel zoals voorheen.

Omschrijving	Boekwaarde 31-12-2023	Economische/ woz-waarde	Stille reserve
Kerklaan 1 en 3	0	1.224.000	1.224.000
Werf	0	147.000	147.000
Totaal			**1.371.000**

De obligaties zijn inmiddels afgelost en staan niet meer in dit overzicht

Structureel

Dit wordt vooral gevormd door de onbenutte belastingcapaciteit (en dan vooral OZB aangezien er al voor 100% dekking is gekozen voor afval en riool) en het bedrag voor onvoorzien. De onbenutte belastingcapaciteit kan berekend worden door aansluiting te zoeken bij artikel 12 van de financiële verhoudingswet.

Artikel 12

Bij een eventuele 'artikel 12-aanvraag' geldt ook een normtarief voor de OZB als één van de toelatingseisen. In dat geval dient een gemeente minimaal 20% meer OZB te heffen dan het landelijk

gemiddelde. Op basis van die norm bedraagt de onbenutte belastingcapaciteit voor de gemeente Rozendaal ongeveer € 400.000.

Echter, de feitelijke hoogte van de onbenutte belastingcapaciteit (met uitzondering van een artikel 12-aanvraag) is vooral een politieke keuze. Op basis van het gewenste financiële beleid is er feitelijk geen onbenutte belastingcapaciteit, uitgezonderd een inflatieverhoging. Om die reden is in onderstaand overzicht alleen € 10.000 voor onvoorziene uitgaven opgenomen voor de structurele weerstandscapaciteit.

Incidenteel

De incidentele weerstandscapaciteit wordt bepaald door de som van alle reserves waaraan nog geen specifieke bestemming is gegeven en eventuele bestemmingsreserves zonder concrete verplichting die daardoor her-bestemd kunnen worden. Voor de berekening van de weerstandscapaciteit beperken we ons tot de algemene reserve. De overige reserves hebben in principe allemaal een bestemming waarvan het niet wenselijk is om deze opnieuw te bestemmen. Het genoemde bedrag betreft de geraamde stand per 1-1-2023.

Structureel	
Onbenutte belastingcapaciteit	0
Onvoorzien (gemiddeld obv meerjarenbegroting)	10.000
subtotaal structureel	10.000
Incidenteel	
Algemene reserve	3.563.620
Totale weerstandscapaciteit	3.573.620

Risicoprofiel

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Open einde regelingen								
WWB	Meer aanvragen	Geen, conjunctuurgevoelig	3	2	15.000	6	25%	3.750
WMO	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid aan te passen	3	2	30.000	6	25%	7.500
Jeugdzorg	Meer aanvragen	Geen, wel optie om beleid (gedeeltelijk) aan te passen	3	3	50.000	9	100%	50.000
Kinderopvang	Meer aanvragen SMI	Geen	3	2	5.000	6	25%	1.250
Leerlingenvervoer	Meer aanvragen	Geen	3	3	15.000	9	25%	3.750
Beschermd wonen	Meer aanvragen	Geen	3	3	70.000	9	25%	17.500
Overige risico's met structureel effect								
Algemene uitkering	Samen trap af	Geen	3	3	100.000	9	25%	25.000
Renterisico (uitgaven)	Schommelingen op de geld- en kapitaalmarkt	Op dit moment geen lening en anders wordt dit risico afgedekt via de renterisiconorm	1	1	0	1	0%	0
Renterisico (inkomsten)	Daling van rentevergoeding over uitgezette eigen middelen	Door stijgende rentevergoeding bij de schatkist is dit risico verhoogd tov eerdere jaren	3	3	50.000	9	25%	12.500

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Kapitaalgoederen	Onvoorzien en onverwacht onderhoud aan gebouwen of wegen	Actuele beheerplannen en periodiek inspectie	3	3	50.000	9	25%	12.500
Verduurzaming vastgoed/tractie	Verplichtingen tot verduurzaming kunnen aanzienlijke kosten veroorzaken	Anticiperen op regelgeving en ontwikkelingen meenemen in de begroting	3	3	50.000	9	25%	12.500
Klimaat/droogte	Door verandernd klimaat ontstaan er problemen met vegetatie, riool en water	Anticiperen op wetgeving en ontwikkelingen en meenemen in de begroting	3	3	100.000	9	25%	25.000
Kortleven pensioen wethouders	Het vroegtijdig overlijden van een (ex) bestuurder kan financiele consequenties hebben (verzekerbaar)	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	1	3	50.000	3	0%	0
Wachtgeldverplichtingen bestuurders	Bij mutaties in het college kunnen wachtgeldverplichtingen ontstaan	Verzekeren danwel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	90.000	9	25%	22.500
Juridische procedures	Bewaren en rechtszaken bij projecten en/of belsissingen	Binnen projectplannen en besluitovrming aandacht voor hebben	3	2	15.000	6	25%	3.750
Gemeenschappelijke regelingen	Het algemeen bestuur kan besluiten nemen met financiele consequenties waaraan de gemeente vanwege de constructie gehouden is	Feitelijk niet aanwezig	5	3	50.000	15	100%	50.000
Personeel	Lastig vervulbare vacatures waardoor externe inhuur noodzakelijk is	Aantrekkelijke werkgever blijven	3	3	50.000	9	25%	12.500
Veranderende wetgeving	Aanpassing in wetgeving leveren kosten op die niet altijd voldoende worden gecompenseerd	Anticiperen op ontwikkelingen	3	3	50.000	9	25%	12.500
					subtotaal structureel			**272.500**

Onderwerp	Risico/oorzaak	Beheersmaatregel	K	I	Bedrag	Risico score	%	Bedrag
Risico's met incidenteel effect								
Ramp c.q. groot incident	Gemeente wordt door bijvoorbeeld het ministerie niet volledig gecompenseerd voor de kosten die gemaakt zijn	Feitelijk niet aanwezig	3	3	50.000	9	50%	25.000
Rechtspositionele consequenties	Binnen elk bedrijf kunnen situaties aan de orde zijn waarbij er kosten optreden voor besluiten met rechtspostionele consequenties. De gemeente is hiervoor eigen-risico-drager.	Voorziening voor treffen dan wel opvangen binnen weerstandsvermogen	3	3	75.000	9	50%	37.500
Personeel	Langdurige uitval door ziekte	Goede begeleiding zieke werknemers	3	3	80.000	9	25%	20.000
ICT	Hacks, privacyissues, uitval systemen	Beveiliging op orde, bewustwording	3	3	100.000	9	25%	25.000
Schades	Schade door eigendommen van de gemeente (bijvoorbeeld door bomen)	In principe geldt hiervoor de aansprakelijkheidsverzekering van de gemeente, echter er is altijd een risico dat het niet past binnen de voorwaarden, bijvoorbeeld het niet uitvoeren van inspecties	3	3	30.000	9	50%	15.000
Planschade	Niet binnen de exploitatieovereenkomst af te dekken planschaden	Feitelijk niet aanwezig	3	3	100.000	9	50%	50.000
Project OOR	geen volledige compensatie voor de gemaakte kosten	Bepaalde begrote posten heroverwegen.	1	3	800.000	3	0%	0
							subtotaal incidenteel	**172.500**
							Totaal	**445.000**

In de bovenstaande tabel is een risico opgenomen van het project OOR. Een nadere toelichting hierop is te vinden op bladzijde 43.

Weerstandsratio

De confrontatie van risicoprofiel en weerstandscapaciteit is opgenomen in de volgende tabel.

Weerstandsvermogen		Beschikbaar		Benodigd
Structureel	A	10.000	B	272.500
Incidenteel	C	3.563.620	D	172.500
Totaal	E	3.573.620	F	445.000
Structureel (A/B)		0,04		
Incidenteel (C/D)		20,66		
Totaal (E/F)		8,03		

Ratio	Waardering
> 2,0	uitstekend
1,5 - 2,0	ruim voldoende
1,0 - 1,5	voldoende
0,8 - 1,0	matig
0,6 - 0,8	onvoldoende
< 0,6	ruim onvoldoende

Conclusie
De risico's zijn opnieuw geactualiseerd. Hierbij zijn er aanpassingen gedaan bij de risico's voor rente, planschades, langdurige uitval door ziekte en beschermd wonen. De weerstandsratio is onverminderd meer dan uitstekend, waarbij de stille reserves niet in de berekening zijn meegenomen.

De gemeente Rozendaal is hiermee uitstekend in staat om financiële tegenvallers op te vangen zonder dat het voorzieningenniveau in gevaar uitkomt. Bij materiële tegenvallers van structurele aard is er zodoende ook voldoende tijd om de maatregelen in kaart te brengen die nodig zijn om een structureel evenwicht tot stand te brengen.

Meerjarig overzicht van Reserves en Voorzieningen

	Begroot 1-1-2023	Begroot 1-1-2024	Begroot 1-1-2025	Begroot 1-1-2026	Begroot 1-1-2027
A. Algemene reserve					
Mobiel	3.563.620	3.563.620	3.563.620	3.563.620	3.563.620
subtotaal A	**3.563.620**	**3.563.620**	**3.563.620**	**3.563.620**	**3.563.620**
B. Bestemmingsreserves					
Reserve monumenten	20.959	20.959	20.959	20.959	20.959
Reserve sociaal domein	368.210	368.210	368.210	368.210	368.210
Vervangingsreserve inventar	102.625	109.311	115.997	122.683	129.369
Reserve digitalisering	32.358	32.358	32.358	32.358	32.358
Reserve fietspaden	0	1	2	3	4
Reserve wegen	98.629	107.832	117.035	126.238	135.441
Reserve begraafplaats	18.913	18.913	18.913	18.913	18.913
Reserve Energietransitie	105.000	105.000	105.000	105.000	105.000
Reserve dekking kapitaallast	4.992.633	4.842.778	4.690.333	4.535.745	4.378.973
subtotaal B	**5.739.327**	**5.605.361**	**5.468.805**	**5.330.106**	**5.189.223**
C. Voorzieningen					
Voorziening riolering	1.050.000	1.103.610	1.165.329	1.216.386	1.268.464
Voorziening wachtgeld/pens	347.129	357.129	367.129	377.129	387.129
subtotaal C	**1.397.129**	**1.460.739**	**1.532.458**	**1.593.515**	**1.655.593**
Totaal	**10.700.076**	**10.629.720**	**10.564.883**	**10.487.241**	**10.408.436**

Bij het vermelden van de stand van de reserves en voorzieningen gaat het altijd om een momentopname. De cijfers in de eerste kolom zijn gebaseerd op de laatst formeel vastgestelde cijfers van de jaarrekening 2022 en aangevuld met de verwachte mutaties (claims) in 2023.
In de overige jaren zijn de vaste en bekende toevoegingen en onttrekkingen verwerkt.

Overige financiële kengetallen

Het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV) verplicht gemeenten met ingang van het begrotingsjaar 2016 een basisset van vijf financiële kengetallen op te nemen. Doel is om in één oogopslag de gemeenteraad meer inzicht te bieden in de financiële positie van de gemeente.

Financiële kengetallen	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
Netto schuldquote	-109%	-138%	-56%	-89%	-95%	-94%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	-109%	-138%	-56%	-89%	-95%	-94%
Solvabiliteitsratio	79%	83%	78%	78%	77%	76%
Kengetal grondexploitatie	-3%	0%	0%	0%	0%	0%
Structurele exploitatieruimte	-6,8%	-0,3%	0,3%	2,7%	-2,5%	-2,7%
Belastingcapaciteit	135%	120%	127%	128%	130%	131%

Betekenis van de kengetallen

Net als bij het weerstandsvermogen gelden ook voor deze kengetallen geen harde normen. Wel zijn er algemene bandbreedtes waarmee een indruk kan worden verkregen over de waarde van het kengetal.

	Categorie A Voldoende	Categorie B Matig	Categorie C Onvoldoende
Netto schuldquote	< 90%	90%-130%	>130%
Netto schuldquote voor alle verstrekte leningen	< 90%	90%-130%	>130%
Solvabiliteitsratio	> 50%	20%-50%	<20%
Kengetal grondexploitatie	< 20%	20%-35%	>35%
Structurele exploitatieruimte	Begr en Mrj >0%	Begr of Mrj >0%	Begr en Mrj <0%
Belastingcapaciteit	< 95%	95%-105%	>105%

Netto schuldquote inclusief alle verstrekte leningen

Beide zijn voor Rozendaal gelijk omdat er geen doorverstrekte geldleningen aan bijvoorbeeld woningcorporaties zijn. De netto schuldquote geeft het niveau aan van de schuldenlast van de gemeente ten opzichte van de eigen middelen en geeft daarmee een indicatie van de druk van de rentelasten en de aflossingen op de exploitatie.

Normaal ligt de netto schuldquote van een gemeente tussen 0% en 90%. Als de netto schuldquote tussen 90% en 130% ligt, is de gemeenteschuld hoog (oranje). Hij moet niet verder stijgen. Als de netto schuldquote boven de 130% uitkomt, dan bevindt de gemeente in de gevarenzone (rood). Het bestuur moet er werk van maken om de schuld te verlagen. (Bron: VNG -website).

Solvabiliteitsratio

De solvabiliteitsratio geeft inzicht in de mate waarin Rozendaal in staat is op de lange termijn aan haar financiële verplichtingen te voldoen.

Kengetal grondexploitatie

De grondexploitatie kan een grote invloed op de financiële positie van een gemeente hebben (zowel positief als negatief). Dit kengetal geeft een indicatie van het relatieve belang van de grondexploitatie voor Rozendaal. Het percentage is de waarde van bouwgronden in relatie tot de totale baten exclusief de reserves. Het kengetal is nu 0% aangezien de grondexploitatie op De Del eind 2022 is afgesloten en er geen nieuwe grondexploitatie aanwezig is.

Structurele exploitatieruimte

Aan de hand van dit kengetal kan het structurele en reële evenwicht van de begroting beoordeeld worden. Een percentage van 0% betekent een sluitende begroting, een positief percentage wil zeggen

dat er begrotingsruimte is. In dit geval biedt het financieel meerjarig perspectief bij de begroting dan ook een betere indicatie.

Belastingcapaciteit
De ruimte die een gemeente heeft om zijn belastingen te verhogen kan worden gerelateerd aan de totale woonlasten. De woonlasten worden bepaald aan de hand van de OZB, de rioolheffing en de afvalstoffenheffing voor een woning met een gemiddelde WOZ-waarde in Rozendaal. De gemiddelde WOZ-waarde in Nederland bedroeg in 2022 € 315.000 en in Rozendaal € 610.000. Dat is dan ook de reden voor het hoge percentage. Dit zegt echter niets over de feitelijke onbenutte belastingcapaciteit, dat is immers een politieke keuze.

	Kengetal	Rekening 2022	Begroting 2023	Begroting 2024	Begroting 2025	Begroting 2026	Begroting 2027
	1A Netto Schuldquote (incl. verstrekte leningen)						
A	Vaste schulden (cf art 46 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Netto vlottende schuld (cf art 48 BBV)	926.035	700.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
C	Overlopende passiva (cf art.49 BBV)	639.126	10.000	75.000	75.000	75.000	75.000
D	Financiele activa (cf. art 36 lid d, e en f)	1.583.804	1.638.866	1.661.660	1.718.160	1.775.160	0
E	Uitzettingen < 1 jaar	5.972.814	4.242.687	4.683.783	4.379.205	4.405.568	6.263.136
F	Liquide middelen (cf.art 40 BBV)	23.972	50.000	25.000	25.000	25.000	25.000
G	Overlopende activa (cf art. 40a BBV)	67.334	250.000	50.000	50.000	50.000	50.000
H	Totale baten (cf. art. 17 lid c BBV excl mut.reserves)	5.576.296	3.973.368	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
	Netto schuldquote (A+B+C-D-E-F-G)/H x 100%	**-109%**	**-138%**	**-56%**	**-89%**	**-95%**	**-94%**
	2. Solvabiliteitsratio						
A	Eigen vermogen (cf art 42 BBV)	10.182.998	9.730.160	9.168.981	9.032.425	8.893.726	8.752.843
B	Balanstotaal	12.970.622	11.745.823	11.704.720	11.639.883	11.562.241	11.483.436
	Solvabiliteit (A/B) x 100%	**79%**	**83%**	**78%**	**78%**	**77%**	**76%**
	Kengetal grondexploitatie						
A	Niet in exploitatie genomen bouwgronden (cf art 38 lid a punt 1 BBV)	0	0	0	0	0	0
B	Bouwgronden in exploitatie	-173.714	0	0	0	0	0
C	Totale baten cf art 17 lid c BBV (excl mut.reserves)	5.579.296	3.973.368	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
	Grondexploitatie (A+B)/C x 100%	**-3%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**	**0%**
	Structurele exploitatieruimte						
A	Structurele lasten	4.850.392	3.949.095	9.656.053	5.696.193	5.755.689	5.893.594
B	Structurele baten	4.301.296	3.813.348	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
C	Totale structurele toevoegingen aan reserves	96.742	15.889	15.889	15.889	15.889	15.889
D	Totale structurele onttrekkingen aan reserves	265.718	140.164	149.855	152.445	154.587	156.772
E	Totaal baten	5.576.296	3.973.368	9.546.529	5.715.097	5.481.600	5.602.741
	Structurele exploitatieruimte (((B-A)+(D-C))/E x 100%	**-6,8%**	**-0,3%**	**0,3%**	**2,7%**	**-2,5%**	**-2,7%**
	Belastingcapaciteit, woonlast meerpersoonshuishouden						
A	OZB lasten voor een gezin bij gemiddelde WOZ-waarde	572	513	549	557	566	574
B	Rioolheffing voor een gezin	220	220	220	220	220	220
C	Afvalstoffenheffing voor een gezin	244	275	309	314	318	323
D	Eventuele heffingskorting	0	0	0	0	0	0
E	Totaal woonlasten voor een gezin bij gemiddelde				0	0	0
	WOZ-waarde (A+B+C-D)	1.036	1.008	1.078	1.091	1.104	1.117
F	Woonlasten gemidd voor gezin in 2020 (gem <25K)*	766	839	852	852	852	852
	Woonlasten t.o.v. landelijk gemiddelde jaar ervoor (E/F) x 100%	**135%**	**120%**	**127%**	**128%**	**130%**	**131%**

Paragraaf 3: Onderhoud kapitaalgoederen

Inleiding

De gemeente Rozendaal beslaat een oppervlakte van 2.795 hectare. Hier wonen, werken en recreëren mensen waarvoor veel kapitaalgoederen nodig zijn. In deze paragraaf geven we inzicht in de onderhoudstoestand en de kosten van onze belangrijkste groepen kapitaalgoederen (wegen, riolering/water, openbare verlichting, groen en gebouwen). Onderhoud van kapitaalgoederen beslaat een substantieel deel van de begroting. Een goed overzicht is daarom van belang voor een juist inzicht in de financiële consequenties ervan. De lasten hiervan komen in verschillende programma's tot uitdrukking.

Beleid voor beheer kapitaalgoederen

Voor het onderhoud hanteren we de volgende plannen:

Nota	Jaar van vaststelling/beoordeling
Onderhoudsplan wegen (2022-2033)	2022
Onderhoudsplan riolering (2023-2027)	2022
Aangescherpte Groenvisie (2022-2026)	2023

Wegbeheer

Sinds de begroting 2019 is besloten om bij groot onderhoud van een aantal binnenwegen het asfalt te vervangen door klinkers. In het wegenplan van 2022 is besloten om de overgang naar klinkers te doen op basis van noodzaak tot renovatie, in plaats van fysiek aansluitend. In de meerjarenbegroting is met de kapitaallasten van die investeringen rekening gehouden. Voor een klein deel van de wegen geldt onderhoud met asfalt waarvoor een reserve wordt aangehouden.

Voordat tot daadwerkelijke uitvoering van het wegbeheer wordt overgegaan wordt ook het riool geïnspecteerd om te beoordelen of er 'werk met werk' gemaakt kan worden en we voorkomen dat niet veel later diezelfde weg weer open moet voor periodiek onderhoud aan het riool.

Investeringsschema

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Steenhoek	129.000	0	0	0
Riolering	77.700	64.260	65.545	66.856
Mercedes bedrijfswagen	0	82.000	0	0
Iseki trekker	0	38.000	0	0
Gemeentehuis		220.000		
J. van Arnhemstraat	0	0	39.000	0
Totaal	**206.700**	**404.260**	**104.545**	**66.856**

Riolering

In 2022 is een nieuw verbreed rioleringsplan (vGRP) vastgesteld. Dit plan is de uitvoering van de wettelijke verplichting dat de gemeente een rioleringsplan moet hebben. In dit plan zijn de normen bepaald voor de kwaliteit van het onderhoud en milieu. In dit plan wordt aangegeven welke investeringen er jaarlijks nodig zijn om aan de gestelde voorwaarden uit het plan te voldoen. We voorzien geen noodzakelijke wijzigingen in de begroting. Als blijkt dat investeringen niet direct noodzakelijk zijn, dan zullen deze investeringen worden uitgesteld.

Verder hebben metingen uitgewezen dat wij voldoen aan de basisinspanning (afkoppelen) zoals deze is opgelegd door de Provincie. Dit is vastgelegd in het BRP (Basis rioleringsplan) en getoetst door het waterschap Rijn&IJssel. Door de invoering van de Wet gemeentelijke watertaken zijn gemeenten verantwoordelijk geworden voor de ruimtelijke inpassing van maatregelen die de waterbeheerder betreffen. Daarnaast kent de wet drie zorgplichten toe aan gemeenten: afvalwater, hemelwater en grondwater. In het vGRP wordt met deze nieuwe zorgplichten rekening gehouden.
Naast het opstellen en periodiek herzien van het vGRP (vooral ook bedoeld om tijdig de kosten voor riolering in beeld te hebben) wordt er jaarlijks ongeveer 1.500 meter riolering geïnspecteerd. Daaruit volgen aanbevelingen voor onderhoud dan wel herstel/vervanging zodat die activiteiten op het juiste moment worden uitgevoerd en er ook geen onnodige kosten worden gemaakt.

Gemeentegebouwen

Om het benodigde onderhoud uit te kunnen voeren is jaarlijks per gebouw een budget in de begroting opgenomen. De budgetten in de begroting zijn toereikend voor het noodzakelijke onderhoud. Voor diverse reparaties en investeringen is in 2024 een bedrag van € 20.000 opgenomen. Daarnaast is in 2024 een bedrag van € 15.000 opgenomen om te onderzoeken wat er nodig is m.b.t de veiligheid en verbetering van de dienstverlening (gebouw-technisch).

Voor het onderhoud van de nieuwe school is in 2019 een contract afgesloten. Het deel voor de gemeente (gymzaal) wordt via de VVE verrekend en hiermee is in de begroting rekening gehouden.

Groenvisie 2022-2026

In mei 2022 is een nieuwe Groenvisie vastgesteld. In 2023 is deze aangescherpt. In dit plan is voor de lange termijn aangegeven waar het openbaar groen verbeterd of aangepast kan worden. In dit plan wordt beschreven hoe Rozendaal met het openbaar groen om wil gaan. Bij het opstellen van de begroting wordt rekening gehouden met de kosten voor onderhoud van de hierin beschreven zaken. Hieraan wordt gevolg gegeven door uitvoering van een groot aantal zaken, in het bijzonder (prioritair) door opstellen van een bomenplan.

Paragraaf 4: Financiering

De paragraaf financiering geeft jaarlijks inzicht in de ontwikkelingen rond de meerjarenfinanciering, het te voeren beleid op dit gebied en in de risico's die de gemeente daarbij loopt. Zoals wettelijk voorgeschreven hanteren we hiervoor een treasurystatuut dat door de raad is vastgesteld (actualisatie in raad 28-3-2023). In het treasurystatuut staat aan welke partijen en onder welke condities de gemeente geld mag uitlenen en bij welke partijen en onder welke condities beleggingen en financieringen kunnen plaatsvinden. De uitgangspunten zijn gebaseerd op een risicomijdend treasurybeleid. De gemeente verricht geen 'near banking'- of 'banking'-activiteiten omdat dit niet tot de kernactiviteiten van de gemeente behoort. De gemeente is verplicht haar overtollige middelen bij de schatkist te stallen. Daar wordt sinds half 2022 weer rente voor ontvangen.

Risicobeheer

In deze paragraaf wordt, via een aantal tabellen, inzicht gegeven in de risico's met betrekking tot de vlottende schuld (kasgeldlimiet) en de risico's op de vaste schuld (renterisiconorm).

Kasgeldlimiet

De kasgeldlimiet is bedoeld om het renterisico op opgenomen kortlopende geldleningen tot een acceptabel maximum te beperken. Kortlopende leningen zijn immers 'goedkoper' dan langlopende leningen. Een risico hierbij is echter dat het lagere rentepercentage ook voor een korte periode van toepassing is. Om te voorkomen dat gemeenten met omvangrijke kortlopende leningen bij forse rentestijgingen in de problemen komen is er een landelijke kasgeldlimiet vastgesteld. In Rozendaal is dit niet aan de orde, omdat er sprake is van een hoog bedrag aan eigen liquide middelen.

Kasgeldlimiet

	Begroting 2024
Omvang begroting per 1 januari (afgerond)	9.680.353
1. Toegestane kasgeldlimiet (8,5% begroting)	822.830
2. Omvang vlottende korte schuld (rekening-courant Gemeente)	1.000.000
3. Vlottende middelen (kortlopende vorderingen)	4.758.783
4. Totaal kasgeld (2) – (3)	-3.758.783
5. Toegestaan kasgeldlimiet (1)	822.830
6. Overschrijding kasgeldlimiet (4-5)	-4.581.613

De omvang van de begroting verdubbelt bijna in 2024 doordat de kosten voor de opvang van de Oekraïense vluchtelingen in onze gemeente is opgenomen in de cijfers. Het negatieve bedrag bij de overschrijding van de kasgeldlimiet betekent in dit geval dus een overschot op de kasgeldlimiet en ruimschoots binnen de norm.

Renterisiconorm

Eventuele renterisico's op de langere termijn worden beheerst door de toepassing van de zogenaamde renterisiconorm. In de kern komt deze erop neer dat niet op eenzelfde moment een omvangrijke herfinanciering van langlopende leningen plaatsvindt tegen op dat moment bijvoorbeeld fors hogere rentepercentages. Met het toepassen van een renterisiconorm worden de renterisico's gespreid.

De gemeente Rozendaal kent momenteel (en dat is ook niet voorzien) geen langlopende leningen, daarom is berekening van de norm niet aan de orde.

Uitgezette middelen

De gemeente Rozendaal heeft een goede liquiditeitspositie, in 2024 voorzien we dat we gemiddeld een bedrag van ongeveer € 5,0 miljoen aanhouden bij de schatkist. Door de oplopende rente wordt hier weer een rendement op behaald. Door middel van (o.a.) een liquiditeitsplanning wordt ingezet op een zo hoog mogelijke opbrengst te behalen. In de begroting hebben wij voor 2024 een bedrag opgenomen van € 152.000 aan renteopbrengsten. Jaarlijks lopen deze opbrengsten iets op.

Garanties op leningen aan derden

Wij hebben een contra-garantie afgegeven voor de te realiseren nieuwbouw van de Stichting Dierentehuis Arnhem en omstreken. Voor 2024 is dit voor een bedrag van € 35.000.

Wet Houdbare overheidsfinanciën (Wet HOF)

De wet is in 2013 aangenomen. De decentrale overheden hebben door deze wet nog eens nadrukkelijk de zelfde verantwoordelijkheid opgelegd gekregen voor een gedegen begrotingsbeleid. Doel is om samen het Nederlandse begrotingstekort binnen de perken te houden. Er wordt gewerkt met het zogenaamde EMU-saldo en Europese normeringen hiervoor. Ook is bepaald dat overtollige kasmiddelen belegd dienen te worden bij het Rijk. Dat geldt dus ook voor de gemeente Rozendaal.

Paragraaf 5: Bedrijfsvoering

Inleiding

Onze bedrijfsvoering richt zich op de ondersteunende diensten die nodig zijn om de beoogde resultaten en effecten uit de programma's te bereiken. Bedrijfsvoering omvat Personeel en Organisatie, Informatievoorziening, automatisering en digitalisering, Juridische zaken, Communicatie en Huisvesting. Bedrijfsvoering is primair een verantwoordelijkheid van het college. Deze paragraaf vertoont overlap met Programma 0, Bestuur en Ondersteuning. Deze paragraaf behandelt die aspecten van de bedrijfsvoering die niet onder programma 0 zijn behandeld, waarbij met name het 'hoe' centraal staat (het 'wat hoort thuis in programma 0). Daarbij gaan we in op de onderdelen Planning en Control, Organisatieontwikkeling en P&O, Informatievoorziening en digitalisering, en kosten van de diverse bedrijfsvoeringsonderdelen (personeel, huisvesting e.d.).

Planning en control

Planning en controlcyclus

Het primaire doel van de P&C-cyclus is om het beleid en de bedrijfsvoering in beeld te krijgen en te houden. De P&C-cyclus moet inzicht geven in hoeverre de gemeente haar doelstellingen bereikt en welke (financiële) middelen daarbij nodig zijn. De ambtelijke organisatie legt daarbij verantwoording af aan het college van burgemeester en wethouders. Het college doet dat op zijn beurt richting de gemeenteraad. De P&C-cyclus bestaat in Rozendaal ieder jaar uit respectievelijk de kadernota, de begroting, tussentijdse (financiële) verantwoordingsrapportages (Turaps) en de Jaarstukken. Kadernota en begroting blikken vooruit op het komend begrotingsjaar en gaan dus over het 'plannen'. De Turaps en de jaarstukken blikken terug op (een gedeelte van) een jaar en ondersteunen de raad in de controlerende rol. Begroting en jaarstukken zijn verplicht. Ook hoe die eruit moeten zien is voor het grootste deel voorgeschreven. Andere momenten van plannen en verantwoorden zijn vrij.

Van Kadernota 2024-2027 naar Begroting 2024-2027

De kadernota gaf dit jaar een negatief vooruitzicht met name in de jaren 2026 en 2027. Door deze ontwikkeling is er een noodzaak ontstaan voor een belastingverhoging die hoger is dan de inflatiecorrectie. Eens te meer blijkt dat we sterk afhankelijk zijn van het Rijk voor onze inkomsten. Net zoals het voorgaande jaar staan wij in deze begroting stil bij de sturende vragen wat we willen bereiken, wat gaan we daarvoor doen en wat mag het kosten. Hierbij willen wij als college zo scherp mogelijk beschrijven wat de opdracht van de raad is voor 2024. Hiermee willen wij de raad in staat stellen om de kaders helder vorm te geven, prioriteiten te stellen en uiteindelijk ook om effectiever de controlerende taak uit te oefenen. Wij werken deze begroting uit in ambtelijke werkprogramma's.

Sturen op risico's

Om grip te houden op doeltreffendheid en doelmatigheid is het van belang om financiële en operationele risico's in beeld te hebben, en om daarop als organisatie te kunnen sturen. Dat doen we onder meer door het bijhouden van de Paragraaf Weerstandsvermogen. Daarin geven we (op basis van een tweejaarlijkse herijking) een risico-indicatie. Door een nog altijd stevige reservepositie kunnen we de geschetste risico's opvangen. We streven er naar om de weerstandsratio niet lager te laten uitkomen dan 4 en we geven in de jaarstukken aan welke impact inzet van de reserve heeft op dit getal.

Sturen op rechtmatigheid

Op grond van een wijziging van de Gemeentewet krijgt het college de verplichting om zélf te verklaren in hoeverre de bestedingen rechtmatig tot stand zijn gekomen. Deze rechtmatigheidscontrole wordt niet meer verricht door de accountant, maar wordt binnen de organisatie belegd.

Het college neemt in de jaarrekening een verklaring op waarin zij zich uitspreekt over de rechtmatigheid van gemeentelijke uitgaven. Daarbij geeft het college aan op grond waarvan zij tot die bewering komt. Om aan deze (wettelijke) verplichting te voldoen, wordt de (verbijzonderde) interne controle verder ontwikkeld zodat die voorziet in de noodzakelijke onderbouwing van de rechtmatigheidsverklaring.

Financiële functie
Voor de financiële functie van de gemeente zijn vastgesteld een Financiële Verordening, voorgeschreven in artikel 212 Gemeentewet en een controleverordening voorgeschreven in artikel 213 Gemeentewet. Vanaf de jaarrekening 2016 is Stolwijk Kelderman door de raad als accountant benoemd. De opdracht voor Stolwijk Kelderman is recentelijk verlengd tot de behandeling van de jaarrekening van 2024. Er moet in 2024 een aanbesteding plaats vinden voor deze opdracht voor de periode daarna.

Administratieve organisatie
Voor een groot aantal processen zijn procesbeschrijvingen vereist. De digitale transitie, onder meer de implementatie van het DMS (document management systeem) versterkt de nut en noodzaak hiervan. Daarnaast zijn in het kader van de functiebeschrijvingen globale taakbeschrijvingen opgesteld. Op tal van terreinen dient de gemeente (verplichte) controles, audits en zelfevaluaties uit te voeren. Voor bijvoorbeeld burgerzaken betreft het de jaarlijkse zelfevaluaties voor de Basisregistratie Personen (BRP) en voor de reisdocumenten. Jaarlijks dienen daarvoor echter ook controlewerkzaamheden plaats te vinden.

De handhaving van allerlei wet- en regelgeving met name op het gebied van brandveiligheid, bouw- en woningzicht en milieu vraagt voortdurend aandacht voor procesinrichting en benodigde kaders zoals mandaatregeling. We richten ons bij het maken van passende afspraken over dienstverlening daarom op verantwoordingsinformatie en controle informatie over passende uitvoering en kloppende procesinformatie op de gebieden Informatiebeveiliging, archiefregels, privacyregels en bevoegdheidsregels zoals mandaten.

Naast deze bedrijfsbrede verantwoording over de risicobeheersing en beheersmaatregelen zijn de volgende ontwikkelingen relevant voor gedegen risicobeheersing:
- Frauderisico-analyse: periodiek evalueren we het risico op fraude binnen de processen. De belangrijkste beheersmaatregel op het vlak van fraudebestrijding is het up-to-date houden van de budgetverantwoordelijkheid waarbij het 4-ogenprincipe uitgangspunt is.
- Projectmatig werken: door op specifieke grotere ontwikkeling meer projectmatig te sturen worden risico's beter ingekaderd en inzichtelijk gemaakt.
- Inkoop en aanbesteding: zoals alle gemeenten merken ook wij dat de Europese aanbestedingsregels zo nu en dan knellen met onze bedrijfsvoering. Het gaat daarbij niet alleen om het beleidsmatige inkoopkader, maar zeker ook over de processtappen die per inkoop doorgelopen moeten worden.
- Contractmanagement: om goed op risico's te kunnen sturen en daarop tijdig in te springen is het voor Rozendaal van belang om het contractmanagement goed vorm te geven. Dat heeft betrekking op het updaten van afspraken met leveranciers en samenwerkingspartners. Dit raakt ook het gedegen administreren van de lopende contractafspraken. In 2024 werken we aan beide verder.

Organisatieontwikkeling en P&O

De doelstellingen van de organisatieontwikkeling en het P&O-beleid zijn onveranderd:

1. mens en organisatie verder ontwikkelen met als kernwaarden klantgerichtheid, resultaatgerichtheid en samenwerkingsgerichtheid;
2. bouwen aan een toekomstbestendige gemeentelijke organisatie;
3. goed werkgeverschap waarbij wij medewerkers weten te boeien en te binden.

Wij blijven werken aan een lerende organisatie, waarin fouten gemaakt mogen worden en waarin van fouten geleerd wordt. Daarnaast willen wij ons P&O-beleid blijven ontwikkelen in samenspraak met onze medewerkers: hoe kan de organisatie medewerkers ondersteunen om hun werk zo goed mogelijk te doen.

Sinds 2022 zijn wij gaan werken met een werkprogramma met resultaten die voortvloeien uit de begroting. Hierdoor heeft het college meer overzicht en meer mogelijkheden om bij te sturen. In de in 2022 ingevoerde ontwikkelgesprekken met medewerkers zijn individuele afspraken gemaakt over hun ontwikkeling en over resultaten.

In oktober 2022 hebben we een gesprek met de raad gevoerd over de verwachtingen over en randvoorwaarden voor een toekomstbestendige organisatie voor een zelfstandig Rozendaal. Een toekomstbestendige organisatie betekent dat we bouwen aan een robuuste organisatie die er ‘staat’ in 2026. In oktober 2023 hebben we hierover een raadsinformatiebrief opgesteld, met onze visie op de doorontwikkeling van de organisatie en een groot aantal maatregelen. Deze zijn in de deze begroting verwerkt.

Verder gaan wij – net als in 2022 en 2023 – het personeel ondersteunen in hun professionele ontwikkeling met bijvoorbeeld trainingen, intervisie en coaching. Dit is des te meer van belang gelet op krappe arbeidsmarkt, waarin voldoende gekwalificeerd personeel schaars is. Daarom blijven we in gesprek met medewerkers over P&O-vraagstukken, zodat we hen kunnen blijven boeien en binden.

Kengetallen P&O

Omschrijving	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Formatieplaatsen (fte)	11,9	12,3	12,3
Medewerkers (aantal)	13	14	14
Mannen (%)	58%	64%	64%
Vrouwen (%)	42%	36%	36%
Ziekteverzuim (%)	6,81%	2,00%	7,00%
Instroom (%)	8%	0%	0%
Uitstroom (%)	0%	0%	0%
Deeltijders (%)	46%	57%	57%
Leeftijd (gemiddeld)	51,1	52,4	52,4
Maximum Salarisschaal (%)	85%	86%	86%
Budget opleidingen (% loonsom)	0,84%	1,21%	1,25%

De omvang van het personeelsbestand blijft kwetsbaar gelet op de opgaven waarvoor wij als gemeente aan de lat staan (sociaal domein, informatiedomein).

In 2024 maken we gebruik van externe inhuur voor ondersteuning op in ieder geval privacy, informatieveiligheid, informatievoorziening, archiefbeheer, P&O/HR. De gemeente maakt verder gedurende het hele jaar gebruik van medewerkers van Scalabor voor werkzaamheden in de buitendienst en schoonmaakdiensten. Het project OOR vraagt het nodige van de ambtelijke organisatie, maar hier wordt ook ingehuurd op het gebied van woonbegeleiding, projectleider en locatiemanager.

Ziekteverzuim

	2020	2021	2022	2023*
Verzuimpercentage	5,60%	6,80%	6,80%	8,27%
Kort (0-8 dagen)	1,90%	0,30%	0,70%	0,71%
Middellang (8-43 dagen)	0,00%	0,70%	0,50%	0,51%
Lang (>43 dagen)	3,70%	5,80%	5,50%	7,05%
** 2023 betreft de cijfers tm kwartaal 3.*				

Mede door (de na-effecten van) corona is het verzuimpercentage in Rozendaal hoger dan gebruikelijk. Voor 2024 verwachten we een onverminderd hoog ziekteverzuim. Om dit op te vangen zijn extra middelen opgenomen bij externe inhuur in programma 0.

Integriteit
In de gemeente Rozendaal is zowel voor de bestuurders van de gemeente als voor de ambtenaren een gedragscode vastgesteld. In de wet is bepaald dat het college over het gevoerde integriteitbeleid voor de ambtenaren jaarlijks verantwoording dient af te leggen aan de gemeenteraad.

In de Ambtenarenwet is de bepaling opgenomen dat ambtenaren een eed of belofte moeten afleggen dat hij of zij zich als een goed ambtenaar zal gedragen en als een goed ambtenaar zal handelen. Het zittende personeel heeft hiertoe een schriftelijke verklaring getekend die in het personeelsdossier is opgeborgen.

Het is inmiddels een goede gewoonte dat we alle medewerkers uitnodigen als nieuwe medewerkers de ambtseed of belofte afleggen ten overstaan van de burgemeester en in aanwezigheid van de gemeentesecretaris. Hierdoor houden we het thema integriteit op de agenda in de organisatie. Inhuurkrachten leggen geen eed of belofte af, maar ondertekenen een integriteits- en geheimhoudingsverklaring.

Behalve de gedragscode voor de ambtenaren heeft Rozendaal al sinds 2002 een zogenaamde klokkenluidersregeling. Daarin is bepaald dat ambtenaren (desgewenst anoniem) misstanden kunnen melden. Van deze klokkenluidersregeling is in Rozendaal nog nooit gebruik gemaakt.

Informatievoorziening en digitalisering

De zorg voor een goede (digitale) informatievoorziening is een vitaal onderdeel binnen de gemeentelijke bedrijfsvoering. Vrijwel alle processen zijn in enige mate afhankelijk van digitale informatievoorziening.

Reguliere aanpak
Er ligt een basis voor een gestructureerde en planmatigere aanpak van de reguliere uitdagingen in het i-domein. Heldere rollen en verantwoordelijkheden zorgen er daarbij voor dat alle spelers (voor Rozendaal gaat het gauw om 45 rollen) op het juiste moment de juiste dingen doen (regievoering). Eind 2023 ronden we de Digitale Agenda 2022-2023 af. Vervolgwerkzaamheden (en die zullen er altijd zijn) pakken we op binnen de reguliere begroting en reguliere capaciteit.

De kosten in de begroting voor informatievoorziening hebben betrekking op Informatievoorzieningsvraagstukken die voor de brede bedrijfsvoering van de Rozendaalse kernorganisatie van belang zijn, zoals:

- (digitaal) informatiebeheer en het DMS/RMA;
- kantoorautomatisering en werkplekken;
- connectiviteit, zoals de glasvezelkabel;
- uitvoering wettelijke taken zoals Wet open overheid en de Archiefwet;
- informatiebeveiliging en privacyvraagstukken.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kosten informatievoorziening	160.604	236.097	236.097

De post informatievoorziening is sinds 2023 gestegen als gevolg van diverse budgetverplaatsingen. Voor 2024 zijn er voor als nog geen extra middelen nodig. De verwachte losse eindjes uit de Digitale Agenda kunnen binnen bestaande budgetten worden opgevangen.

Kosten bedrijfsvoering

Bij programma 0 is het taakveld Overhead opgenomen. In deze paragraaf zijn de kosten daarvan per onderdeel nader toegelicht. We zien voor wat betreft de totale overhead een stijging in de kosten ten opzichte van 2023. De belangrijkste verklaringen worden hieronder per onderdeel aangegeven.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Personeelslasten	1.263.528	1.253.652	1.326.523
Overige personeelslasten	23.535	35.425	49.325
Informatievoorziening	160.604	236.097	236.097
Huisvesting	29.609	49.476	83.770
Overige kosten organisatie	228.736	260.912	276.091
Tractie	42.182	45.593	49.499
Totaal	**1.748.194**	**1.881.154**	**2.021.305**

Personeelslasten

In het volgende overzicht staan de personeelsbudgetten voor de normale bedrijfsvoering (exclusief bestuur). We hanteren dit overzicht voor een afweging bij inhuur. In de tabel staan de reguliere personeelsbudgetten (gebaseerd op de bestaande formatie) en het inhuurbudget voor de structurele taken waar altijd al voor wordt ingehuurd.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Kernorganisatie	936.400	1.157.532	1.149.493
Inhuurbudget	327.128	96.120	177.030
Totaal	1.263.528	1.253.652	1.326.523

inclusief projecten

We zien in de kostenontwikkeling per saldo een toename in kosten binnen de reguliere organisatie van ongeveer € 30.000. De kosten nemen toe door de extra inzet op het gebied van HRM. Bij de

salariskosten van de kernorganisatie is sprake van inwinkosten door de invulling van een aantal functies tegen financieel gunstigere voorwaarden (voor de gemeente).

Inhuur personeel voor projecten
Naast de inzet van extern personeel voor onze normale bedrijfsvoering zetten we extern personeel in voor projecten, of domeinspecifieke ontwikkelingen, bijvoorbeeld voor DMS opvang Oekraïners, of de energietransitie. De kosten daarvan worden binnen de betreffende projecten gedekt.

Overige personeelslasten

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige personeelslasten (reis- en verblijfkosten, opleidingskosten, etc.)	23.535	35.425	49.325

Het budget voor leren en ontwikkelen is verhoogd met € 10.000. De post voor organisatieontwikkeling is met eenzelfde bedrag verlaagd.

Huisvestingslasten
Het gemeentehuis aan de Kerklaan volstaat voor de huisvesting voor het gemeentelijk personeel. Wel vraagt om een reeks samenlopende opgaven om een integrale afweging over een investeringsbehoefte. Het gaat daarbij om groot onderhoud, verduurzaming, toegankelijkheid en dienstverlening en digitaal werken. Mogelijke kosten die hieruit voortvloeien zijn niet begroot.

Alle personeelsleden hebben een goede werkplek, qua vergaderruimten is het gemeentehuis niet ruim bedeeld. Een deel van het gemeentehuis is langjarig verhuurd aan ‘t Regthuys, die opbrengst is in onderstaande tabel verdisconteerd in de cijfers.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Huisvesting (energie, water, aankoop niet duurzame goederen en diensten, specifieke verbruiksgoederen, huren, verzekeringen, afschrijving), per saldo	29.609	49.476	83.770

De hogere kosten worden veroorzaakt door de kosten voor de vervanging van interieur en reparatie van diverse gebreken (€ 20.000 eenmalig). Daarnaast is er een budget opgenomen om aanpassingen in het gemeentehuis door te rekenen en in te tekenen (€ 15.000 eenmalig).

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Overige organisatiekosten (repro, huishoudelijke zaken, postverzorging, inventaris, tijdschriften en abonnementen, algemene benodigdheden, contributies, verzekeringen etc.), per saldo	228.736	260.912	276.091

De hogere kosten worden voornamelijk veroorzaakt door de opgenomen inflatie. Daarnaast is er een verhoging van het budget voor representatie met € 7.000 opgenomen.

Tractie

De kostenplaats tractie heeft betrekking op het materiaal dat in gebruik is voor onze buitendienst. De lichte kostentoename voorzien we met name door een inflatie-effect op bijvoorbeeld brandstof.

Onderdeel	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024
Brandstof, onderhoud, belastingen, verzekeringen, etc. per saldo	42.182	45.593	49.499

De hogere kosten worden verklaard door de inflatie en de opname van een klein budget voor onderhoud aan de werf.

Paragraaf 6: Verbonden Partijen

Inleiding

Het begrip Verbonden Partij is vastgelegd in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV). In artikel 1 lid b BBV wordt het als volgt gedefinieerd: "*Een privaatrechtelijke of publiekrechtelijke organisatie waarin de provincie onderscheidenlijk de gemeente een bestuurlijk en financieel belang heeft.*"

Wat is ons beleid?

Rozendaal is als kleine gemeente sterk afhankelijk van goede samenwerking met de partners in de omgeving om aan haar doelstellingen te bereiken. Het focus in de samenwerkingen ligt op het degelijk en deugdelijk organiseren van de uitvoering van de wettelijke taken en het daartoe reduceren van kwetsbaarheden in de uitvoering. Dit speelt in het bijzonder in de samenwerking met de partners Rheden en De Connectie. Maar ook andere samenwerkingsrelaties zijn essentieel voor het voldoen aan wettelijke taken. Denk aan de BVO DRAN, waar de uitvoering van het doelgroepenvervoer is belegd en de Modulaire gemeenschappelijke regeling sociaal domein. Deelname aan een Verbonden Partij wordt dan ook bepaald door doeltreffendheid en doelmatigheid van de uitvoering van de taak.

Daarnaast is een aanleiding om te participeren in een Verbonden Partij als dit gestimuleerd, of voorgeschreven wordt door een hogere overheid. Een ander voorbeeld is de wettelijk verplichte Omgevingsdienst. Ook de deelname in een Veiligheidsregio en een GGD is geregionaliseerd, in ons geval de Veiligheids- en Gezondheidsdienst Gelderland Midden (VGGM).

Wat is het belang voor de gemeenteraad?

Deze paragraaf is om twee redenen van belang voor de raad. Allereerst voeren de Verbonden Partijen vaak beleid uit dat de gemeenten in principe ook zelf kan uitvoeren. We dragen weliswaar taken op, of over aan de Verbonden Partijen. Daarbij houden we veelal zelf de uiteindelijke verantwoordelijkheid voor het realiseren van de beoogde doelstellingen van de programma's. Voor de gemeente en daarmee voor de raad blijft er dus nog steeds een kaderstellende en controlerende taak over bij die programma's. Daarnaast zijn er de financiële risico's die we met Verbonden Partijen kunnen lopen en de daaruit voortvloeiende budgettaire gevolgen. Bij het aangaan en onderhouden van contacten met Verbonden Partijen is van belang om:

- af te wegen wat de meest doelmatige manier is om een taak uit te voeren;
- te bekijken welke manier de beste garantie geeft dat de taak wordt uitgevoerd zoals we voor ogen hebben;
- te zorgen dat we voldoende inhoudelijk en financieel inzicht hebben en houden in het uitvoeren van een taak.

Bestuur en toezicht

De meeste Verbonden Partijen van de gemeente zijn gemeenschappelijke regelingen, deze zijn gebaseerd op de Wet gemeenschappelijke regelingen (Wgr). Als publiekrechtelijke lichamen zijn bepalingen van Gemeentewet, Provinciewet of Waterschapswet ook voor de gemeenschappelijke regelingen van toepassing. Via vertegenwoordiging in dagelijks en/of algemeen bestuur is het toezicht (governance) geregeld. Voor de privaatrechtelijke rechtspersonen (de vennootschappen) hebben we minder instrumenten in handen. Hier maken we gebruik van de beschikbare wettelijke mogelijkheden als het stemrecht van de aandeelhouder en toezicht door raden van commissarissen.

Invloed
Over het algemeen is de invloed van de gemeente Rozendaal, vanwege de omvang en het belang, zeer klein te noemen. Van belang is voortdurend af te wegen welke bestuurlijke en ambtelijke capaciteit dan geïnvesteerd wordt in de betreffende Verbonden Partij gegeven dat belang. Het is ook niet altijd noodzakelijk omdat de deelname van meerdere gemeenten in gemeenschappelijke regelingen ook voor een soort natuurlijk aantal 'checks en balances' zorgt waar het gaat over bestuur en toezicht.

Overzicht Verbonden Partijen

Verbonden Partijen worden onderscheiden in drie groepen:
- Gemeenschappelijke regelingen;
- Stichtingen en verenigingen;
- Coöperaties en vennootschappen.

Gemeenschappelijke regelingen
Deelname in een gemeenschappelijke regeling gebeurt in de gevallen waarin de gemeente, taken waar zij verantwoordelijk voor is, niet anders dan in samenwerking met anderen kan uitvoeren, of indien die samenwerking bijdraagt aan een doelmatige aanpak. De Wgr regelt deze samenwerkingsvorm. Het bestuur van de gemeenschappelijke regelingen wordt meestal gevormd door een afvaardiging van de deelnemers en de besluitvorming vindt plaats op basis van meerderheidsbesluiten. In hoeverre er sprake is van overdracht van taken en daarmee van autonomie hangt sterk af van het type regeling. Voor Rozendaal geldt dat voornamelijk wordt deelgenomen in relatief lichte samenwerkingsvormen waarbij het type bevoegdheid dat wordt overgedragen (voor zover überhaupt sprake is van taakoverdracht) een uitvoerend karakter heeft.
De door de gemeente aangewezen vertegenwoordigers in de besturen informeren college en raad over relevante ontwikkelingen. De betreffende organen leggen hun begroting, rekening en andere beleidsplannen voor aan de gemeente.

Onderstaande informatie wordt gepresenteerd in lijn met de voorschriften in het Besluit Begroting en Verantwoording (BBV).

Gemeenschappelijke regelingen

Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden (VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 1 Veiligheid en Programma 7 Volksgezondheid en Milieu
Openbaar belang	De Veiligheids- en Gezondheidsregio Gelderland-Midden behartigt de belangen van de gemeenten in het samenwerkingsgebied op de terreinen van: a. Brandweerzorg; b. Publieke gezondheid; c. GHOR; d. Rampenbestrijding en crisisbeheersing; e. Gemeenschappelijke meldkamer.
Ontwikkelingen en risico's	Diverse ontwikkelingen, waaronder de wenselijke versteviging van de bedrijfsvoering VGGM-breed, de discussie over de regionale verdeling van de huisvestingskosten van de brandweer, en zaken als de krappe arbeidsmarkt en de toenemende inflatie, leiden tot voorstellen voor uitzetting van de begroting. Bij positieve besluitvorming door het AB leidt dit tot een hogere gemeentelijke bijdrage.

Financiële belang	2024: € 147.350 (brandweer) en € 80.158 (publieke gezondheid)	
Bestuurlijk belang	De burgemeester is lid van het algemeen bestuur. De wethouder sociaal domein/publieke gezondheid participeert bestuurlijk in het GGD-deel van deze regeling.	
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 7.885.000 Vreemd vermogen € 63.229.000 Resultaat 2021 € 1.730.000	**31-12-2022** Eigen vermogen € 7.806.000 Vreemd vermogen € 51.358.000 Resultaat 2022 € 707.000

Gelders Archief	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Hoofdtaak van het Gelders Archief is het beheren van de archiefstukken en collecties van de gemeenten Arnhem, Renkum, Rheden, Rozendaal en het Rijksarchief Gelderland.
Ontwikkelingen en risico's	Na de reorganisaties draait het Gelders Archief met een positief resultaat. Dit heeft ertoe geleid dat er een eigen vermogen is opgebouwd.
Financiële belang	2024: € 12.722
Bestuurlijk belang	Namens Rheden, Renkum en Rozendaal is de burgemeester van Renkum lid van het algemeen bestuur.
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 254.043 Vreemd vermogen € 20.329.852
	31-12-2022 Eigen vermogen € 462.852 Vreemd vermogen € 20.371.869

Omgevingsdienst regio Arnhem (ODRA)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 7 Volksgezondheid en Milieu en programma 8 (VHROSV)
Openbaar belang	Gemeenschappelijke behartiging van de belangen van de deelnemers in van vergunningverlening, toezicht en handhaving in het kader van het omgevingsrecht. Tevens het belang van goede samenwerking tussen de omgevingsdiensten in Gelderland.
Ontwikkelingen en risico's	Landelijk speelt de inzet om omgevingsdiensten robuuster te maken. De ODRA is op de meeste onderdelen al robuust. Onderzoek vindt plaats naar het intensiveren van de samenwerking naar inhoud en organisatie tussen ODRA en ODRN.
Financiële belang	Basistaken worden uitgevoerd tegen uurtarief op basis van jaarlijks te sluiten overeenkomsten, de bijdrage voor 2024 bedraagt naar verwachting € 35.000.
Bestuurlijk belang	Eén lid algemeen bestuur uit Rozendaal. Eén lid dagelijks bestuur (wethouder Renkum) namens Doesburg, Renkum, Rheden en Rozendaal.
Financiële gegevens	**31-12-2021** Eigen vermogen € 1.014.500 Vreemd vermogen € 6.446.500
	31-12-2022 Eigen vermogen € 862.900 Vreemd vermogen € 5.825.200

Bedrijfsvoeringsorganisatie Doelgroepenvervoer Regio Arnhem Nijmegen (BVO DRAN)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 4 Onderwijs en programma 6 Sociaal domein			
Openbaar belang	Adequaat en efficiënt vervoer van diverse doelgroepen.			
Ontwikkelingen en risico's	Door het verduurzamingsprogramma worden de kosten voor de daadwerkelijke dienstverlening onevenredig hoog.			
Financiële belang	2024: € 57.000 (bedrijfsvoeringsorganisatie DRAN plus de vervoerskosten)			
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het bestuur.			
Financiële gegevens		**31-12-2021**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 0	Eigen vermogen	€ 0
	Vreemd vermogen	€ 10.607.584	Vreemd vermogen	€ 9.985.100

Modulaire Gemeenschappelijke Regeling Sociaal Domein regio Centraal Gelderland (MGR)				
Vestigingsplaats	Arnhem			
Programma	Programma 6 Sociaal domein			
Openbaar belang	Regio Centraal Gelderland is een samenwerkingsverband van 12 gemeenten in het sociaal domein. Via de module Inkoop koopt de regio gezamenlijk diensten in op het gebied van Wmo en Jeugdhulp. Gezamenlijk wordt de transformatie in het sociaal domein zo goed mogelijk vorm gegeven met als doel optimale dienstverlening voor de inwoners.			
Ontwikkelingen en risico's	Niet van toepassing.			
Financiële belang	Bijdrage van Rozendaal in 2024 bedraagt € 89.620.			
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur, de wethouder financiën. Deze heeft één stem. De wethouder Sociaal Domein heeft zitting in de bestuurscommissies die onderdeel uitmaken van de MGR.			
Financiële gegevens		**31-12-2021**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 699.000	Eigen vermogen	€ 685.000
	Vreemd vermogen	€ 4.362.000	Vreemd vermogen	€ 4.388.000

Groene Metropoolregio Arnhem Nijmegen (GMR)				
Vestigingsplaats	Elst			
Programma	Divers			
Openbaar belang	De Groene Metropoolregio Arnhem-Nijmegen (GMR) is op 1 januari 2021 van start gegaan. De GMR is een samenwerkingsverband van 18 gemeenten. De uitdaging van deze GR is hoe om te gaan met groei van wonen, werken en mobiliteit, zodat wij een balans kunnen vinden tussen levendige stedelijkheid en ontspannen leefkwaliteit: groene groei. We participeren in alle 5 opgaven.			
Ontwikkelingen en risico's	De enorme verhoging van het vreemd vermogen heeft te maken met een ontvangen subsidie waar een terugbetaalverplichting op zit.			
Financiële belang	Op basis van inwoneraantal is de Rozendaalse bijdrage aan de GMR € 16.940.			
Bestuurlijk belang	Eén lid per gemeente in het algemeen bestuur (de burgemeester), deze heeft één stem.			
Financiële gegevens		**31-12-2021**		**31-12-2022**
	Eigen vermogen	€ 331.012	Eigen vermogen	€ 347.799
	Vreemd vermogen	€ 1.364.396	Vreemd vermogen	€ 4.928.520

Overig, waaronder stichtingen en verenigingen

Vereniging Nederlandse Gemeenten (VNG)	
Vestigingsplaats	Den Haag
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. gemeenten in het hele proces van besluitvorming bij de rijksoverheid en provincies.
Ontwikkelingen en risico's	De VNG zet zich in stabiele financiën vanuit het Rijk voor gemeenten. De VNG is bezig met het ontwikkelen van de nieuwe VNG-strategie 2030.
Financiële belang	In 2024 € 10.000 (contributie + fonds GGU).
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

K80	
Vestigingsplaats	Beesel
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning
Openbaar belang	Belangenbehartiging t.b.v. kleine gemeenten (< ca. 25.000 inwoners) in het hele proces van besluitvorming bij VNG, de rijksoverheid en provincies; samenwerking en kennisdeling tussen kleine gemeenten.
Ontwikkelingen en risico's	Door gezamenlijk te werken aan de genoemde aspecten van wendbaarheid, nabijheid en samenhang vergroten wij onze resultaten als kleine gemeenten. Deze onderwerpen zijn zeker niet limitatief. Denkend vanuit wendbaarheid en ons aanpassingsvermogen werken gemeenten binnen de K80 samen op onderwerpen en ontwikkelen samen nieuwe aanpakken daar waar de vraagt rijst. Binnen het platform K80 kunnen we bijvoorbeeld inzetten op innovatie en leertrajecten of gezamenlijk optrekken in aantrekkelijk werkgeverschap en talentontwikkeling.
Financiële belang	2024: € 2.200
Bestuurlijk belang	Stemrecht o.b.v. lidmaatschap

Stichting Veilig Thuis (zelfstandige stichting onder verantwoordelijkheid van de GR VGGM)	
Vestigingsplaats	Arnhem
Programma	Programma 6 Sociaal Domein
Openbaar belang	Een autonome, slagvaardige organisatie met als opdracht het uitvoeren van de wettelijke en overige taken van het Advies- en Meldpunt Huiselijk geweld en Kindermishandeling (AMHK) voor de zestien gemeenten van Gelderland-Midden
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.
Financiële belang	2023: € 12.126
Bestuurlijk belang	Er is een Raad van Toezicht bestaande uit ten minste vijf leden, onder wie leden van het college van deelnemende gemeenten, die benoemd worden door het AB van de VGGM.

Bestuurlijk Partner Overleg VeluweAlliantie	
Vestigingsplaats	Apeldoorn
Programma	Programma 5 Openbaar groen, sport, cultuur en recreatie
Openbaar belang	Een netwerkorganisatie die is gericht op promotie van de Veluwe ten behoeve van toerisme, recreatie en werkgelegenheid
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.
Financiële bijdrage	€ 380
Bestuurlijk belang	Eén vertegenwoordiger van iedere partij neemt deel in de VeluweAlliantie.

Stichting Economic Board regio Arnhem Nijmegen		
Vestigingsplaats	Arnhem	
Programma	Programma 0 Bestuur en ondersteuning en programma 3 Economie	
Openbaar belang	The Economic Board is een regionale samenwerking tussen overheden, kennisinstellingen en bedrijfsleven. De belangrijkste opgave voor deze Triple Helix samenwerking is het stimuleren van duurzame economische groei en innovatie in de regio.	
Ontwikkelingen en risico's	N.v.t.	
Financiële belang	De gemeente heeft een bijdrage van € 1 per inwoner per jaar gedurende 5 jaar gegarandeerd. Voor 2024 gaat het dus om (iets meer dan) € 1.750.	
Bestuurlijk belang	De samenwerkende gemeenten wijzen één lid aan in de geleding 'overheden'.	
Financiële gegevens	**31-12-2020**	**31-12-2021**
	Eigen vermogen € 142.850	Eigen vermogen € 120.000
	Vreemd vermogen € 133.981	Vreemd vermogen € 146.000
	Resultaat € 162.000	Resultaat € -23.000

Paragraaf 7: Grondbeleid

Grondbeleid is een belangrijk instrument in het kader van het ruimtelijke beleid. Na het sluiten van de grondexploitatie de Del is er geen grondexploitatie meer ‘open’. Op dit moment zijn er ook geen ontwikkelingen op grond waarin een grondexploitatie voorzien is.

Paragraaf 8 Wet Open Overheid

De Wet open overheid (Woo) is de opvolger van de Wet openbaarheid van bestuur (Wob) en is ingegaan per 1 mei 2022. Niet alleen is er hiermee een andere basis gekomen voor het indienen van verzoeken, ook de termijn van beantwoording is verkort. Maar de grootste verandering is dat gemeentes ook meer zelf openbaar moeten gaan maken.

In artikel 3.5 (Openbaarheidsparagraaf) van de Wet open overheid (Woo) is voorgeschreven dat bestuursorganen in de jaarlijkse verantwoording verslag doen van de uitvoering ervan.

Ook de gemeente Rozendaal wil een open en transparante communicatie met haar burgers. Om dit te bewerkstelligen houden we de wettelijke eisen als basis aan. Dit niveau hebben we nog niet bereikt, maar daar hebben we ook nog tot 2027 de tijd voor. Door de omvang van dit project is fasering wenselijk. In het vierde kwartaal 2023 wordt een plan van aanpak voorgelegd in het college over het ambitieniveau en de fasering van de elf verschillende categorieën binnen de publicatieplicht van de Woo. Voor 2024 streven wij er naar dat de agenda van het College van B&W voorafgaand aan hun vergadering openbaar gemaakt wordt. De Woo-besluiten en openbaar gemaakte documenten worden op de website gepubliceerd.

Paragraaf 9: Informatieveiligheid en privacy

Doelstelling

We zijn in onze organisatie bij vele werkprocessen afhankelijk van de (digitale) beschikbaarheid van betrouwbare informatie en worden daarbij ook blootgesteld aan risico's. Burgers verwachten een betrouwbare overheid die zorgvuldig met informatie omgaat. Het gaat daarbij om het waarborgen van beschikbaarheid, integriteit en vertrouwelijkheid van informatie(systemen). Dat zorgt ook voor een goede kwaliteit en continuïteit van de bedrijfsvoerings- en dienstverleningsprocessen.

De Algemene Verordening Gegevensbescherming (AVG) geeft de wettelijke kaders aan en eist dat organisaties aantonen dat zij de juiste organisatorische en technische maatregelen hebben genomen voor de verwerking van persoonsgegevens. Doel daarvan is de privacy van personen die in onze informatiesystemen zijn opgenomen te beschermen. De AVG richt zich vooral op de bescherming en een juist gebruik van persoonsgegevens (vertrouwelijkheid). Dit geldt ook voor organisaties die namens Rozendaal persoonsgegevens verwerken.

Informatiebeveiliging moet de primaire bedrijfsprocessen ondersteunen en de veilige en verantwoorde uitvoering daarvan mogelijk maken. Daarnaast moet informatiebeveiliging via passende technische en organisatorische maatregelen (denk ook aan een veilige inrichting van de werkplekken en werkomgeving – zie programma 0) de privacy van personen die in onze informatiesystemen beschreven zijn beschermen.

Wetgeving en normenkaders

AVG

Op het terrein van privacy is de AVG sinds 2018 het wettelijk kader. Deze wet heeft gezorgd voor een versterking en uitbreiding van privacyrechten van burgers in de hele EU. En meer en strakker vastgelegde verantwoordelijkheden voor organisaties en dezelfde, uitgebreidere, bevoegdheden voor alle toezichthouders in de EU, in Nederland zorgt de Autoriteit Persoonsgegevens (AP) hiervoor.

BIO

Vanaf 2020 geldt voor de gehele Nederlandse overheid één uniform normenkader voor informatiebeveiliging, de Baseline Informatiebeveiliging Overheid (BIO). De BIO is opgesteld door de IBD (Informatiebeveiligingsdienst voor gemeenten). Informatiebeveiliging vormt een belangrijk kwaliteitsaspect van de informatievoorziening van de overheid. Het beveiligen van informatie is echter geen eenmalige zaak, maar een proces waarbij steeds de Plan-Do-Check-Act cyclus wordt doorlopen.

Om te voorkomen dat informatie en informatiesystemen te licht of te zwaar worden beveiligd, vormt risicomanagement een belangrijk onderdeel in dit proces. De BIO is opgezet om gemeentes vanuit een meer risico-gebaseerde denkwijze de voor hen relevante beheersmaatregelen te laten treffen. De beheersmaatregelen die in de BIO zijn opgenomen, zijn verplicht voor alle overheden. De BIO is gebaseerd op de meest actuele ISO 27002 norm.

Uiteraard heeft ook de gemeente Rozendaal de ambitie om te voldoen aan de BIO. Bij de BIO gaat het om:

- zorgvuldig omgaan met gevoelige informatie;
- betrouwbare en continue dienstverlening;
- voldoen aan wet- en regelgeving (o.a. privacy);
- beheersen van risico's.

NIS2
Sinds 2020 is vanuit de Europese Unie gewerkt aan de Network and Information Security (NIS2) directive. Deze richtlijn is gericht op een verbetering van de digitale en economische weerbaarheid van Europese lidstaten. De NIS2-richtlijn richt zich op risico's die netwerk- en informatiesystemen bedreigen, zoals cyberbeveiligingsrisico's. Ook informatiesystemen in de overheidsdienstverlening zoals C2000, DigID en de Basisregistratie Personen vallen daar onder. In aanloop naar de nieuwe tranche van de Wbni (Nederlandse Wet beveiliging netwerken en informatiesystemen) wordt nu de wettelijke vertaling van de EU-NIS2 richtlijn uitgewerkt.

Gemeenten spelen een cruciale rol bij de faciliteit of coördinatie van verschillende vitale diensten, waaronder gezondheidszorg, afvalwaterverwerking, drinkwatervoorziening en andere diensten die genoemd worden in de EU-NIS2-richtlijn. Hoewel gemeenten de wettelijke taken voor deze diensten uitbesteden aan private partijen, zien we dat het gemeentebestuur verantwoordelijk blijft voor de informatieveiligheid en ook privacybescherming van de gegevensuitwisseling met en door die partijen.

De invoering van NIS-2 in Europa is voorzien voor 17 oktober 2024. De nationale uitwerking van NIS-2 heeft verregaande gevolgen voor gemeenten op het gebied van zorgplicht, meldplicht, toezicht en sancties. Er is voor gemeenten (nog) geen structurele financiering voorzien om de preventieve en repressieve aanpak van digitale onveiligheid op lokaal niveau te realiseren. Voor de implementatie van de NIS-2 bij de gemeente Rozendaal zal een nader plan van aanpak gemaakt moeten worden die voortbouwt op de adoptie en uitwerking van de BIO.

ENSIA
ENSIA (Eenduidige Normatiek Single Information Audit) vloeit voort uit en is gebaseerd op de BIO. Uit het proces ENSIA volgt een beeld van de mate waarin aan de BIO wordt voldaan. Bij deze audit gaat het vooral om de beveiliging van overheidsinformatie in brede zin (waaronder persoonsgegevens). ENSIA is het instrument waarmee intern aan het college van B&W en extern aan de toezichthouders van de verschillende stelsels verantwoording wordt afgelegd. Dit gebeurt door middel van een zelfevaluatie op basis van vragenlijsten die door de stelselhouders zijn opgesteld. Daarnaast verantwoordt de gemeente zich ook horizontaal aan de gemeenteraad via de jaarrekening. ENSIA sluit aan op de gemeentelijke planning en control-cyclus. Zo krijgt het gemeentebestuur meer overzicht over de informatieveiligheid van hun gemeente. In 2024 volgt de verantwoording over het jaar 2023.

Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer
Vanaf 2024 krijgen we te maken met de Wet modernisering elektronisch bestuurlijk verkeer (WMEBV). Deze wet regelt dat burgers en bedrijven hun zaken die ze met de overheid moeten doen, digitaal kunnen afhandelen. Zij krijgen daarmee het recht om officiële berichten, zoals aanvragen voor vergunningen en bezwaarschriften, elektronisch aan het bestuursorgaan te zenden. Gemeenten zijn verplicht hun communicatiekanalen digitaal toegankelijk te maken voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking of met minder digitale vaardigheden. Gemeenten dienen hiervoor te voldoen aan de digitale toegankelijkheidseisen.

Om dit te kunnen doen en om de veiligheid van o.a. persoonsgegevens te kunnen waarborgen, zijn er in 2022 en 2023 de nodige stappen gezet, vanuit onze Digitale Agenda[1], waarvoor de raad middelen

[1] Uw raad is in het laatste kwartaal van 2022 geïnformeerd over de stand van zaken van de Digitale Agenda via een raadsinformatiebrief.

beschikbaar heeft gesteld. Eind 2022/beging 2023 is het DMS (document management systeem) geïmplementeerd, zijn de werkplekken voorzien van nieuwe apparatuur en wordt er gewerkt vanuit de Cloud. Bij de inrichting van onze nieuwe website is reeds rekening gehouden met de digitale dienstverlening aan onze burgers en de servicenormen, wat o.a. inhoudt dat gebruik gemaakt kan worden van een meldingensysteem (FIXI), een voorleesfunctie (Readspeaker), en er kan voortaan een afspraak worden gemaakt om de gemeente te bezoeken. Eind 2023/begin 2024 zullen ook formulieren op de website worden geplaatst en wordt DigiD geïmplementeerd. De digitale toegankelijkheid speelt hierbij een belangrijke rol. Gemeenten dienen aan te tonen dat aan alle gestelde eisen wordt voldaan of verklaart in de toegankelijkheidsverklaring hoe de gemeente hier op (een vooraf gestelde) termijn aan zal voldoen. Dit geldt niet alleen voor de eigen website, maar ook voor de digitale apps waar de gemeente gebruik van maakt. Om de gemeente te kunnen toetsen aan de digitale toegankelijkheidseisen, wordt inmiddels gebruik gemaakt van speciale software.

Beleid

We hebben de doelen uitgewerkt en maatregelen vastgelegd in beleid. Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan is voor het laatste geactualiseerd in 2020; het Privacybeleid in 2022. Het college van B&W is het besluitvormend orgaan voor beide (samenhangende) onderwerpen. Het Strategisch Informatiebeveiligingsplan herijken we eens per drie jaar. In 2023 wordt het Informatieveiligheidsbeleid opnieuw tegen het licht gehouden en aangepast aan organisatorische veranderingen en/of technologische ontwikkelingen. Het Privacybeleid actualiseren we jaarlijks, indien nodig. Het beleid vormt de basis voor actieplannen en jaarverslagen. We werken continu in een cyclus van plan-do-check-act (PDCA-cyclus).

In het vervolg van deze paragraaf werken we de lijnen privacy en informatieveiligheid separaat uit. In de praktijk zijn er vele dwarsverbanden tussen beide onderwerpen.

Privacy

Actieplan Privacy 2024

Om er voor te zorgen dat de privacy gewaarborgd blijft, wordt jaarlijks een actieplan privacy opgesteld. De uitvoering gebeurd voornamelijk door onze Privacy Officer (PO). Monitoring vindt plaats door de (wettelijk verplichte) functionaris gegevensbescherming (FG). Daarnaast wordt jaarlijks o.a. gekeken naar de actualisering en borging van (privacy)processen, het actualiseren van het verwerkingsregister, processen rondom o.a. de meldplicht datalekken, bewustwording en afspraken met derden. Jaarlijks wordt, in het 1^{e} kwartaal, door de FG verslag uitgebracht van de stand van zaken rondom privacy op basis van het Privacybeleid en het actieplan.

Voor de functie van FG (Functionaris gegevensbescherming) blijven we gebruik maken van een extern bureau. De functie van PO (Privacy Officer) word vanaf 2022 intern ingevuld.

Informatieveiligheid

Actieplan Informatiebeveiliging

Net als bij privacy, werken we gestructureerd aan informatiebeveiliging, dit doen we met een jaarlijks actieplan. Het actieplan wordt opgesteld door de CISO in samenwerking met de ISO. Risico-gestuurd werken is een drijfveer in de aanpak. Ook voor een kleine gemeente als Rozendaal is het essentieel dat risico's goed worden ingeschat.

Rollen en taken

Om zowel de grote lijnen te bewaken, de risico's te bepalen, uitvoering te geven aan de BIO, het beleid te formuleren en uit te (laten) voeren, heeft de gemeente nogmaals gekeken naar de rollen die hierbij van belang zijn. Voor de rol van de CISO zijn wij een samenwerking aangegaan met een externe partij. De CISO adviseert over het ontwikkelen, uitvoeren en handhaven van beleidsterreinen

en beleidsprocessen (ICT-beveiligingsmanager). Daarnaast is er gekeken naar de rol van de (interne) ISO (Information Security Officer). De ISO zorgt voor het opstellen, bijstellen, vernieuwen en herzien van het informatiebeveiligingsbeleid en de daaruit voortvloeiende informatie(beveiligings)plannen en zorgt voor de afstemming van de werkzaamheden binnen de organisatie. De ISO-rol is intern belegd.

Bewustwording
Ook in 2024 wordt aandacht besteedt aan bewustwording. In de maand oktober, cybersecuritymaand, wordt extra aandacht besteed aan bewustwording, digitaal veilig en informatiebewust werken. Daarnaast houden de CISO en de ISO de organisatie alert door mails en memo's te sturen over veilig werken en middels het doorsturen van meldingen van bijvoorbeeld de IBD (over phishing-emails en andere dreigingen) aan alle medewerkers en het bestuur om zo aandacht te vragen voor veilig werken.

Informatieveiligheid en samenwerking met derden
(Be)veilig(d) samenwerken met leveranciers en andere samenwerkingspartners is van groot belang. Om o.a. de kwaliteit van de ICT-dienstverlening te garanderen en dat samenwerkingspartijen voldoen aan vooraf bepaalde normen, wordt vanaf eind 2022 gewerkt met TPM's. Een TPM (Third Party Memorandum) is een verklaring door een onafhankelijke audit partij over de kwaliteit van de ICT-dienstverlening en beheersing van een organisatie. De kosten die gemoeid zijn met de verstrekking van de benodigde TPM's zijn reeds in de begroting opgenomen.

Inzet in 2023-2024
Samengevat focust de inzet in 2023/2024 op:
- de samenwerking met de nieuwe CISO. De CISO zal zorgdragen voor de taken die hiermee gemoeid zijn in samenwerking met de ISO (intern);
- de inzet van de FG, de CISO en de ISO bij bewustwording;
- digitale dienstverlening en de mogelijkheid voor burgers en bedrijven om digitale aanvragen te doen (via DigiD) via de nieuwe website;
- het herzien van het informatieveiligheidsbeleid;
- het opstellen van een nieuw Actieplan Privacy;
- het opstellen van een nieuw Actieplan Informatiebeveiliging;
- het opstellen van een plan van aanpak NIS2;
- het gebruik van TPM's voor o.a. SUWI en DigiD (belastingen en burgerzaken);
- de implementatie van de Wmevb.

Tot slot: beleid ten aanzien van incidenten
De ISO (Information Security Officer) wordt door de medewerkers geïnformeerd over beveiligingsincidenten en legt deze vast ten behoeve van rapportages. Hieronder vallen o.a. inbreuken op en (ver)storingen in de informatietechnologie, datacommunicatie of andere infrastructurele voorzieningen die gevolgen kunnen hebben voor de continuïteit en integriteit van de bedrijfsprocessen evenals signaleringen dat het informatieveiligheidsbeleid niet wordt nageleefd. Eventuele incidenten of datalekken worden bijgehouden in een afzonderlijk register en wanneer van toepassing gemeld bij de Autoriteit Persoonsgegevens (AP). Voor grote incidenten, zoals bijvoorbeeld een hack, zijn geen kosten geraamd in de begroting.

De activiteiten die de gemeente onderneemt om zowel aan de BIO (en de NIS2) als de AVG te voldoen zijn talrijk en hebben veelal een technisch karakter. Ondanks alle fysieke, technische en digitale maatregelen blijft de mens (vaak onbewust) een zwakke schakel waar het gaat om informatieveiligheid. Incidenten vallen dan ook niet uit te sluiten. Het is van belang dat er sprake is van een veilige omgeving (dus niet direct afrekenen) waarin dergelijke incidenten gemeld kunnen worden om van te leren.

Financiële begroting

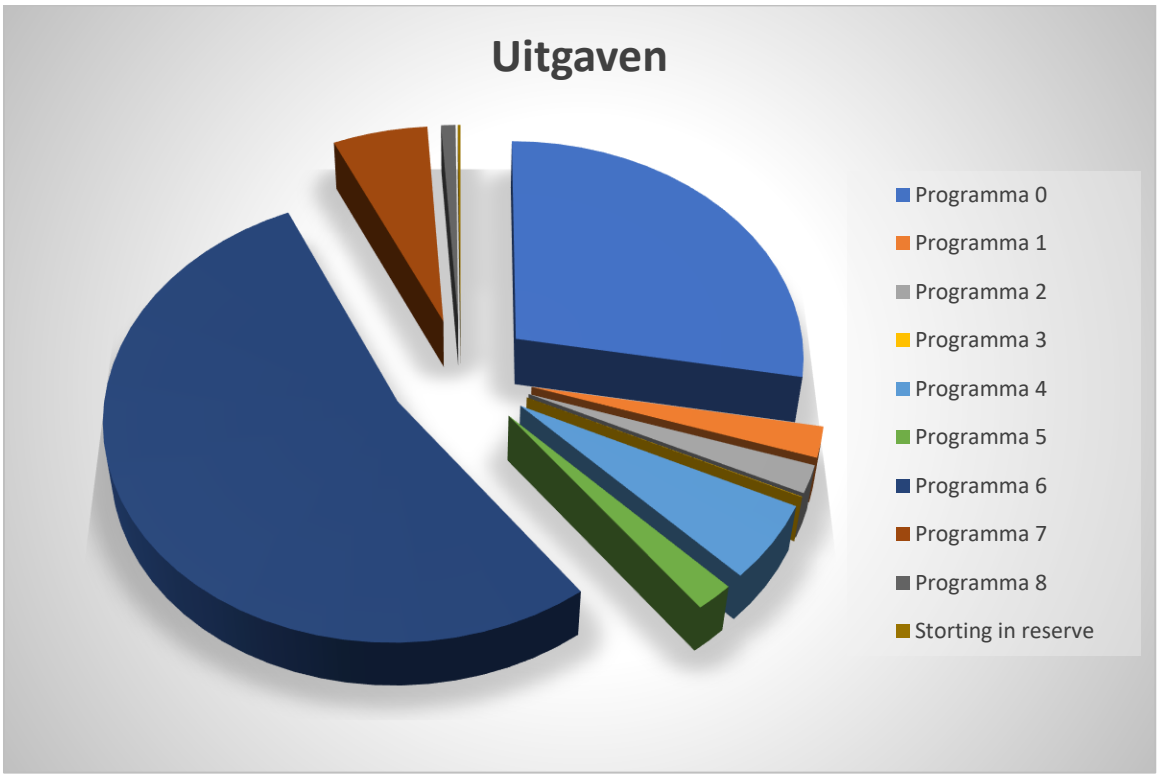
Geprognosticeerde balans

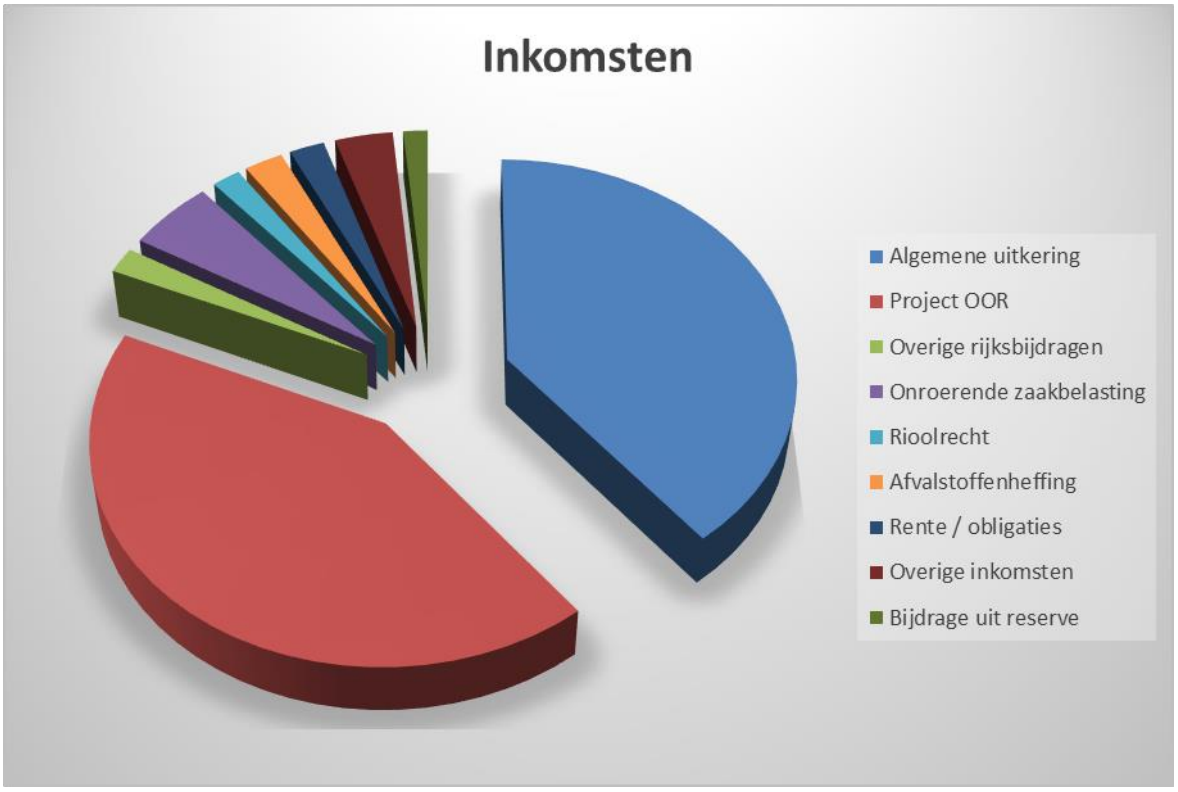
Activa	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027
Vaste activa				
Immateriële vaste activa	0	0	0	0
Materiële vaste activa	5.284.276	5.467.517	5.306.513	5.145.300
Financiële vaste activa	1.661.660	1.718.160	1.775.160	0
Totaal vaste activa	6.945.936	7.185.677	7.081.673	5.145.300
Vlottende activa				
Voorraden	0	0	0	0
Uitzettingen met een met een rentetypische looptijd < 1 jaar	4.683.783	4.379.205	4.405.568	6.263.136
Liquide middelen	25.000	25.000	25.000	25.000
Overlopende activa	50.000	50.000	50.000	50.000
Totaal vlottende activa	4.758.783	4.454.205	4.480.568	6.338.136
Totaal Activa	**11.704.720**	**11.639.883**	**11.562.241**	**11.483.436**

Passiva	31-12-2023	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026
Vaste passiva				
Eigen vermogen	9.168.981	9.032.425	8.893.726	8.752.843
Voorzieningen	1.460.739	1.532.458	1.593.515	1.655.593
Vaste schulden met een met een rentetypische looptijd > 1 jaar	0	0	0	0
Totaal vaste passiva	10.629.720	10.564.883	10.487.241	10.408.436
Vlottende passiva				
Vlottende schulden met een met een rentetypische looptijd < 1 j	1.000.000	1.000.000	1.000.000	1.000.000
Overlopende passiva	75.000	75.000	75.000	75.000
Totaal vlottende passiva	1.075.000	1.075.000	1.075.000	1.075.000
Totaal Passiva	**11.704.720**	**11.639.883**	**11.562.241**	**11.483.436**

Recapitulatiestaat

De onderstaande cirkeldiagrammen geven in weergave van de verdeling van de middelen bij de uitgaven en de inkomsten.

Onderstaand overzicht bevat de totalen zoals deze in de afzonderlijke programma's zijn opgenomen. Het betreft dan per programma zowel de baten en de lasten, als de toevoegingen en onttrekkingen aan reserves.

	Programma	Werkelijk 2022	Begroot 2023	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
	Baten						
0	Bestuur en ondersteuning	4.076.474	4.090.914	4.640.647	4.920.435	4.768.552	4.889.965
1	Veiligheid	376	500	500	510	520	530
2	Verkeer en vervoer	3.460	0	0	0	0	0
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	141.395	57.240	58.650	30.210	30.810	31.425
5	Sport, cultuur en recreatie	30.000	0	16.255	16.255	12.887	0
6	Sociaal domein	160.331	70.000	4.182.000	86.700	88.400	90.100
7	Volksgezondheid en milieu	473.076	504.416	588.477	598.987	518.031	527.221
8	VHROSV	595.025	51.510	60.000	62.000	62.400	63.500
	subtotaal baten programma's	*5.480.137*	*4.774.580*	*9.546.529*	*5.715.097*	*5.481.600*	*5.602.741*
	Onttrekkingen aan reserves						
0	Bestuur en ondersteuning	288.576	5.022	4.494	4.494	4.494	4.494
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	278.422	31.670	9.112	9.112	9.112	9.112
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	116.384	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
5	Sport, cultuur en recreatie	20.842	18.258	3.258	3.258	3.258	3.258
6	Sociaal domein	0	7.000	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	97.237	19.590	21.200	23.790	25.932	28.117
8	VHROSV	70.275	4.000	0	0	0	0
	subtotaal onttrekkingen	*871.736*	*197.331*	*149.855*	*152.445*	*154.587*	*156.772*
	Lasten						
0	Bestuur en ondersteuning	2.423.123	2.489.682	2.695.763	2.725.641	2.780.063	2.872.661
1	Veiligheid	103.181	136.945	217.902	273.139	278.488	303.938
2	Verkeer en vervoer	166.947	173.327	208.774	210.711	213.685	217.985
3	Economie	2.300	4.015	2.500	2.550	2.600	2.650
4	Onderwijs	702.888	501.834	543.008	535.101	534.432	548.928
5	Sport, cultuur en recreatie	201.015	170.543	195.043	198.413	218.480	184.043
6	Sociaal domein	998.633	908.102	5.171.784	1.097.201	1.120.375	1.144.006
7	Volksgezondheid en milieu	547.321	479.920	560.689	571.162	519.966	530.148
8	VHROSV	445.487	82.420	84.890	86.575	87.600	89.235
	subtotaal lasten programma's	*5.590.895*	*4.946.789*	*9.680.353*	*5.700.493*	*5.755.689*	*5.893.594*
	Toevoegingen aan reserves						
0	Bestuur en ondersteuning	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
1	Veiligheid	0	0	0	0	0	0
2	Verkeer en vervoer	257.613	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
3	Economie	0	0	0	0	0	0
4	Onderwijs	0	0	0	0	0	0
5	Sport, cultuur en recreatie	0	0	0	0	0	0
6	Sociaal domein	0	0	0	0	0	0
7	Volksgezondheid en milieu	48.295	0	0	0	0	0
8	VHROSV	0	0	0	0	0	0
	subtotaal toevoegingen	*312.594*	*15.889*	*15.889*	*15.889*	*15.889*	*15.889*
	Saldo baten en lasten	-110.758	-172.209	-133.824	14.604	-274.089	-290.854
	Saldo onttrekkingen en toevoeging	559.142	181.442	133.966	136.556	138.698	140.883
	Totaal saldo	**448.384**	**9.233**	**142**	**151.160**	**-135.390**	**-149.970**

In deze recapitulatie is goed te zien wat de impact is van het opvangen van de Oekraïense vluchtelingen op de begroting.

Overzicht Algemene dekkingsmiddelen

De algemene uitkering uit het gemeentefonds is het belangrijkste dekkingsmiddel voor de Rozendaalse begroting. Vanaf het jaar 2026 wil het rijk de nieuwe financieringssystematiek baseren op het bruto binnenlands product. Hoe dat uitpakt is nog niet bekend. Wel is bekend gemaakt vooruitlopend op de definitieve besluitvorming voor het jaar 2027 eenzelfde bedrag aan het gemeentefonds toe te voegen als in 2026 is gedaan (bijna 1 miljard) om het effect van het 'ravijn' te dempen. Daarnaast spelen nog een aantal andere onderwerpen zoals een aantal deelonderzoeken in het gemeentefonds die nog moeten worden afgerond, de opschalingskorting en de val van het kabinet. Rozendaal gaat standaard uit van de meicirculaire.

Op basis van het structurele begrotingssaldo komt de provincie tot haar oordeel over repressief dan wel preventief financieel toezicht. Het verschil met het 'reguliere' begrotingssaldo komt tot uitdrukking door de incidentele lasten en baten buiten beschouwing te laten.

		Saldo 2024	Saldo 2025	Saldo 2026	Saldo 2027
Programma					
0	Bestuur en ondersteuning	-518.784	-543.921	-564.695	-577.719
1	Veiligheid	-217.402	-272.629	-277.968	-303.408
2	Verkeer en vervoer	-208.774	-210.711	-213.685	-217.985
3	Economie	-2.500	-2.550	-2.600	-2.650
4	Onderwijs	-484.358	-504.891	-503.622	-517.503
5	Sport, cultuur en recreatie	-178.788	-182.158	-205.593	-184.043
6	Sociaal domein	-989.784	-1.010.501	-1.031.975	-1.053.906
7	Volksgezondheid en milieu	27.788	27.825	-1.935	-2.927
8	VHROSV	-24.890	-24.575	-25.200	-25.735
	Totaal van de programma's	**-2.597.492**	**-2.724.111**	**-2.827.273**	**-2.885.876**
	Algemene dekkingsmiddelen	4.528.325	4.805.735	4.648.488	4.764.341
	Vennootschapsbelasting (VPB)	0	0	0	0
	Overhead	-2.054.657	-2.057.020	-2.085.304	-2.159.318
	Onvoorzien	-10.000	-10.000	-10.000	-10.000
	Subtotaal programma's inclusief algemene dekkingsmiddelen, VPB, overhead en onvoorzien	-133.824	14.604	-274.089	-290.854
	Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves	133.966	136.556	138.698	140.883
	Geraamd resultaat	**142**	**151.160**	**-135.390**	**-149.970**
	Incidentele baten en lasten	92.500	78.000	65.000	40.000
	Structureel begrotingssaldo	**92.642**	**229.160**	**-70.390**	**-109.970**

Investeringsstaat

Omschrijving	2024	2025	2026	2027
Steenhoek	129.000	0	0	0
Riolering	77.700	64.260	65.545	66.856
Mercedes bedrijfswagen	0	82.000	0	0
Iseki trekker	0	38.000	0	0
Gemeentehuis		220.000		
J. van Arnhemstraat	0	0	39.000	0
Totaal	**206.700**	**404.260**	**104.545**	**66.856**

EMU-saldo

Als gevolg van Europese regelgeving mogen EU-lidstaten een begrotingstekort (EMU-saldo) hebben van maximaal 3% van het bruto binnenlands product (BBP). Aan dit maximale tekort van 3% hebben, naast de Rijksoverheid, ook de decentrale overheden een aandeel. De EMU-systematiek werkt op een andere manier dan het (gemodificeerde) baten- en lastenstelsel dat de gemeenten hanteren. Investeringen tellen bijvoorbeeld niet mee in het stelsel van baten en lasten, daarbij wordt uitgegaan van de kapitaallasten van de investeringen.

Investeringen in een jaar tellen echter wel volledig mee in het EMU-saldo. Bij een sluitende begroting kan een gemeente daardoor toch een negatief EMU-saldo hebben. Het EMU-saldo van de gemeente Rozendaal is positief (2024, 2025 en 2027).

Het betekent dat in EMU-termen de inkomsten groter zijn dan de uitgaven.

EMU-saldo	31-12-2024	31-12-2025	31-12-2026	31-12-2027	
Resultaat voor bestemming	142	151.160	-135.390	-149.970	
Afschrijvingen tlv exploitatie	230.462	239.285	244.815	247.310	+
Bruto dotaties aan voorzieningen	63.610	71.719	61.057	62.078	+
Investeringen vaste activa	206.700	404.260	104.545	66.856	-
Verkoopopbrengsten vaste activa	0	0	0	0	+
Boekwinst desinvesteringen vaste activa	0	0	0	0	-
Aankoop grond, bouw- woonrijpmaken e.d.	0	0	0	0	-
Verkoopopbrengsten grond	0	0	0	0	+
Boekwinst grondverkopen	0	0	0	0	-
Betalingen tlv voorzieningen	0	0	0	0	-
Boekwinst verkoop deelnemingen/aandelen	0	0	0	0	+
	87.515	**57.905**	**65.937**	**92.561**	

Toevoegingen en onttrekkingen aan reserves

Overzicht structurele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Programma	Reserve	2023	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen						
0	Inventaris gemeentehuis	6.686	6.686	6.686	6.686	6.686
2	Wegen	9.203	9.203	9.203	9.203	9.203
		15.889	**15.889**	**15.889**	**15.889**	**15.889**
Onttrekkingen						
0	Dekking kapitaallasten	5.022	4.494	4.494	4.494	4.494
2	Dekking kapitaallasten	375	9.112	9.112	9.112	9.112
4	Dekking kapitaallasten	111.791	111.791	111.791	111.791	111.791
5	Dekking kapitaallasten	3.258	3.258	3.258	3.258	3.258
7	Dekking kapitaallasten	19.718	21.200	23.790	25.932	28.117
		140.164	**149.855**	**152.445**	**154.587**	**156.772**

Inventaris gemeentehuis
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig (groot) schilderwerk aan het gemeentehuis.

Wegen
Dit betreft de jaarlijkse reservering voor toekomstig onderhoud aan de asfaltwegen.

Dekking kapitaallasten
Deze reserve heeft een financieel-technisch karakter. Investeringen waar in het verleden voor gespaard is, mogen niet ineens ten laste van de betreffende reserve gebracht worden, maar dienen te worden geactiveerd waardoor er kapitaallasten in de begroting worden opgenomen. Deze reserve wordt vervolgens ingezet om die kapitaallasten te dekken.

Overzicht incidentele toevoegingen en onttrekkingen reserves

Programma	Reserve	2024	2025	2026	2027
Toevoegingen					
0					
Onttrekkingen					
0		0	0	0	0
1					
2					
3					
4					
		0	**0**	**0**	**0**

In deze begroting worden geen incidentele uitgaven uit de reserve gedekt.

Incidentele baten en lasten

	Begroot 2024	Begroot 2025	Begroot 2026	Begroot 2027
Totale lasten (incl mutaties reserves)	9.696.242	5.716.382	5.771.578	5.909.483
Inhuur HRM	-35.000	-35.000	0	0
Herstel sleuven	-9.000	-18.000	0	0
Kosten gemeentehuis	-35.000	-20.000	0	0
SPUK NPO	-29.030	0	0	0
SPUK sport	-16.255	-16.255	-12.887	0
Bomenplan	-5.000	-5.000	-25.000	0
Evaluatie afvalbeleid	-8.500	0	0	0
Besteding CODKE	-89.248	-90.050	-40.000	-40.000
Structurele lasten	**9.469.209**	**5.532.077**	**5.693.691**	**5.869.483**
Totale baten (incl mutaties reserves)	9.696.384	5.867.542	5.636.187	5.759.513
SPUK NPO	-29.030	0	0	0
SPUK Sport	-16.255	-16.255	-12.887	0
Ontvangst CODKE	-89.248	-90.050	0	0
Structurele baten	**9.561.851**	**5.761.237**	**5.623.300**	**5.759.513**

MEMO

Gemeente ROZENDAAL

Aan	De leden van de raad
Van	Voorzitter van de raad i.o.m. het Presidium
Datum	10 oktober 2023
Betreft	Behandeling Begroting 2024-2027 in de raadsvergadering 7 november 2023

Aanleiding
Op de agenda voor de raadsvergadering van 7 november 2023 staat onder andere de behandeling van de Ontwerpmeerjarenbegroting 2024-2027. Dit memo geeft in het kort de behandeling weer zoals die op 12 oktober 2023 met het presidium is besproken.

1. P&C-cyclus: van Kadernota naar Begroting
Met het vaststellen van de Kadernota 2024-2027 op 11 juli 2023 heeft u belangrijk voorwerk gedaan voor de behandeling van de Ontwerpmeerjarenbegroting 2024-2027 die nu voor ligt. Met de kadernota heeft u immers (kaders voor) de ambities, doelen en prioriteiten van het gemeentebestuur vastgelegd, en heeft u ingestemd met de financiële kaders voor de komende jaren. In lijn met de afspraken daarover vonden de Algemene Beschouwingen dan ook plaats bij de behandeling van de kadernota en niet, zoals voor 2020, bij de begroting.

De inhoudelijke en financiële kaders zijn de afgelopen maanden uitgewerkt in de ontwerpbegroting die nu voor ligt. In de ontwerpbegroting heeft het college van B&W gemotiveerd aangegeven waar (op inhoud of financiën) afgeweken wordt van de kadernota. Na besluitvorming over de begroting is definitief vastgelegd waar de gemeente in 2024 aan gaat werken.

Geen aparte Begrotingsraad
Vanwege het voorwerk dat met de kadernota is gedaan, is de begrotingbehandeling de laatste jaren minder intensief (en kost dus ook minder tijd) dan tot 2020 het geval was. Hierop anticiperend heeft het Presidium met ingang van het vergaderjaar 2021 besloten om géén aparte Begrotingsraad in te plannen. Dit betekent dus dat er tijdens de raadsvergadering van 7 november 2023 ook andere onderwerpen op de agenda staan en er dus ook een commissievergadering voorafgaand aan de raadsvergadering plaatsvindt voor deze onderwerpen.

Zoals bij ons de laatste jaren gebruikelijk wordt de Ontwerpbegroting zelf **niet** in een commissie behandeld, maar alleen in de raad.

2. Begrotingsbehandeling
Voorbereiding: schriftelijke vragen
Op weg naar besluitvorming in de gemeenteraad vindt een schriftelijke (technische) vragenronde plaats. Voor een optimale kwaliteit van de besluitvorming is het wenselijk om voor de beantwoording van technische vragen meer tijd te reserveren (zowel aan de kant van de raad als aan de kant van het college) dan gebruikelijk is bij raadsvoorstellen. De tijdlijn die we hierover hebben afgesproken is de volgende:

10 of 11 okt.	Verzenden programmabegroting naar raadsleden
24 okt (voor 9:00 uur)	**Deadline indienen schriftelijke vragen begroting**
30 okt (voor 16:00 uur)	**Vaststellen en verzenden antwoorden door college**
7 nov	Begrotingsbehandeling

In lijn met de afgelopen jaren hebben we besloten om géén financiële raadsinformatieavond plaats te laten vinden in de voorbereiding op de begrotingsbehandeling.

Begrotingsbehandeling op 7 november

De behandeling van de begroting vindt plaats na behandeling van alle andere punten op de raadsagenda (na de begroting volgt alleen nog de rondvraag). De behandeling verloopt als volgt:

1. Aftrap: korte ronde algemene reactie op de begroting per fractie
    - Volgorde: BGR; R'74; PAK (n.b. géén algemene beschouwingen, deze hebben bij de Kadernota immers plaatsgevonden)
2. Debat eerste termijn
    - Reacties van de fracties, incl. aankondigen van evt. moties en amendementen
    - Schorsing
    - Reactie college
3. Tweede termijn
    - Reacties van de fracties, evt. indienen van moties en amendementen
    - Schorsing
    - Reactie college
4. Besluitvorming
    - Evt. stemming amendementen
    - Stemming Begroting
    - Evt. stemming moties

Naast bovengenoemde vaste momenten van schorsing, staat het een ieder lid van de raad altijd vrij om de voorzitter tot een extra schorsing te verzoeken.

Behandeling per hoofdstuk

Voor een gestructureerde behandeling van de begroting willen wij de begroting per hoofdstuk behandelen, waarbij, in principe één woordvoerder per fractie per hoofdstuk zal opereren. Meerdere woordvoerders per fractie zijn toegestaan, maar bij voorkeur niet over hetzelfde onderwerp, uiteraard met uitzondering van die gevallen waarbij een individueel lid een van het fractiestandpunt afwijkende mening kenbaar wil maken:

Woordvoering

In principe is het de bedoeling dat er één woordvoerder per fractie per blok aan het woord komt. De woordvoerder in de tweede termijn kan dus een andere zijn dan in de eerste termijn. Nota bene de tweede termijn is conform afspraak met name bedoeld voor de reactie vanuit de fracties op de reactie van het college en ten behoeve van moties en amendementen.

Voorbereiding, afstemming en ondersteuning bij moties of amendementen (zie ook de bijlage)

- Tijdig onderling uitwisselen van moties en amendementen, om steun te verkennen en te bezien of gezamenlijk indienen mogelijk en raadzaam is. Om verdere steun te vergaren, of een motie of amendement bij te stellen, kan er tijdens de vergadering om een schorsing gevraagd worden.
- Vooraf de portefeuillehouder informeren over een evt. motie of amendement is wenselijk. Dit is geen formele eis, maar een veel gehanteerde beleefdheidsafspraak. Dit stelt het college/de portefeuillehouder in staat om zich voor te bereiden en ter vergadering beargumenteerd te reageren op de motie of het amendement.
- Er zijn formats beschikbaar voor het opstellen van een motie en amendement.
- De griffie doet een check op vormvereisten van evt. moties en amendementen.
- De griffie biedt uitsluitend op verzoek van een fractie/raadslid ondersteuning in het opstellen van een motie/amendement (vorm en/of formulering), indien daar uiterlijk 7 november vóór 12:00 uur contact over is gezocht: griffie@rozendaal.nl , 026-3843661.

- Moties en amendementen worden, voor zover vooraf gereed, uiterlijk op 7 november om 16:00 uur in iBabs gezet, tot aanvang raadsvergadering vertrouwelijk, tijdens de raadsvergadering openbaar.
- De griffie verspreidt in aanvulling op iBabs desgewenst ook papieren kopieën van de evt. moties/amendementen.

Raadsinformatiebrief

Gemeente ROZENDAAL

Onderwerp
Aanpassing ontwerp-begroting 2024-2027

Adviseur : D. Blagdan
Portefeuillehouder : S. Warmerdam
Datum : 7 november 2023

Aan de Raad

Inleiding
Tot onze spijt moeten wij u melden dat de cijfers in de ontwerpbegroting 2024-2027 enigszins veranderen. Bij het beantwoorden van technische vragen kwamen wij er achter dat een koppeling tussen twee Excel-bestanden niet naar behoren werkt. Hierdoor zijn niet alle afschrijvingslasten juist verwerkt in de begroting. In de bijlage treft u de aangepaste versie van de ontwerp-begroting 2024-2027 aan.

Wijzigingen
De aanpassingen zijn beperkt van omvang en hebben geen effect op beleid. De cijfers die hieronder worden genoemd in de was-wordt lijst hebben betrekking op 2024 tenzij uitdrukkelijk anders aangegeven. De meerjarencijfers wijzigen met vergelijkbare bedragen.

		Was	**Wordt**
Blz 2	Saldi jaarrekening veranderen 2024	5.067	142
	2025	156.043	151.160
	2026	-130.508	-135.390
	2027	-148.621	-149.970
Blz 13	Lasten 0.1 Bestuur	512.333	511.805
	0.10 Mutaties reserve (onttrekking)	5.022	4.494
Blz 14	Verschil kadernota begroting	Zeer kleine verschillen in de jaarschijven	
	Restverschil	Zeer kleine verschillen in de jaarschijven	
Blz 25	Lasten 2.1 Verkeer	198.330	208.774
	0.10 Mutaties reserves (onttrekking)	2.352	9.112
	Geraamd resultaat programma 2	-205.181	-208.865
	Verschil kadernota begroting	-31.307	-34.990
	Restantverschil	-4.307	-7.990
Blz 49	Lasten 7.3 Afval	180.300	181.540
	Saldo	29.030	27.788
	Geraamd resultaat programma 7	50.229	48.988
Blz 50	Verschil kadernota-begroting	Jaarlijks een afwijking van € 1.240	

	Restantverschillen	Jaarlijks een afwijking van € 1.240	
Blz 58	Paragraaf lokale heffingen		
	Kosten reinigingsrecht	216.334	217.835
Blz 66	Financiële kengetallen		
	Structurele exploitatieruimte 2026	-2,4%	-2,5%
Blz 67	Berekening kengetallen aanpassingen in:		
	Netto schuldquote: uitzettingen < 1 jr	4.687.536	4.683.783
	Solvabiliteit: Eigen vermogen	9.175.213	9.168.981
	Balanstotaal	11.710.952	11.704.720
	Structurele exploitatieruimte: lasten	9.644.897	9.656.053
Blz 70	Berekening kasgeldlimiet	Alle cijfers wijzigen met enkele duizenden euro's.	
Blz 76 en 77	Huisvesting	80.762	83.770
	Overige kosten organisatie	279.099	276.091
Blz 92	Balans: Materiele vaste activa	5.286.757	5.284.276
	Uitzettingen korter dan 1 jr	4.687.536	4.683.783
	Eigen vermogen	9.175.213	9.168.981
	Balanstotaal neemt af	11.710.952	11.704.720
Blz 94	Recapitulatiestaat	Hierin zijn alle cijfers zoals hiervoor genoemd aangepast	
Blz 95	Algemene dekkingsmiddelen	Cijfers programma 2 en 7 aangepast, hierdoor wijzigen ook de tellingen	
Blz 96	Berekening EMU saldo wijzigt		
	Resultaat	5.067	142
	Afschrijvingen	219.306	230.462
Blz 97	Onttrekking programma 0	5.022	4.494
	Onttrekking programma 2	2.352	9.112

Tot slot

Door deze aanpassing met betrekking tot de afschrijvingslasten is het resultaat voor 2024 gedaald tot € 124 positief. Het structurele saldo bedraagt echter € 92.642. Dit structurele saldo is van belang voor het oordeel van de Provincie voor het toezichtsregime.

Het college van burgemeester en wethouders,

Bas Pelgrum,
gemeentesecretaris

Ester Weststeijn,
burgemeester

Motie n.a.v. de meerjarenbegroting 2024-2027

De Rozendaalse raad in vergadering bijeen op 7 november 2023,

Overwegende dat:

1. De gemeente Rozendaal verantwoordelijk is voor het opstellen en zorgvuldig uitwerken van een jaarlijks sluitende begroting ;
2. Er na een 'winstwaarschuwing' afgelopen zomer de aankomende twee jaar kennelijk nu ruimte is voor extra uitgaven dankzij o.a. hogere OZB, hogere rente inkomsten en voorziene besparingen op salariskosten;
3. De ontstane budgetruimte grotendeels wordt gebruikt voor de programma's 0 (bestuur) en 1 (veiligheid).
4. We onderschrijven dat ontwikkeling van en investering in de organisatie nodig is maar dat we wel bij de kadernota nadrukkelijk opgeroepen hebben te kijken naar mogelijkheden om de bijbehorende structurele kostenstijgingen te beperken.
5. De plannen voor zichtbare verbeteringen ten behoeve van onze inwoners niet naar behoren zijn meegenomen in de begroting 2024.

Verzoekt het College:

a. Om extra ruimte te zoeken in de begrote uitgaven van programma 0 en 1 van minimaal € 50.000 ;
b. Dat dit geld in 2024 wordt uitgegeven aan nog nader te formuleren doelen ten behoeve van zichtbare verbeteringen voor onze inwoners.
c. Uw voorstellen te presenteren in de raad van 6 februari 2024.

En gaat over tot de orde van de dag.

Rozendaal, 7 november 2023
Ondertekend door:
Fractie Rosendael '74

Fractie PAK

Fractie BGR

2.

Motie n.a.v. de meerjarenbegroting 2024-2027

De Rozendaalse raad in vergadering bijeen op 7 november 2023,

Overwegende dat:

1. De gemeente Rozendaal verantwoordelijk is voor het opstellen en zorgvuldig uitwerken van een jaarlijks sluitende begroting ;
2. Er na een 'winstwaarschuwing' afgelopen voorjaar de aankomende twee jaar kennelijk nu ruimte is voor extra uitgaven dankzij o.a. hogere OZB, hogere rente inkomsten en voorziene besparingen op salariskosten;
3. De ontstane budgetruimte grotendeels wordt gebruikt voor de programma's 0 (bestuur) en 1 (veiligheid).
4. We onderschrijven dat ontwikkeling van en investering in de organisatie nodig is maar dat we wel bij de kadernota nadrukkelijk opgeroepen hebben te kijken naar mogelijkheden om de bijbehorende structurele kostenstijgingen te beperken.
5. Wij in de plannen van de begroting meer financiële ruimte willen voor groen, grijs, veiligheid en zorg ten behoeve van onze inwoners.

Verzoekt het College:

a. Om extra ruimte te zoeken in de begrote uitgaven van programma 0 en 1 van ca. € 50.000
b. Dat dit geld in 2024 wordt uitgegeven aan de in onderdeel 5 van deze motie genoemde doelen.
c. In de aanloop naar de raadsvergadering van 6 februari 2024 een raadsinformatiebijeenkomst te organiseren om gezamenlijk met de raad de uitwerking van deze motie te bespreken.

En gaat over tot de orde van de dag.

Rozendaal, 7 november 2023
Ondertekend door:
Fractie Rosendael '74 Fractie PAK Fractie BGR